

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 29.4.2013
SWD(2013) 53 final/2

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

Rokasgrāmata par Eiropas Savienības valsts atbalsta, publiskā iepirkuma un iekšējā tirgus noteikumu piemērošanu vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojumiem un jo īpaši vispārējās nozīmes sociālajiem pakalpojumiem

SATURS

1.	Ievads	18
2.	VTNP jēdziens	21
3.	Jaunā valsts atbalsta pakete VTNP jomā	28
3.1	Pārskats par jauno valsts atbalsta paketi VTNP jomā.....	28
3.2	Paziņojums	31
3.2.1	Kādos gadījumos piemēro valsts atbalsta noteikumus un kādas ir sekas?.....	31
3.2.2	Pilnvarojuma akts.....	41
3.2.3	Kompensācija, kas neietver atbalstu, saskaņā ar spriedumu Altmark lietā.....	47
3.3	Kompensācija, kas neietver atbalstu, saskaņā ar <i>de minimis</i> regulām....	52
3.4	Kompensācija saskaņā ar VTNP lēmumu.....	56
3.4.1	Piemērošanas joma.....	56
3.4.1.1	Sliksnis, kas ir EUR 15 miljoni.....	56
3.4.1.2	Slimnīcas un sociālie pakalpojumi.....	57
3.4.1.3	Pilnvarojuma perioda ilgums	59
3.4.1.4	Piemērošana transporta nozarē.....	60
3.4.1.5	Grūtībās nonākuši uzņēmumi.....	61
3.4.2	Saderības nosacījumi.....	61
3.4.2.1	Vispārīgie noteikumi.....	61
3.4.2.2	Pilnvarojuma akts.....	64
3.4.2.3	Kompensācijas apmērs.....	66
3.4.2.4	Pārmērīga kompensācija un līdzekļu atgūšana	71
3.4.2.5	Nepietiekama kompensācija	72
3.4.3	Pārredzamība un ziņošana.....	73
3.4.4	Stāšanās spēkā un pārejas noteikumi	74
3.5	Kompensācija saskaņā ar VTNP nostādnēm	74
3.5.1	Piemērošanas joma.....	74
3.5.2	Saderības nosacījumi (lūdzam ņemt vērā, ka atbildes uz 117., 119., 124.–138., 140.– 147. jautājumu, kas sniegtas saistībā ar lēmumu, pēc analogijas ir attiecināmas arī uz nostādnēm).....	75
3.5.3	Stāšanās spēkā un pārejas noteikumi	84
3.6	VTNP pakete un citi noteikumi	84
4.	Jautājumi par publiskā iepirkuma noteikumu piemērošanu VNŠP	87
4.1	VNŠP sniedz pati valsts iestāde.....	87
4.2	VNŠP sniegšana par atlīdzību ir uzticēta trešai personai	89

5.	Valsts atbalsta noteikumu un valsts līgumu un pakalpojumu koncesiju noteikumu paralēla piemērošana VTNP	101
6.	Vispārīgi jautājumi saistībā ar Līguma noteikumu par iekšējo tirgu (brīvība veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvība) piemērošanu VTNP un jo īpaši VNSP	103
7.	Jautājumi par pakalpojumu direktīvas piemērošanu VTNP un jo īpaši VNSP	106

SATURS — JAUTĀJUMI

1.	Ievads	18
2.	VTNP jēdziens	21
1.	<i>Kas ir vispārējas nozīmes pakalpojums (VNP)?</i>	21
2.	<i>Kas ir vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojums (VTNP)? Vai valsts iestādēm ir jāievieš šis jēdziens savos valsts tiesību aktos?</i>	21
3.	<i>Kas ir vispārējas nozīmes sociālais pakalpojums (VNSP)?</i>	22
4.	<i>Vai dalībvalstīm ir zināma rīcības brīvība, definējot VTNP?</i>	23
5.	<i>Vai Komisija varētu sniegt kritēriju sarakstu, kuru valsts iestādes varētu izmantot pakalpojuma vispārējās nozīmes rakstura noteikšanai?</i>	23
6.	<i>Vai ES tiesību aktos ir paredzēti dalībvalstu rīcības brīvības ierobežojumi attiecībā uz VTNP definēšanu?</i>	24
7.	<i>Vai ir piemēri, kuri liecina par acīmredzamu vērtējuma kļūdu, kuru dalībvalstis pieļāvušas, definējot VTNP?</i>	24
8.	<i>Vai noteiktus finanšu pakalpojumus var uzskatīt par VTNP?</i>	25
9.	<i>Vai infrastruktūras izbūvi var uzskatīt par VTNP?</i>	26
10.	<i>Vai darbavietu izveidi uzņēmumā un to saglabāšanu uzņēmuma pētniecības un izstrādes darbību (piemēram, biofarmācijas jomā) paplašināšanai var uzskatīt par VTNP?</i>	26
11.	<i>Vai valsts iestāde var klasificēt pakalpojumu kā VTNP, ja līdzīgu pakalpojumu jau sniedz citi tirgus dalībnieki, kuri nav pilnvaroti sniegt VTNP?</i>	27
12.	<i>Vai pakalpojumu var klasificēt kā VTNP, ja tirgus varētu tuvā nākotnē nodrošināt šā pakalpojuma sniegšanu?</i>	27
13.	<i>Ja bērnu aprūpes pakalpojumu sniedzējs, kas darbojas saskaņā ar tirgus nosacījumiem, bet nav pilnvarots sniegt VTNP, nonāk grūtībās un varētu bankrotēt, vai dalībvalsts šādā brīdī var pilnvarot šo pakalpojumu sniedzēju sniegt VTNP, lai nodrošinātu pakalpojuma nepārtrauktību (pieņemot, ka noteiktajā teritorijā ir nepietiekams tādu bērnu aprūpes pakalpojumu sniedzēju skaits, kuri varētu sniegt šo pakalpojumu)?</i>	27
3.	Jaunā valsts atbalsta pakete VTNP jomā	28
3.1	Pārskats par jauno valsts atbalsta paketi VTNP jomā.....	28
14.	<i>Kādi dokumenti veido jauno valsts atbalsta paketi VTNP jomā?</i>	28
15.	<i>Kāds ir VTNP paziņojuma mērķis?</i>	29
16.	<i>Kas ir VTNP de minimis regula?</i>	29
17.	<i>Par ko ir lēmums?</i>	29
18.	<i>Par ko ir nostādnes?</i>	29

19.	<i>Kādi ir lēmuma un nostādņu mērķi? Ar ko lēmums atšķiras no nostādņēm?</i>	29
20.	<i>Kādi ir loģiskie analīzes posmi attiecībā uz kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu?</i>	30
21.	<i>Kā VTNP sniedzējiem var nodrošināt juridisko noteiktību? Kas notiek, ja VTNP sniedzēji nezina, vai uz kompensāciju attiecas lēmums, nostādnes vai VTNP de minimis regula?</i>	30
22.	<i>Vai VTNP sniedzējiem ir kādas juridiskās saistības?</i>	31
23.	<i>Vai VTNP pakete nosaka tiesības uzņēmumiem saņemt atbalstu, kas izpaužas kā kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu?</i>	31
3.2	Paziņojums	31
3.2.1	Kādos gadījumos piemēro valsts atbalsta noteikumus un kādas ir sekas?	31
24.	<i>Kādos gadījumos LESD valsts atbalsta noteikumus piemēro VTNP organizācijai un finansēšanai?</i>	31
25.	<i>Kādā gadījumā darbība ir klasificējama kā „saimnieciskā” darbība konkurences noteikumu nozīmē?...</i>	31
26.	<i>Vai brīvo profesiju pārstāvji var būt „uzņēmumi” konkurences noteikumu nozīmē?</i>	33
27.	<i>Kādā gadījumā darbība nav saimnieciskā darbība konkurences noteikumu nozīmē?</i>	33
28.	<i>Ja valsts iestāde sniedz iedzīvotājiem informāciju un konsultācijas savas kompetences jomā, vai tā veic saimniecisko darbību konkurences noteikumu nozīmē?</i>	34
29.	<i>Paziņojumā par četrām jomām sniegta īpašas norādes par atšķirību starp saimniecisko darbību un darbību, kas nav saimnieciskā darbība. Vai darbības ārpus šīm četrām jomām vienmēr ir uzskatāmas par saimniecisko darbību?</i>	35
30.	<i>Vai darbību iedalījums saimnieciskās darbībās un darbībās, kas nav saimnieciskas darbības, laika gaitā var mainīties?</i>	35
31.	<i>Vai LESD noteikumi par valsts atbalstu var būt piemērojami personām, kuras pakalpojumus sniedz bez peļņas gūšanas nolūka?</i>	35
32.	<i>Vai valsts iestāde var dot priekšroku kādu veidu organizācijām (valsts/komerciālām/bezpeļņas organizācijām) kā VTNP sniedzējām?</i>	35
33.	<i>Vai valsts atbalsta noteikumi ir piemērojami sociālo pakalpojumu centriem, kuri sniedz VNŠP (piemēram, pakalpojumus vecāka gadagājuma personām un invalīdiem)?</i>	36
34.	<i>Vai pašvaldības atlaižu kuponu izdalīšana noteiktām individuālo lietotāju grupām VTNP saņemšanai ir uzskatāma par valsts atbalstu?</i>	36
35.	<i>Vai sociālā palīdzība tādiem saņēmējiem kā māsaimniecības ar maziem ienākumiem (piemēram, atkarībā no to faktiskajiem izdevumiem par VTNP un/vai citiem objektīviem kritērijiem, kas ir saistīti ar individuālo situāciju), kuru izmaksā tieši pakalpojuma sniedzējam saskaņā ar principu “maksājumu veic trešā persona”, ir uzskatāma par valsts atbalstu?</i>	36
36.	<i>VTNP bieži sniedz vietējā līmenī. Vai tas patiešām ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm?</i>	36
37.	<i>Vai tiešām ir iespējams konstatēt ietekmi uz tirdzniecību gadījumā, kad tikai viens uzņēmējs reģionā sniedz konkrētu VTNP?</i>	37

38.	<i>Vai ir kādi piemēri par tādiem vietēja līmeņa VTNP, kuriem, visticamāk, nav reālas ietekmes uz tirdzniecību starp dalībvalstīm?</i>	38
39.	<i>Kas notiek, ja darbība ir saimnieciskā darbība un ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm?</i>	39
40.	<i>Vai konkurences noteikumu piemērošana nozīmē, ka dalībvalstīm ir jāmaina veids, kādā tās organizē un sniedz VTNP?</i>	39
41.	<i>Kas notiek, ja valsts iestāde piešķir kompensāciju vispārējas nozīmes pakalpojumam, kas tiek uzskatīts par saimniecisko darbību?</i>	39
42.	<i>Vai saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem valsts iestādēm ir jānodrošina īpaša VTNP organizācija?</i>	40
43.	<i>Vai finanšu līdzekļus, kas decentralizācijas kontekstā piešķirti saistībā ar pilnvaru nodošanu starp valsts iestādēm, var klasificēt kā valsts atbalstu?</i>	40
44.	<i>Vai finansējums “iekšējai struktūrai” publiskā iepirkuma noteikumu nozīmē, kura sniedz VTNP, nozīmē, ka valsts atbalsta noteikumi nav piemērojami?</i>	40
45.	<i>Kādas ir sekas, ja kompensācija par VTNP sniegšanu tiek atzīta par valsts atbalstu?</i>	41
3.2.2	Pilnvarojuma akts	41
46.	<i>Kāds ir „pilnvarojuma akta” mērķis?</i>	41
47.	<i>Kādu veidu pilnvarojuma akti tiek uzskatīti par pieņemamiem?</i>	41
48.	<i>Vai pilnvarojuma akts ir nepieciešams arī VNSP?</i>	42
49.	<i>Kuras iestādes ir tiesīgas pilnvarot uzņēmumu sniegt VTNP? Vai šāda kompetence ir pašvaldībām?</i>	42
50.	<i>Vai pats VTNP sniedzējs, kam bieži ir speciālas zināšanas, var noteikt pilnvarojuma akta saturu?</i>	43
51.	<i>Vai pilnvarojuma akta jēdziens LESD 106. panta 2. punkta un VTNP paketes nozīmē atbilst „valsts pilnvarota pakalpojumu sniedzēja” jēdzienam pakalpojumu direktīvas 2. panta 2. punkta j) apakšpunkta nozīmē?....</i>	43
52.	<i>Vai valsts atbalsta noteikumu un pakalpojumu direktīvas nozīmē pilnvarojuma akts ir reģionālas valsts iestādes lēmums, kurā noteikts vispārējas nozīmes sociālais pakalpojums arodizglītības jomā un ar kuru šā pakalpojuma pārvaldībai tiek pilnvarota viena vai vairākas juridiskās personas, kas veic apmācību?</i>	43
53.	<i>Vai tad, ja VTNP līdzfinansē vairākas valsts iestādes, katrai attiecīgajai valsts iestādei ir jāpieņem atsevišķs pilnvarojuma akts vai arī tā, piešķirot kompensāciju, var atsaukties uz VTNP „vadošās” vai organizējošās iestādes pilnvarojuma aktu?</i>	44
54.	<i>Vai tad, ja valsts iestāde vēlas pilnvarot vienu vai vairākus pakalpojumu sniedzējus sniegt vairākus VTNP, šai iestādei ir jāpieņem vairāki akti par katru VTNP?</i>	44
55.	<i>Vai pilnvarojuma aktā ir jānorāda veicamais „uzdevums” vai „īpašas darbības”?</i>	45
56.	<i>Kā jāizstrādā pilnvarojuma akts par tādiem pakalpojumiem kā VNSP, kuri, no vienas puses, ir aplūkojami vispārīgi un kuriem, no otras puses, ir jāatbilst dažādu lietotāju īpašām vajadzībām? Vai pilnvarojuma aktā ir jāapraksta katrs pakalpojums, kas būs jāsniedz?</i>	45

57.	<i>Vai pēc pilnvarojuma termiņa beigām to pašu uzņēmumu var atkārtoti pilnvarot sniegt to pašu VTNP?</i>	46
58.	<i>Kā būtu jāformulē pilnvarojuma akts saistībā ar pakalpojumiem, kuri to sniegšanas laikā ir jāpielāgo atkarībā no situācijas aprūpes, lietotāju profilu un lietotāju skaita ziņā?</i>	46
59.	<i>Vai prasība par pilnvarojuma aktu ierobežo pakalpojumu sniedzēju autonomiju un iniciatīvas brīvību?</i> 47	
60.	<i>Vai prasība par pilnvarojuma aktu ierobežo VTNP sniedzēja vietējo filiāļu autonomiju noteikt prioritātes, ja šādu pakalpojumu sniedzējs ir atbilstoši pilnvarots valsts līmenī?</i>	47
3.2.3	Kompensācija, kas neietver atbalstu, saskaņā ar spriedumu Altmark lietā.....	47
61.	<i>Ko Tiesa ir noteikusi spriedumā Altmark lietā?</i>	47
62.	<i>Vai valsts iestāde var nodrošināt, ka valsts atbalsta noteikumi nebūs piemērojami, ja tā organizē konkursu, nepārbaudot, vai ir izpildīti visi spriedumā Altmark lietā noteiktie kritēriji?</i>	49
63.	<i>Kāpēc kompensācijai par VTNP sniegšanu jāatbilst kritērijam „par zemākajām izmaksām sabiedrībai”? Vai tas neizraisīs nekvalitatīvu pakalpojumu sniegšanu?</i>	49
64.	<i>Vai Jūs varētu minēt piemēru situācijai, kurā būtu jāizmanto atgūšanas mehānisms (kā noteikts paziņojuma 67. punktā)?</i>	49
65.	<i>Kas ir atklāta procedūra paziņojuma 66. punkta nozīmē?</i>	50
66.	<i>Kas ir slēgta procedūra paziņojuma 66. punkta nozīmē?</i>	50
67.	<i>Kāpēc uzskata, ka sarunu procedūra atbilst spriedumā Altmark lietā ietvertajam ceturtajam kritērijam tikai izņēmuma gadījumos?</i>	50
68.	<i>Ja tiek iesniegts tikai viens piedāvājums, vai uzskata, ka šāds konkurss nav pietiekams, lai nodrošinātu pakalpojuma sniegšanu par zemākajām izmaksām sabiedrībai, vai arī var būt gadījumi, kad šāds konkurss var būt pietiekams?</i>	51
69.	<i>Kāda ir mijiedarbība starp valsts publiskā iepirkuma noteikumiem un valsts atbalsta tiesību aktiem? Vai ES valsts atbalsta tiesību akti var novest pie pienākuma vienmēr piemērot publiskā iepirkuma noteikumus, ja pakalpojumu sniedzējs ir pilnvarots sniegt VTNP?</i>	51
70.	<i>Kas notiks, ja to publiskā iepirkuma procedūru piemērošanas joma, kurās ir ietverts sarunu elements, mainīsies, ņemot vērā patlaban notiekošo ES publiskā iepirkuma noteikumu reformu?</i>	51
71.	<i>Ko īsti nozīmē „tirgū noteikta vispārējā atlīdzība”? Vai tās pierādīšanai pietiek ar viena eksperta atzinumu?</i>	51
72.	<i>Vai dalībvalsts var izmantot iepriekš noteiktas atsaucis izmaksas, lai piemērotu kritēriju saistībā ar izmaksām, kādas veidojas tipiskam labi strādājošam uzņēmumam?</i>	51
73.	<i>Kāds ir spriedumā Altmark lietā noteikto kritēriju piemērošanas vai nepiemērošanas sekas?</i>	52
3.3	Kompensācija, kas neietver atbalstu, saskaņā ar <i>de minimis</i> regulām....	52
74.	<i>Kāda ir atšķirība starp VTNP de minimis regulu un vispārējo de minimis regulu?</i>	52
75.	<i>Kā var nodrošināt, ka tiek ievērota augšējā robeža, kas ir EUR 500 000? Vai tiek veiktas pārbaudes atbilstības nodrošināšanai?</i>	53

76.	<i>Vai pilnvarojuma akts lēmuma/nostādņu nozīmē ir nepieciešams arī saskaņā ar VTNP de minimis regulu?</i>	53
77.	<i>Kādas ir priekšrocības, izmantojot VTNP de minimis regulu, nevis lēmumu?</i>	53
78.	<i>Kādi ir noteikumi par piešķirtā atbalsta apvienošanu saskaņā ar abām de minimis regulām? Konkrēti, vai uzņēmums, kas saņēmis vispārēju de minimis atbalstu pēdējos gados, tagad drīkst saņemt arī VTNP de minimis atbalstu?</i>	53
79.	<i>Kādi ir noteikumi par kompensācijas, kas piešķirta saskaņā ar VTNP de minimis regulu, apvienošanu ar kompensāciju, kas piešķirta saskaņā ar Altmark kritērijiem?</i>	53
80.	<i>Vai uzņēmums var saņemt kompensāciju par vienu VTNP saskaņā ar lēmumu vai nostādnēm un de minimis atbalstu par citu VTNP saskaņā ar VTNP de minimis regulu?</i>	54
81.	<i>Vai pakalpojuma sniedzējs, kas noteiktu laiku ir saņēmis kompensāciju saskaņā ar lēmumu vai nostādnēm, par vienu un to pašu pakalpojumu citā laika posmā var saņemt finansējumu saskaņā ar VTNP de minimis regulu?</i>	54
82.	<i>Pakalpojumu sniedzējs vēlētos izveidot atbalsta dienestu jauniešiem, kas ir bezdarbnieki, un tam nepieciešamais finanšu atbalsts ir EUR 150 000. Vai uz šādu valsts iestādes subsīdiju attiecas valsts atbalsta noteikumi?</i>	54
83.	<i>Vai valsts iestāde var finansēt izmēģinājuma iniciatīvu, lai definētu VTNP uzdevumu saturu?</i>	55
84.	<i>Gadījumā, ja VTNP tiek finansēts saskaņā ar vispārējo de minimis regulu vai VTNP de minimis regulu, vai EUR 200 000/EUR 500 000 summa attiecas uz VTNP vai uz uzņēmumu, kas ir pilnvarots sniegt VTNP, ņemot vērā citas darbības, kuru veikšanai uzņēmums saņem valsts līdzekļus?</i>	55
85.	<i>Vai uzņēmumam, kas ir pilnvarots sniegt vairākus VTNP un veic atsevišķu finanšu uzskaiti par katru VTNP, var piemērot de minimis noteikumus katram VTNP atsevišķi?</i>	55
86.	<i>Vai subjektam, kurš ir pilnvarots sniegt VTNP un veic arī citas darbības, kas nav saimnieciskā darbība, de minimis regulu piemērošanai ir jāatskaita kompensācijas summa, kas tiek maksāta par tāda VNP sniegšanu, kas nav saimnieciskā darbība?</i>	55
87.	<i>Ar VNŠP saistīto ieguldījumu izdevumu budžets var attiekties uz periodu, kas var ilgt no viena līdz vairākiem gadiem. Vai šādā gadījumā ir iespējams piemērot de minimis regulas?</i>	55
88.	<i>Vai VTNP de minimis regulu un vispārējo de minimis regulu var piemērot grūtībās nonākušiem VTNP sniedzējiem?</i>	56
3.4	Kompensācija saskaņā ar VTNP lēmumu	56
3.4.1	Piemērošanas joma	56
89.	<i>Kādos gadījumos piemēro lēmumu?</i>	56
3.4.1.1	Sliksnis, kas ir EUR 15 miljoni	56
90.	<i>Vai sliksni, kas ir EUR 15 miljoni, piemēro kā neto vai bruto vērtību?</i>	56
91.	<i>Vai šo sliksni piemēro vienam VTNP pilnvarojumam vai vienam uzņēmumam? Kas notiek, ja vairāki uzņēmumi kopīgi sniedz VTNP?</i>	56
3.4.1.2	Slimnīcas un sociālie pakalpojumi	57

92.	<i>Saisībā ar slimnīcām 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir noteikums par papildpasākumiem, bet 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā nav šāda noteikuma par sociālajiem pakalpojumiem. Vai tas nozīmē, ka sociālajiem pakalpojumiem piemēro mazāk labvēlīgu režīmu?</i>	57
93.	<i>Kas var definēt jēdziena „sociālie pakalpojumi” saturu?</i>	57
94.	<i>Kāpēc lēmumā norādīto to sociālo pakalpojumu saraksts, uz kuriem attiecas atbrīvojums, ir visaptverošs? Kas notiek tad, ja dalībvalsts vēlas pilnvarot pakalpojumu sniedzēju sniegt vispārējas nozīmes sociālo pakalpojumu, kas nav minēts sarakstā?</i>	58
95.	<i>Kā lēmumā iekļautais sociālo pakalpojumu saraksts ir saistīts ar pakalpojumu sarakstiem publiskā iepirkuma direktīvas (Direktīva 2004/18/EK) II B pielikumā?</i>	58
96.	<i>Ko ietver 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētais termins „bērnu aprūpe”?</i>	58
97.	<i>Vai vārdkopa „kas ņem vērā sociālās vajadzības” ierobežo sociālo pakalpojumu veidus, kuri var būt VTNP, piem., bērnu aprūpes gadījumā nosakot, ka pakalpojums var attiekties vienīgi uz bērnu aprūpi ģimenēm, kurām ir finansiālas grūtības?</i>	58
98.	<i>Ko ietver 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētais termins „neaizsargāto grupu sociālā integrācija”?</i>	59
99.	<i>Ko ietver lēmuma 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētais termins „piekļuve un reintegrācija darba tirgū”?</i> <i>Vai tas ietver profesionālo apmācību?</i>	59
100.	<i>Vai lēmums var attiekties uz atbalstu uzņēmumiem, kuri nodrošina sociālo un darba integrāciju?</i>	59
3.4.1.3	<i>Pilnvarojuma perioda ilgums</i>	59
101.	<i>Vai pilnvarojuma perioda ilgums var pārsniegt desmit gadus tikai tad, ja vērā ņemams ieguldījums jāamortizē ilgākā laika posmā, vai arī citu pamatotu iemeslu dēļ? Ko nozīmē „vērā ņemams ieguldījums”?</i>	59
102.	<i>Ņemot vērā to, ka pilnvarojuma periods ir ierobežots un principā nedrīkst pārsniegt desmit gadus, vai pakalpojumu sniedzējam vairs nav iespējams izsniegt pilnvaru uz neierobežotu periodu?</i>	60
3.4.1.4	<i>Piemērošana transporta nozarē</i>	60
103.	<i>Kāda ir atšķirība starp lēmuma 2. panta 1. punkta d) apakšpunktu un e) apakšpunktu?</i>	60
104.	<i>Uz ko īsti attiecas lēmuma 2. panta 1. punkta d) apakšpunktā norādītais sliekšnis – 300 000 pasažieru gaisa un jūras pārvadājumiem uz salām? Vai lēmumu var piemērot avio/jūras maršrutiem, kuri nenodrošina pārvadājumus uz salām?</i>	60
105.	<i>Vai uz lidostām ar vairāk nekā 200 000 pasažieru vai uz ostām ar vairāk nekā 300 000 pasažieru attiecas direktīvas darbības joma gadījumos, kad kompensācija par sabiedriskā pakalpojuma sniegšanu nepārsniedz EUR 15 miljonus?</i>	60
106.	<i>Kāda ir saikne starp lēmumu un Regulu (EK) Nr. 1008/2008, īpaši regulas 16. pantu? Vai varat sniegt piemērus par to, kādu veidu pakalpojumus lidostām var definēt kā VTNP saskaņā ar lēmuma 2. panta 1. punkta e) apakšpunktu?</i>	61
107.	<i>Kāda ir saikne starp lēmumu un Regulu 1370/2007?</i>	61
3.4.1.5	<i>Grūtībās nonākuši uzņēmumi</i>	61
108.	<i>Vai lēmumu piemēro grūtībās nonākušiem uzņēmumiem?</i>	61
3.4.2	<i>Saderības nosacījumi</i>	61

3.4.2.1	Vispārīgie noteikumi.....	61
109.	<i>Kādi ir galvenie lēmumā noteiktie saderības nosacījumi?</i>	61
110.	<i>Kāda ir atšķirība starp spriedumā Altmark lietā un lēmumā paredzētajiem nosacījumiem?</i>	62
111.	<i>Kādas attiecībā uz saderības nosacījumiem ir galvenās atšķirības starp 2005. gada un 2011. gada lēmumu?</i>	63
112.	<i>Gadījumā, ja visi tirgus dalībnieki ir pilnvaroti sniegt vienu un to pašu VTNP, vai tiem visiem būtu jāsaņem vienāda kompensācija par VTNP sniegšanu valsts atbalsta noteikumu nozīmē?</i>	63
113.	<i>Vai saskaņā ar lēmumu VTNP sniegšanai jāizvēlas uzņēmums, kas piedāvā zemākās cenas?</i>	64
114.	<i>Vai tiesa, ka tad, ja valsts iestāde klasificē pakalpojumu kā VTNP un nodrošina atbilstību lēmumam, tai nav jānodrošina atbilstība ES publiskā iepirkuma noteikumiem?</i>	64
3.4.2.2	Pilnvarojuma akts.....	64
115.	<i>Kāpēc ir ieviesta jauna prasība pilnvarojuma aktā norādīt atsauci uz lēmumu (4. panta f) punkts)?</i>	64
116.	<i>Saskaņā ar lēmumu parametri, kurus izmanto kompensācijas aprēķināšanai, jānosaka pilnvarojuma aktā. Kā to ir iespējams izdarīt pirms pakalpojuma piedāvāšanas?</i>	64
117.	<i>Pat uzņēmumi, kuriem ir pieredze VTNP sniegšanā, var saskarties ar lielu nenoteiktību izmaksu plānošanā un risku vēlāk ciest zaudējumus: neparedzamas izmaiņas saistībā ar nepieciešamo aprūpes līmeni, lietotāju profilu, lietotāju skaitu, kā arī ieņēmumu līmeni (nenokārtota maksa par pakalpojumiem, lietotāju skaita svārstības, finansējuma atteikums no citām valsts iestādēm). Kā valsts iestādes var risināt šo situāciju?</i>	65
118.	<i>Vai, konkrētai struktūrai nosakot parametrus kompensācijas aprēķināšanai, ir jāveic salīdzinājums ar citām struktūrām? Vai ir jāveic efektivitātes novērtējums? Kā var salīdzināt, piemēram, mācītāja sniegtās aprūpes, garīgo norāžu, velētā papildu laika vērtību?</i>	65
119.	<i>Kā būtu jānosaka izmaksu kompensācijas parametri tad, ja kādu VTNP finansē divas vai vairākas valsts iestādes?</i>	65
120.	<i>Ja valsts iestāde vēlas finansēt tikai daļu no VTNP pakalpojumu sniedzēja gada izmaksām, kā jānosaka kompensācijas parametri?</i>	66
121.	<i>Ja VTNP daļēji finansē valsts iestāde un daļēji — lietotāji, vai valsts iestāde var segt visas izmaksas, ja VTNP sniegšana rada zaudējumus?</i>	66
122.	<i>Vai valsts iestāde pilnvarojuma aktā var noteikt, ka tā segs darbības zaudējumus, kas rodas katrā noteiktajā periodā, nedēfinējot citus kompensācijas aprēķināšanas parametrus?</i>	66
3.4.2.3	Kompensācijas apmērs.....	66
123.	<i>Kāda metodoloģija saskaņā ar lēmumu jāizmanto, lai aprēķinātu sabiedriskā pakalpojuma saistību neto izmaksas?</i>	66
124.	<i>Vai varat sniegt piemērus par tādu veidu ieguldījumiem, kurus var atbalsēt VTNP ietvaros? Piemēram, vai izmaksas, kas ir saistītas ar kuģa dzinēju, var uzskatīt par VTNP izmaksām, ja iestāde ir pilnvarojusi kuģa īpašnieku pildīt sabiedriskā pakalpojuma saistības attiecībā uz pasažieru pārvadājumiem?</i>	67
125.	<i>Vai ir nepieciešams noteiktu kompensācijas apmēru attiecināt uz noteiktām izmaksām?</i>	67

126.	<i>Vai, aprēķinot kompensāciju, var ņemt vērā gan valsts iestādes piešķirtās dotācijas, gan valsts iestādes sniegtos pakalpojumus, lai palīdzētu struktūrai pildīt tās sabiedriskā pakalpojuma saistības?</i>	67
127.	<i>Kā aprēķina kompensācijas apmēru par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, ja VTNP sniedzējiem ir īpašas vai ekskluzīvas tiesības saistībā ar vairāku sabiedrisko pakalpojumu uzdevumu izpildi?</i>	68
128.	<i>Gadījumā, ja vairākas valsts struktūras, tostarp pašvaldība, un privātas struktūras apvienojas vienā juridiskā personā, lai kopīgi sniegtu VTNP, kā kompensācijas aprēķinā jāņem vērā tie dalībnieki, kuri nav valsts iestādes?</i>	68
129.	<i>Vai saskaņā ar lēmuma 5. panta 4. punkta ieņēmumos ir jāieskaita nodokļu priekšrocības, kuras rodas struktūras korporatīvā statusa dēļ?</i>	68
130.	<i>Vai saskaņā ar lēmuma 5. panta 4. punkta ieņēmumos ir jāieskaita maksājumi, kas veikti saskaņā ar vienošanos par peļņas un zaudējumu nodošanu valsts uzņēmuma ietvaros?</i>	69
131.	<i>Kāda ir termina „saprātīga peļņa” nozīme saistībā ar saderīgas kompensācijas aprēķinu?</i>	69
132.	<i>Kā jādefinē risks? Vai varat minēt piemērus tam, kas no pakalpojumu sniedzēja viedokļa būtu uzskatāms par risku?</i>	69
133.	<i>Saprātīgas peļņas aprēķināšanas nolūkā lēmumā ir atsauce uz kapitāla rentabilitātes koeficientu. Vai var izmantot citas metodes, lai aprēķinātu saprātīgu peļņu?</i>	70
134.	<i>Peļņas drošā zona ir noteikta tikai kapitāla rentabilitātei. Vai drošā zona nepastāv, ja saskaņā ar attiecīgu pamatojumu tiek izmantoti citi peļņas līmeņa rādītāji?</i>	70
135.	<i>Vai ir kādi praktiski līdzekļi, kā uzzināt mijmaiņas darījumu likmi?</i>	70
136.	<i>Vai būtu pieņemami izmaksām pieskaitīt netiešās izmaksas 20 % apmērā un iegūto summu uzskatīt par saprātīgu peļņu?</i>	70
137.	<i>Vai uzņēmumam, kurš sniedz VTNP un veic arī citas komerciālas darbības, ir jānodrošina atsevišķa šo darbību grāmatvedības uzskaitē?</i>	70
138.	<i>Vai struktūrai, kura ir pilnvarota sniegt VTNP un kura veic arī darbības, kas nav saimnieciskā darbība, ir jānodrošina atsevišķa šo darbību grāmatvedības uzskaitē?</i>	71
139.	<i>Kādas izmaksas var tikt kompensētas, ja uzņēmums izmanto vienu un to pašu infrastruktūru, lai sniegtu VTNP un veiktu saimniecisko darbību, kas nav VTNP?</i>	71
3.4.2.4	Pārmērīga kompensācija un līdzekļu atgūšana	71
140.	<i>Saskaņā ar lēmumu ir atļauts maksāt kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, bet nedrīkst maksāt pārmērīgu kompensāciju; ko nozīmē termins „pārmērīga kompensācija”?</i>	71
141.	<i>Reizi trijos gados ir jāveic kontrole. Vai pārmērīgu kompensāciju, kas pārsniedz 10 %, var pārnest uz nākamo periodu, ja visā pilnvarojuma periodā ir novērsta pārmērīga kompensācija? Vai arī izmaksātie līdzekļi ir jāatgūst?</i>	71
142.	<i>Kā mehānisms pārmērīgas kompensācijas nepieļaušanai ietekmētu valsts iestādes pienākumu veikt pārbaudes par pārmērīgu kompensāciju?</i>	71
143.	<i>Ja VTNP kopīgi finansē divas vai vairākas valsts iestādes (piemēram, centrālā valdība un/vai reģionāla vai provinces iestāde vai zemāka līmeņa pašvaldība), kā būtu jāveic iespējamās pārmērīgas kompensācijas kontrole?</i>	72

144.	<i>Ja pārmērīga kompensācija radusies gadījumā, kad finansējumu par VTNP sniegšanu kopīgi nodrošina vairāku līmeņu valsts iestādes, kā būtu jāveic pārmērīgas kompensācijas atmaksa starp dažādiem iesaistītajiem līmeņiem?</i>	72
3.4.2.5	Nepietiekama kompensācija	72
145.	<i>Vai saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem ir aizliegta nepietiekama kompensācija VNŠP/VTNP sniedzējam, t. i., ir aizliegts maksāt kompensāciju, kas ir mazāka par izmaksām, kuras saistītas ar VNŠP/VTNP sniegšanu? Vai tad, kad pakalpojumu sniedzējam tiek maksāta nepietiekama kompensācija, neveidojas ekonomikas priekšrocība konkurentam, kam nav šādas nepietiekamas kompensācijas radīta finanšu sloga?</i>	72
146.	<i>Vai uzņēmums, kas ir pilnvarots sniegt VTNP un saņemt nepietiekamu kompensāciju, var saņemt pagaidu kompensāciju līdz finanšu gada beigām, ja pēc tam tas saņems kompensāciju, kāda ir nepieciešama tā uzdevumu izpildei?</i>	72
3.4.3	Pārredzamība un ziņošana.....	73
147.	<i>Vai lēmuma 7. pantā noteiktā papildu pārredzamības prasība ir piemērojama, ja kompensācija par vienu VTNP pārsniedz EUR 15 miljonus, vai arī tad, ja kompensācija par visiem VTNP, kuru sniegšanai pilnvarots viens uzņēmums, pārsniedz EUR 15 miljonus?</i>	73
148.	<i>Vai lēmuma 7. pantā noteiktā informācijas publicēšana par summām, kuras pārsniedz EUR 15 miljonus, nepieciešama reizi gadā vai arī ir atļauts gada summas publicēt pilnvarojuma perioda beigās?</i> 73	
149.	<i>Ja atbalstu, ko piešķir kā kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, saskaņā ar lēmumu var atbrīvot no paziņošanas pienākuma, vai pastāv pienākums nosūtīt Komisijai informācijas lapu?</i> 73	
150.	<i>Kam jāsniedz ziņojumi par lēmuma īstenošanu — dalībvalstīm vai reģionālajām iestādēm/pašvaldībām?</i>	73
3.4.4	Stāšanās spēkā un pārejas noteikumi	74
151.	<i>Kopš kura laika piemēro lēmumu? Vai tam ir atpakaļejošs spēks?</i>	74
152.	<i>Vai dalībvalstīm ir jānodrošina, ka pastāvošs individuāls atbalsts, kas tiek likumīgi īstenots saskaņā ar 2005. gada lēmumu, atbilst jaunajam lēmumam?</i>	74
153.	<i>Vai dalībvalstis, kurās darbojas VTNP shēmas, kuras tika juridiski īstenotas saskaņā ar 2005. gada lēmumu, noteiktajā divu gadu pārejas periodā joprojām var piešķirt jaunus pilnvarojumus saskaņā ar 2005. gada lēmumu?</i>	74
3.5	Kompensācija saskaņā ar VTNP nostādņām	74
3.5.1	Piemērošanas joma.....	74
154.	<i>Vai nostādnes ir piemērojamas kompensācijai par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu transporta nozarē?.....</i>	74
155.	<i>Vai nostādnes ir piemērojamas kompensācijai par sabiedrisko apraidi?</i>	74
156.	<i>Kādi noteikumi attiecas uz nostādņu piemērošanu grūtībās nonākušiem uzņēmumiem?</i>	75
157.	<i>Vai ir nepieciešams paziņot Komisijai par atbalstu, kurš pārsniedz lēmuma 2. panta a) punktā noteikto robežlielumu?</i>	75

158.	<i>Ja dalībvalsts noraida reģiona vai pašvaldības pieprasījumu paziņot par atbalstu, kas sniegts kā kompensācija par sabiedriskā pakalpojuma sniegšanu, vai tās var rīkoties pēc savas iniciatīvas? Vai Komisija var vērst kādus pasākumus pret šādu dalībvalsti?</i>	75
3.5.2	Saderības nosacījumi (lūdzam ņemt vērā, ka atbildes uz 117., 119., 124.–138., 140.–147. jautājumu, kas sniegtas saistībā ar lēmumu, pēc analogijas ir attiecināmas arī uz nostādnēm)	75
159.	<i>Kādas attiecībā uz saderības nosacījumiem ir svarīgākās izmaiņas salīdzinājumā ar 2005. gada nostādnēm?</i>	75
160.	<i>Kāds ir nolūks 14. punktā noteiktajai prasībai par sabiedrisko apspriešanu pirms pilnvarojuma piešķiršanas VTNP sniegšanai?</i>	76
161.	<i>Kādam būtu jābūt 14. punktā noteiktās sabiedriskās apspriešanas saturam? Vai šī apspriešana var izpausties kā publiska uzklausišana?</i>	76
162.	<i>Vai valsts iestāde pilnvarojuma aktā var noteikt, ka tā segs darbības zaudējumus, kas rodas katrā noteiktajā periodā, nedefinējot citus kompensācijas aprēķināšanas parametrus?</i>	77
163.	<i>Kas ir 17. punktā minētie „pamatlīdzekļi, kas nav pārnesami”? Vai varat minēt piemērus?</i>	77
164.	<i>Ko nozīmē 17. punktā minētie „līdzekļi, kuri ir visbūtiskākie”?</i>	77
165.	<i>Vai saskaņā ar nostādnēm desmit gadu periods vienmēr ir pieņemams? Vai arī īsākam periodam, kas ir, piemēram, astoņi gadi, ir nepieciešams pamatojums, balstoties uz būtisko aktīvu nolietojumu?</i>	77
166.	<i>Kāda ir atšķirība starp prasībām pilnvarojuma periodam saskaņā ar lēmumu un nostādnēm? Vai lēmumā noteiktā prasība ir stingrāka nekā nostādņu prasība, un, ja tā ir, tad kādā ziņā tā ir stingrāka?</i>	77
167.	<i>Kāpēc Komisija 18. punktā ievieša jaunu prasību par atbilstību pārredzamības direktīvai?</i>	78
168.	<i>Vai saskaņā ar nostādņu 19. punktu pakalpojumu sniedzējs jāizvēlas, izmantojot publiskā iepirkuma procedūras?</i>	78
169.	<i>Kāda ir saikne starp spriedumā Altmark lietā noteikto ceturto nosacījumu un nostādņu 19. punktu?</i>	78
170.	<i>Kāpēc Komisija 20. punktā ievieša noteikumu par nediskrimināciju? Kāpēc šāds noteikums nav ieviests arī lēmumā?</i>	79
171.	<i>Kāpēc 24. punktā ieviesta jauna metodoloģija (novērsto neto izmaksu metode), lai noteiktu kompensācijas apmēru?</i>	79
172.	<i>Kāpēc jaunie noteikumi nosaka prasību dalībvalstīm kompensācijas mehānismos iekļaut efektivitātes stimulus?</i>	79
173.	<i>Vai varat minēt tādu kompensācijas mehānismu piemērus, kuri nodrošina stimulus efektivitātes palielināšanai?</i>	80
174.	<i>Ja kompensācijas apmērs ir noteikts sarunu procedūrā, vai Komisija uzskata, ka ir izpildīts nosacījums par stimulus efektivitātes palielināšanai?</i>	81
175.	<i>Kā maksājuma iepriekšējas noteikšanas gadījumā var novērst risku, ka pakalpojumu sniedzējs norāda lielākus izdevumus vai mazākus ieņēmumus?</i>	81

176.	<i>Saskaņā ar nostādnēm ir atļauts maksāt kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, bet nedrīkst maksāt pārmērīgu kompensāciju; ko nozīmē termins „pārmērīga kompensācija”?</i>	82
177.	<i>Kāpēc jānodrošina kontrole reizi divos vai trīs gados, ja kompensācija ir noteikta iepriekš kā fiksēts maksājums (un tādējādi nav atkarīga no faktiskajām izmaksām un ieņēmumiem)?</i>	82
178.	<i>Vai regulārajām pārbaudēm būtu jāaprobežojas ar jautājumu par pārmērīgu kompensāciju vai tajās būtu jāaplūko arī tas, vai VTNP joprojām ir pamatots un vai pakalpojumu nevarētu sniegt tirgus?</i>	82
179.	<i>Vai pārmērīgu kompensāciju var pārnest uz nākamo periodu, ja tā tiek novērsta visā pilnvarojuma periodā kopumā? Vai arī izmaksātie līdzekļi ir jāatgūst?</i>	82
180.	<i>Vai tad, ja uzņēmums, kas ir pilnvarots sniegt VTNP, saņem nepietiekamu kompensāciju, tas saskaņā ar nostādnēm var pārnest pārmērīgo kompensāciju, ko tas saņēmis tajā pašā periodā saistībā ar citu VTNP, kuru tas ir pilnvarots sniegt?</i>	83
181.	<i>Kāpēc Komisija 2.9. iedaļā ir ieviesusi papildu prasības saistībā ar īpaši nopietniem konkurences kropļojumiem, un kādas ir šīs prasības?</i>	83
182.	<i>Viens no nopietnu kropļojumu piemēriem ir nostādņu 55. punktā minētā uzdevumu nevajadzīga apvienošana. Vai var būt arī uzdevumu nevajadzīga nodalīšana, t. i., kad apvienošana no konkurences viedokļa būtu labāks risinājums (piem., rentablākus pakalpojumus apvienojot ar pakalpojumiem, kuri rada zaudējumus)?</i>	83
183.	<i>Saskaņā ar 61. punktu dažus saderības nosacījumus nepiemēro pakalpojumiem, uz kuriem attiektos lēmuma darbības joma, bet kuri neatbilst lēmumā noteiktajiem saderības nosacījumiem. Vai varat paskaidrot, kāpēc tas tā, un sniegt kādu piemēru?</i>	83
3.5.3	Stāšanās spēkā un pārejas noteikumi	84
184.	<i>Kopš kura laika piemēro nostādnes? Vai tām ir atpakaļejošs spēks?</i>	84
185.	<i>Ja individuāls atbalsts ir likumīgi piešķirts, pamatojoties uz 2005. gada VTNP nostādnēm, vai ir nepieciešams nodrošināt, ka šāds atbalsts tagad atbilst jaunajām nostādnēm? Vai ir jāiesniedz jauns paziņojums?</i>	84
186.	<i>Kādi ir noteikumi attiecībā uz esošajām shēmām?</i>	84
3.6	VTNP pakete un citi noteikumi	84
187.	<i>Vai VTNP saistībā ar bezdarbnieku sociālo un profesionālo integrāciju un profesionālo apmācību ir lēmuma vai Regulas (EK) Nr. 800/2008 (vispārējā grupu atbrīvojuma regula) darbības jomā?</i>	84
188.	<i>Vai atbilstība VTNP paketei nozīmē, ka nav jāpiemēro publiskā iepirkuma noteikumi?</i>	85
189.	<i>Vai ESF un ERAF piešķirts finansējums VTNP ir uzskatāms par valsts atbalstu? Vai par to atbild dalībvalstis vai Komisija?</i>	85
190.	<i>Vai VTNP finansējums, izmantojot ESF un ERAF līdzekļus, ir jāpiešķir saskaņā ar VTNP paketi? Vai par to atbild dalībvalstis vai Komisija?</i>	85
191.	<i>Vai VTNP finansējums no ELFLA ir valsts atbalsts?</i>	85
192.	<i>Vai finansējums VTNP, izmantojot ELFLA līdzekļus, saistībā ar I pielikumā neminētiem produktiem jāpiešķir saskaņā ar VTNP paketi?</i>	86

193.	<i>Kāda ir mijiedarbība starp valsts atbalsta noteikumiem reģionālā atbalsta jomā, kuri nosaka konkrētas atbalsta intensitātes, un VTNP noteikumiem?</i>	86
194.	<i>Vai valsts atbalsta kontrole ir saderīga ar ESF finansējuma kontroli?</i>	86
195.	<i>Saskaņā ar noteikumiem par ESF līdzekļu pārvaldību attiecināmi ir tikai tādi izdevumi un ieņēmumi, kuri ir tieši saistīti ar līdzfinansēto projektu, t. i., neietverot saprātīgu peļņu. Ja VNSP tiek finansēts no ESF līdzekļiem, vai var tikt iekļauta saprātīga peļņa, kā paredzēts lēmumā?</i>	86
196.	<i>Kāda ir saikne starp ESF līdzfinansēto projektu kontroles mehānismu un VTNP paketē noteikto pārmērīgas kompensācijas kontroli?</i>	87
197.	<i>Ja dalībvalsts piešķir priekšrocību uzņēmumam, kas ir pilnvarots pildīt tādas sabiedriskā pakalpojuma saistības elektronisko sakaru jomā, kuras ir ārpus Direktīvas 2002/22/EK, kas grozīta ar Direktīvu 2009/136/EK, darbības jomas, vai attiecīgo kompensāciju tomēr ir iespējams novērtēt, ņemot vērā valsts atbalsta noteikumus?</i>	87
4.	Jautājumi par publiskā iepirkuma noteikumu piemērošanu VNSP	87
4.1	VNSP sniedz pati valsts iestāde	87
198.	<i>Cik lielā mērā valsts iestāde var pieņemt lēmumu par to, ka tā pati tieši sniegs VNSP? Citiem vārdiem sakot, kāda ir valsts iestādes rīcības brīvība pieņemt lēmumu par to, vai kādu pakalpojumu sniegt tieši vai tā sniegšanu uzticēt trešai personai? Vai šāda lēmuma pieņemšana ir pilnībā valsts iestādes ziņā?</i>	87
199.	<i>ES noteikumus par pakalpojumu sniedzēja izvēli parasti nepiemēro, ja valsts iestādes pašas sniedz pakalpojumu tieši vai, izmantojot iekšēju pakalpojumu sniedzēju (t. i., pakalpojums tiek sniegts, izmantojot iekšējos resursus). Kāda ir šā pakalpojumu iekšējas sniegšanas izņēmuma darbības joma un ierobežojumi?</i>	88
4.2	VNSP sniegšana par atlīdzību ir uzticēta trešai personai	89
200.	<i>Kādu tiesisko regulējumu piemēro, ja valsts iestāde nolemj nodot VNSP ārpakalpojuma sniedzējam par atlīdzību?</i>	89
201.	<i>Ko nozīmē jēdziens „pārrobežu intereses”?</i>	90
202.	<i>Kādi pienākumi izriet no pārredzamības un nediskriminēšanas principa?</i>	91
203.	<i>Kā formulēt piemērotas pakalpojumu līguma specifikācijas, lai i) tās vispārīgi atbilstu lietotāju dažādajām vajadzībām un ii) tās dotu iespēju pielāgot pakalpojumu mainīgai situācijai intensitātes, lietotāju skaita un citā ziņā?</i>	92
204.	<i>Kādas vēl kvalitātes prasības var izvirzīt, piešķirot tiesības slēgt valsts līgumu vai koncesiju par VNSP sniegšanu?</i>	92
205.	<i>Vai līgumu var grozīt tā īstenošanas laikā?</i>	93
206.	<i>Kā nepieļaut pārāk lielu slogu maziem pakalpojumu sniedzējiem, kuriem bieži ir labāka izpratne par VNSP īpašajām iezīmēm izteikti vietējā kontekstā?</i>	94
207.	<i>Kā panākt līdzsvaru starp publiskā iepirkuma procedūrām, kurās drīkst izvēlēties tikai ierobežotu pakalpojumu sniedzēju skaitu, un pietiekamām izvēles iespējām VNSP lietotājiem?</i>	94
208.	<i>Vai ir iespējams noteikt vietējās situācijas pārzināšanu kā kritēriju pakalpojumu sniedzēja izvēlei, jo šim aspektam bieži ir būtiska nozīme sekmīgā VNSP sniegšanā?</i>	94
209.	<i>Vai konkursu var rīkot, nosakot, ka tajā drīkst piedalīties tikai bezpeļņas pakalpojumu sniedzēji?</i>	95

210.	<i>Vai valsts iestādēm ir iespēja atlasēs posmā risināt sarunas ar pakalpojumu sniedzējiem? Tas ir īpaši svarīgi VNSP gadījumā, jo valsts iestādes ne vienmēr spēj procesa sākumā precīzi definēt savas vajadzības. Valsts iestādēm reizēm ir nepieciešams apspriesties ar iespējamajiem pakalpojumu sniedzējiem.</i>	96
211.	<i>Cik lielā mērā noteikumi par publisko iepirkumu ir piemērojami sadarbībai starp pašvaldībām? Minētās sadarbības formas var būt dažādas, piemēram, viena pašvaldība iegādājas pakalpojumu no otras vai divas pašvaldības kopīgi izsludina publiskā iepirkuma procedūru vai izveido struktūru VNSP sniegšanai u. tml.</i>	96
212.	<i>Kādā mērā noteikumi publiskā iepirkuma jomā ir piemērojami publiskā un privātā sektora partnerībai?</i>	98
213.	<i>Piešķirot tiesības slēgt valsts līgumu vai koncesiju par vispārējas nozīmes sociāla pakalpojuma sniegšanu, cik lielā mērā var noteikt pienākumu nodrošināt atbilstību noteiktiem uzņēmumu pārvaldības noteikumiem (piemēram, par kontroli pār uzņēmumu, kuru vienādā mērā īsteno darba devēja un arodbiedrības pārstāvji, vai par lietotāju pārstāvju iekļaušanu valdē)?</i>	98
214.	<i>Kā var panākt līdzsvaru starp publiskā iepirkuma noteikumiem un valsts iestāžu vajadzību stimulēt novatoriskus risinājumus, kas apmierina kompleksas VNSP lietotāju vajadzības?</i>	99
215.	<i>Kādi ir publiskošanas pienākumi attiecībā uz VNSP koncesijām? Vai tās var publicēt Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī?</i>	100
216.	<i>Vai bez valsts līguma un koncesijas pastāv citas iespējas VNSP nodot ārpalpojumu sniedzējiem, kas būtu saderīgas ar pārredzamības un nediskriminēšanas principu un piedāvātu plašas iespējas izvēlēties pakalpojumu sniedzējus?</i>	100
5.	Valsts atbalsta noteikumu un valsts līgumu un pakalpojumu koncesiju noteikumu paralēla piemērošana VTNP	101
217.	<i>Vai ES tiesību aktos ir paredzēta konkrēta VTNP pārvaldības sistēma?</i>	101
218.	<i>Ja valsts iestāde finansē VTNP sniedzēju saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem, vai tai jāpiemēro arī ES tiesību akti par tiesību piešķiršanu slēgt pakalpojumu valsts līgumus vai pakalpojumu koncesijas?</i>	101
219.	<i>Vai VTNP koncesionārs var saņemt valsts atbalstu kā kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, lai segtu faktiskās izmaksas par sabiedriskā pakalpojuma uzdevumu, kura veikšanai tas ir pilnvarots?</i>	102
220.	<i>Vai izņēmums, saskaņā ar kuru publiskā iepirkuma noteikumus nepiemēro darbībām, kas tiek veiktas, izmantojot iekšējos resursus, nozīmē, ka nepiemēro arī valsts atbalsta noteikumus?</i>	102
221.	<i>Kādi ir objektīvie kritēriji, lai noteiktu, vai zināms kompensācijas līmenis neitralizē darbības risku?</i>	102
6.	Vispārīgi jautājumi saistībā ar Līguma noteikumu par iekšējo tirgu (brīvība veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvība) piemērošanu VTNP un jo īpaši VNSP	103
222.	<i>Kādā gadījumā Līguma noteikumus par iekšējo tirgu (LESD 49. un 56. pantu) piemēro VNSP?</i>	103
223.	<i>Kādā gadījumā darbība tiek klasificēta kā „saimnieciska” Līguma noteikumu par iekšējo tirgu (LESD 49. un 56. panta) un pakalpojumu direktīvas nozīmē?</i>	103
224.	<i>Kādā gadījumā darbība tiek klasificēta kā „darbība, kas nav saimnieciskā darbība” Līguma noteikumu par iekšējo tirgu (LESD 49. un 56. panta) un pakalpojumu direktīvas nozīmē?</i>	104

225.	<i>Vai uz sociālajiem pakalpojumiem, uz kuriem neattiecas pakalpojumu direktīva, tomēr attiecas Līguma noteikumi par iekšējo tirgu?</i>	105
226.	<i>Vai sociālās politikas mērķi var attaisnot tādu pasākumu piemērošanu, kuru mērķis ir sociālo pakalpojumu nozares reglamentēšana?</i>	105
227.	<i>Vai dalībvalstis var nolemt ierobežot noteiktu sociālo pakalpojumu sniegšanu un noteikt, ka šādus pakalpojumus drīkst sniegt vienīgi bezpeļņas pakalpojumu sniedzēji?</i>	106
7.	Jautājumi par pakalpojumu direktīvas piemērošanu VTNP un jo īpaši VNSP	106
228.	<i>Uz kuriem vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojumiem attiecas pakalpojumu direktīvas darbības joma?</i>	106
229.	<i>Kuri sociālie pakalpojumi ir izslēgti no pakalpojumu direktīvas darbības jomas un kādā gadījumā šiem sociālajiem pakalpojumiem piemēro direktīvas noteikumus?</i>	107
230.	<i>Vai, īstenojot pakalpojumu direktīvu, dalībvalstis var saglabāt atļauju sistēmas sociālajiem pakalpojumiem?</i>	107
231.	<i>Ja vienu un to pašu atļauju sistēmu piemēro gan pakalpojumiem, kas ir izslēgti no direktīvas darbības jomas, gan pakalpojumiem, uz kuriem direktīva attiecas, vai uz šādu sistēmu attiecas direktīvas noteikumi? Ja attiecas, vai dalībvalstij ir jāizveido atsevišķas atļauju sistēmas neiekļautajiem un iekļautajiem pakalpojumiem?</i>	108
232.	<i>Vai pakalpojumu direktīvas 2. panta 2. punkta j) apakšpunktu piemēro sociālajiem pakalpojumiem, kuri ir saistīti ar siltum un bērnuārzem un kurus sniedz valsts vai pašvaldības pilnvaroti pakalpojumu sniedzēji vai cita šim nolūkam pilnvarota struktūra?</i>	108
233.	<i>Saskaņā ar pakalpojumu direktīvas 2. panta 2. punkta j) apakšpunktu sociālie pakalpojumi ir jāsniedz „valstij” vai „valsts pilnvarotiem pakalpojumu sniedzējiem”. Ko šajā kontekstā nozīmē jēdziens „valsts”?</i>	108
234.	<i>Ko ietver 2. panta 2. punkta j) apakšpunktā paredzētais jēdziens „valsts pilnvaroti pakalpojumu sniedzēji”?</i>	109
235.	<i>Vai jēdziens „valsts pilnvarots pakalpojumu sniedzējs”, kas minēts pakalpojumu direktīvas 2. panta 2. punkta j) apakšpunktā, nozīmē to pašu, ko jēdziens „pilnvarojuma akts” LESD 106. panta 2. punkta un VTNP paketes nozīmē?</i>	109
236.	<i>Vai pakalpojumu direktīvas nozīmē pilnvarojuma akts ir reģionālas valsts iestādes oficiāls lēmums, kurā ir noteikts vispārējās nozīmes profesionālās izglītības sociālais pakalpojums, tā pārvaldībai ir pilnvarots viens vai vairāki izglītības uzņēmumi, izmantojot pakalpojumu koncesiju, un tiek piešķirta kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu?</i>	109
237.	<i>Ko ietver pakalpojumu direktīvas 2. panta 2. punkta j) apakšpunktā minētais jēdziens „valsts atzītas labdarības iestādes”?</i>	109

Šis ir Komisijas dienestu sagatavots darba dokuments. Tajā sniegti tehniski skaidrojumi, par pamatu galvenokārt izmantojot īsus un reizēm vienkāršotus kopsavilkumus, kas veidoti no tiesību aktiem un judikatūras valsts atbalsta, publiskā iepirkuma un iekšējā tirgus jomā un, saistībā ar valsts atbalstu, no Komisijas lēmumiem saistībā ar VTNP un īpaši VNŠP. Šis dokuments Eiropas Komisijai kā institūcijai nav saistošs.

1. IEVADS

Dalībvalstu iestādes, iedzīvotāji, pilsoniskās sabiedrības organizācijas un citas ieinteresētās personas ir uzdevušas dažādus jautājumus par to, kā **ES noteikumi, īpaši valsts atbalsta, publiskā iepirkuma un iekšējā tirgus jomā, ir piemērojami vispārējas nozīmes pakalpojumiem**, jo īpaši **vispārējas nozīmes sociālajiem pakalpojumiem (VNŠP)**. Šie jautājumi attiecas uz to, kā šie noteikumi ietekmē to, kā dalībvalstu iestādes var organizēt un finansēt šādus pakalpojumus, iespējas saistībā ar pakalpojumu sniedzēju izvēli ārvalsts pakalpojumu gadījumā un vispārīgo regulējuma sistēmu, kas cita starpā nosaka pakalpojumu sniedzēju veidus, piekļuvi pakalpojumiem un pakalpojumu kvalitāti¹.

Jautājumi par **valsts atbalsta noteikumiem** attiecas uz konkrētiem nosacījumiem, saskaņā ar kuriem, pirmkārt, kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām ir uzskatāma par valsts atbalstu, un, otrkārt, valsts atbalstu var uzskatīt par saderīgu ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD). Tāpat ir lūgti skaidrojumi saistībā ar pienākumu paziņot Komisijai par šādu atbalstu.

Eiropas Savienības Tiesa (turpmāk — Tiesa) spriedumā lietā *Altmark Trans GmbH un Regierungspräsidium Magdeburg / Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH (Altmark)*² lēma, ka kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu nav valsts atbalsts LESD 107. panta nozīmē, ja ir izpildīts četru kritēriju kopums³.

Ja ir izpildīti visi četri kritēriji, kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu nav valsts atbalsts un LESD 107. un 108. pants netiek piemērots. Ja dalībvalstis nenodrošina atbilstību šiem kritērijiem un ir izpildīti vispārējie LESD 107. panta 1. punkta nosacījumi, kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu ir valsts atbalsts.

Tomēr Komisijas 2012. gada 25. aprīļa Regulā par LESD 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam, ko piešķir uzņēmumiem, kuri sniedz pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi⁴ (turpmāk — VTNP *de minimis* regula), ir sniegti nosacījumi, saskaņā ar kuriem netiek uzskatīts, ka atbalsts, kas piešķirts uzņēmumiem VTNP sniegšanai, atbilst visiem LESD 107. panta 1. punkta nosacījumiem. Tādējādi kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu neuzskata par valsts atbalstu, ja uz šo kompensāciju attiecas VTNP *de minimis* regulas darbības joma.

Ja kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu ir valsts atbalsts, saskaņā ar LESD 106. pantu un — attiecībā uz sauszemes transportu — 93. pantu Komisija var atzīt, ka kompensācija par VTNP sniegšanu ir saderīga ar iekšējo tirgu. Komisijas 2011. gada 20. decembra Lēmumā par Līguma par Eiropas Savienības darbību

¹ Analīzi par šiem jautājumiem saistībā ar sociālajiem pakalpojumiem skatīt pirmajā un otrajā divgadu ziņojumā par vispārējas nozīmes sociālajiem pakalpojumiem; SEC(2008) 2179, 2008. gada 2. jūlijs, un SEC(2010) 1284, 2010. gada 22. oktobris.

² Spriedums lietā C-280/00 *Altmark*, *Recueil* 2003, I-7747. lpp.

³ Sīkāku informāciju skatīt atbildē uz 61. jautājumu.

⁴ Komisijas 2012. gada 25. aprīļa Regula (ES) Nr. 360/2012 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam, ko piešķir uzņēmumiem, kuri sniedz pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, OV L 114, 26.4.2012., 8. lpp.

106. panta 2. punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi⁵ (turpmāk — lēmums), un — attiecībā uz sauszemes transportu — Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 1370/2007⁶ (turpmāk — Regula Nr. 1370/2007) precizēti nosacījumi, saskaņā ar kuriem daži kompensāciju režīmi ir saderīgi ar attiecīgi 106. panta 2. punktu un 93. pantu un uz kuriem neattiecas LESD 108. panta 3. punktā paredzētais iepriekšējās paziņošanas pienākums. Par citām kompensācijām par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu ir jāpaziņo Komisijai, kas izvērtēs to saderību, balstoties uz Eiropas Savienības nostādņēm par valsts atbalstu kā kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu (2011. gads)⁷ (turpmāk — nostādnes) un — attiecībā uz sauszemes transportu — uz Regulu Nr. 1370/2007.

Spridums *Altmark* lietā, lēmums un nostādnes ir ievērojami veicinājuši piemērojamo noteikumu skaidrošanu un vienkāršošanu. Tomēr valdības un ieinteresētās personas ir uzdevušas vairākus jautājumus par tiesiskā regulējuma praktisku piemērošanu konkrētos gadījumos. Tāpēc Komisija, 2011. gadā pārskatot lēmumu un nostādnes, pieņēma skaidrojošu paziņojumu⁸ (turpmāk — paziņojums) par valsts atbalsta pamatjēdzieniem saistībā ar VTNP. Lai noteikumus vēl vairāk vienkāršotu, Komisija valsts atbalsta paketei saistībā ar VTNP pievienoja VTNP *de minimis* regulu.

Šajā rokasgrāmatā sniegti skaidrojumi par dažiem jautājumiem, kurus uzdevušas dalībvalstu iestādes, pakalpojumu lietotāji un sniedzēji un citas ieinteresētās personas. Salīdzinājumā ar rokasgrāmatas 2010. gada versiju⁹ iedaļa par valsts atbalstu ir pārskatīta, ņemot vērā pieņemto jauno valsts atbalsta noteikumu paketi par VTNP. Tajā ietvertie jautājumi un atbildes īpaši attiecas uz vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes sociālajiem pakalpojumiem un transportu, taču ir attiecināmi arī uz VTNP vispār.

Jautājumi par **ES publiskā iepirkuma noteikumu piemērošanu konkrēti pievēršas VNŠP** un attiecas uz nosacījumiem, saskaņā ar kuriem publiskā iepirkuma noteikumus piemēro VNŠP, šo noteikumu darbības jomu, kā arī veidu, kādā minētie noteikumi ļauj ņemt vērā VNŠP īpašās iezīmes.

Pirmkārt, jāuzsver, ka ES publiskā iepirkuma noteikumi neizvirza valsts iestādēm prasību nodot VNŠP ārpakalpojumu sniedzējiem. Tās var nolemt pašas sniegt attiecīgo pakalpojumu vai nu tieši, vai arī izmantojot iekšējos resursus. Tās var arī nolemt sniegt pakalpojumus sadarbībā ar citām valsts iestādēm, ievērojot judikatūras nosacījumus.

Publiskā iepirkuma/koncesiju noteikumus piemēro tikai tādā gadījumā, ja valsts iestāde nolemj pilnvarot trešo personu sniegt pakalpojumu par samaksu.

Ņemot vērā iepriekš minēto, ja līgumslēdzēja valsts iestāde vai juridiskā persona nolemj piešķirt tiesības slēgt pakalpojumu valsts līgumu vai pakalpojumu līgumu, uz minēto līgumu Direktīvas 2004/18/EK vai Direktīvas 2004/17/EK darbības joma attiecas tikai

⁵ Komisijas 2011. gada 20. decembra lēmums par Līguma par Eiropas Savienības darbību 106. panta 2. punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, OV L 7, 11.1.2012., 3. lpp.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 23. oktobra Regula (EK) Nr. 1370/2007 par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem, izmantojot dzelzceļu un autoceļus, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 1191/69 un Padomes Regulu (EEK) Nr. 1107/70, OV L 315, 3.12.2007., 1. lpp.

⁷ Komisijas paziņojums — Eiropas Savienības nostādnes par valsts atbalstu, ko piešķir kā kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu (2011), OV C 8, 11.1.2012., 15. lpp.

⁸ Komisijas paziņojums par Eiropas Savienības atbalsta noteikumu piemērošanu kompensācijai, kas piešķirta par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšanu, OV C 8, 11.1.2012., 4. lpp.

⁹ Komisijas dienestu darba dokuments SEC(2010) 1545 galīgā redakcija, 2010. gada 7. decembris.

tādā gadījumā, ja ir sasniegts attiecīgais sliekšnis direktīvas piemērošanai¹⁰. Tomēr uz sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu līgumiem neattiecas visi Direktīvas 2004/18/EK vai Direktīvas 2004/17/EK noteikumi¹¹; tiem piemēro tikai ļoti ierobežotu minēto direktīvu noteikumu skaitu¹² un ES tiesību aktu pamatprincipus, piemēram, pienākumu nodrošināt vienlīdzīgu un nediskriminējošu attieksmi pret visiem ekonomikas dalībniekiem un pārredzamības principu.

Uz pakalpojumu valsts līgumiem un pakalpojumu līgumiem¹³, kuru vērtība ir mazāka nekā sliekšnis publiskā iepirkuma direktīvu piemērošanai, kā arī pakalpojumu koncesijām (neatkarīgi no to summas) neattiecas publiskā iepirkuma direktīvu darbības joma, un tiem piemēro tikai LESD pamatprincipus (nediskriminēšana, vienlīdzīga attieksme, pārredzamība u. tml.), ja minētajiem līgumiem ir pārrobežu nozīme. Ja nav zināmas pārrobežu nozīmes, uz minētajiem līgumiem neattiecas arī LESD noteikumu darbības joma¹⁴.

Šīs rokasgrāmatas mērķis ir izsmeltošāk skaidrot nosacījumus un kārtību, kādā publiskā iepirkuma noteikumus piemēro VNŠP, pievēršoties visiem tematiem, par kuriem visbiežāk tiek uzdoti jautājumi, piemēram, par pakalpojumu sniegšanu, izmantojot iekšējo resursu organizāciju, valsts iestāžu sadarbību, publiskā un privātā sektora partnerības un pakalpojumu koncesijas, kā arī par LESD pamatprincipu piemērošanas jomu.

Dokumenta mērķis ir arī plašāk skaidrot, kādas ir valsts iestāžu iespējas publiskā iepirkuma jomā ņemt vērā VNŠP specifiskās iezīmes un jo īpaši visas prasības attiecībā uz kvalitāti, kādas tās uzskata par vajadzīgām, lai apmierinātu lietotāju kompleksās vajadzības. Ceram, ka šie paskaidrojumi sniegs atbildes uz jautājumiem, kurus par šo tematu ir uzdevušas dažādas ieinteresētās personas, un būs kā atspazs un iedrošinājums valsts iestādēm, kuras cenšas nodrošināt, lai iedzīvotājiem būtu pieejami augstas kvalitātes sociālie pakalpojumi.

Komisija 2011. gada 20. decembrī pieņēma priekšlikumu par jauniem publiskā iepirkuma noteikumiem¹⁵. Šīs rokasgrāmatas publiskā iepirkuma iedaļu tiek plānots atjaunināt, kad tiks pieņemti jaunie publiskā iepirkuma noteikumi, lai tā atbilstu jaunajiem noteikumiem.

¹⁰ Direktīvas 2004/18/EK 7. pants.

¹¹ Sociālie un veselības aprūpes pakalpojumi ir norādīti Direktīvas 2004/18/EK II B pielikumā iekļauto pakalpojumu sarakstā. Uz šādu pakalpojumu līgumiem attiecas ļoti ierobežots direktīvas noteikumu skaits (vairāk informācijas par atšķirībām starp II A un II B pielikumā uzskaitītajiem pakalpojumiem skatīt Direktīvas 2004/18/EK 20. un 21. pantā). Direktīvas II B pielikumā ir ietverta nepārprotama atsauce uz sociālajiem un veselības aprūpes pakalpojumiem. Sīkāka informācija par pielikumā minētajiem kodiem pieejama Iekšējā tirgus un pakalpojumu ĢD tīmekļa vietnē www.simap.europa.eu.

¹² Tehniskās specifikācijas jānosaka iepirkuma procesa sākumā, un konkursa rezultāti jāpublicē, kā noteikts Direktīvas 2004/18/EK 21. pantā, kas jāskata kopā ar Direktīvas 2004/18/EK 23. pantu un 35. panta 4. punktu.

¹³ Neatkarīgi no pakalpojumu rakstura.

¹⁴ Skatīt Komisijas skaidrojošo paziņojumu par Kopienas tiesību aktiem, ko piemēro līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā, uz ko neattiecas vai tikai daļēji attiecas publiskā iepirkuma direktīvu noteikumi (2006), OV C 179, 1.8.2006., 2. lpp.

¹⁵ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par publisko iepirkumu, COM(2011) 0896 galīgā redakcija, priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, COM(2011) 0895 galīgā redakcija un priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu, COM(2011) 0897 galīgā redakcija.

Atbildes uz jautājumiem par **iekšējā tirgus noteikumu piemērošanu**¹⁶ galvenokārt pievēršas VNSP: LESD noteikumi par iekšējo tirgu šiem pakalpojumiem ir piemērojami, ja tie ir uzskatāmi par „saimniecisko darbību” Tiesas judikatūras izpratnē par minēto noteikumu interpretāciju. Uz dažiem šādiem VNSP var arī attiekties pakalpojumu direktīvas darbības joma.

Par šo tēmu sniegto atbilžu mērķis ir skaidrot, kādas iespējas dalībvalstīm ir noteikt šādu pakalpojumu sniegšanu tā, lai nodrošinātu pakalpojumu pieejamību un kvalitāti, un tādējādi ņemt vērā VTNP un jo īpaši VNSP īpašās iezīmes katrā šo noteikumu piemērošanas gadījumā. Tāpat šajā dokumentā ir norādīts, ka pakalpojumu direktīvā ir iekļauti noteikumi, kuros ir atzītas un ņemtas vērā tādu sociālo pakalpojumu īpašās iezīmes, kuri nav izslēgti no direktīvas darbības jomas.

ES noteikumu piemērošana VTNP un jo īpaši VNSP un arī plašākas diskusijas par VTNP ir dažādu Komisijas iniciatīvu¹⁷ un jaunākā paziņojuma „Vispārējās nozīmes pakalpojumu kvalitātes sistēma Eiropā”¹⁸ (turpmāk — Komisijas nostādnes par kvalitāti) pamatā; paziņojumu pieņēma tajā pašā dienā, kad tika pieņemta jaunā valsts atbalsta noteikumu pakete un Komisijas priekšlikums par publisko iepirkumu un koncesijām.

2. VTNP JĒDZIENS

1. *Kas ir vispārējās nozīmes pakalpojums (VNP)?*

LESD 26. protokols attiecas uz VNP, bet tajā šis jēdziens nav definēts. Komisijas nostādnēs par kvalitāti (3. lpp.) šis jēdziens skaidrots kā pakalpojumi, kurus dalībvalstu valsts vai reģionālās iestādes vai pašvaldības klasificē kā vispārējās nozīmes pakalpojumus un uz kuriem tādējādi attiecas konkrētas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības. Jēdziens attiecas gan uz saimnieciskām darbībām (skatīt VTNP definīciju turpmāk), gan pakalpojumiem, kas nav saimnieciskā darbība. Uz pakalpojumiem, kas nav saimnieciskā darbība, neattiecas nekādi konkrētie ES tiesību akti un Līguma noteikumi par iekšējo tirgu un konkurenci. Tomēr dažus šo pakalpojumu organizācijas aspektus var reglamentēt citi vispārējie Līguma noteikumi, piemēram, nediskriminācijas princips.

2. *Kas ir vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojums (VTNP)? Vai valsts iestādēm ir jāievieš šis jēdziens savos valsts tiesību aktos?*

VTNP jēdziens ir izmantots LESD 14. pantā un 106. panta 2. punktā, kā arī LESD 26. protokolā, tomēr tas nav definēts ne LESD, ne sekundārajos tiesību aktos. Komisijas nostādnēs par kvalitāti ir skaidrots, ka VTNP ir saimnieciskā darbība, kas sniedz rezultātus sabiedrības vispārējās interesēs un kas bez valsts intervences tirgū netiktu veikta (vai arī tiktu veikta ar citiem nosacījumiem attiecībā uz kvalitāti, drošību, pieejamību, vienlīdzīgu attieksmi un vispārēju piekļuvi). Sabiedrisko pakalpojumu saistības pakalpojumu sniedzējam tiek noteiktas, izmantojot pilnvarojumu un

¹⁶ Jēdziens „iekšējā tirgus noteikumi” attiecas uz LESD noteikumiem par brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību (LESD 49. un 56. pants) un pakalpojumu direktīvu.

¹⁷ Cita starpā skatīt Balto grāmatu par vispārējās nozīmes pakalpojumiem (COM(2004) 374 galīgā redakcija, 2004. gada 12. maijs), paziņojumu par vispārējās nozīmes sociālajiem pakalpojumiem „Kopienas Lisabonas programmas īstenošana: vispārējās nozīmes sociālie pakalpojumi Eiropas Savienībā” (COM(2006) 177 galīgā redakcija, 2006. gada 26. aprīlis) un paziņojumu „Vispārējās nozīmes pakalpojumi, tostarp vispārējās nozīmes sociālie pakalpojumi: jauns Eiropas uzdevums” (COM(2007) 725 galīgā redakcija, 2007. gada 20. novembris).

¹⁸ COM(2011) 900 galīgā redakcija, 2011. gada 20. decembris.

pamatojoties uz vispārējas nozīmes kritēriju, kas nodrošina, ka pakalpojums tiek sniegts saskaņā ar nosacījumiem, kuri ļauj sasniegt noteikto mērķi.

Tiesa ir atzinusi, ka VTNP ir pakalpojumi, kuriem piemīt īpašas iezīmes salīdzinājumā ar citām saimnieciskām darbībām¹⁹.

Šis jēdziens var attiekties uz dažādām situācijām un saistībā ar dažādiem terminiem atkarībā no dalībvalsts, un ES tiesību aktos nav paredzēts pienākums oficiāli noteikt kādu uzdevumu vai pakalpojumu par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu, izņemot gadījumus, kad šāds pienākums ir noteikts ES tiesību aktos (piem., saistībā ar universāliem pakalpojumiem pasta un telekomunikāciju nozarē). Ja VTNP saturs — t. i., sabiedrisko pakalpojumu saistības — ir skaidri noteikts, nav obligāti, lai attiecīgais pakalpojums būtu apzīmēts kā VTNP. Tas pats attiecas uz jēdzienu „vispārējas nozīmes sociālie pakalpojumi (VNSP)”, kuri pēc savas būtības ir saimnieciskā darbība.

3. *Kas ir vispārējas nozīmes sociālais pakalpojums (VNSP)?*

VNSP jēdziens nav definēts ne LESD, ne sekundārajos tiesību aktos. Saskaņā ar paziņojumu „Kopienas Lisabonas programmas īstenošana: vispārējas nozīmes sociālie pakalpojumi Eiropas Savienībā”²⁰ papildus veselības aprūpes pakalpojumiem ir šādas divas VNSP galvenās grupas:

- „likumos paredzētās sociālās aizsardzības shēmas un papildu shēmas to dažādās organizācijas formās (savstarpējās apdrošināšanas vai profesionālās sabiedrības), kas sedz dzīves galvenos riskus, piemēram, saistītus ar veselību, vecumu, darba negadījumiem, bezdarbu, pensiju, invaliditāti;
- citi svarīgi pakalpojumi, kurus sniedz tieši personai. Šie profilaktiskie un sociālajai kohēzijai nozīmīgie pakalpojumi sniedz personalizētu palīdzību, lai atvieglinātu personu iekļaušanos sabiedrībā un nodrošinātu viņu pamattiesību īstenošanu. Tie, pirmkārt, ietver palīdzību personām, kuras saskaras ar privātām problēmām vai krīzes situācijām (piemēram, parādi, bezdarbs, narkomānija, ģimenes iziršana). Otrkārt, tajos ietverti pasākumi, kuru mērķis ir nodrošināt, ka attiecīgās personas ir spējīgas pilnībā iekļauties sabiedrībā (rehabilitācija, valodas apmācība imigrantiem) un jo īpaši darba tirgū (profesionālā apmācība un reintegrācija). Šie pakalpojumi papildina un atbalsta ģimenes lomu, īpaši rūpējoties par jaunākajiem un vecākajiem sabiedrības locekļiem. Treškārt, šajos pakalpojumos ietverti pasākumi, kuru mērķis ir nodrošināt tādu personu iekļaušanu, kurām ir ilgtermiņa veselības vai invaliditātes problēmas. Ceturtkārt, tajos ietverti arī sociālie mājokļi, kas nodrošina mājokli maznodrošinātām personām vai sociāli nelabvēlīgākām grupām. Atsevišķi pakalpojumi, protams, var ietvert visas četras minētās dimensijas”.

Komisijas nostādnēs par kvalitāti (3. un 4. lpp.) arī ir atsauce uz šo aprakstu.

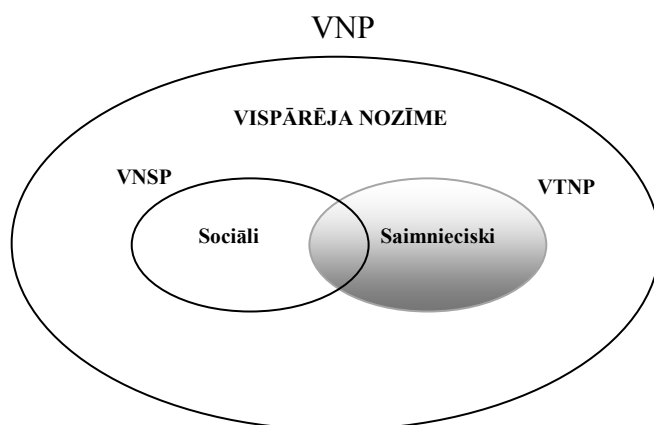
Turklāt paziņojumā „Vispārējas nozīmes pakalpojumi, tostarp vispārējas nozīmes sociālie pakalpojumi: jauns Eiropas uzdevums”²¹ ir norādīti VNSP raksturīgie mērķi un organizācijas principi.

¹⁹ Spriedums lietā C-179/90 *Merci convenzionali porto di Genova*, *Recueil* 1991, I-5889. lpp., 27. punkts, spriedums lietā C-242/95 *GT-Link A/S*, *Recueil* 1997, I-4449. lpp., 53. punkts, un spriedums lietā C-266/96 *Corsica Ferries France SA*, *Recueil* 1998, I-3949. lpp., 45. punkts.

²⁰ COM(2006) 177 galīgā redakcija, 2006. gada 26. aprīlis.

²¹ COM(2007) 725 galīgā redakcija, 2007. gada 20. novembris.

Abos paziņojumos ir skaidri norādīts, ka VNSP var būt saimnieciska rakstura vai ar ekonomiku nesaistīti atkarībā no attiecīgās darbības. Turklāt ar to, ka attiecīgā darbība ir klasificēta kā „sociāla”, nepietiek²², lai šo darbību nevarētu klasificēt kā „saimniecisko darbību” Tiesas judikatūras izpratnē. VNSP, kuri pēc savas būtības ir saimnieciska rakstura, ir VTNP (skatīt atbildi uz 2. jautājumu).

4. *Vai dalībvalstīm ir zināma rīcības brīvība, definējot VTNP?*

Jā. Kā paskaidrots paziņojumā²³, dalībvalstu valsts un reģionālām iestādēm un pašvaldībām — atkarībā no valsts tiesību aktos paredzētā pilnvaru sadalījuma — ir plaša rīcības brīvība noteikt, ko tās uzskata par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem²⁴ (par VTNP jēdzienu skatīt atbildi uz 2. jautājumu). Vienīgie ierobežojumi ir noteikti ES tiesību aktos (skatīt atbildi uz 6. jautājumu) un attiecībā uz acīmredzamu kļūdu vērtējumā (skatīt atbildi uz 7. jautājumu).

5. *Vai Komisija varētu sniegt kritēriju sarakstu, kuru valsts iestādes varētu izmantot pakalpojuma vispārējās nozīmes rakstura noteikšanai?*

VTNP darbības joma un organizācija dažādās dalībvalstīs būtiski atšķiras atkarībā no valsts iekļaušanās vēstures un kultūras katrā dalībvalstī. Līdz ar to pastāv liela VTNP daudzveidība, un arī lietotāju vajadzību un vēlmju līmenis var būt atšķirīgs atkarībā no dažādām ģeogrāfiskām, sociālām un kultūras situācijām. Tāpēc noteikt vispārējas nozīmes pakalpojuma raksturu un darbības jomu būtībā ir valsts vai reģionālo iestāžu vai pašvaldību pienākums.

Saskaņā ar subsidiaritātes un proporcionalitātes principu ES rīkojas tikai nepieciešamības gadījumā un LESD noteikto pilnvaru robežās. Savā rīcībā tā ņem vērā situāciju daudzveidību dalībvalstīs un valsts vai reģionālo iestāžu un pašvaldību lomu iedzīvotāju labklājības nodrošināšanā un sociālās kohēzijas veicināšanā, vienlaikus garantējot demokrātiskas izvēles iespējas, piemēram, attiecībā uz pakalpojumu kvalitātes līmeni.

Tāpēc Komisija nevar izveidot kritēriju sarakstu konkrēta pakalpojuma vispārējās nozīmes noteikšanai. Pakalpojuma vispārējās nozīmes noteikšana ir dalībvalstu iestāžu ziņā.

²² Spriedums apvienotajās lietās C-180/98 līdz C-184/98 *Pavlov*, *Recueil* 2000, I-6451. lpp., 118. punkts, spriedums lietā C-218/00 *INAIL*, *Recueil* 2002, I-691. lpp., 37. punkts, un spriedums lietā C-355/00 *Freskot*, *Recueil* 2003, I-5263. lpp.

²³ Skatīt paziņojuma 46. punktu.

²⁴ Spriedums lietā T-17/02 *Fred Olsen*, Krājums 2005, II-2031. lpp., 216. punkts, spriedums lietā T-289/03 *BUPA* u. c./Komisija, Krājums 2008, II-81. lpp., 166.–169. punkts, spriedums lietā T-309/04 *TV2*, Krājums 2008, II-2935. lpp., 113. un turpmākie punkti.

6. Vai ES tiesību aktos ir paredzēti dalībvalstu rīcības brīvības ierobežojumi attiecībā uz VTNP definēšanu?

Jā. Nozarēs, kuras ir saskaņotas Eiropas Savienības līmenī²⁵ un kurās ir ņemti vērā vispārējas nozīmes mērķi²⁶, dalībvalstu rīcības brīvība nevar būt pretrunā noteikumiem, kuri reglamentē šādu saskaņošanu. Turklāt uz dalībvalstu rīcības brīvību vienmēr attiecas acīmredzamas kļūdas kontrole.

Nozares, kas ir saskaņotas Eiropas Savienības līmenī:

- Ja Eiropas Savienības saskaņošanas noteikumi attiecas tikai uz noteiktiem specifiskiem pakalpojumiem, dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība noteikt, kādi pakalpojumi vēl ir VTNP. Piemēram, elektronisko sakaru nozarē dalībvalstīm ir pienākums ieviest direktīvā paredzētās universālā pakalpojuma saistības, bet tām ir rīcības brīvība elektronisko sakaru pakalpojumus, kas ir VTNP, definēt plašāk nekā direktīvā.

7. Vai ir piemēri, kuri liecina par acīmredzamu vērtējuma kļūdu, kuru dalībvalstis pieļāvušas, definējot VTNP?

Kā paskaidrots paziņojuma 46. punktā, Komisija un Tiesa var pārbaudīt, kā dalībvalstis izmanto brīvību definēt VTNP, lai pārliecinātos, vai nav pieļautas acīmredzamas kļūdas vērtējumā²⁷.

Tiesas judikatūrā un Komisijas lēmumu pieņemšanas praksē ir skatīti daži acīmredzamas kļūdas piemēri.

²⁵ Piemēram, telekomunikāciju, pasta un enerģētikas nozares ir saskaņotas Eiropas Savienības līmenī. Skatīt Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvu 2002/22/EK par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem (universālā pakalpojuma direktīva), OV L 108, 24.4.2002., 51. lpp. (grozīta ar Direktīvu 2009/136/EK, OV L 337, 18.12.2009., 11. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 15. decembra Direktīvu 97/67/EK par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai, OV L 15, 21.1.1998., 14. lpp. (grozīta ar Direktīvu 2002/39/EK, OV L 176, 5.7.2002., 21. lpp. un Direktīvu 2008/06/EK, OV L 52, 27.2.2008., 3. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Direktīvu 2009/72/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu, OV L 211, 14.8.2009., 55. lpp.

²⁶ Spriedums lietā C-206/98 Komisija / Beļģija, *Recueil* 2000, I-3509. lpp., 45. punkts.

²⁷ Spriedums lietā T-17/02 *Fred Olsen*, Krājums 2005, II-2031. lpp., 216. punkts, spriedums lietā T-289/03 *BUPA* un citi pret Komisiju, Krājums 2008, II-81. lpp., 165. un turpmākie punkti. Turklāt dalībvalstis nevar īstenot rīcības brīvību pretrunā piemērojamiem saskaņošanas noteikumiem; skatīt atbildi uz 6. jautājumu.

Piemēri:

- Ostu darbības, t. i., vispārēja preču vai jebkādu iekārtu iekraušana, izkraušana, pārkraušana, uzglabāšana un pārvietošana valsts ostās, ne vienmēr ir tādi vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumi, kam piemīt īpašas iezīmes salīdzinājumā ar citu saimniecisko darbību vispārējo tautsaimniecisko nozīmi²⁸.
- Darbības, kuras ir saistītas ar reklāmu, tirdzniecību internetā, speciālo tālruna numuru izmantošanu spēlēs ar balvu, sponsorēšanu vai preces virzību tirgū. To iekļaušana audiovizuālā sabiedriskā pakalpojuma jomā ir uzskatāma par acīmredzamu kļūdu vērtējumā²⁹.
- Dzīvnieku līķu iznīcināšana, kas ir tikai tādu ekonomikas dalībnieku interesēs, kuri gūst labumu no šīs darbības. Šiem uzņēmumiem pašiem jāsedz izmaksas par savu radīto atkritumu iznīcināšanu (princips „piesārņotājs maksā”)³⁰.
- LESD I pielikumā uzskaitīto produktu ražošana un tirdzniecība³¹.
- Platjoslas pakalpojumu nodrošināšana tikai biznesa parkiem, kas tādējādi nedod labumu plašākai sabiedrībai³².

8. Vai noteiktus finanšu pakalpojumus var uzskatīt par VTNP?

Jā. Noteiktus finanšu pakalpojumus, piemēram, universālo banku pakalpojumu, var uzskatīt par VTNP. Komisija jau vairākkārt ir pieņēmusi šādas dalībvalstu izstrādātas definīcijas³³ un ir sagatavojuši ieteikumu par piekļuvi bankas pamatpakalpojumiem³⁴ (skatīt arī Komisijas nostādnes par kvalitāti, 10. lpp.).

²⁸ Spriedums lietā C-179/90 *Merci convenzionali porto di Genova*, *Recueil* 1991, I-5889. lpp., 27. punkts, spriedums lietā C-242/95 *GT-Link*, *Recueil* 1997, I-4449. lpp., 53. punkts, un spriedums apvienotajās lietās C-34/01–C38/01 *Enirisorse*, *Recueil* 2003, I-14243. lpp., 33.–34. punkts.

²⁹ Komisijas paziņojums par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu sabiedriskajai apraidei, OV C 257, 27.10.2009., 1. lpp.

³⁰ Komisijas lēmums par valsts atbalstu Nr. SA.25051 — Vācija — speciāla dzīvnieku kautķermeņu iznīcināšanas apvienība, OV L 236, 1.9.2012., 1. lpp., <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:236:0001:0034:LV:PDE>. Skatīt arī spriedumu lietā C-126/01 *Ministère de l'Economie, des Finances et de l'Industrie / GEMO*, *Recueil* 2003, I-13769. lpp.

³¹ Komisijas lēmums par valsts atbalstu Nr. C 28/1998 — Itālija — *Centrale del Latte di Roma*, OV L 265, 19.10.2000., <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2000:265:0015:0028:EN:PDE>.

³² Komisijas lēmums par valsts atbalstu Nr. N 890/2006 — Francija — *SICOVAL*, http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/218142/218142_723454_30_2.pdf; valsts atbalstu Nr. N 284/2005 — Īrija — *Metropolitan Area Networks*, http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/199656/199656_581678_68_2.pdf.

³³ Komisijas lēmumi par valsts atbalstu Nr. N 514/2001 — Apvienotā Karaliste — AK pabalstu izmaksas sistēmas modernizācija un piekļuves nodrošināšana universāliem bankas pakalpojumiem, izmantojot pasta nodaļas, OV C 186, 6.8.2003., http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_n514_01, par valsts atbalstu Nr. N 244/2003 — Apvienotā Karaliste — Krājaizdevu sabiedrību nodrošināta piekļuve finanšu pamatpakalpojumiem, OV C 323, 20.12.2005., http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N244_2003, par valsts atbalstu Nr. C 49/2006 — Itālija — *Poste Italiane* — pasta noguldījumu obligāciju izplatīšana, OV L 189, 21.7.2009., <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:189:0003:0037:LV:PDE>, par valsts atbalstu Nr. N 642/2005 — Zviedrija — *Posten AB*, OV C 291, 5.12.2007., http://ec.europa.eu/competition/state_aid/register/ii/doc/N-642-2005-WLWL-en-22.11.2006.pdf, un par valsts atbalstu Nr. N 650/2001 — Īrija — *An Post*, OV C 43, 27.2.2007., http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N650_2001.

9. *Vai infrastruktūras izbūvi var uzskatīt par VTNP?*

Tādas infrastruktūras izbūvi, kura ir saistīta ar sabiedrisko pakalpojumu saistībām un tādējādi ir nepieciešama šādu saistību izpildei, var uzskatīt par izmaksām, kas ir saistītas ar VTNP sniegšanu (skatīt lēmuma 5. panta 3. punkta d) apakšpunktu).

Piemēram, saskaņā ar paziņojuma 49. punktu platjoslas infrastruktūras izveide noteiktā teritorijā var būt VTNP, ja pieejamā infrastruktūra nav pietiekama un ieguldītāji nevar nodrošināt pienācīgu platjoslas pārklājumu. Tas parasti attiecas uz lauku apgabaliem — pretstatā lielo pilsētu teritorijām, kurās tirgus jau nodrošina pakalpojumus. Kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu var piešķirt, ja ir nodrošināta atbilstība platjoslas pakalpojumu pamatnostādņu nosacījumiem³⁵.

Cits piemērs attiecas uz pasta pakalpojumiem. Saistībā ar Grieķijas Pastu (*ELTA*)³⁶ Grieķijas valsts iestādes bija definējušas VTNP kā dažādu pakalpojumu, tostarp pasta universālā pakalpojuma, kopumu. Komisija pārliecinājās, ka valsts iestādes nav izmaksājušas pārmērīgu kompensāciju Grieķijas Pastam salīdzinājumā ar neto izmaksām saistībā ar VTNP sniegšanu, tostarp jaunās modernizētās infrastruktūras nolietojuma izmaksām. Tādējādi Grieķijas Pasts varēja modernizēt savu infrastruktūru un uzlabot sabiedrisko pakalpojumu kvalitāti, lai izpildītu Direktīvas 2002/39/EK³⁷ prasības.

10. *Vai darbvietu izveidi uzņēmumā un to saglabāšanu uzņēmuma pētniecības un izstrādes darbību (piemēram, biofarmācijas jomā) paplašināšanai var uzskatīt par VTNP?*

Darbvietu radīšanu vai saglabāšanu kādā uzņēmumā nav iespējams uzskatīt par VTNP. VTNP ir pakalpojumi iedzīvotājiem vai pakalpojumi, ko sniedz visas sabiedrības interesēs; šajā gadījumā minētais aspekts nepastāv, tāpēc to nevar uzskatīt par pamatojumu pasākumam saskaņā ar LESD 106. panta 2. punktu.

Tajā pašā laikā valsts var izteikt vēlmi piedalīties šādas darbības finansēšanā, bet tādā gadījumā runa būtu par valsts atbalstu attiecīgajam uzņēmumam. Minētā līdzdalība var būt pilnībā saderīga ar ES tiesību aktiem, piemēram, saskaņā ar Kopienas nostādnēm par valsts atbalstu pētniecībai, attīstībai un inovācijai³⁸ vai ar vispārējo grupu atbrīvojuma regulu³⁹ attiecībā uz atbalstu nodarbinātībai, mācībām vai MVU atkarībā no valsts iejaukšanās plānotā mērķa (atbalsts pētniecībai, nodarbinātības vai mācību attīstībai, MVU u. tml.).

Noteikumi par plānotā atbalsta iepriekšēju paziņošanu, attiecināmajām izmaksām, atbalsta piešķiršanas nosacījumiem utt. jāvērtē, pamatojoties uz piemērojamiem tiesību aktiem, kuri attiecīgā gadījumā palīdzēs nodrošināt atbalsta saderību ar LESD 107. panta 3. punktu.

³⁴ Komisijas ieteikums par piekļuvi pamatmaksājumu kontam (C(2011) 4977 galīgā redakcija).

³⁵ Komisijas paziņojums — Kopienas pamatnostādnes valsts atbalsta noteikumu piemērošanai attiecībā uz platjoslas tīklu ātru izvēršanu, OV C 235, 30.9.2009., 7. lpp.

³⁶ Komisijas lēmums par valsts atbalstu SA.32562 — Grieķija — atbalsts Grieķijas Pastam, OV C 99, 3.4.2012., <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:099:0003:0006:LV:PDF>.

³⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 10. jūnija Direktīva 2002/39/EK, ar ko Direktīvu 97/67/EK groza attiecībā uz Kopienas pasta pakalpojumu turpmāko atvēršanu konkurencei, OV L 176, 5.7.2002., 21. lpp.

³⁸ Kopienas nostādnes par valsts atbalstu pētniecībai, attīstībai un inovācijai, OV C 323, 30.12.2006., 1. lpp.

³⁹ Komisijas 2008. gada 6. augusta Regula (EK) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (LESD 107. un 108. pants), OV L 214, 9.8.2008., 3. lpp.

11. Vai valsts iestāde var klasificēt pakalpojumu kā VTNP, ja līdzīgu pakalpojumu jau sniedz citi tirgus dalībnieki, kuri nav pilnvaroti sniegt VTNP?

Dalībvalstīm ir ievērojama rīcības brīvība, definējot VTNP (skatīt atbildi uz 4. jautājumu).

Tomēr gadījumos, kad parastos tirgus apstākļos darbojas citi uzņēmumi, kuri nav pilnvaroti sniegt VTNP, bet kuri pakalpojumu jau sniedz vai var sniegt apmierinoši un saskaņā ar tādiem nosacījumiem, piem., attiecībā uz cenu, objektīvām kvalitātes īpašībām, nepārtrauktību un piekļuvi pakalpojumam, kas atbilst valsts noteiktajām sabiedrības interesēm, Komisija uzskata, ka nebūtu pareizi šādam pakalpojumam noteikt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības⁴⁰. Tādēļ ir vēl jo svarīgāk, lai dalībvalstis skaidri precizētu attiecīgā pakalpojuma iezīmes, jo īpaši pakalpojuma sniegšanas nosacījumus un mērķgrupu. Ja pakalpojums tirgū jau tiek sniegts, tomēr attiecīgā dalībvalsts uzskata, ka tā sniegšanas nosacījumi nav apmierinoši, piem., tādēļ, ka tirgus nevar nodrošināt tādu kvalitāti vai cenu, kura, pēc valsts iestāžu viedokļa, atbilstu sabiedrības interesēm (piem., maksa par sabiedrisko transportu ir pārāk augsta ģimenēm ar maziem ienākumiem), šādu pakalpojumu var uzskatīt par VTNP. Šis pakalpojums jāpiedāvā nediskriminējošā veidā.

Ja tirgus vēl nepiedāvā attiecīgo pakalpojumu, dalībvalsts ziņā ir lemt, vai tirgus varētu sniegt šādu pakalpojumu, savukārt Komisija var tikai pārbaudīt, vai nav pieļauta acīmredzama kļūda.

12. Vai pakalpojumu var klasificēt kā VTNP, ja tirgus varētu tuvā nākotnē nodrošināt šā pakalpojuma sniegšanu?

Ja pakalpojums citos aspektos ir pamatoti klasificējams kā VTNP, tas vien, ka tirgus varētu nākotnē nodrošināt šo pakalpojumu, principā nekavē dalībvalsti pašreizējā brīdī definēt pakalpojumu kā VTNP. Tomēr gadījumos, kad ir skaidrs, ka tirgus pēc neilga laika varēs sniegt pakalpojumu atbilstoši dalībvalsts paredzētajiem nosacījumiem (tostarp saistībā ar cenu, kvalitāti, nepārtrauktību un piekļuvi pakalpojumam), valsts iestādēm attiecīgi jāsaīsina pilnvarojuma periods un jāuzrauga tirgus attīstība, lai tad, kad beigsies iepriekšējais pilnvarojums, varētu pieņemt lēmumu, vai ir vajadzīgs jauns pilnvarojums. Ja pilnvarojuma perioda beigās tirgus joprojām nespēj nodrošināt konkrēto pakalpojumu un dalībvalsts uzskata, ka pakalpojumu joprojām var klasificēt kā VTNP, iespējams sniegt jaunu pilnvarojumu atbilstoši LESD 106. pantam.

Saistībā ar jautājumu par to, vai ir skaidrs, ka tirgus paredzamā nākotnē varēs sniegt noteiktu pakalpojumu, Komisijas uzdevums ir tikai pārbaudīt, vai dalībvalsts vērtējumā nav acīmredzamu kļūdu.

13. Ja bērnu aprūpes pakalpojumu sniedzējs, kas darbojas saskaņā ar tirgus nosacījumiem, bet nav pilnvarots sniegt VTNP, nonāk grūtībās un varētu bankrotēt, vai dalībvalsts šādā brīdī var pilnvarot šo pakalpojumu sniedzēju sniegt VTNP, lai nodrošinātu pakalpojuma nepārtrauktību (pieņemot, ka noteiktajā teritorijā ir nepietiekams tādu bērnu aprūpes pakalpojumu sniedzēju skaits, kuri varētu sniegt šo pakalpojumu)?

Saistībā ar bērnu aprūpi vispirms jāņem vērā tas, ka noteiktos apstākļos var uzskatīt, ka šāda pakalpojuma sniegšana nav saimnieciskā darbība⁴¹. Ja bērnu aprūpes pakalpojumi ir saimnieciskā darbība, tos bieži definē kā VTNP. Dalībvalsts var pilnvarot bērnu aprūpes pakalpojumu sniedzēju sniegt VTNP, ja sabiedriskā pakalpojuma saistības ir skaidri

⁴⁰ Spriedums lietā C-205/99 *Analir*, *Recueil* 2001, I-1271. lpp., 71. punkts. Skatīt arī paziņojuma 48. punktu.

⁴¹ EBTA Tiesas 2008. gada 21. februāra spriedums lietā E-5/07.

noteiktas un pilnvarojums atbilst valsts atbalsta noteikumiem. Ir iespējams, ka noteiktā teritorijā daži pakalpojumu sniedzēji piedāvā bērnu aprūpes pakalpojumus par tirgus cenām, kaut gan bieži bērnu aprūpes pakalpojumu sniedzēji tiek pilnvaroti sniegt bērnu aprūpes VTNP par cenām, kas ir zem tirgus līmeņa. Ja pastāv risks, ka varētu bankrotēt tāds bērnu aprūpes pakalpojumu sniedzējs, kas darbojies atbilstoši tirgus nosacījumiem, un nav pietiekami daudz alternatīvu pakalpojuma sniedzēju, kuri varētu nekavējoties pārņemt šā pakalpojuma sniegšanu, dalībvalsts var pilnvarot pakalpojumu sniedzēju sniegt VTNP saskaņā ar VTNP lēmumu⁴², lai nodrošinātu pakalpojuma nepārtrauktību (t. i., pietiekamu bērnu aprūpes vietu skaitu). Šādā īpašā situācijā, kas ir saistīta ar kapacitātes problēmām, valsts iestādēm tomēr jāapsver iespēja ierobežot VTNP pilnvarojuma termiņu, lai tas nepārsniegtu laiku, kāds ir nepieciešams, lai citi iespējamie tirgus dalībnieki varētu pārņemt pakalpojumu un to sniegt atbilstoši tirgus nosacījumiem.

Tā kā iepriekš šis bērnu aprūpes pakalpojumu sniedzējs nav bijis pilnvarots uzņemties sabiedriskā pakalpojuma saistības, VTNP kompensācija principā var segt tikai VTNP izmaksas nākotnē, un tā jāaprēķina, pamatojoties uz pilnvarojuma aktā norādītajiem parametriem, ievērojot lēmuma nosacījumus.

Ja saistībā ar iepriekšējo periodu zaudējumiem pakalpojumu sniedzējs nevar atrast privātu finansējumu, šos zaudējumus var segt, izmantojot glābšanas un pārstrukturēšanas atbalstu, ja ir izpildīti glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu⁴³ nosacījumi.

3. JAUNĀ VALSTS ATBALSTA PAKETE VTNP JOMĀ

3.1 Pārskats par jauno valsts atbalsta paketi VTNP jomā

14. *Kādi dokumenti veido jauno valsts atbalsta paketi VTNP jomā?*

Valsts atbalsta paketi VTNP jomā veido četri dokumenti, kas ir piemērojami visām valsts iestādēm (valsts un reģionālās iestādes un pašvaldības), kuras piešķir kompensāciju par VTNP sniegšanu:

- **paziņojumā** ir skaidroti valsts atbalsta pamatjēdzieni, kuri ir būtiski VTNP jomā, piem., jēdzieni atbalsts, VTNP, saimnieciskā darbība, saikne starp publisko iepirkumu un valsts atbalsta noteikumiem utt.;
- **VTNP de minimis regula** paredz, ka uz kompensāciju par VTNP sniegšanu, kas jebkurā triju fiskālo gadu periodā nepārsniedz EUR 500 000, neattiecas valsts atbalsta kontrole;
- pārskatītais **lēmums** nodrošina, ka dalībvalstis tiek atbrīvotas no pienākuma paziņot Komisijai par kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, ja ir izpildīti lēmumā noteiktie saderības nosacījumi;
- pārskatītajās **nostādnēs** ir uzskaitīti noteikumi tādas kompensācijas par VTNP novērtēšanai, kas ir valsts atbalsts un nav saskaņā ar lēmumu atbrīvota no paziņošanas pienākuma. Par šādiem gadījumiem jāpaziņo Komisijai, un tos var atzīt par saderīgiem, ja tie atbilst nostādņu kritērijiem.

⁴² Tā kā uz pensionātiem lēmums attiecas neatkarīgi no kompensācijas apmēra (lēmuma 2. panta 1. punkta c) apakšpunkts), VTNP nostādnes nepiemēro.

⁴³ Komisijas paziņojums — Kopienas pamatnostādnes par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai, OV C 244, 1.10.2004., 2. lpp.

15. *Kāds ir VTNP paziņojuma mērķis?*

Paziņojumā vienkopus sniegts visaptverošs un praktisks pārskats par ES valsts atbalsta jēdzieniem, kuri ir nozīmīgi VTNP jomā, un paskaidrojumi par galvenajiem jautājumiem. Tajā apkopota būtiskākā ES Tiesas judikatūra un Komisijas lēmumu pieņemšanas prakse. Paziņojuma mērķis ir atvieglot valsts atbalsta noteikumu piemērošanu valsts vai reģionālām iestādēm un pašvaldībām, kā arī sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem. Komisija ir pēc iespējas centusies nodrošināt lielāku skaidrību par galvenajiem jēdzieniem, piem., saimniecisko darbību, ietekmi uz tirdzniecību vai VTNP, kā arī saikni starp valsts atbalstu un publiskā iepirkuma noteikumiem.

16. *Kas ir VTNP de minimis regula?*

Saskaņā ar VTNP *de minimis* regulu valsts finansējums VTNP, kas jebkurā triju fiskālo gadu periodā nepārsniedz EUR 500 000, nav valsts atbalsts. Tas ir tādēļ, ka summa ir tik maza, ka var uzskatīt, ka tā neietekmē pārrobežu tirdzniecību un konkurenci. Tā kā šos pasākumus neuzskata par valsts atbalstu, uz tiem neattiecas pienākums **iepriekš paziņot Komisijai**.

17. *Par ko ir lēmums?*

Lēmumā ir precizēti nosacījumi, saskaņā ar kuriem kompensācija uzņēmumiem par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu ir saderīga ar ES valsts atbalsta noteikumiem un par to nav iepriekš jāpaziņo Komisijai.

18. *Par ko ir nostādnes?*

Nostādnēs ir precizēti nosacījumi, saskaņā ar kuriem kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, uz ko neattiecas lēmums, ir saderīga ar ES valsts atbalsta noteikumiem. Tā kā šāda kompensācija ir saistīta ar lielāku konkurences kropļošanas risku, par to jāpaziņo Komisijai, lai tā attiecīgi var veikt padziļinātu novērtējumu un pieņemt lēmumu, vai attiecīgais pasākums ir saderīgs ar iekšējo tirgu.

19. *Kādi ir lēmuma un nostādņu mērķi? Ar ko lēmums atšķiras no nostādnēm?*

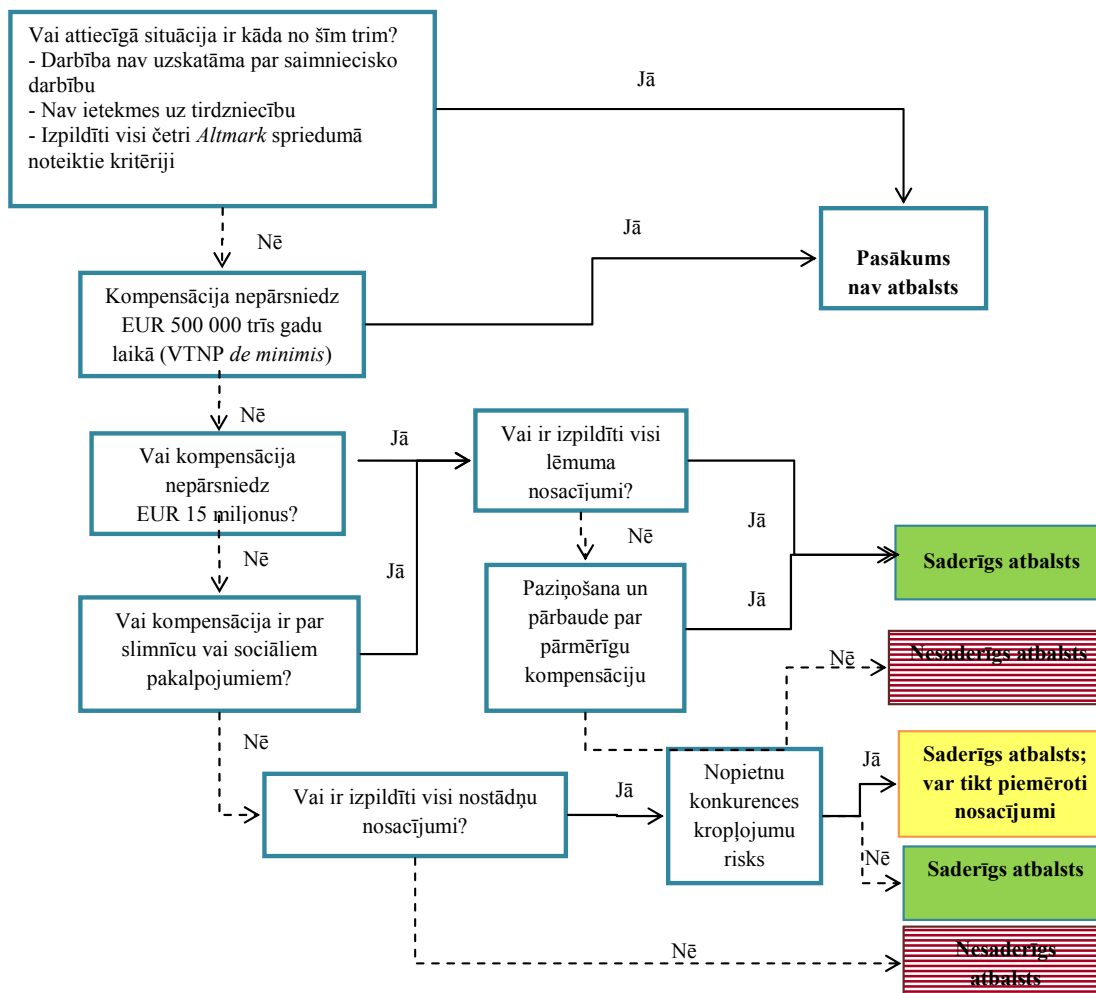
Abos dokumentos ir precizēti nosacījumi, saskaņā ar kuriem kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, kas uzskatāma par valsts atbalstu, ir saderīga ar LESD.

Vissvarīgākā atšķirība ir tā, ka Komisijai **nav jāpaziņo** par tādu kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, uz kuru attiecas lēmums. Ja ir izpildīti lēmumā noteiktie kritēriji, attiecīgā dalībvalsts var nekavējoties piešķirt kompensāciju. Savukārt, ja lēmuma nosacījumi nav izpildīti, uz kompensāciju attiecas nostādnes. Tas nozīmē, ka par kompensāciju Komisijai jāpaziņo iepriekš, lai tā var pārbaudīt, vai attiecīgais valsts atbalsts ir saderīgs ar LESD.

Turklāt, tā kā nostādnes parasti attiecas uz liela apjoma lietām, kuras var radīt nopietnākus konkurences kropļojumus, nostādņu nosacījumi par saderību kopumā ir stingrāki nekā lēmuma nosacījumi. Sīkāku informāciju par saderības nosacījumiem skatīt 3.5.2. iedaļā.

20. Kādi ir loģiskie analīzes posmi attiecībā uz kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu?

Grafiskajā attēlā ir norādīti galvenie posmi, nosakot, kuru VTNP paketes dokumentu var piemērot kompensācijai par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu.

21. Kā VTNP sniedzējiem var nodrošināt juridisko noteiktību? Kas notiek, ja VTNP sniedzēji nezina, vai uz kompensāciju attiecas lēmums, nostādnes vai VTNP *de minimis* regula?

Valsts atbalsta pakete VTNP jomā un Komisijas lēmumi par nostādņu piemērošanu ir publicēti *Oficiālajā Vēstnesī* un internetā. Pārliecināties, ka ikviena kompensācija par VTNP sniegšanu atbilst valsts atbalsta noteikumiem, ir valsts iestāžu uzdevums, un tās arī pilnvaro uzņēmumu sniegt VTNP. Ja atbalsts tiek piešķirts saskaņā ar lēmumu, pilnvarojuma aktā jāiekļauj atsauce uz lēmumu, lai VTNP sniedzējs būtu informēts par juridisko pamatu un varētu pārbaudīt atbilstību lēmumam. Ja pilnvarojuma aktā nav atsauces uz lēmumu, VTNP sniedzējs var prasīt pilnvaras devējai iestādei, uz kāda juridiskā pamata atbalsts ir piešķirts, un pārbaudīt, vai tad, ja uz atbalstu attiecas nostādnes, par atbalstu ir saņemts apstiprinošs Komisijas lēmums.

22. Vai VTNP sniedzējiem ir kādas juridiskās saistības?

VTNP pakete neuzliek nekādas īpašas saistības VTNP sniedzējiem. Valsts atbalsta noteikumu ievērošana jānodrošina valsts iestādei, kas pakalpojumu sniedzēju pilnvaro sniegt VTNP. Tomēr pilnvarojuma aktā jānorāda nepieciešamie nosacījumi, lai piešķirtā kompensācija atbilstu valsts atbalsta noteikumiem, lai pakalpojuma sniedzējs tos pilnībā apzinātos. Pakalpojuma sniedzējs uzņemas risku saistībā ar to, ka tam kompensācija ir jāatmaksā, ja tā tikusi piešķirta, pārkāpjot valsts atbalsta noteikumus.

23. Vai VTNP pakete nosaka tiesības uzņēmumiem saņemt atbalstu, kas izpaužas kā kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu?

Saskaņā ar LESD 107. panta 1. punktu valsts atbalsts nav saderīgs ar LESD, izņemot gadījumus, kad piemērojami pašā Līgumā noteiktie izņēmumi. Tādēļ principā valsts atbalsts nav atļauts, un to var piešķirt tikai izņēmuma gadījumos saskaņā ar LESD 107. panta 2. un 3. punktā un 106. panta 2. punktā minētajiem nosacījumiem. Attiecīgi uzņēmumiem nav automātisku tiesību saņemt valsts atbalstu.

VTNP pakete nenosaka uzņēmumu tiesības saņemt atbalstu, kas izpaužas kā kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, bet tajā ir definēti nosacījumi par šāda atbalsta saderību, ja dalībvalstu iestādes nolemj organizēt un finansēt VTNP sniegšanu, izmantojot valsts atbalstu.

3.2 Paziņojums

3.2.1 Kādos gadījumos piemēro valsts atbalsta noteikumus un kādas ir sekas?

24. Kādos gadījumos LESD valsts atbalsta noteikumus piemēro VTNP organizācijai un finansēšanai?

Valsts atbalsta noteikumus piemēro tikai „uzņēmumiem”. Šis jēdziens attiecas uz ikvienu subjektu, kas veic saimniecisko darbību, neatkarīgi no tā juridiskā statusa un finansēšanas veida⁴⁴. Jāatzīmē, ka nav nozīmes tam, vai subjekts ir izveidots ar mērķi gūt peļņu vai nē (paziņojuma 9. punkts).

25. Kādā gadījumā darbība ir klasificējama kā „saimnieciskā” darbība konkurences noteikumu nozīmē?

Jebkura darbība, kas ietver preču un/vai pakalpojumu piedāvāšanu noteiktā tirgū, ir saimnieciskā darbība konkurences noteikumu nozīmē⁴⁵ (skatīt paziņojuma 11. punktu). Tas, ka kāda darbība tiek klasificēta kā „sociāla” vai to veic bezpeļņas uzņēmums⁴⁶, nav pietiekami, lai šī darbība nevarētu tikt klasificēta kā saimnieciskā darbība.

Paziņojumā sniegtas gan vispārējas norādes par Tiesas definēto saimnieciskās darbības jēdzienu (skatīt 9. un turpmākos punktus), gan konkrētākas norādes par valsts varas īstenošanu (16. punkts), sociālo nodrošinājumu (17. un turpmākie punkti), veselības aprūpi (21. un turpmākie punkti) un izglītību (26. un turpmākie punkti).

Svarīgs aspekts ir tas, ka atbilde uz jautājumu par to, vai noteiktam pakalpojumam pastāv tirgus, ir atkarīga no veida, kādā attiecīgajā dalībvalstī šīs darbības ir organizētas, un tādējādi var būt atšķirīga dažādās dalībvalstīs un var arī mainīties laika gaitā (12. punkts). Tādēļ īpašajās nozaru norādes, kas piedāvātas par četrām nozarēm (skatīt iepriekšējo punktu), nav mēģināts sniegt sarakstu ar pakalpojumiem, kas uzskatāmi vai

⁴⁴ Spriedums apvienotajās lietās C-180/98 līdz C-184/98 *Pavlov* un citi, *Recueil* 2000, I-6451. lpp.

⁴⁵ Spriedums lietā 118/85 Komisija / Itālija, *Recueil* 1987, 2599. lpp., 7. punkts, Spriedums lietā C-35/96 Komisija / Itālija, *Recueil* 1998, I-3851 lpp., 36. punkts, un spriedums *Pavlov* lietā.

⁴⁶ Spriedums *Pavlov* lietā, 118. punkts, spriedums lietā C-218/00 *INAIL*, *Recueil* 2002, I-691. lpp., 37. punkts, un spriedums lietā C-355/00 *Freskot*, *Recueil* 2003, I-5263. lpp.

attiecīgi nav uzskatāmi par saimniecisko darbību, bet gan doti piemēri par elementiem, kuri ir svarīgi, lai noteiktu, vai pakalpojumu var uzskatīt par saimniecisko darbību.

Piemēri darbībām, kuras iepriekšējos Komisijas lēmumos un Tiesas spriedumos uzskatītas par saimnieciskām darbībām:

- darbā iekārtošana, kuru veic valsts nodarbinātības iestādes⁴⁷;
- brīvprātīgās apdrošināšanas shēmas, kuras darbojas saskaņā ar kapitalizācijas principu, pat ja tās pārvalda bezpeļņas organizācijas⁴⁸; kapitalizācijas princips nozīmē, ka apdrošināšanas atlīdzība ir atkarīga tikai no saņēmēju veikto iemaksu apjoma un veikto ieguldījumu finanšu rezultātiem;
- neatliekama ārkārtas transporta un slimnieku transporta pakalpojumi⁴⁹;
- muitas formalitāšu kārtošanas pakalpojumi, kas attiecas galvenokārt uz preču ieviešanu, izvešanu un tranzītu, kā arī citi papildu pakalpojumi, piemēram, pakalpojumi monetārajā, tirdzniecības un nodokļu jomā, kurus piedāvā muitas ekspeditori, uzņemoties ar tiem saistītos finanšu riskus⁵⁰;
- darba devēju vai arodbiedrību organizāciju izveidotu un valsts licencētu juridisko personu sniegta palīdzība darba ņēmējiem un darba devējiem saistībā ar ienākumu nodokļa deklarācijas aizpildīšanu un tamlīdzīgas konsultācijas⁵¹;
- transporta infrastruktūras pārvaldība⁵²;
- slimnīcās vai ārpus slimnīcām sniegti medicīnas pakalpojumi⁵³. Tomēr valsts slimnīcas var veikt arī darbību, kas nav saimnieciskā darbība (skatīt paziņojuma 22. punktu);
- mājokļi ar zemāku īres maksu; skatīt lēmumu pieņemšanas praksi par līdzekļu piešķiršanu aizdevumiem nekustamā īpašuma iegādei, izmaksu ziņā pieņemama mājokļa sistēmām, kuru mērķis ir nodrošināt mājokļus par zemākām izmaksām, īres maksas subsidēšanas shēmām un subsidēšanas shēmām vecāka gadagājuma personām un invalīdiem, kā arī sociāli nelabvēlīgām māsaimniecībām⁵⁴;
- sociālajiem mājokļiem nepieciešamās papildu infrastruktūras nodrošināšana, piemēram, ceļi, veikali, rotaļu un atpūtas laukumi, parki, mazdārziņi, atklātas sabiedriskās vietas, kulta vietas, rūpnīcas, skolas, biroji un citas ēkas vai zeme un citas tādas būves un pakalpojumi, kas nepieciešami labas sociālo mājokļu vides nodrošināšanai⁵⁵.

⁴⁷ Spriedums lietā C-41/90 *Höffner un Elser*, *Recueil* 1991, I-1979. lpp., 21. punkts.

⁴⁸ Spriedums lietā C-244/94 *FFSA*, *Recueil* 1995, I-4013. lpp., 17.–22. punkts, spriedums lietā C-67/96 *Albany*, *Recueil* 1999, I-5751. lpp., 80.–87. punkts.

⁴⁹ Spriedums lietā C-475/99 *Glöckner*, *Recueil* 2001, I-8089. lpp., 20. punkts.

⁵⁰ Spriedums lietā C-35/96 Komisija / Itālija, *Recueil* 1998, I-3851. lpp., 37. punkts.

⁵¹ Spriedums lietā C-451/03 *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, Krājums 2006, I-2941. lpp., 63. punkts.

⁵² Spriedums lietā C-82/01 P *Aéroports de Paris* / Komisija, *Recueil* 2002, I-9297. lpp.

⁵³ Spriedums lietā C-157/99 *Smits*, *Recueil* 2001, I-5473. lpp., 53. punkts, spriedums apvienotajās lietās 286/82 un 26/83 *Luisi un Carbone*, *Recueil* 1984, 377. lpp., 16. punkts, spriedums lietā C-159/90 *Society for the Protection of unborn children*, *Recueil* 1999, I-4685. lpp., 18. punkts, spriedums lietā C-368/98 *Abdon Vanbraekel*, *Recueil* 2001, I-5363. lpp., 43. punkts, un spriedums lietā T-167/04 *Asklepios Kliniken*, Krājums 2007, II-2379. lpp., 49.–55. punkts.

⁵⁴ Komisijas lēmums par valsts atbalstu Nr. N 89/2004 — Īrija — garantija par labu *Housing Financing Agency*, HFA finansētas sociālo māju celtniecības shēmas, OV C 131, 28.5.2005., http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseff/case_details.cfm?proc_code=3_N89_2004

Par saimnieciskās darbības jēdzienu LESD noteikumu par iekšējo tirgu nozīmē skatīt atbildi uz 223. jautājumu.

26. Vai brīvo profesiju pārstāvji var būt „uzņēmumi” konkurences noteikumu nozīmē?

Jā. Tiesa ir paudusi uzskatu, ka medicīnas speciālisti kā pašnodarbināti ekonomikas dalībnieki var sniegt pakalpojumus tirgū, tas ir, specializēto medicīnas pakalpojumu tirgū, un tādējādi viņi ir uzskatāmi par uzņēmumiem. Šo secinājumu nemaina tas, ka viņi sniedz kompleksus un tehniskus pakalpojumus, ne arī tas, ka darbošanās viņu profesijā ir reglamentēta⁵⁶.

27. Kādā gadījumā darbība nav saimnieciskā darbība konkurences noteikumu nozīmē?

Ir noteiktas divas tādu darbību kategorijas, kuras nav saimnieciskā darbība:

- Darbības, kas ir saistītas ar valsts prerogatīvu īstenošanu

Darbības, kas ir saistītas ar valsts prerogatīvu īstenošanu, ko veic pati valsts vai iestādes, kuras rīkojas, īstenojot valsts varu, nav saimnieciskā darbība konkurences noteikumu nozīmē. Šis uzņēmums ir ierobežots un attiecas tikai uz tādām darbībām, kas ir publiskas iestādes prerogatīvu neatņemama daļa un ko veic valsts, t.i., attiecīgā dalībvalsts nav nolēmusi uz šīm darbībām attiecināt tirgus mehānismus (paziņojuma 16. punkts). Saistībā ar šo nav būtiskas nozīmes tam, vai valsts rīkojas tieši, izmantojot struktūru, kas ir valsts administrācijas daļa, vai izmantojot atsevišķu struktūru, kurai tā ir piešķirusi īpašas vai ekskluzīvas tiesības⁵⁷.

Tādu darbību piemēri, kas nav saimnieciskā darbība un kuras ir saistītas ar valsts prerogatīvu īstenošanu:

- ar armiju vai policiju saistītas darbības;
- aeronavigācijas drošības⁵⁸, drošuma⁵⁹, gaisa satiksmes kontroles, jūras satiksmes kontroles un drošības⁶⁰ uzturēšana un uzlabošana;
- uzraudzība piesārņojuma novēršanai⁶¹ ir uzskatāma par vispārējas nozīmes uzdevumu, kas ietver būtiskas valsts funkcijas saistībā ar vides aizsardzību piejūras apgabalos;
- cietumsodu organizēšana, finansēšana un izpilde, lai nodrošinātu krimināltiesību sistēmas īstenošanu⁶².

⁵⁵ Komisijas lēmums lietā N 395/05 — Īrija — aizdevuma garantija *Housing Finance Agency (HFA)* finansētām sociālās infrastruktūras shēmām, OV C 77, 5.4.2007., http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N395_2005

⁵⁶ Spriedums apvienotajās lietās C-180/98 līdz C-184/98 *Pavlov un citi*, *Recueil* 2000, I-6451. lpp.

⁵⁷ Spriedums lietā 118/85 *Komisija / Itālijas Republika*, *Recueil* 1987, 2599. lpp., 7. un 8. punkts.

⁵⁸ Spriedums lietā C-364/92 *SAT/Eurocontrol*, *Recueil* 1994, I-43. lpp., 27. punkts, spriedums lietā C-113/07 P *Selex Sistemi Integrati / Komisija*, Krājums 2009, I-2207. lpp., 71. punkts.

⁵⁹ Komisijas 2003. gada 19. marta lēmums lietā N 309/2002 *Aviācijas drošums* — kompensācija saistībā ar izmaksām, kas radušās pēc 2001. gada 11. septembra uzbrukumiem, OV C 148, 25.6.2003., un 2002. gada 16. oktobra lēmums lietā N 438/2002 *Beļģija* — atbalsts ostas iestādēm, OV C 284, 21.11.2002.,

http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N438_2002

⁶⁰ Komisijas 2002. gada 16. oktobra lēmums lietā N 438/02 *Beļģija* — atbalsts ostas iestādēm, OV C 284, 21.11.2002.,

http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N438_2002

⁶¹ Spriedums lietā C-343/95 *Calì & Figli*, *Recueil* 1997, I-1547. lpp., 22. punkts.

⁶² Komisijas lēmums lietā N140/2006 — Lietuva — Subsīdiju piešķiršana valsts uzņēmumiem labošanas iestādēs, OV C 244, 11.10.2006., http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/register/ii/doc/N-140-2006-WLWL-en-19.7.2006.pdf.

- Noteiktas izteikti sociāla rakstura darbības

Judikatūrā ir izstrādāts kritēriju kopums, saskaņā ar kuru noteiktas darbības ar izteikti sociālu funkciju uzskata par darbībām, kuras nav saimnieciskā darbība.

Tādu darbību piemēri, kas nav saimnieciskā darbība un kurām ir izteikti sociāls raksturs:

- valsts kontrolē veikta tādu obligāto sociālās apdrošināšanas sistēmu pārvaldība, kurām ir vienīgi sociāls mērķis, kuras darbojas saskaņā ar solidaritātes principu un piedāvā apdrošināšanas atlīdzību, kas nav atkarīga no iemaksām un apdrošinātās personas ienākumiem⁶³. Skatīt paziņojuma 17. un turpmākos punktus par faktoriem, kuri ļauj nošķirt sociālās apdrošināšanas sistēmas, kas ir saimnieciskā darbība, no sociālās apdrošināšanas sistēmām, kas nav saimnieciskā darbība;
- tādu bērnu aprūpes pakalpojumu un valsts izglītības pakalpojumu sniegšana, kuri saskaņā ar vispārējo kārtību tiek finansēti no valsts budžeta un palīdz īstenot tādu sabiedriskā pakalpojuma uzdevumu sociālajā, kultūras un izglītības jomā, kas vērsts uz iedzīvotājiem⁶⁴. Skatīt paziņojuma 26. un turpmākos punktus par faktoriem, kuri izglītības jomā ļauj nošķirt saimniecisko darbību no tās, kas nav saimnieciskā darbība;
- tādu valsts slimnīcu organizācija, kuras ir valsts veselības aprūpes pakalpojumu neatņemama sastāvdaļa un kuru pamatā gandrīz pilnībā ir solidaritātes princips, kuras tiek finansētas tieši no sociālās apdrošināšanas iemaksām un citiem valsts līdzekļiem un kuras apdrošinātajām personām sniedz pakalpojumus bez maksas, pamatojoties uz vispārēju segumu⁶⁵. Skatīt paziņojuma 21. un turpmākos punktus par faktoriem, kuri veselības aprūpes jomā ļauj nošķirt saimniecisko darbību no tās, kas nav saimnieciskā darbība.

28. Ja valsts iestāde sniedz iedzīvotājiem informāciju un konsultācijas savas kompetences jomā, vai tā veic saimniecisko darbību konkurences noteikumu nozīmē?

Tas, ka valsts iestādes (valsts vai reģionālā iestāde vai pašvaldība) sniedz vispārēju informāciju par to, kā kompetentās struktūras piemēro to atbildības jomā ietilpstošos noteikumus, ir nesaraujami saistīts ar tām piešķirto pilnvaru īstenošanu. Šāda darbība nav uzskatāma par saimniecisko darbību konkurences noteikumu nozīmē.

29. Paziņojumā par četrām jomām sniegta īpašas norādes par atšķirību starp saimniecisko darbību un darbību, kas nav saimnieciskā darbība. Vai darbības ārpus šīm četrām jomām vienmēr ir uzskatāmas par saimniecisko darbību?

Nē. Paziņojumā sniegta norādes par to, kad darbība ir saimnieciskā darbība, pamatojoties uz Tiesas judikatūru. Papildus vispārīgiem principiem (paziņojuma 9. un turpmākie punkti) paziņojumā sniegta precīzākas norādes par atsevišķām jomām, piem.,

⁶³ Spriedums lietā C-159/91 *Poucet et Pistre*, *Recueil* 1993, I-637. lpp., spriedums lietā C-218/00, *Cisal* un *INAIL*, *Recueil* 2002, I-691. lpp., 43.–48. punkts, apvienotais spriedums lietās C-264/01, C-306/01, C-354/01 un C-355/01 *AOK Bundesverband*, Krājums 2004, I-2493. lpp., 51.–55. punkts.

⁶⁴ Spriedums lietā 263/86 *Humbel*, *Recueil* 1988, 5365. lpp., 18. punkts, spriedums lietā C-318/05 Komisija / Vācija, Krājums 2007, I-06957. lpp., 74.–75. punkts, un Komisijas lēmums par valsts atbalstu N 118/00 — Valsts dotācijas profesionāliem sporta klubiem, OV C 333, 28.11.2001., 6. lpp., http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseif/case_details.cfm?proc_code=3_N118_2000, NN 54/2006 — *Prerov Logistics College*, OV C 291, 30.11.2006., 18. lpp., http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/register/ii/doc/NN-54-2006-WLWL-EN-8.11.2006.pdf, EBTA Tiesas 2008. gada 21. februāra spriedums lietā E-5/07.

⁶⁵ Spriedums lietā T-319/99, *FENIN*.

veselības aprūpi un izglītību, un uzskaitīti būtiskie faktori, lai pārbaudītu, vai konkrēta darbība ir saimnieciskā darbība.

Ne piemēri, kuri sniegti noteiktās iedaļās (piem., par jomām, kuras būtībā ir daļa no valsts iestāžu pilnvaru īstenošanas, kā norādīts 16. punktā), ne izvēlētās jomās, par kurām sniegtas precīzākas norādes, nav izsmēloši. Par to liecina paziņojumā izmantotais formulējums: piem., 14. punktā ir skaidri noteikts, ka nav iespējams izveidot pilnīgu darbību sarakstu. Tas izriet no fakta, ka saimnieciskās darbības jēdziens laika gaitā var mainīties (skatīt 30. jautājumu). Saistībā ar darbībām, kuras nav īpaši aplūkotas, 9. un turpmākajos punktos norādītie vispārējie principi sniedz norādes par to, vai konkrēta darbība ir saimnieciskā darbība.

30. Vai darbību iedalījums saimnieciskās darbībās un darbībās, kas nav saimnieciskas darbības, laika gaitā var mainīties?

Jā. Darbības klasifikācija var būt atkarīga no tā, kā konkrētā darbība tiek organizēta dalībvalstī, un saistībā ar politisko izvēli vai norisēm ekonomikā klasifikācija laika gaitā var mainīties (paziņojuma 12. punkts).

31. Vai LESD noteikumi par valsts atbalstu var būt piemērojami personām, kuras pakalpojumus sniedz bez peļņas gūšanas nolūka?

Jā. Tas, ka subjekts darbojas bez nolūka gūt peļņu, nenozīmē, ka tā veiktajām darbībām nav saimnieciska rakstura⁶⁶. VNSP sniedzošā subjekta juridiskais statuss neietekmē attiecīgās darbības raksturojumu. Būtiskais kritērijs ir tas, vai attiecīgais subjekts veic saimniecisko darbību (paziņojuma 9. punkts).

Piemēram, bezpeļņas organizācija vai labdarības organizācija, kas veic saimniecisko darbību, būs uzskatāma par „uzņēmumu” tikai saistībā ar šo konkrēto darbību (paziņojuma 9. punkta pēdējā rindkopa). Noteikumi, kuri attiecas uz konkurenci, nebūs piemērojami šo organizāciju darbībām, kuras nav uzskatāmas par saimniecisko darbību.

Piemērs:

Neatliekamā transporta un slimnieku transporta pakalpojumus, kurus sniedz bezpeļņas organizācijas, var uzskatīt par saimniecisko darbību. Sabiedrisko pakalpojumu saistības var mazināt minēto organizāciju sniegto pakalpojumu konkurētspēju salīdzinājumā ar līdzīgiem pakalpojumiem, kurus sniedz citi uzņēmēji, kam netiek piemērotas šādas saistības, tomēr šis apstāklis neliedz attiecīgās darbības uzskatīt par saimniecisko darbību⁶⁷.

32. Vai valsts iestāde var dot priekšroku kādu veidu organizācijām (valsts/komerčiālām/bezpeļņas organizācijām) kā VTNP sniedzējām?

Valsts atbalsta noteikumi nenosaka īpašus kritērijus pakalpojuma sniedzēja izvēlei, un tos piemēro vienādi valsts un privātiem uzņēmumiem. Tādēļ valsts atbalsta noteikumi principā nekavē dalībvalsti dot priekšroku kādiem pakalpojumu sniedzēju veidiem. Tomēr valsts iestādēm var būt saistošas citas ES tiesību aktu jomas, jo īpaši noteikumi par publisko iepirkumu vai iekšējo tirgu vai nozares noteikumi, piem., noteikumi transporta jomā. Ja ir piemērojami ES publiskā iepirkuma noteikumi, atbilstība šo noteikumu īpašajām prasībām turklāt ir nosacījums, lai atbalsts būtu saderīgs gadījumos, uz kuriem attiecas nostādnes (nostādņu 19. punkts). Saistībā ar šo, ciktāl runa ir par

⁶⁶ Spriedums apvienotajās lietās 209/78 līdz 215/78 un 218/79 *Van Landewyck*, *Recueil* 1980, 3125. lpp., un spriedums lietā C-244/94 *FFSA* un citi, *Recueil* 1995, I-4013. lpp., 21. punkts.

⁶⁷ Spriedums lietā C-475/99 *Glöckner*, *Recueil* 2001, I-8089. lpp., 21. punkts.

publiskā iepirkuma un iekšējā tirgus noteikumiem, skatīt 4. un 6. iedaļu, īpaši 209. un 227. jautājumu.

33. *Vai valsts atbalsta noteikumi ir piemērojami sociālo pakalpojumu centriem, kuri sniedz VNŠP (piemēram, pakalpojumus vecāka gadagājuma personām un invalīdiem)?*

Uz jautājumu par to, vai vietējiem sociālās palīdzības centriem ir piemērojami konkurences noteikumi un jo īpaši valsts atbalsta noteikumi, nav vienotas atbildes, jo tas ir atkarīgs no attiecīgo centru veiktajām darbībām.

Ja šāds centrs sniedz, piemēram, ēdināšanas pakalpojumus mājās vai aprūpes pakalpojumus mājās, un šāda veida darbības varētu veikt arī citi — valsts vai privāti — pakalpojumu sniedzēji, tas piedāvā pakalpojumus tirgū un līdz ar to veic saimniecisko darbību konkurences noteikumu nozīmē (skatīt atbildi uz 25. jautājumu).

Tomēr tas nenozīmē, ka visas šāda centra darbības ir klasificējamās kā saimnieciskā darbība; centrs var veikt arī darbību ar izteiktām sociālas aizsardzības iezīmēm, piemēram, valsts pabalstu izsniegšanu tiesīgiem saņēmējiem, kas nav uzskatāma par saimniecisko darbību.

34. *Vai pašvaldības atlaižu kuponu izdalīšana noteiktām individuālo lietotāju grupām VTNP saņemšanai ir uzskatāma par valsts atbalstu?*

Dalībvalstis, tostarp pašvaldības, var piešķirt šādu atbalstu personām, kuras izmanto attiecīgos pakalpojumus, ievērojot LESD 107. panta 2. punkta a) apakšpunktu, kurā noteikts, ka atbalstam ir jābūt sociālam un tā saņēmējiem jābūt individuāliem patērētājiem, nepieļaujot diskrimināciju attiecībā uz konkrēto ražojumu izcelsmi.

35. *Vai sociālā palīdzība tādiem saņēmējiem kā mājsaimniecības ar maziem ienākumiem (piemēram, atkarībā no to faktiskajiem izdevumiem par VTNP un/vai citiem objektīviem kritērijiem, kas ir saistīti ar individuālo situāciju), kuru izmaksā tieši pakalpojuma sniedzējam saskaņā ar principu “maksājumu veic trešā persona”, ir uzskatāma par valsts atbalstu?*

Ja, piemēram, pastāv risks, ka sniegtais atbalsts varētu nesasniegt savu sociālo mērķi, ja to izmaksātu tieši saņēmējam, sociālā organizācija var pieņemt lēmumu par pilnīgu vai daļēju tā izmaksāšanu attiecīgā pakalpojuma sniedzējam (piemēram, sociālās mājas saimniekam vai skolas ēdnīcai).

Šāds maksājums nav uzskatāms par valsts atbalstu par labu pakalpojuma sniedzējam, ja saskaņā ar principu “maksājumu veic trešā persona” izmaksātā summa un tās aprēķināšanas pamats ir skaidri noteikti un cieši saistīti ar galīgo saņēmēju, kam jābūt fiziskai personai. Tas nozīmē, ka līdzekļu nodošana nerada nekādas citas priekšrocības pakalpojuma sniedzējam. Piemēram, kopējā īres maksas summa, kas jāsaņem pakalpojuma sniedzējam, jānosaka neatkarīgi un iepriekš, lai atlikusī īres maksa, kas jāmaksā saņēmējam, patiesi būtu samazināta par tādu summu, kādu pakalpojuma sniedzējs jau ir saņēmis no attiecīgās sociālās organizācijas.

36. *VTNP bieži sniedz vietējā līmenī. Vai tas patiešām ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm?*

Valsts atbalsta tiesību aktu jomā ietekme uz tirdzniecību nav atkarīga ne no tā, vai pakalpojums tiek sniegts vietējā vai reģionālā līmenī, ne attiecīgās darbības mēroga. Tas, ka sniegtā atbalsta summa ir salīdzinoši neliela vai atbalstu saņem salīdzinoši neliels

uzņēmums, neizslēdz iespēju, ka tiek ietekmēta tirdzniecība starp dalībvalstīm⁶⁸. Pat neliela atbalsta summa var veicināt viena pakalpojumu sniedzēja sniegto pakalpojumu piedāvājumu, tādējādi radot grūtības citiem Eiropas uzņēmumiem sniegt tādas pašas pakalpojumus vietējā tirgū.

Tomēr, balstoties uz savu pieredzi, Komisija ir noteikusi augšējās robežas, kuru nepārsniegšanas gadījumā tā uzskata, ka atbalsts neietekmē tirdzniecību un konkurenci. Piemēram, saskaņā ar VTNP *de minimis* regulu uzskata, ka atbalsts VTNP sniegšanai, kas nevienā triju gadu laikposmā nepārsniedz augšējo robežu, kas ir EUR 500 000, neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm un/vai neizkropļo vai nedraud izkropļot konkurenci, tādēļ uz to neattiecas Līguma 107. panta 1. punkts. Turklāt saskaņā ar vispārējo *de minimis* regulu (Regula 1998/2006) tiek uzskatīts, ka atbalsts, kas nepārsniedz augšējo robežu, kas ir EUR 200 000 (EUR 100 000 uzņēmumiem, kuri darbojas autotransporta nozarē), neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm⁶⁹.

Turklāt dažos gadījumos ietekmes uz tirdzniecību patiešām nav, ņemot vērā pakalpojuma vietējo raksturu. Paziņojumā ir sniegti piemēri par Komisijas pieņemtajiem lēmumiem (40. punkts), piem., par peldbaseiniem, kurus galvenokārt izmanto vietējie iedzīvotāji⁷⁰, un vietējiem muzejiem, kuri diez vai piesaistītu pārrobežu apmeklētājus⁷¹ (stākāku informāciju skatīt 38. jautājumā).

Vispārējs piemērs par ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm

Subsīdijas, kas tika piešķirtas Nīderlandes degvielas uzpildes stacijām Vācijas robežas tuvumā tāpēc, ka Nīderlandē pēc akcīzes nodokļa palielināšanas pieauga degvielas cenas, ietekmēja tirdzniecību starp dalībvalstīm, jo to mērķis bija izlīdzināt atšķirību starp Nīderlandē maksājamā akcīzes nodokļa līmeni un Vācijā ieturēto akcīzes nodokli par vieglajiem naftas produktiem⁷².

Piemērs par ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm VTNP gadījumā

Valsts subsīdijas regulāru autobusa transporta pakalpojumu nodrošināšanai Štendālas (Vācijā) pašvaldībā, kas tiek piešķirtas uzņēmumam, kurš sniedz tikai vietēja vai reģionāla mēroga transporta pakalpojumus un nesniedz transporta pakalpojumus ārpus uzņēmuma reģistrācijas valsts, var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm⁷³.

37. Vai tiešām ir iespējams konstatēt ietekmi uz tirdzniecību gadījumā, kad tikai viens uzņēmējs reģionā sniedz konkrētu VTNP?

Pat ja uzņēmums, kas sniedz noteiktu VTNP (piem., specializētu medicīnisku aprūpi vai neatliekamās medicīniskās palīdzības pakalpojumus), ir vienīgais uzņēmums reģionā vai pašvaldībā, jo tur nav citu šo pakalpojumu sniedzēju, nevar izslēgt iespēju, ka citu dalībvalstu uzņēmumi arī varētu būt ieinteresēti sniegt attiecīgo VTNP. Līdz ar to nevar

⁶⁸ Spriedums lietā T-214/95 *Vlaams Gewest* / Komisija, *Recueil* 1998, II-717. lpp., 48.–50. punkts, Spriedums lietā C-280/00 *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*, *Recueil* 2003, I-7747. lpp., 81.–82. punkts, un spriedums lietā C-172/03 *Heiser*, Krājums 2005, I-1627. lpp., 32.–33. punkts.

⁶⁹ Komisijas 2006. gada 15. decembra Regula (EK) Nr. 1998/2006 par Līguma 87. un 88. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam.

⁷⁰ Komisijas lēmums N 258/00, OV C 172, 16.6.2001., 16. lpp.

⁷¹ Komisijas lēmums N 630/03, OV C 275, 18.12.2005., 3. lpp.

⁷² Komisijas 1999. gada 20. jūlija lēmums 1999/705/EK, OV L 280, 30.10.1999., 87. lpp., ko apstiprināja Tiesas spriedums lietā C-382/99 *Nīderlande* / Komisija, *Recueil* 2002, I-5163. lpp.

⁷³ Iepriekš minētais spriedums *Altmark trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*, 77. punkts.

izslēgt iespēju, ka var tikt ietekmēta tirdzniecība starp dalībvalstīm⁷⁴. Turklāt reģionālais uzņēmums var darboties vai plānot darbības citos reģionos.

38. Vai ir kādi piemēri par tādiem vietēja līmeņa VTNP, kuriem, visticamāk, nav reālas ietekmes uz tirdzniecību starp dalībvalstīm?

Jā. Komisija valsts atbalsta jomā ir pieņēmusi vairākus lēmumus, kuros atzīts, ka pasākumi, kuri ieviesti vietējā līmeņa pakalpojumu finansēšanai (neatkarīgi no tā, vai tie ir VTNP, VNSP ar saimniecisku raksturu vai pilnībā komerciāli pakalpojumi), neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm (skatīt arī paziņojuma 40. punktu).

Piemēri pasākumiem, par kuriem uzskata, ka tie neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm

- Saistībā ar peldbaseinu Dorštenā⁷⁵ tika atzīts, ka ikgadēja subsīdija publiska peldbaseina būvniecībai un darbībai Dorštenā, kuru izmantos tikai vietējie iedzīvotāji, neietekmēs tirdzniecību starp dalībvalstīm.
- Saistībā ar slimnīcām Īrijā⁷⁶ tika atzīts, ka uzņēmuma nodokļa atlaižu sistēma, kuras mērķis ir aprīkot salīdzinoši nelielas vietēja līmeņa valsts slimnīcas pakalpojumu sniegšanai vietējā slimnīcu pakalpojumu tirgū, kurā nepārprotami nepietiek resursu, nevarēs piesaistīt ieguldījumus vai klientus no citām dalībvalstīm un tādējādi neietekmēs tirdzniecību starp dalībvalstīm.
- Saistībā ar apkalpes zonām Tenerifē⁷⁷ tika atzīts, ka subsīdijas, kuras vietējās kravu autopārvadājumu apvienības piešķir pašvaldību apkalpes zonu izbūvei savu biedru vajadzībām, nevar ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, jo tās tiks izmantotas tikai vietējām vajadzībām.
- Saistībā ar vietējiem muzejiem Sardīnijā⁷⁸ tika atzīts, ka ierobežota apjoma un budžeta muzeju projektiem paredzētais finansējums neietekmēs tirdzniecību starp dalībvalstīm, jo, izņemot dažus lielākus un starptautiski atpazīstamus muzejus, citu dalībvalstu iedzīvotāji nešķērsos robežas, lai apmeklētu šos muzejus.
- Basku teātra uzvedumu gadījumā⁷⁹ tika atzīts, ka minēto uzvedumu finansēšana neietekmēs tirdzniecību starp dalībvalstīm, jo tie ir maza mēroga uzvedumi, kurus iestudē vietējie mikrouzņēmumi vai mazie uzņēmumi, iespējamo apmeklētāju loks ir ierobežots reģiona ģeogrāfisko un valodas īpatnību dēļ un tie nevar

⁷⁴ Iepriekš minētais spriedums *Altmark trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*, 78. un turpmākie punkti.

⁷⁵ Komisijas lēmums lietā N 258/2000 — Vācija — Dorštenas atpūtas peldbaseins, IP/001509, 21.12.2000., OV C 172, 16.6.2001., 16. lpp.
http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N258_2000

⁷⁶ Komisijas lēmums lietā N 543/2001 — Īrija — Uzņēmuma nodokļa atlaides slimnīcām, OV C 154, 28.6.2002., 4. lpp.,
http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N543_2001

⁷⁷ Komisijas lēmums lietā NN 29/02 — Spānija — Atbalsts apkalpes stacijas zonu izveidei Tenerifē, OV C 110, 8.5.2003., 13. lpp.,
http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_NN29_2002

⁷⁸ Komisijas lēmums lietā N 630/2003 — Itālija — Vietējie muzeji, OV C 275, 8.12.2005., 3. lpp.,
http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N630_2003

⁷⁹ Komisijas lēmums lietā N 257/2007 — Spānija — Subsīdijas teātra uzvedumiem Basku zemē, OV C 173, 26.7.2007., 2. lpp.

piesaistīt pārrobežu tūrismu.

- Lietā par finansējumu centram, kas veicinās Kipras kultūru un mantojuma saglabāšanu Nikosijā (Kiprā)⁸⁰, Komisija konstatēja, ka centra vietējā rakstura un ģeogrāfiskā novietojuma, kā arī darbības rakstura dēļ ir izslēgta jebkāda ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm.
- Komisija atzina, ka atbalsts vidēja termiņa un ilgtermiņa garīgās veselības aprūpes objekta izbūvei Portugāles ziemeļaustrumos⁸¹ neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm, jo tam ir ierobežoti resursi (50 gultasvietas) un tas gandrīz pilnībā tiks izmantots pakalpojumu sniegšanai apgabala iedzīvotājiem, turklāt citas juridiskās personas nav izrādījušas interesi sniegt šādus pakalpojumus šajā reģionā.
- Lietā, kas saistīta ar finansējumu dienas laikraksta izdevējam Madeirā⁸², Komisija secināja, ka nav ietekmes uz tirdzniecību. Madeirā tiek publicēti tikai divi dienas laikraksti, un nevienu no tiem nepublicē citas dalībvalsts uzņēmums. Neviens no abiem izdevējiem nedarbojas citā tirgū, kurā tie konkurētu ar citu dalībvalstu uzņēmumiem.
- Komisija konstatēja, ka zemes pārdošanas darījums starp Nīderlandes pašvaldību un jāšanas skolu⁸³ nevar ietekmēt tirdzniecību, pat ja zeme tika pārdota par cenu, kas ir zemāka par tirgus cenu, jo šai jāšanas skolai nepārprotami ir vietēja nozīme.

39. Kas notiek, ja darbība ir saimnieciskā darbība un ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm?

Ja darbība ir saimnieciskā darbība un ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm, uz to attiecas konkurences noteikumi.

40. Vai konkurences noteikumu piemērošana nozīmē, ka dalībvalstīm ir jāmaina veids, kādā tās organizē un sniedz VTNP?

Nē. Konkurences noteikumu piemērošana nenozīmē, ka valsts iestāžu pienākums būtu nodrošināt, ka tirgū ir liels skaits pakalpojumu sniedzēju. Tas arī nenozīmē, ka valsts iestāžu pienākums būtu atcelt īpašās vai ekskluzīvās tiesības, kuras jau ir piešķirtas pakalpojumu sniedzējiem un kuras ir nepieciešamas un samērīgas ar attiecīgo VTNP izpildi. Valsts iestādes var piešķirt minētās tiesības, ja vien tās nav plašākas kā nepieciešams, lai pakalpojumu sniedzēji spētu veikt savu uzdevumu — sniegt vispārējas nozīmes pakalpojumu saskaņā ar ekonomiski pieņemamiem nosacījumiem⁸⁴. Tāpat valsts iestādēm nav pienākuma privatizēt VTNP sniedzējus (skatīt arī paziņojuma 37. punktu).

41. Kas notiek, ja valsts iestāde piešķir kompensāciju vispārējas nozīmes pakalpojumam, kas tiek uzskatīts par saimniecisko darbību?

⁸⁰ Komisijas lēmums lietā SA.34466 — Kipra — Vizuālās mākslas un pētniecības centrs, 2012. gada 7. novembra lēmums (vēl nav publicēts).

⁸¹ Komisijas lēmums lietā SA.34576 — Portugāle — *Jean Piaget* / Ziemeļaustrumu vidēja termiņa un ilgtermiņa pastāvīgas aprūpes centrs, 2012. gada 7. novembra lēmums (vēl nav publicēts).

⁸² Komisijas lēmums lietā SA.33243 — Portugāle — *Jornal de Madeira*, 2012. gada 7. novembra lēmums (vēl nav publicēts).

⁸³ Komisijas lēmums lietā SA.34404 — Nīderlande — Zemes pirkums nolūkā pārvietot jāšanas skolu, 2012. gada 7. novembra lēmums, OV C 370, 30.11.2012., 2. lpp.

⁸⁴ Spriedums lietā C-320/91 *Corbeau, Recueil* 1993, I-2533. lpp., 14.–16. punkts, spriedums lietā C-67/96 *Albany, Recueil* 1999, I-5751. lpp., 107. punkts.

Kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, ko valsts iestāde piešķir pakalpojumu sniedzējam, var būt valsts atbalsts, ja nav izpildīts Tiesas spriedumā *Altmark* lietā noteikto kritēriju kopums (skatīt atbildes uz jautājumiem 3.2.3. iedaļā) un ir izpildīti arī pārējie valsts atbalsta⁸⁵ kritēriji. Tomēr tas, ka kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu ir valsts atbalsts, ne obligāti nozīmē, ka tā ir aizliegta, jo šāda kompensācija var būt saderīga ar LESD.

42. Vai saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem valsts iestādēm ir jānodrošina īpaša VTNP organizācija?

Nē. Valsts iestādēm ir plaša rīcības brīvība attiecībā uz to, kā tās izvēlas pārvaldīt ieviestos VTNP. Valsts atbalsta noteikumi ļauj valsts iestādēm organizēt un finansēt VTNP pēc saviem ieskatiem, ja vien to piešķirtās kompensācijas šim nolūkam nepārsniedz robežas, kuru ietvaros iespējams nodrošināt VTNP sniegšanu saskaņā ar ekonomiski pieņemamiem nosacījumiem, kā noteikts LESD 106. panta 2. punktā.

43. Vai finanšu līdzekļus, kas decentralizācijas kontekstā piešķirti saistībā ar pilnvaru nodošanu starp valsts iestādēm, var klasificēt kā valsts atbalstu?

Nē. Valsts atbalsta jēdzienā nav paredzēts nošķirums atkarībā no tā, kādā līmenī (centrālā, reģiona, vietējā u. tml.) valsts atbalsts tiek piešķirts. Tomēr šis jēdziens attiecas tikai uz tādiem gadījumiem, kad līdzekļi tiek nodoti vienam vai vairākiem uzņēmumiem atbilstoši LESD 107. panta 1. punkta nosacījumiem.

Savukārt, ja finanšu pārskaitījumi tiek veikti valsts struktūru ietvaros (piem., no valsts — reģioniem vai no departamenta — pašvaldībai) vienīgi saistībā ar valsts pilnvaru nodošanu un nesaistīti ar saimniecisko darbību, šāda valsts līdzekļu nodošana nerada priekšrocības uzņēmumiem.

44. Vai finansējums “iekšējai struktūrai” publiskā iepirkuma noteikumu nozīmē, kura sniedz VTNP, nozīmē, ka valsts atbalsta noteikumi nav piemērojami?

Nē. Jēdziens „iekšēja struktūra” (*in-house*) tiek lietots publiskā iepirkuma tiesību aktos, savukārt valsts atbalsta noteikumi pieder pie konkurences tiesību aktiem. Konkurences noteikumu un jo īpaši valsts atbalstu noteikumu piemērošana ir atkarīga nevis no VTNP sniedzošās struktūras juridiskā statusa vai rakstura, bet gan no tā, vai minētā struktūra veic darbības, kas ir saimnieciskā darbība (paziņojuma 9. punkts). Saskaņā ar iedibināto judikatūru jebkura darbība, kas sevī ietver preču un/vai pakalpojumu piedāvāšanu konkrētā tirgū, ir uzskatāma par saimniecisko darbību konkurences noteikumu nozīmē (saimnieciskās darbības piemērus konkurences noteikumu nozīmē skatīt atbildēs uz 25. jautājumu). Tātad, ja valsts finansējums saimnieciskajai darbībai, ko veic iekšēja struktūra publiskā iepirkuma noteikumu nozīmē, atbilst LESD 107. panta 1. punkta nosacījumiem⁸⁶ un neatbilst visiem spriedumā *Altmark* lietā minētajiem nosacījumiem (šos nosacījumus skatīt atbildē uz 61. punktu), piemēro valsts atbalsta noteikumus (skatīt paziņojuma 13. un 37. punktu).

Saistībā ar šo jāņem vērā, ka tad, ja finanšu pārskaitījumi tiek veikti valsts struktūru ietvaros (piem., no valsts — reģioniem vai no departamenta — pašvaldībai) vienīgi saistībā ar valsts pilnvaru nodošanu un nesaistīti ar saimniecisko darbību, nenotiek valsts līdzekļu nodošana uzņēmumam, un tas nozīmē, ka valsts atbalsta nav (skatīt 43. jautājumu).

⁸⁵ T. i., 1) līdzekļu nodošana un attiecināmība uz valsti, 2) ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm un konkurences kropļojumi un 3) attiecīgā pasākuma selektīvais raksturs.

⁸⁶ T. i., 1) ekonomiska priekšrocība, 2) ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm un konkurences kropļojumi, 3) attiecīgā pasākuma selektīvais raksturs.

45. *Kādas ir sekas, ja kompensācija par VTNP sniegšanu tiek atzīta par valsts atbalstu?*

Tas, ka kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu ir valsts atbalsts, **nenozīmē, ka šī kompensācija ir aizliegta**. Kompensācija ir saderīga ar LESD, ja ir izpildīti lēmuma⁸⁷ vai nostādņu⁸⁸ nosacījumi⁸⁹.

3.2.2 *Pilnvarojuma akts*

46. *Kāds ir „pilnvarojuma akta” mērķis?*

Pilnvarojuma akts (skatīt paziņojuma 51. un turpmākos punktus) ir dokuments (akts), saskaņā ar kuru attiecīgajam uzņēmumam tiek piešķirtas pilnvaras sniegt VTNP, norādīta uzdevuma būtība, kā arī VTNP darbības joma un vispārējie darbības nosacījumi. Sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas tiesību piešķiršanas dokuments ir nepieciešams, lai definētu uzņēmuma un valsts pienākumus. Ja šāda dokumenta nav, uzņēmuma konkrētais uzdevums nav zināms un nevar noteikt atbilstīgu kompensāciju.

47. *Kādu veidu pilnvarojuma akti tiek uzskatīti par pieņemamiem?*

Saskaņā ar LESD 106. panta 2. punktu un spriedumu *Altmark* lietā vienīgā pilnvarojuma prasība ir, ka pilnvarojuma aktam jābūt vienam vai vairākiem dokumentiem (aktiem), kam saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir saistošs juridisks spēks. Konkrēto akta (vai aktu) formu var noteikt katra dalībvalsts, un cita starpā tā ir atkarīga no valsts politiskās un/vai administratīvās organizācijas.

Saskaņā ar administratīvo tiesību aktu pamatnoteikumiem katrai pašvaldībai, reģionālai vai centrālai valsts iestādei ir nepieciešams tiesiskais pamats, lai definētu un finansētu VTNP. Līdz ar to pilnvarojuma akta jēdziens var lielā mērā atbilst tam tiesiskajam pamatam, kādu attiecīgā valsts iestāde izvēlas katrā situācijā pēc saviem ieskatiem. Šāds dokuments nav obligāti jāsauc par pilnvarojuma aktu. Dalībvalstīm nav arī jāizstrādā īpašs tiesiskais regulējums, lai pieņemtu t. s. „pilnvarojuma aktus”.

Tāpēc nepastāv „standarta” pilnvarojuma akts; tas ir atkarīgs gan no valsts iestādes, kura pilnvaro pakalpojuma sniegšanu, gan no attiecīgās darbības.

Jāpiebilst, ka saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem prasības saistībā ar pilnvarojuma aktu ir visai ierobežotas: netiek izslēgta iespēja, ka dalībvalstu iestādes var papildināt pilnvarojuma aktu, piemēram, pievienojot kvalitātes prasības. Tomēr ir daži elementi, kuriem pilnvarojuma aktā jābūt, piemēram, saistību saturs un ilgums, parametri kompensācijas aprēķināšanai, kontrolei un pārskatīšanai, kārtība, kādā novērš un atmaksā pārmērīgu kompensāciju (paziņojuma 52. punkts). Ja valsts atbalstu VTNP piešķir saskaņā ar lēmumu vai nostādņēm, prasības pilnvarojuma aktam līdz ar sīkāku papildinformāciju ir skaidri noteiktas attiecīgi lēmuma 4. pantā un nostādņu 16. punktā (t. i., uzņēmums un attiecīgā gadījumā konkrētā teritorija, jebkādas ekskluzīvās vai īpašās tiesības, ko attiecīgā iestāde ir piešķirusi konkrētajam uzņēmumam, kompensācijas mehānisma apraksts, atsauce uz lēmumu).

⁸⁷ Komisijas 2011. gada 20. decembra Lēmums par Līguma par Eiropas Savienības darbību 106. panta 2. punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi.

⁸⁸ Komisijas paziņojums: Eiropas Savienības nostādnes par valsts atbalstu, ko piešķir kā kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu (2011), OV C 8, 11.1.2012., 15. lpp.

⁸⁹ Sauszemes transporta nozarē saderību regulē Regula 1370/2007. Saistībā ar aviotransportu un jūras transportu saderību var vērtēt, pamatojoties uz Kopienas vadlīnijām par lidostu finansēšanu un valsts atbalstu darbības uzsākšanai aviosabiedrībām, kas veic lidojumus no reģionālām lidostām, Komisijas paziņojumu 94/C 350/07 par Līguma 92. un 93. panta piemērošanu aviācijas nozarē, OV C 350, 10.12.1994., 5. lpp., vai Komisijas nostādņēm par valsts atbalstu jūras transportam, OV C 13, 17.1.2004. VTNP lēmums un nostādnes attiecas arī uz aviotransportu un jūras transportu.

Apstiprinājums vai atļauja, ko pakalpojumu sniedzējam piešķirusi valsts iestāde, atļaujot sniegt noteiktus pakalpojumus, neatbilst pilnvarojuma akta jēdzienam. Tas ir tādēļ, ka atļauja nerada saistības uzņēmumam sniegt attiecīgo pakalpojumu, bet vienīgi ļauj veikt saimniecisko darbību, piedāvājot noteiktus pakalpojumus tirgū. Piemēram var minēt atļauju, kas izsniegta uzņēmumam bērnu aprūpes centra vai centra vecāka gadagājuma iedzīvotājiem atvēršanai, pamatojoties vienīgi uz to, ka uzņēmums nodrošina atbilstību sabiedrības veselības aprūpes, drošības vai kvalitātes noteikumiem.

Pilnvarojuma akti ir, piemēram:

- koncesijas līgums⁹⁰ un pakalpojumu valsts līgums;
- ministriju plānošanas līgumi⁹¹;
- ministriju instrukcijas⁹²;
- likumi⁹³ un akti⁹⁴;
- gada vai daudzgadu mērķu noteikšanas līgumi⁹⁵;
- likumdošanas dekrēti⁹⁶ un visu veidu reglamentējoši lēmumi, kā arī pašvaldību lēmumi vai akti.

48. Vai pilnvarojuma akts ir nepieciešams arī VNSP?

Konkurences noteikumus piemēro vispārējas nozīmes pakalpojumiem, kas ir saimnieciskā darbība (par saimnieciskās darbības jēdzienu konkurences noteikumu nozīmē skatīt atbildi uz 25. jautājumu). Ar to, ka attiecīgā darbība ir klasificēta kā „sociāla”, nepietiek, lai šo darbību nevarētu klasificēt kā saimniecisko darbību konkurences noteikumu nozīmē. Līdz ar to pilnvarojums ir viens no nosacījumiem, kas nepieciešams, lai kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu būtu saderīga ar Līgumu, un tas ir obligāts uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt VTNP, tostarp saimnieciska rakstura VNSP.

49. Kuras iestādes ir tiesīgas pilnvarot uzņēmumu sniegt VTNP? Vai šāda kompetence ir pašvaldībām?

Tas, kuras iestādes ir tiesīgas pilnvarot uzņēmumu sniegt VTNP, ir noteikts valsts tiesību aktos. ES tiesību aktos šajā jautājumā nav noteiktas nekādas prasības. Raugoties

⁹⁰ Komisijas lēmums lietā N 562/05 — Itālija — *Proroga della durata della concessione della Società Italiana del Traforo del Monte Bianco* (SITMN), OV C 90, 25.4.2007., http://ec.europa.eu/competition/ejojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N562_2005

⁹¹ Komisijas lēmums lietā NN 51/06 — Itālija — *Poste Italiane SpA*: dalībvalsts kompensācija universālo pasta pakalpojumu saistībām 2000.–2005. gadam, OV C 291, 30.11.2006., http://ec.europa.eu/competition/ejojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_NN51_2006

⁹² Komisijas lēmums lietā N 166/05 — AK — Valdības lauku tīkla atbalsta finansējums uzņēmumam *Post Office Limited*, OV C 141, 16.6.2006., http://ec.europa.eu/competition/ejojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N166_2005

⁹³ Vispārējās tiesas spriedums lietā T-289/03 *BUPA* un citi / Komisija, Krājums 2008, II-741. lpp., 182. un 183. punkts. Komisijas lēmums lietā NN 8/07 — Spānija — *Financiamento de las medidas de reducción de plantilla de RTVE*, OV C 109, 15.5.2007., http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/register/ii/doc/NN-8-2007-WL.WL-7.3.2007.pdf

⁹⁴ Komisijas lēmums lietā N 395/05 — Īrija — Aizdevuma garantija *Housing Finance Agency (HFA)* finansētām sociālās infrastruktūras shēmām, OV C 77, 5.4.2007., http://ec.europa.eu/competition/ejojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N395_2005

⁹⁵ Komisijas lēmums lietā C 24/2005 — Francija — *Laboratoire national de métrologie et d'essais*, OV L 95, 5.4.2007., 25. lpp.

⁹⁶ Skatīt Tiesas (trešās palātas) spriedumu lietā C-451/03 *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti / Giuseppe Calafiori*, Krājums 2006, I-2941. lpp.

vispārīgi, iestāde, kas ir kompetenta definēt un finansēt VTNP, ir arī kompetenta pilnvarot uzņēmumu sniegt VTNP.

50. Vai pats VTNP sniedzējs, kam bieži ir speciālas zināšanas, var noteikt pilnvarojuma akta saturu?

Dažās dalībvalstīs pastāv prakse, ka pakalpojumu sniedzēji izstrādā un ierosina pakalpojumus, kurus tad apspriež un finansē valsts iestādes. Pilnvarojuma akta jēdzienā saskaņā ar LESD 106. panta 2. punktu un vispārīgajiem ES valsts atbalsta tiesību aktiem nav ierobežojumu saistībā ar pakalpojumu sniedzēja iesaistīšanos pilnvarojuma akta sagatavošanā. Tomēr valsts iestādei jāpieņem galīgais lēmums par to, vai pakalpojumu sniedzējam dot pilnvarojumu. Šo prasību var izpildīt, piem., apstiprinot pakalpojumu sniedzēja priekšlikumu (paziņojuma 53. punkts; par šo skatīt arī 59. jautājumu).

51. Vai pilnvarojuma akta jēdziens LESD 106. panta 2. punkta un VTNP paketes nozīmē atbilst „valsts pilnvarota pakalpojumu sniedzēja” jēdzienam pakalpojumu direktīvas 2. panta 2. punkta j) apakšpunkta nozīmē?

Nē. Pilnvarojuma akta jēdziens LESD 106. panta 2. punkta un VTNP paketes nozīmē un pakalpojumu direktīvas 2. panta 2. punkta j) apakšpunktā minētais jēdziens „valsts pilnvarots pakalpojumu sniedzējs” ir līdzīgi jēdzieni, jo tiek pieņemts, ka VTNP sniedzējam ir pienākums sniegt minēto pakalpojumu. Pakalpojuma sniegšanas pienākuma esība ir būtisks abu minēto jēdzienu elements.

Tomēr abiem minētajiem jēdzieniem ir dažādas funkcijas. Pirmais jēdziens ir viens no priekšnosacījumiem, kas ir jāizpilda, lai kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu varētu uzskatīt par atbilstīgu *Altmark* judikatūras nosacījumiem vai saderīgu ar LESD 106. panta 2. punktu un, iespējams, atbrīvot no paziņošanas pienākuma (ja uz to attiecas lēmuma darbības joma), savukārt otrā jēdziena mērķis ir noteikt robežas noteiktu sociālo pakalpojumu izslēgšanai no pakalpojumu direktīvas darbības jomas.

Tādējādi saskaņā ar VTNP paketi pilnvarojuma akts ir akts, saskaņā ar kuru uzņēmums tiek pilnvarots sniegt VTNP. Šajā gadījumā pilnvarojuma aktā ne tikai jāparedz pienākums sniegt pakalpojumu, kā norādīts iepriekš, bet cita starpā arī jādefinē sabiedriskā pakalpojuma saistību raksturs un ilgums, juridiskās personas, kuras tiek pilnvarotas sniegt pakalpojumus, kompensācijas aprēķināšanas parametri, kā arī drošības pasākumi, lai izvairītos no pārmērīgas kompensācijas (skatīt arī 46. un 47. jautājumu).

Pakalpojumu direktīvas kontekstā Komisija uzskata, ka, lai pakalpojumu sniedzēju varētu uzskatīt par „valsts pilnvarotu” direktīvas 2. panta 2. punkta j) apakšpunkta nozīmē, minētajam pakalpojumu sniedzējam jābūt pienākumam sniegt pakalpojumu saskaņā ar valsts pilnvarojumu. Pakalpojumu sniedzēju, kam ir pienākums sniegt pakalpojumu, piemēram, publiskā iepirkuma vai pakalpojumu koncesijas rezultātā, var uzskatīt par „valsts pilnvarotu” pakalpojumu sniedzēju pakalpojumu direktīvas nozīmē. Tas ir attiecināms arī uz citu veidu valsts pasākumiem, ja šie pasākumi ietver pienākumu attiecīgajam pakalpojumu sniedzējam sniegt pakalpojumu.

Rezultātā uzņēmums, kas ir saņēmis pilnvarojuma aktu VTNP paketes nozīmē, tiks uzskatīts par „pilnvarotu” arī pakalpojumu direktīvas nozīmē. Saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem pilnvarojuma aktā noteikti būs noteikts pienākums nodrošināt atbilstību papildu nosacījumiem, kuri īpaši attiecas uz mehānismiem, lai nodrošinātu, ka saņemtais atbalsts nepārsniedz pakalpojuma sniedzējam radušās izmaksas.

52. Vai valsts atbalsta noteikumu un pakalpojumu direktīvas nozīmē pilnvarojuma akts ir reģionālas valsts iestādes lēmums, kurā noteikts vispārējas nozīmes sociālais pakalpojums arodizglītības jomā un ar kuru šā pakalpojuma pārvaldībai tiek pilnvarota viena vai vairākas juridiskās personas, kas veic apmācību?

Reģionālas valsts iestādes lēmumu, kuram saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir saistošs juridisks spēks un kurā ir noteikts a) sabiedriskā pakalpojuma saistību raksturs un ilgums, b) uzņēmums vai uzņēmumi, kas pilnvaroti pildīt šīs saistības, un attiecīgā teritorija, c) jebkādu minētajam(-iem) uzņēmumam(-iem) piešķirto ekskluzīvo vai īpašo tiesību būtība, d) kompensācijas aprēķināšanas, kontroles un pārskatīšanas parametri un e) kārtība, kādā novērst un atmaksāt pārmērīgu kompensāciju, var uzskatīt par pilnvarojuma aktu lēmuma nozīmē (skatīt arī 47. jautājumu).

Šāds lēmums, kas ir pilnvarojuma akts valsts atbalsta noteikumu nozīmē, ir uzskatāms arī par aktu, saskaņā ar kuru pakalpojumu sniedzējs tiek pilnvarots pakalpojumu direktīvas nozīmē, jo akts rada pienākumu attiecīgajam uzņēmumam sniegt pakalpojumu.

Savukārt, ja attiecīgais lēmums paredz pienākumu sniegt pakalpojumu, bet neietver iepriekš minētos nosacījumus, tas ir akts, saskaņā ar kuru pakalpojumu sniedzējs tiek pilnvarots pakalpojumu direktīvas nozīmē, bet tas nav pilnvarojuma akts VTNP paketes nozīmē.

Attiecībā uz pakalpojumu direktīvas piemērošanu skatīt 7. iedaļu.

53. *Vai tad, ja VTNP līdzfinansē vairākas valsts iestādes, katrai attiecīgajai valsts iestādei ir jāpieņem atsevišķs pilnvarojuma akts vai arī tā, piešķirot kompensāciju, var atsaukties uz VTNP „vadošās” vai organizējošās iestādes pilnvarojuma aktu?*

No valsts atbalsta noteikumu viedokļa nav pilnvarojuma akta šablona; šis akts jāpielāgo attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem, saskaņā ar kuriem jāparedz pakalpojumu sniedzēja pienākums sniegt attiecīgo pakalpojumu. Tādēļ tas, vai pilnvarojuma akts VTNP paketes nozīmē, kuru ir pieņēmusi „vadošā” valsts struktūra, piemēram, reģions, ir attiecināms arī uz citām iestādēm (piemēram, pašvaldību vai citu reģionu), izriet no valsts tiesību aktiem.

Piemēri aktiem, kurus varētu uzskatīt par „pilnvarojuma aktu” VTNP paketes nozīmē, ja VNŠP/VTNP līdzfinansē vairākas valsts iestādes:

- akts, kuru izdevis reģions un kurš pēc tam apstiprināts ar pašvaldības (pa)domes lēmumu; attiecīgās pašvaldības apstiprinājuma lēmumu var uzskatīt par tās pilnvarojuma aktu;
- pilnvarojuma akts, kuru konkrētam VTNP, kuru sniegs viens vai vairāki konkrēti pakalpojumu sniedzēji, kopīgi izdevis un apstiprinājis reģions, grāfiste un pašvaldība vai divas pašvaldības un divi reģioni.

Vispārīgi runājot, ja pilnvarojuma aktā ir noteikti paziņojuma 52. punktā minētie nosacījumi, juridiskā akta forma un attiecīgo valsts struktūru skaits neietekmē šā dokumenta kā pilnvarojuma akta raksturu VTNP paketes nozīmē.

54. *Vai tad, ja valsts iestāde vēlas pilnvarot vienu vai vairākus pakalpojumu sniedzējus sniegt vairākus VTNP, šai iestādei ir jāpieņem vairāki akti par katru VTNP?*

Nē. Nav nepieciešams pieņemt vairākus pilnvarojuma aktus par katru konkrēto VTNP vai pakalpojumu sniedzēju. Tomēr pilnvarojuma aktā par katru no valsts iestādes noteiktajām sabiedriskā pakalpojuma saistībām katram uzņēmumam jānorāda saistību raksturs, ilgums un cita nepieciešamā informācija. Nav konkrēti jānorāda katrs atsevišķais pakalpojums, ja katra VTNP saturs un darbības joma ir pietiekami precīzi.

55. Vai pilnvarojuma aktā ir jānorāda veicamais „uzdevums” vai „īpašas darbības”?

Pilnvarojuma aktā nav konkrēti jānorāda katra darbība, kas ir saistīta ar VTNP sniegšanu.

Ja nav iespējams precīzi noteikt attiecīgos pakalpojumus, var lietot plašāku sabiedriskā pakalpojuma uzdevuma definīciju, ja ir skaidri noteikts uzdevuma saturs. Tomēr, jo pilnvarojuma aktā ir precīzāk noteikts uzticētais uzdevums, jo lielāka iespēja saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem atspēkot iebildumus (piemēram, no konkurentu puses) par piešķirtajām kompensācijām.

Valsts iestāžu kompetencē un interesēs ir skaidri noteikt, kā veicami VTNP uzdevumi, piemēram, precizējot kvalitātes prasības.

56. Kā jāizstrādā pilnvarojuma akts par tādiem pakalpojumiem kā VNŠP, kuri, no vienas puses, ir aplūkojami vispārīgi un kuriem, no otras puses, ir jāatbilst dažādu lietotāju īpašām vajadzībām? Vai pilnvarojuma aktā ir jāapraksta katrs pakalpojums, kas būs jāsniedz?

Pilnvarojuma aktā ir jāprecizē sabiedriskā pakalpojuma saistību raksturs un ilgums, juridiskās personas, kuras ir pilnvarotas sniegt pakalpojumus, kompensācijas aprēķināšanas parametri (taču ne konkrēta piešķiramās kompensācijas summa), kā arī drošības pasākumi, lai novērstu pārmērīgu kompensāciju.

Pilnvarojuma aktā nav obligāti jāiekļauj visi sniedzamo pakalpojumu veidi. Piemēram, nav vajadzības norādīt katru veselības aprūpes pakalpojuma veidu, bet var būt pietiekams tāds apraksts kā „ikdienas medicīniskā palīdzība mājās vecāka gadagājuma cilvēkiem x pilsētā”. Tomēr pilnvarojuma aktam jānodrošina iespēja pareizi sadalīt izmaksas starp pakalpojumu sniedzēja VTNP darbībām un darbībām, kuras nav VTNP.

Dažu veidu VTNP, piemēram, palīdzībai vecāka gadagājuma cilvēkiem vai cilvēkiem nelabvēlīgā situācijā, vispārējā sabiedriskā pakalpojuma uzdevuma ietvaros var būt nepieciešami dažādu veidu pakalpojumi. Pilnvarojuma akta mērķis ir nevis ierobežot veidu, kādā tiek organizēta VTNP sniegšana, bet gan noteikt skaidru sistēmu, kuras ietvaros tiek sniegti šādi VTNP, un attiecīgo pakalpojumu saturu.

Elementi, kuri jāiekļauj pilnvarojuma aktā saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem, nekādā veidā neierobežo valsts iestāžu rīcības brīvību attiecībā uz VTNP definēšanu un organizēšanu. Dalībvalstīm un valsts iestādēm ir plaša rīcības brīvība attiecībā uz vēlamo sabiedrisko pakalpojumu uzdevumu noteikšanu, un nav obligāti jāprecizē konkrētie/loti sīki jāapraksta pakalpojumi, kuri ietilpst šajos uzdevumos⁹⁷.

Valsts iestādes var iet tālāk par pilnvarojuma akta pamatprasību izpildi un precizēt kritērijus, kurus tās vēlas noteikt, lai uzlabotu to uzņēmumu darbību, kuri ir pilnvaroti sniegt VTNP.

Piemēri:

- Ja valsts iestāde vēlas izveidot centru vai palīdzības dienestu, kas sniegtu pakalpojumus mājās vecāka gadagājuma cilvēkiem, ir pietiekami pilnvarojuma aktā norādīt tikai to, ka VNŠP sniedzējs ir pilnvarots veikt uzdevumu, kas ir izveidot centru, kurš sniedz nepieciešamo palīdzību, ņemot vērā dažādās vajadzības, īpaši medicīnisku, psiholoģisku un sociālu palīdzību, vai, ja palīdzība tiek sniegta mājās, tādos pakalpojumus kā medicīniskā

⁹⁷ Jāpiebilst, ka Komisija un Tiesa jebkurā gadījumā var pārbaudīt, vai dalībvalstis, izmantojot savu rīcības brīvību sabiedrisko pakalpojumu uzdevumu noteikšanā, nav pieļāvušas acīmredzamas kļūdas (sīkāk skatīt 6. un 7. jautājumā).

aprūpe, maltīšu piegāde, mājas uzkopšanas pakalpojumi u.tml.

- Ja valsts iestāde vēlas izveidot atbalsta centru jauniešiem, kuri ir bezdarbnieki, ir pietiekami norādīt, ka pakalpojumu sniedzējs ir pilnvarots veikt uzdevumu organizēt atbalsta pakalpojumus jauniešiem, kuriem nav darba, nodrošinot nepieciešamo apmācību, bet tiks iekļaujot arī citus pakalpojumus, kuri ir tieši saistīti ar atbalstāmo personu efektīvu reintegrāciju darba tirgū.

57. Vai pēc pilnvarojuma termiņa beigām to pašu uzņēmumu var atkārtoti pilnvarot sniegt to pašu VTNP?

Jā. Vienu un to pašu pakalpojumu sniedzēju var atkārtoti pilnvarot sniegt vienu un to pašu VTNP. Tas pats attiecas uz gadījumiem, kad piemēro lēmumu vai nostādnes, kuros noteikti konkrēti ierobežojumi attiecībā uz pilnvarojuma perioda ilgumu.

Ja pilnvarojums izpaužas kā publiskā iepirkuma līgums vai koncesija un ir piemērojami ES publiskā iepirkuma noteikumi, valsts iestādei principā jāorganizē jauns konkurss, kurā, protams, var piedalīties arī līdzšinējais pakalpojumu sniedzējs.

58. Kā būtu jāformulē pilnvarojuma akts saistībā ar pakalpojumiem, kuri to sniegšanas laikā ir jāpielāgo atkarībā no situācijas aprūpes, lietotāju profilu un lietotāju skaita ziņā?

Valsts iestādēm un pakalpojumu sniedzējiem visbiežāk jau ir pieredze personalizētu pakalpojumu sniegšanā un īpašu vajadzību apmierināšanā, kas var rasties VTNP sniegšanas laikā, kā arī pieredze reaģēšanā uz situācijas maiņu. Balstoties uz šo pieredzi, tās var pamatotī novērtēt iespējamās papildu vajadzības un atspoguļot tās pilnvarojuma aktā.

Pastāv divas iespējas:

- valsts iestāde var pilnvarojuma aktā paredzēt *ex post* korekciju mehānismu, kas ļauj periodiski pārskatīt pilnvarojumā noteikto uzdevumu⁹⁸;
- valsts iestāde var atjaunināt pilnvarojumu, ja kļūst skaidrs, ka konkrēts pakalpojums nav paredzēts, bet to varētu sniegt tas pats uzņēmums.

Piemēri:

Pašvaldība vēlētos sniegt integrētus pakalpojumus, kas aptver dažādas vecāka gadagājuma cilvēku vajadzības (medicīniskā palīdzība mājās, maltīšu piegāde, mājas uzkopšanas pakalpojumi u.tml.). Kas būtu darāms, lai nodrošinātu, ka pašvaldība var izmaksāt pakalpojumu sniedzējam kompensāciju par tādu papildu pakalpojumu sniegšanu, kurus tas sniedz, reaģējot uz vajadzībām, kas sākotnēji nebija paredzētas?

Kā norādīts iepriekš, pašvaldība var novērtēt šādus papildpakalpojumus, balstoties uz savu pieredzi attiecīgajā jomā, vai šādām vajadzībām paredzēt *ex post* korekciju mehānismu. Piemēram, ja sākotnējais pilnvarojuma akts ir publiskā iepirkuma līgums, novērtējums par papildpakalpojumiem vispārīgā gadījumā būs iekļauts sākotnējā nolikumā kā iespēja pievienot papildpakalpojumus.

Pašvaldība principā var arī atjaunināt pilnvarojuma aktu, ja kļūst skaidrs, ka

⁹⁸ Saistībā ar šo skatīt Komisijas lēmumus lietā N 541/04 un lietā N 542/04 — Nīderlande — Riska izlīdzināšanas sistēma un rezervju saglabāšana, OV C 324, 21.12.2005., http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N541_2004 http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N542_2004

konkrēts pakalpojums nav paredzēts un to varētu sniegt tas pats uzņēmums. Tomēr, ja sākotnējais pilnvarojuma akts bija publiskā iepirkuma līgums vai koncesija un sākotnējā nolikumā nebija paredzēta iespēja pievienot papildpakalpojumus, līgumslēdzēja iestāde nevar mainīt šo līgumu vai koncesiju to darbības laikā (saistībā ar šo skatīt atbildi uz 205. jautājumu), bet tai principā jāorganizē jauns konkurss, kurā, protams, varēs piedalīties arī sākotnējo pakalpojumu sniedzējs.

59. Vai prasība par pilnvarojuma aktu ierobežo pakalpojumu sniedzēju autonomiju un iniciatīvas brīvību?

Nē. Prasība par pilnvarojuma aktu neierobežo sociālos pakalpojumus sniedzšo juridisko personu autonomiju un iniciatīvas brīvību. Tās var brīvi uzņemties iniciatīvu izstrādāt vai uzlabot šādus pakalpojumus un izteikt priekšlikumus valsts iestādēm.

Pilnvarojuma akta jēdziens ir pietiekami elastīgs, lai šajā gadījumā ietvertu valsts iestādes lēmumu, ar kuru tiek apstiprināti un finansēti minētie priekšlikumi. Tādēļ gadījumā, ja valsts iestāde apstiprina pakalpojumu sniedzēja priekšlikumu, saskaņā ar VTNP lēmuma noteikumiem lēmumā vai līgumā, kas noslēgts starp valsts iestādi un pakalpojumu sniedzēju, ir jāiekļauj VTNP uzdevuma definīcija, kā arī kompensācijas aprēķināšanas parametri un drošības pasākumi, kas nepieļauj pārmērīgu kompensāciju.

60. Vai prasība par pilnvarojuma aktu ierobežo VTNP sniedzēja vietējo filiāļu autonomiju noteikt prioritātes, ja šādu pakalpojumu sniedzējs ir atbilstoši pilnvarots valsts līmenī?

Ja pakalpojumu sniedzējam ir valsts līmenī uzticēts sniegt VTNP, pamatojoties uz pilnvarojuma aktu atbilstoši paziņojuma 52. punktā noteiktajām prasībām, pakalpojuma sniedzēja vietējās filiāles var noteikt prioritātes, ievērojot pilnvarojuma aktā noteiktos nosacījumus.

3.2.3 Kompensācija, kas neietver atbalstu, saskaņā ar spriedumu Altmark lietā

61. Ko Tiesa ir noteikusi spriedumā Altmark lietā?

Spriedumā *Altmark* lietā Tiesa atzina, ka kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu **nav valsts atbalsts** LESD 107. panta nozīmē, ja ir izpildīts četru kritēriju kopums.

- Pirmkārt, uzņēmumam, kas saņem kompensāciju, faktiski jābūt sabiedriskā pakalpojuma saistībām, kuras tam jāpilda, un šīm saistībām jābūt skaidri definētām.
- Otrkārt, parametriem, pamatojoties uz kuriem tiek aprēķināta kompensācija, jābūt noteiktiem iepriekš objektīvā un pārredzamā veidā.
- Treškārt, kompensācija nedrīkst pārsniegt summu, kas ir nepieciešama, lai segtu visas izmaksas vai to daļu, kas radušās, pildot sabiedriskā pakalpojuma saistības, ņemot vērā attiecīgos ieņēmumus un saprātīgu peļņu.
- Visbeidzot, ja uzņēmumu, kam jāpilda sabiedrisko pakalpojumu saistības, konkrētā gadījumā neizvēlas saskaņā ar publiskā iepirkuma procedūru, kas ļauj izvēlēties pretendentu, kurš spētu sniegt šos pakalpojumus par zemākajām izmaksām sabiedrībai, nepieciešamās kompensācijas apmērs jānosaka, pamatojoties uz to izmaksu analīzi, kādas veidotos tipiskam labi strādājošam un atbilstoši aprīkotam uzņēmumam.

Piemēri gadījumiem, kuros Komisija uzskatīja, ka spriedumā *Altmark* lietā noteiktie kritēriji ir izpildīti un kompensācija nav valsts atbalsts:

- Finansējums sistēmai, kura veicina ieguldījumus, lai nodrošinātu elektroapgādes drošību Īrijā, netika uzskatīts par valsts atbalstu.
- Jaunu elektroenerģijas ražošanas rezerves jaudu nodrošināšana, lai apmierinātu pieprasījumu pēc elektrības visu gadu, tostarp palielināta pieprasījuma periodos, tika uzskatīta par VTNP.
- Tika organizēta atklāta, pārredzama un nediskriminējoša konkursa procedūra, nodrošinot, ka ir izpildīti arī pārējie trīs spriedumā *Altmark* lietā noteiktie nosacījumi⁹⁹.
- Subsīdijas, kas tika izmantotas platjoslas infrastruktūras finansēšanai Francijā, neuzskatīja par atbalstu, jo:
 - vispārējas piekļuves nodrošināšana platjoslas (un ātrdarbīgas platjoslas) infrastruktūrai visā valstī ir VTNP;
 - kompensācijas apjoms saskaņā ar konkrētiem parametriem bija iepriekš noteikts koncesijas līgumā;
 - nepastāvēja pārmērīgas kompensācijas risks, jo parametri kompensācijas aprēķināšanai bija precīzi noteikti uzņēmumu uzņēmējdarbības plānos, kuru pamatā bija pašas valsts iestādes sniegti konkrēti dati. Vēl viens iemesls tam, kādēļ nepastāvēja pārmērīgas kompensācijas risks, bija tas, ka valsts iestāde bija noteikusi prasību, ka uzņēmumiem, kuri sniegs pakalpojumu, šim nolūkam jāizveido *ad hoc* uzņēmums, kas kalpotu kā garantija attiecīgā pakalpojuma sniedzēja neitralitātei, turklāt bija paredzētas “labāku laiku” klauzulas, ja peļņa pārsniegtu noteiktu līmeni;
 - bija veikta padziļināta un detalizēta projekta vajadzību un pretendentu piedāvājumu analīze. Turklāt izvēlēta procedūra ļāva izvēlēties efektīvāko pretendentu, kas sabiedrībai attiecīgo pakalpojumu piedāvāja par zemākajām izmaksām¹⁰⁰.
- *Dorsal* lietā Komisija uzskatīja, ka ir izpildīts spriedumā *Altmark* lietā noteiktais ceturtais kritērijs, jo padziļināta projekta īpašo vajadzību un pretendentu piedāvājumu salīdzinošā analīze, kā arī pati konkursa procedūra deva iespēju aplēst kompensācijas apmēru, pamatojoties uz tādu izmaksu analīzi, kādas veidotos tipiskam labi strādājošam un atbilstoši aprīkotam uzņēmumam¹⁰¹.
- Komisija secināja, ka komisijas maksa par pakalpojumiem, kādu valsts kontrolētā finanšu struktūra *Cassa Depositi e Prestiti* maksāja *Poste Italiane*, nebija uzskatāma par valsts atbalstu, jo:
 - pasta krājgrāmatiņu izplatīšana tika uzskatīta par VTNP;
 - tirgus maksa par pakalpojumiem bija pienācīga aplēse par to izmaksu līmeni, kādas veidotos tipiskam labi strādājošam un atbilstoši aprīkotam uzņēmumam, kurš darbojas tajā pašā nozarē, ņemot vērā uzdevumu izpildes ieņēmumus un saprātīgu

⁹⁹ Komisijas lēmums lietā N 475/2003 — Īrija — Sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības attiecībā uz jaunu elektroenerģijas ražošanas jaudu apgādes drošumam, OV C 34, 7.2.2004., 8. lpp.

¹⁰⁰ Komisijas lēmums lietā N 381/2004 — Francija — Ātrdarbīgas infrastruktūras izveide Rietumpirenejos, OV C 162, 2.7.2005., 5. lpp., http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N381_2004 un Komisijas lēmums par atbalstu N 331/2008 — Francija — Ātrdarbīga platjosla Augšsēnā, http://ec.europa.eu/eu_law/state_aids/comp-2008/n331-08.pdf.

¹⁰¹ Komisijas lēmums lietā N 382/2004 — Francija — Ātrdarbīgas infrastruktūras izveide Limuzēnas reģionā (Dorsalā), OV C 230, 2.7.2005., 5. lpp., http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/164637/164637_509484_51_2.pdf.

peļņu. Tādējādi bija izpildīts ceturtais spriedumā *Altmark* lietā noteiktais kritērijs¹⁰².

62. Vai valsts iestāde var nodrošināt, ka valsts atbalsta noteikumi nebūs piemērojami, ja tā organizē konkursu, nepārbaudot, vai ir izpildīti visi spriedumā *Altmark* lietā noteiktie kritēriji?

Nē. Tiesa savā spriedumā *Altmark* lietā noteica četrus nosacījumu kopumu, kuriem jābūt izpildītiem, lai kompensācija par VTNP sniegšanu nebūtu valsts atbalsts. Tomēr līgumā un konkursa dokumentos var būt iekļautas visas nepieciešamās specifikācijas, lai nodrošinātu atbilstību trim pārējiem nosacījumiem.

63. Kāpēc kompensācijai par VTNP sniegšanu jāatbilst kritērijam „par zemākajām izmaksām sabiedrībai”? Vai tas neizraisīs nekvalitatīvu pakalpojumu sniegšanu?

Tiesa spriedumā *Altmark* lietā noteica prasību, ka jāievēro publiskā iepirkuma procedūra, kas ļauj pakalpojumu sniegt par „zemākajām izmaksām sabiedrībai”. Paziņojumā ir skaidrots, ka jēdziens „par zemākajām izmaksām sabiedrībai” ir plašāks nekā jēdziens „par zemāko cenu”, un publiskā iepirkuma procedūrā līgumslēgšanas tiesību piešķiršanai ne obligāti jāizvirza kritērijs par zemāko cenu, lai izpildītu spriedumā *Altmark* lietā noteiktā ceturtais kritērija pirmo alternatīvu. Saskaņā ar paziņojuma 67. punktu var izmantot arī „saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu”, ja piešķiršanas kritēriji ir cieši saistīti ar sniedzamo pakalpojumu un saimnieciski visizdevīgākais piedāvājums ļauj panākt atbilstīgu tirgus vērtībai. Šis kritērijs ļauj ņemt vērā virkni elementu, tostarp kvalitātes apsvērumus (papildus tiem, kuri minēti tehniskajās specifikācijās un atlases kritērijos) un sociālos un vides kritērijus, bet kritērijiem jābūt definētiem iepriekš tā, lai nodrošinātu efektīvu konkurenci.

Turklāt jāatzīmē, ka kompensācija, kas neatbilst ceturtajam spriedumā *Altmark* lietā noteiktajam kritērijam un tādā veidā ir valsts atbalsts, tomēr var būt saderīga ar LESD 106. pantu un atbrīvota no paziņošanas pienākuma saskaņā ar lēmumu, vai arī Komisija to var apstiprināt pēc paziņošanas, pamatojoties uz nostādņēm.

64. Vai Jūs varētu minēt piemēru situācijai, kurā būtu jāizmanto atgūšanas mehānisms (kā noteikts paziņojuma 67. punktā)?

Atgūšanas mehānisms ir noteikums, saskaņā ar kuru pakalpojuma sniedzējam noteiktos apstākļos jāatmaksā kompensācija. Ja ir grūti prognozēt ieņēmumus, kādi tiks gūti no pakalpojumu sniegšanas, atgūšanas mehānisma iekļaušana pilnvarojuma aktā var samazināt risku, ka pakalpojuma sniedzējam var tikt samaksāta pārmērīga kompensācija (t.i., ka pakalpojuma sniedzējs saņems kompensāciju, kas pārsniedz tā neto izmaksas, ņemot vērā saprātīgu peļņu un attiecīgos riskus).

Jāatzīmē, ka gadījumos, kad pakalpojumu sniedzējs uzņemas lielu risku (piem., saistībā ar dažiem koncesijas līgumu veidiem), ienākumi var svārstīties un būt gan negatīvi (radot zaudējumus), gan lielāki nekā parasti. Tas ne obligāti nozīmē, ka tad, ja ienākumi ir lielāki nekā parasti, pakalpojumu sniedzējam tiek samaksāta pārmērīga kompensācija, ja vien peļņas līmenis joprojām ir saprātīgs salīdzinājumā ar riska līmeni. Šādos gadījumos dalībvalstis kompensācijas mehānismā tomēr var iekļaut atgūšanas klauzulu, lai ierobežotu maksimālo iespējamo peļņu.

¹⁰² Komisijas lēmums lietā C 49/06 — *Poste Italiane* — *Banco Posta* — Atlīdzība par pasta noguldījumu finanšu produktu izplatīšanu, OV C 31, 13.2.2007

65. Kas ir atklāta procedūra paziņojuma 66. punkta nozīmē?

Paziņojuma 66. punktā minētā atklātā procedūra nozīmē tādu publiskā iepirkuma procedūru, saskaņā ar kuru piedāvājumu var iesniegt jebkurš ieinteresētais ekonomikas dalībnieks, kā noteikts Direktīvas 2004/18/EK 1. panta 11. punkta a) apakšpunktā un Direktīvas 2004/17/EK 1. panta 9. punkta a) apakšpunktā.

66. Kas ir slēgta procedūra paziņojuma 66. punkta nozīmē?

Paziņojuma 66. punktā minētā slēgtā procedūra nozīmē tādu publiskā iepirkuma procedūru, saskaņā ar kuru dalību pieteikt var jebkurš ekonomikas dalībnieks, bet piedāvājumu var iesniegt tikai tie ekonomikas dalībnieki, kurus uzaicinājusi līgumslēdzēja iestāde, kā noteikts Direktīvas 2004/18/EK 1. panta 11. punkta b) apakšpunktā un Direktīvas 2004/17/EK 1. panta 9. punkta b) apakšpunktā.

Saskaņā ar slēgto procedūru publiskā iepirkuma līgumiem, uz kuriem attiecas Direktīva 2004/18/EK, līgumslēdzējas iestādes var ierobežot to kandidātu skaitu, kurus tās aicina piedalīties konkursā, ja ir pietiekams piemērotu kandidātu skaits. Nolikumā līgumslēdzējām iestādēm jānorāda objektīvie un nediskriminējošie kritēriji vai noteikumi, ko tās plāno piemērot, minimālais pretendentu skaits, ko tās plāno uzaicināt (jābūt vismaz pieciem pretendentiem) un attiecīgā gadījumā – maksimālais pretendentu skaits. Jebkurā gadījumā uzaicināto pretendentu skaitam jābūt pietiekamam, lai nodrošinātu reālu konkurenci. Līgumslēdzējām iestādēm jāuzaicina vismaz tik daudz pretendentu, cik iepriekš noteikts kā minimālais skaits. Ja atlases kritērijiem un minimālajiem spēju līmeņiem atbilstīgo pretendentu skaits ir mazāks par noteikto minimālo skaitu, līgumslēdzēja iestāde var turpināt procedūru, uzaicinot pretendentus, kam ir pieprasītās spējas. Šajā pašā procedūrā līgumslēdzēja iestāde nedrīkst uzaicināt citus ekonomikas dalībniekus, kas nav iesnieguši dalības pieteikumu, vai kandidātus, kam nav pieprasīto spēju (skatīt Direktīvas 2004/18/EK 44. panta 3. punktu).

Līdzīgi noteikumi pastāv saistībā ar slēgtām procedūrām līgumiem komunālo pakalpojumu nozarē, uz ko attiecas Direktīva 2004/17/EK (skatīt Direktīvas 2004/17/EK 54. pantu).

67. Kāpēc uzskata, ka sarunu procedūra atbilst spriedumā *Altmark* lietā ietvertajam ceturtajam kritērijam tikai izņēmuma gadījumos?

Sarunu procedūra, iepriekš publicējot līguma paziņojumu (kā definēts Direktīvas 2004/18/EK 30. pantā), paredz sarunas ar iespējamiem VTNP sniedzējiem un tādējādi tā piešķir valsts iestādei pārāk plašu rīcības brīvību, un var arī ierobežot ieinteresēto pakalpojumu sniedzēju dalību. Šo iemeslu dēļ tā tikai izņēmuma gadījumos var atbilst spriedumā *Altmark* lietā noteiktā ceturta kritērija pirmajai alternatīvai¹⁰³.

Sarunu procedūra, nepublicējot līguma paziņojumu (kā definēts Direktīvas 2004/18/EK 31. pantā), neparedz līguma paziņojuma iepriekšēju publicēšanu, tādēļ tā nenodrošina pietiekamu aizsardzību saistībā ar publicitāti un pārredzamību, lai piesaistītu visus potenciāli ieinteresētos pakalpojumu sniedzējus. Tādēļ tā nevar nodrošināt, ka tiek izvēlēts pakalpojuma sniedzējs, kas sniedz pakalpojumus par viszemākajām izmaksām sabiedrībai (paziņojuma 66. punkts).

Tomēr jāatzīmē, ka kompensācija, kas neatbilst ceturtajam spriedumā *Altmark* lietā noteiktajam kritērijam un tāad ir valsts atbalsts, tomēr var būt saderīga ar LESD

¹⁰³ Skatīt Komisijas lēmumu N 381/04 — Francija, *Projet de réseau de télécommunications haut débit des Pyrénées-Atlantiques*, un Komisijas lēmumu 382/04 — Francija, *Mise en place d'une infrastructure haut débit sur le territoire de la région Limousin (DORSAL)*.

106. pantu un atbrīvota no paziņošanas pienākuma saskaņā ar lēmumu, vai arī Komisija to var apstiprināt pēc paziņošanas, pamatojoties uz nostādnēm.

- 68. *Ja tiek iesniegts tikai viens piedāvājums, vai uzskata, ka šāds konkurss nav pietiekams, lai nodrošinātu pakalpojuma sniegšanu par zemākajām izmaksām sabiedrībai, vai arī var būt gadījumi, kad šāds konkurss var būt pietiekams?***

Paziņojumā (68. punktā) ir noteikts vispārējs princips, saskaņā ar kuru procedūra, kad tiek iesniegts tikai viens pieteikums, principā nav pietiekama, lai nodrošinātu atbilstību spriedumā *Altmark* lietā noteiktā ceturtā kritērija pirmajai alternatīvai. Tomēr tas nenozīmē, ka nevar būt gadījumi, kad, pateicoties īpaši spēcīgiem aizsardzības mehānismiem izstrādātajā procedūrā, pakalpojuma sniegšanai par zemākajām izmaksām sabiedrībai var būt pietiekama arī tāda procedūra, kurā iesniegts viens pieteikums. Tomēr šādās situācijās dalībvalstīm tiek ieteikts paziņot par šo pasākumu, ja uz to neattiecas lēmumā noteiktais atbrīvojums.

- 69. *Kāda ir mijiedarbība starp valsts publiskā iepirkuma noteikumiem un valsts atbalsta tiesību aktiem? Vai ES valsts atbalsta tiesību akti var novest pie pienākuma vienmēr piemērot publiskā iepirkuma noteikumus, ja pakalpojumu sniedzējs ir pilnvarots sniegt VTNP?***

Ārpus ES publiskā iepirkuma tiesību aktu darbības jomas dalībvalstis pašas var paredzēt nosacījumus, saskaņā ar kuriem būtu jāpiemēro valsts publiskā iepirkuma noteikumi. Dalībvalsts var brīvi noteikt savu iekšējo publiskā iepirkuma tiesību aktu piemērošanas jomu tā, ka praksē šos noteikumus piemēro vienmēr, ja pakalpojumu sniedzējs ir pilnvarots sniegt VTNP. Ja tādējādi dalībvalsts sasaista ES valsts atbalsta un publiskā iepirkuma tiesību aktus, tas ir dalībvalsts pieņemts neatkarīgs lēmums, nevis ES tiesību aktu piemērošanas sekas.

- 70. *Kas notiks, ja to publiskā iepirkuma procedūru piemērošanas joma, kurās ir ietverts sarunu elements, mainīsies, ņemot vērā patlaban notiekošo ES publiskā iepirkuma noteikumu reformu?***

Paziņojumā ir skaidri noteikts, ka norādes tajā sniegtas par procedūrām un piešķiršanas kritērijiem, kas paredzēti patlaban spēkā esošajās ES publiskā iepirkuma direktīvās. Kamēr turpinās likumdošanas process saistībā ar turpmāko publiskā iepirkuma noteikumu izstrādi un vēl nav zināms, kādā redakcijā akti tiks pieņemti, paziņojums nevar sniegt nekādas norādes par to, vai procedūra, kuras darbības joma atšķirtos no spēkā esošajās direktīvās noteiktās darbības jomas, var nodrošināt pakalpojuma sniegšanu par zemākajām izmaksām sabiedrībai.

- 71. *Ko īsti nozīmē „tirgū noteikta vispāratzīta atlīdzība”? Vai tās pierādīšanai pietiek ar viena eksperta atzinumu?***

Saskaņā ar paziņojumu tirgū noteikta vispāratzīta atlīdzība ir vislabākais atsaucē kritērijs, lai noteiktu kompensāciju, kāda ir nepieciešama efektīvam uzņēmumam (spriedumā *Altmark* lietā noteiktā ceturtā kritērija otrā alternatīva). Lai izmantotu vispāratzītu tirgus atlīdzību, pakalpojumiem visos aspektos jābūt reāli salīdzināmam, tādējādi šis jēdziens ir visai strikts. Paziņojumā nav sīkāk noteikts, kā var pierādīt vispāratzītas tirgus atlīdzības pastāvēšanu, jo tas ir atkarīgs no visām īpatnībām katrā atsevišķajā situācijā, jo īpaši no eksperta atzinumā izmantotajiem pierādījumiem un metodoloģijas, atzinuma kvalitātes, reprezentativitātes un sagatavošanas laika. Tādēļ nevar vispārīgi apgalvot, ka viena eksperta atzinums ir pietiekams pierādījums, lai konstatētu vispāratzītu tirgus atlīdzību.

- 72. *Vai dalībvalsts var izmantot iepriekš noteiktas atsaucē izmaksas, lai piemērotu kritēriju saistībā ar izmaksām, kādas veidojas tipiskam labi strādājošam uzņēmumam?***

Dalībvalstīm ir iespēja izmantot iepriekš noteiktas atsaucis izmaksas, lai piemērotu spriedumā *Altmark* lietā noteiktā ceturtā kritērija otro elementu, ja tās šīs izmaksas spēj pamatot. Ja šīs izmaksas ir noteiktas ar uzticamiem paņēmieniem, pamatojoties uz drošiem datiem un atbilstoši tirgus vērtībām, var uzskatīt, ka tās atbilst „izmaksām, kādas rodas tipiskam labi strādājošam un atbilstoši aprīkotam uzņēmumam” spriedumā *Altmark* lietā noteiktā ceturtā kritērija nozīmē.

Piemēri par Komisijas praksi saistībā ar atsaucis izmaksām

- Atlīdzība, kas tika maksāta *Poste Italiane* par pasta krājgrāmatiņu (*libretti postali*) izplatīšanu, bija mazāka nekā summa par līdzīgiem finanšu produktiem tirgū, un tika atzīts, ka saistībā ar šo maksātā kompensācija atbilst kritērijam par tipisku labi strādājošu un atbilstoši aprīkotu uzņēmumu un nav valsts atbalsts, un spriedumā *Altmark* lietā noteiktie trīs pārējie kritēriji arī bija izpildīti¹⁰⁴.
Savukārt
- saistībā ar tādu iepriekš noteiktu statistisko izmaksu izmantošanu, kuras Čehijas iestādes bija norādījušas, lai aprēķinātu kompensācijas apmēru, netika pierādīts, ka šīs izmaksas ir reprezentatīvs atspoguļojums izmaksām, kādas veidotos tipiskam labi strādājošam un atbilstoši aprīkotam uzņēmumam¹⁰⁵.

73. Kāds ir spriedumā *Altmark* lietā noteikto kritēriju piemērošanas vai nepiemērošanas sekas?

Ja ir izpildīti visi spriedumā *Altmark* lietā noteiktie kritēriji, kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu nav valsts atbalsts.

Ja vismaz viens spriedumā *Altmark* lietā noteiktais kritērijs nav izpildīts, bet ir izpildīti pārējie valsts atbalsta kritēriji¹⁰⁶, kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu ir valsts atbalsts. Tomēr kompensācija joprojām var būt saderīga ar LESD 106. pantu un atbrīvota no paziņošanas pienākuma saskaņā ar lēmumu, vai arī Komisija to var apstiprināt pēc paziņošanas, pamatojoties uz nostādnēm.

3.3 Kompensācija, kas neietver atbalstu, saskaņā ar *de minimis* regulām

74. Kāda ir atšķirība starp VTNP *de minimis* regulu un vispārējo *de minimis* regulu?

Saskaņā ar vispārējo *de minimis* regulu (Regula 1998/2006) atbalsta jēdziens (LESD 107. panta 1. punkts) neattiecas uz atbalsta pasākumiem, kuru apjoms vienam uzņēmumam nevienā trīs fiskālo gadu periodā nepārsniedz EUR 200 000, jo uzskata, ka šādi pasākumi neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm un/vai nekropļo vai nedraud kropļot konkurenci. Šo regulu piemēro neatkarīgi no atbalsta piešķiršanas mērķa, ja ir ievēroti regulas nosacījumi.

Saskaņā ar VTNP *de minimis* regulu atbalsta pasākumiem, kuri piešķirti VTNP sniegšanai, pastāv augstāks robežlielums (EUR 500 000 jebkurā trīs fiskālo gadu periodā vienam uzņēmumam).

VTNP *de minimis* regulas pamatā ir princips, ka augstāks robežlielums pasākumiem, kuri ir saistīti ar VTNP sniegšanu, ir pamatots, jo vismaz daļa no summas tiek piešķirta kā kompensācija par papildu izmaksām saistībā ar VTNP sniegšanu. Tādējādi VTNP

¹⁰⁴ Skatīt iepriekš minēto Komisijas lēmumu par atbalstu C 49/06, 85.–93. punkts.

¹⁰⁵ Komisijas lēmums par valsts atbalstu C 3/2008 (*ex NN 102/2005*) – Čehija – sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas Dienvidmorāvijas autobusu uzņēmumiem, OV L 97, 16.4.2009., 82.–83. punkts.

¹⁰⁶ T. i., 1) valsts līdzekļu nodošana un attiecināmība uz valsti, 2) ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm un konkurences kropļojumi, 3) attiecīgā pasākuma selektīvais raksturs.

sniedzējam iespējamā priekšrocība ir mazāka nekā faktiski piešķirtā kompensācija, savukārt saskaņā ar vispārējo *de minimis* regulu priekšrocība saistībā ar tādu pašu summu būtu lielāka. Tādēļ augšējā robeža, līdz kurai uzskata, ka nav ietekmes uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm, kompensācijai par VTNP sniegšanu ir augstāka.

75. *Kā var nodrošināt, ka tiek ievērota augšējā robeža, kas ir EUR 500 000? Vai tiek veiktas pārbaudes atbilstības nodrošināšanai?*

Saskaņā ar VTNP *de minimis* regulu (tāpat kā saskaņā ar vispārējo *de minimis* regulu) pastāv divas alternatīvas metodes, lai nodrošinātu, ka uzņēmuma saņemtā kopsumma nepārsniedz augšējo robežu. Viena iespēja ir, ka dalībvalsts izveido centrālu reģistru visam *de minimis* atbalstam, ko piešķirušas visas dalībvalsts iestādes (3. panta 2. punkts). Alternatīva iespēja ir, ka piešķirējiestādei jāsaņem deklarācija no uzņēmuma par visu tā saņemto *de minimis* atbalstu, lai pārliecinātos, ka ir ievērota augšējā robeža (3. panta 1. punkts).

Dalībvalstīm jāapkopo visa būtiskā informācija par piešķirto *de minimis* atbalstu, lai varētu apliecināt atbilstību regulai. Komisija var pieprasīt iesniegt šo informāciju, lai pārliecinātos, vai ir izpildīti visi VTNP *de minimis* regulas nosacījumi (3. panta 3. punkts).

76. *Vai pilnvarojuma akts lēmuma/nostādņu nozīmē ir nepieciešams arī saskaņā ar VTNP de minimis regulu?*

VTNP *de minimis* regulu piemēro tikai tādam atbalstam, kas piešķirts VTNP sniegšanai. Tādēļ saņēmējam uzņēmumam jābūt pilnvarotam sniegt noteiktu VTNP. Šādā pilnvarojumā nav jābūt visai informācijai, kāda ir nepieciešama saskaņā ar VTNP lēmumu vai VTNP nostādņēm, bet tiesiskās noteiktības apsvērumu dēļ tam jābūt rakstveidā un tam jāinformē uzņēmums par tiem VTNP, saistībā ar kuriem piešķir kompensāciju (skatīt VTNP *de minimis* regulas 6. apsvērumu).

77. *Kādas ir priekšrocības, izmantojot VTNP de minimis regulu, nevis lēmumu?*

VTNP *de minimis* regulā ietverti divi būtiski vienkāršojumi. Pirmkārt, nosacījumi saistībā ar pilnvarojumu un pilnvarojuma aktu nav tik stingri (skatīt 76. jautājumu). Otrkārt, saskaņā ar VTNP *de minimis* regulu nav jāpārbauda faktiskās pakalpojuma sniegšanas izmaksas, un attiecīgi nav nepieciešama pārbaude saistībā ar pārmērīgu kompensāciju.

78. *Kādi ir noteikumi par piešķirtā atbalsta apvienošanu saskaņā ar abām de minimis regulām? Konkrēti, vai uzņēmums, kas saņēmis vispārēju de minimis atbalstu pēdējos gados, tagad drīkst saņemt arī VTNP de minimis atbalstu?*

Saskaņā ar VTNP *de minimis* regulu VTNP *de minimis* atbalstu var apvienot ar *de minimis* atbalstu, kas piešķirts saskaņā ar citu regulu, ja summa nepārsniedz EUR 500 000 (2. panta 7. punkts). Tas nozīmē, ka, piem., ja uzņēmums jau ir saņēmis EUR 150 000 pēdējo trīs fiskālo gadu laikā, tas vēl drīkst saņemt ne vairāk kā EUR 350 000 saskaņā ar VTNP *de minimis* regulu.

Augšējā robeža, kas ir EUR 500 000 vienam uzņēmumam, ir absolūtais maksimālais kopapjoms visu veidu *de minimis* atbalstam. To piemēro neatkarīgi no tā, vai summa, kas piešķirta saskaņā ar vispārējo *de minimis* regulu, piešķirta VTNP sniegšanai vai citai darbībai, kas nav VTNP.

79. *Kādi ir noteikumi par kompensācijas, kas piešķirta saskaņā ar VTNP de minimis regulu, apvienošanu ar kompensāciju, kas piešķirta saskaņā ar Altmark kritērijiem?*

VTNP *de minimis* regulā noteikts, ka, ja par kādu VTNP kompensācija samaksāta saskaņā ar *Altmark* kritērijiem, nevar saņemt papildu atbalstu saskaņā ar VTNP *de minimis* regulu (2. panta 8. punkts). Tādēļ, lai novērstu, ka kompensācija tiek klasificēta kā valsts atbalsts, tādas kompensācijas, kas piešķirta VTNP sniegšanai, pilnājam summai vai nu jāatbilst sprieduma *Altmark* lietā nosacījumiem, vai arī tā nedrīkst pārsniegt VTNP *de minimis* augšējo robežu.

Savukārt, ja viens pakalpojumu sniedzējs ir pilnvarots sniegt vairākus VTNP, tas var saņemt kompensāciju par vienu VTNP saskaņā ar VTNP *de minimis* regulu, bet par citiem VTNP tas var saņemt kompensāciju, kas atbilst visiem četriem *Altmark* nosacījumiem.

80. Vai uzņēmums var saņemt kompensāciju par vienu VTNP saskaņā ar lēmumu vai nostādnēm un de minimis atbalstu par citu VTNP saskaņā ar VTNP de minimis regulu?

Jā. VTNP *de minimis* regulā noteiktā augšējā robeža vienam uzņēmumam ir EUR 500 000 visiem pasākumiem saskaņā ar minēto regulu neatkarīgi no tā, vai šie pasākumi attiecas uz vienu un to pašu vai dažādiem VTNP. Regulā arī noteikts, ka par vienu un to pašu VTNP pakalpojuma sniedzējs nevar saņemt kompensāciju gan saskaņā ar lēmumu vai nostādnēm, gan VTNP *de minimis* regulu (2. panta 8. punkts), jo tādējādi veidotos pārmērīga kompensācija. Taču ir iespējams saņemt kompensāciju saskaņā ar lēmumu vai nostādnēm par vienu VTNP un VTNP *de minimis* atbalstu par citu VTNP.

81. Vai pakalpojuma sniedzējs, kas noteiktu laiku ir saņēmis kompensāciju saskaņā ar lēmumu vai nostādnēm, par vienu un to pašu pakalpojumu citā laika posmā var saņemt finansējumu saskaņā ar VTNP de minimis regulu?

Jā. Ja ir runa par dažādiem laika posmiem, VTNP sniedzēja izmaksas vēl nav kompensētas saskaņā ar lēmumu vai nostādnēm, un tādējādi var piemērot VTNP *de minimis* regulu. Tomēr pakalpojumu sniedzējs nevar saņemt kompensāciju par vienu un to pašu pakalpojumu un vienu un to pašu laika posmu saskaņā ar lēmumu vai nostādnēm un saskaņā ar VTNP *de minimis* regulu (2. panta 8. punkts). Šā noteikuma pamatā ir tas, ka VTNP *de minimis* regulā noteiktais robežlielums ir augstāks nekā vispārējā *de minimis* regulā, jo pakalpojumu sniedzējam veidojas izmaksas, kuras *de minimis* atbalsts vismaz daļēji kompensēs, bet tas neattiecas uz gadījumiem, kad tās pašas izmaksas tiek kompensētas saskaņā ar lēmumu vai nostādnēm (3. un 15. apsvērumi). Tāpat nav vajadzīga papildu kompensācija saskaņā ar *de minimis* regulu, ja kompensācija jau ir piešķirta saskaņā ar lēmumu vai nostādnēm.

82. Pakalpojumu sniedzējs vēlētos izveidot atbalsta dienestu jauniešiem, kas ir bezdarbnieki, un tam nepieciešamais finanšu atbalsts ir EUR 150 000. Vai uz šādu valsts iestādes subsīdiju attiecas valsts atbalsta noteikumi?

Šāda veida finansējumu var piešķirt, neievērojot lēmumā noteiktos kritērijus, ja kopējais piešķirtais valsts līdzekļu apjoms trīs gadu periodā nepārsniedz augšējo robežu, kas noteikta vispārējā *de minimis* regulā (EUR 200 000) vai VTNP *de minimis* regulā (EUR 500 000). Ja summa nepārsniedz nevienu no norādītajām augšējām robežām, kā tas ir minētajā piemērā, var izmantot jebkuru no abām regulām (14. apsvērumi). Ja ir izpildīti nosacījumi, kas noteikti kādā no abām regulām, šāds atbalsts nav valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta nozīmē, un par to nav jāziņo Komisijai.

Tādējādi valsts iestāde var piešķirt šādu ierobežota apjoma dotāciju, nebažījoties par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu, pat ja finansējamā darbība ir uzskatāma par saimniecisko darbību.

Visos citos gadījumos pasākums joprojām var būt saderīgs, ja ir izpildīti lēmumā noteiktie kritēriji.

83. Vai valsts iestāde var finansēt izmēģinājuma iniciatīvu, lai definētu VTNP uzdevumu saturu?

Jā, valsts iestādes var organizēt izmēģinājuma iniciatīvu, lai definētu VTNP uzdevumu, kuru tās vēlas īstenot. Lai finansētu šādas izmēģinājuma iniciatīvas, valsts iestādes var izmantot iespējas, ko piedāvā vispārējā *de minimis* regula, saskaņā ar kuru LESD 107. panta 1. punktu nepiemēro tādām atbalstam, kura summa trīs gadu laikā nepārsniedz EUR 200 000. Savukārt VTNP *de minimis* regulu tās nevar izmantot, jo atbalsts netiek piešķirts VTNP sniedzējam konkrēta VTNP sniegšanai – izmēģinājuma iniciatīvā VTNP uzdevumi vēl tikai tiks definēti.

84. Gadījumā, ja VTNP tiek finansēts saskaņā ar vispārējo de minimis regulu vai VTNP de minimis regulu, vai EUR 200 000/EUR 500 000 summa attiecas uz VTNP vai uz uzņēmumu, kas ir pilnvarots sniegt VTNP, ņemot vērā citas darbības, kuru veikšanai uzņēmums saņem valsts līdzekļus?

Abas maksimālās summas attiecas uz uzņēmumu, nevis katru darbību, par kuru uzņēmums saņem valsts līdzekļus. Saskaņā ar vispārējās *de minimis* regulas 2. panta 2. punktu¹⁰⁷ *de minimis* atbalsta kopējā summa vienam uzņēmumam nevienā trīs fiskālo gadu periodā nedrīkst pārsniegt EUR 200 000. Līdzīgā kārtā saskaņā ar VTNP *de minimis* regulu *de minimis* atbalsta kopējā summa vienam uzņēmumam nedrīkst pārsniegt EUR 500 000. Galvenais ir nodrošināt, ka viens un tas pats uzņēmums jebkurā trīs fiskālo gadu periodā nesaņem vairāk kā EUR 200 000/EUR 500 000.

85. Vai uzņēmumam, kas ir pilnvarots sniegt vairākus VTNP un veic atsevišķu finanšu uzskaiti par katru VTNP, var piemērot de minimis noteikumus katram VTNP atsevišķi?

Nē. Lai varētu piemērotu vispārējo *de minimis* regulu vai VTNP *de minimis* regulu, kopējais valsts līdzekļu apjoms vienam uzņēmumam neatkarīgi no īstenojamā mērķa nedrīkst pārsniegt EUR 200 000/EUR 500 000. Attiecīgi tad, ja uzņēmumam ir uzticēti vairāki vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes uzdevumi, kopējā summa, kādu tas var saņemt saskaņā ar *de minimis* noteikumiem, ir EUR 200 000 (saskaņā ar vispārējo *de minimis* regulu) vai EUR 500 000 (saskaņā ar VTNP *de minimis* regulu) trīs gadu periodā. Tam, ka no uzskaites viedokļa šiem uzdevumiem pastāv atsevišķi budžeti, nav nozīmes, piemērojot *de minimis* noteikumus.

86. Vai subjektam, kurš ir pilnvarots sniegt VTNP un veic arī citas darbības, kas nav saimnieciskā darbība, de minimis regulu piemērošanai ir jāatskaita kompensācijas summa, kas tiek maksāta par tāda VNP sniegšanu, kas nav saimnieciskā darbība?

Nē. Uz finansējumu vispārējās nozīmes pakalpojumiem, kas nav saimnieciskā darbība, valsts atbalsta noteikumi neattiecas, jo valsts atbalsta noteikumus piemēro tikai saimnieciskajai darbībai. Tādēļ finansējumu vispārējās nozīmes uzdevumiem, kas nav saimnieciskā darbība, neuzskata par finansējumu *de minimis* regulu nozīmē un tas nav jāņem vērā, aprēķinot kopsummu minēto regulu piemērošanas vajadzībām.

87. Ar VNSP saistīto ieguldījumu izdevumu budžets var attiekties uz periodu, kas var ilgt no viena līdz vairākiem gadiem. Vai šādā gadījumā ir iespējams piemērot de minimis regulas?

¹⁰⁷ Ibid.

VNSP ieguldījumu izdevumus var finansēt, izmantojot valsts līdzekļus saskaņā ar *de minimis* regulām, ievērojot nosacījumu, ka šie līdzekļi nedrīkst pārsniegt EUR 200 000 (saskaņā ar vispārējo *de minimis* regulu) vai EUR 500 000 (saskaņā ar VTNP *de minimis* regulu) nevienā trīs gadu periodā, vērtējot jebkuru trīs secīgu fiskālo gadu periodu, kā noteikts regulās.

Ja valsts līdzekļi kādā trīs fiskālo gadu periodā pārsniedz EUR 200 000/EUR 500 000, var būt iespējams piemērot lēmumu vai nostādnes, ja ieguldījumi atbilst saderības nosacījumiem (informāciju par šiem nosacījumiem skatīt 3.4.2. un 3.5.2. iedaļā).

88. Vai VTNP de minimis regulu un vispārējo de minimis regulu var piemērot grūtībās nonākušiem VTNP sniedzējiem?

Nē. Ne vispārējo *de minimis* regula (1. panta 1. punkta h) apakšpunkts), ne VTNP *de minimis* regula (1. panta 2. punkta h) apakšpunkts) nav piemērojama grūtībās nonākušiem uzņēmumiem Kopienas pamatnostādņu par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai¹⁰⁸ nozīmē.

3.4 Kompensācija saskaņā ar VTNP lēmumu

3.4.1 Piemērošanas joma

89. Kādos gadījumos piemēro lēmumu?

Lēmumu piemēro:

- kompensācijai par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, kas nepārsniedz EUR 15 miljonus gadā un ir piešķirta VTNP sniegšanai jomās, kas nav transports un transporta infrastruktūra;
- kompensācijai par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, ko piešķir slimnīcām, nodrošinot medicīnisko aprūpi, tostarp attiecīgā gadījumā neatliekamo medicīnisko palīdzību, neatkarīgi no kompensācijas summas;
- kompensācijai par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu saistībā ar tādiem VTNP, kuri nodrošina sociālās vajadzības saistībā ar veselības un ilgtermiņa aprūpi, bērnu aprūpi, piekļuvi darba tirgum un reintegrāciju darba tirgū, sociālajiem mājokļiem un neaizsargātu sabiedrības grupu aprūpi un sociālo integrāciju, neatkarīgi no kompensācijas summas;
- transporta jomā – tikai tādai kompensācijai par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu aviosatiksmes vai jūras satiksmes nodrošināšanai ar salām, kura piešķirta atbilstoši nozares noteikumiem, un šādos maršrutos satiksme gadā nepārsniedz 300 000 pasažieru; lēmumu piemēro arī kompensācijai par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu lidostām un ostām, kurās vidējā satiksme gadā divu finanšu gadu laikā, kuri ir pirms gada, kurā piešķirtas VTNP tiesības, nepārsniedz 200 000 pasažierus lidostu gadījumā un 300 000 pasažierus ostu gadījumā.

3.4.1.1 Sliksnis, kas ir EUR 15 miljoni

90. Vai sliksni, kas ir EUR 15 miljoni, piemēro kā neto vai bruto vērtību?

Lēmuma 2. panta 1. punkta a) apakšpunktā noteiktais sliksnis kompensācijai — EUR 15 miljoni — ir bruto vērtība (t. i., summa pirms nodokļu atskaitīšanas).

91. Vai šo sliksni piemēro vienam VTNP pilnvarojumam vai vienam uzņēmumam? Kas notiek, ja vairāki uzņēmumi kopīgi sniedz VTNP?

¹⁰⁸ OV C 244, 1.10.2004., 2. lpp.

Sliksni, kas ir EUR 15 miljoni, piemēro katram konkrētajam VTNP, kuru noteikts uzņēmums ir pilnvarots sniegt.

Ja uzņēmums ir pilnvarots sniegt trīs dažādus VTNP, sliksni piemēro katram VTNP (t. i., saskaņā ar lēmumu uzņēmums var saņemt kopējo kompensāciju, kas nepārsniedz EUR 45 miljonus, ja vien kompensācija par katru atsevišķu VTNP nepārsniedz EUR 15 miljonus). Ja viena un tā paša VTNP sniegšanai ir kopīgi pilnvaroti pieci uzņēmumi, sliksni piemēro tikai vienu reizi konkrētajam VTNP uzdevumam (t. i., pat ja kompensācijas apjoms vienam uzņēmumam nepārsniedz EUR 15 miljonus, lēmumu nepiemēro, ja kopējā kompensācija par VTNP sniegšanu, kas samaksāta visiem uzņēmumiem, pārsniedz EUR 15 miljonus).

3.4.1.2 Slimnīcas un sociālie pakalpojumi

92. *Saistībā ar slimnīcām 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir noteikums par papildpasākumiem, bet 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā nav šāda noteikuma par sociālajiem pakalpojumiem. Vai tas nozīmē, ka sociālajiem pakalpojumiem piemēro mazāk labvēlīgu režīmu?*

Nē. Atsauce uz papildpasākumiem lēmuma 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā nozīmē, ka uz slimnīcām lēmums attiecas neatkarīgi no kompensācijas apmēra, pat ja tās veic citus papildpasākumus (piem., pētniecības darbību vai piedāvā kafējnīcas pakalpojumus). Tomēr kompensāciju var maksāt tikai par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem.

Lēmuma 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā saistībā ar sociālajiem pakalpojumiem nav noteikts ierobežojums, ka tas attiektos tikai uz sociālo pakalpojumu sniedzējiem, kuri veic vismaz komerciālus papildpasākumus. Tādēļ sociālo pakalpojumu sniedzēji var veikt citas darbības, kas nav vienīgi papildpasākumi, bet kompensāciju var saņemt tikai par VTNP darbībām. Tādēļ lēmums faktiski ir labvēlīgāks sociālajiem pakalpojumiem nekā slimnīcām.

93. *Kas var definēt jēdziena „sociālie pakalpojumi” saturu?*

Lēmuma 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā dots pilnīgs visu sociālo pakalpojumu uzskaitījums. Tā kā lēmumu tieši piemēro visās dalībvalstīs, tas nav jātransponē valstu tiesību aktos. Dalībvalstu kompetencē nav tādu tiesību aktu pieņemšana, kuri var mainīt vai skaidrot lēmumu. Tomēr, ja vien tās ievēro 2. panta 1. punkta c) apakšpunkta darbības jomu, dalībvalstis pilnvarojuma aktā neapšaubāmi var precizēt sīkāku informāciju saistībā ar konkrētiem pakalpojumiem, kuru sniegšanu tās vēlas nodrošināt, piemēram, bērnu aprūpes pakalpojumu veidu, pakalpojuma sniegšanas nosacījumus un pakalpojuma saņēmējus. Sociālo pakalpojumu definīcija ir ļoti plaša un aptver nozīmīgākās sociālo pakalpojumu jomas. Turklāt tā attiecas arī uz VTNP saistībā ar „neaizsargāto [sabiedrības] grupu [aprūpi un] sociālo integrāciju”, tādējādi piedāvājot nepieciešamo elastīgumu, lai atbilstīgi katras dalībvalsts vajadzībām būtu iekļauti dažādu veidu pakalpojumi, kuri paredzēti tādām sabiedrības grupām, kurām tie ir visvairāk vajadzīgi.

Tiesai un valstu tiesām var pieprasīt pieņemt lēmumu par to, vai atbalsts ir nelikumīgs vai arī uz to attiecas lēmuma 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā noteiktais atbrīvojums. Tomēr tiesas nevar mainīt lēmuma saturu.

94. Kāpēc lēmumā norādīto to sociālo pakalpojumu saraksts, uz kuriem attiecas atbrīvojums, ir visaptverošs? Kas notiek tad, ja dalībvalsts vēlas pilsnvarot pakalpojumu sniedzēju sniegt vispārējas nozīmes sociālo pakalpojumu, kas nav minēts sarakstā?

Tā kā lēmumu tieši piemēro dalībvalstīm, tajā jābūt skaidrām un precīzām definīcijām, lai nodrošinātu juridisko noteiktību. Tādēļ atbalsta pasākumiem, uz kuriem attiecas atbrīvojums, ir jābūt definētiem visaptveroši. Tomēr sociālo pakalpojumu definīcija ir ļoti plaša un aptver nozīmīgākās sociālo pakalpojumu jomas. Turklāt tā attiecas arī uz VTNP saistībā ar „neaizsargāto [sabiedrības] grupu [aprūpi un] sociālo integrāciju”, tādējādi piedāvājot nepieciešamo elastīgumu, lai atbilstoši katras dalībvalsts vajadzībām būtu iekļauti dažādu veidu pakalpojumi, kuri paredzēti tādām sabiedrības grupām, kurām tie ir visvairāk vajadzīgi. Ja kāds sociālais pakalpojums nav iekļauts 2. panta 1. punkta c) apakšpunkta sociālo pakalpojumu definīcijā, uz kompensāciju joprojām var attiekties atbrīvojums no paziņošanas pienākuma, kā noteikts lēmuma 2. panta 1. punkta a) apakšpunktā, ja vien kompensācija nepārsniedz summu, kas ir EUR 15 miljoni gadā.

95. Kā lēmumā iekļautais sociālo pakalpojumu saraksts ir saistīts ar pakalpojumu sarakstiem publiskā iepirkuma direktīvas (Direktīva 2004/18/EK) II B pielikumā?

Lēmuma 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā norādītais sociālo pakalpojumu saraksts atšķiras no pakalpojumu saraksta publiskā iepirkuma direktīvas (Direktīva 2004/18/EK) II B pielikumā.

Lēmumā iekļautajā sarakstā uzskaitīti sociālie pakalpojumi, uz kuriem attiecas lēmums, neatkarīgi no tā, cik lielu kompensāciju saņem pakalpojuma sniedzējs. Saraksts izveidots, pamatojoties uz plašām kategorijām (piem., „neaizsargātu [sabiedrības] grupu [aprūpe un] sociālā integrācija”).

Publiskā iepirkuma direktīvas II B pielikumā dotais pakalpojumu saraksts izveidots, pamatojoties uz Kopējo publiskā iepirkuma vārdnīcu (CPI), un tam ir cits mērķis. Šis saraksts aptver visas sociālo pakalpojumu kategorijas, bet arī citas tādu pakalpojumu kategorijas, kurus mazākā mērā uzskata par pārrobežu interešu priekšmetu citu dalībvalstu pretendentiem, un šā iemesla dēļ uz šiem pakalpojumiem attiecas nevis pilnais Direktīvas 2004/18/EK noteikumu kopums, bet tikai ierobežots skaits direktīvas noteikumu un vispārējie LESD principi. Tādējādi Direktīva 2004/18/EK piedāvā ļoti elastīgu pieeju (saistībā ar iepirkuma noteikumiem) sociālajiem pakalpojumiem un citiem pakalpojumiem, kuri ietverti direktīvas II B pielikumā (sīkāku informāciju par šo skatīt atbildē uz 200. jautājumu).

96. Ko ietver 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētais termins „bērnu aprūpe”?

Termins „bērnu aprūpe” ir plašs jēdziens, kas ietver dažādas bērnu aprūpes un uzraudzības formas dažādās organizāciju sistēmās. Tomēr, lai lēmumu vispār varētu piemērot, dalībvalstij jāpilsnvaro pakalpojumu sniedzējs, nosakot konkrētas sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas saistības.

97. Vai vārdkopa „kas ņem vērā sociālās vajadzības” ierobežo sociālo pakalpojumu veidus, kuri var būt VTNP, piem., bērnu aprūpes gadījumā nosakot, ka pakalpojums var attiekties vienīgi uz bērnu aprūpi ģimenēm, kurām ir finansiālas grūtības?

Vārdkopa „kas ņem vērā sociālās vajadzības” lēmuma 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā neierobežo sarakstā iekļautos pakalpojumus. Ja vien definētie pakalpojumi patiesi ir VTNP, lēmumu var piemērot visiem attiecīgajiem pakalpojumiem. Minētajā piemērā lēmumu var piemērot visiem bērnu aprūpes pakalpojumiem, ne tikai tajā gadījumā, kad pakalpojumi tiek sniegti ģimenēm, kurām ir finansiālas grūtības.

98. Ko ietver 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētais termins „neaizsargāto grupu sociālā integrācija”?

Termins „neaizsargāto grupu sociālā integrācija” dod nepieciešamo elastīgumu, lai atbilstoši katras dalībvalsts vajadzībām būtu iekļauti dažādu veidu pakalpojumi, kuri paredzēti sabiedrības grupām, kurām tie ir visvairāk vajadzīgi. Šis termins ir plašs jēdziens un var ietvert, piem., sociālās integrācijas pakalpojumus cilvēkiem ar attīstības traucējumiem, sociālās palīdzības pakalpojumus migrantiem, pakalpojumus bezpajumtniekiem, atbalsta pakalpojumus vecākiem¹⁰⁹, pakalpojumus personām ar pārmērīgi lielu parādu slogu vai sociālos pakalpojumus lesbiešu, homoseksuāļu, biseksuāļu un transpersonu (LGBT) kopienām.

99. Ko ietver lēmuma 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētais termins „piekļuve un reintegrācija darba tirgū”? Vai tas ietver profesionālo apmācību?

Termins „piekļuve un reintegrācija darba tirgū” attiecas uz dažādu veidu pakalpojumiem, kuru mērķis ir veicināt nodarbināmību. Lēmuma 2. panta 1. punkta c) apakšpunkts attiecas uz profesionālo apmācību tikai tad, ja tādējādi tiek nodrošināta piekļuve darba tirgum vai iespēja atkārtoti integrēties darba tirgū vai ja tiek veicināta neaizsargātu sabiedrības grupu sociālā integrācija. Tādēļ, piem., lēmuma 2. panta 1. punkta c) apakšpunkts attiecas uz tādu personu profesionālo apmācību, kuras ilgu laiku ir bez darba. Savukārt, ja profesionālā apmācība ir paredzēta personām, kurām jau ir darbs, uz to parasti neattiecas lēmuma 2. panta 1. punkta c) apakšpunkts, ja vien tā nav paredzēta, lai nodrošinātu neaizsargātu sabiedrības grupu integrāciju. Tomēr jāņem vērā, ka valsts atbalstu profesionālajai apmācībai var piešķirt saskaņā ar Regulas 800/2008/EK (vispārējā grupu atbrīvojuma regula) 38. un 39. panta nosacījumiem.

100. Vai lēmums var attiekties uz atbalstu uzņēmumiem, kuri nodrošina sociālo un darba integrāciju?

Sociālās integrācijas uzņēmumiem var būt dažādas iezīmes un dažādas darbības formas, bet, vispārīgi runājot, tie piedāvā nodarbinātības iespējas dažādām mazāk labvēlīgām strādājošo grupām, veicinot šādu personu piekļuvi darba tirgum, reintegrāciju darba tirgū un sociālo integrāciju. Šādi uzņēmumi bieži gūst labumu no atbalsta pasākumiem, piem., tie tiek atbrīvoti no pienākuma veikt sociālās iemaksas vai var veikt mazākas sociālās iemaksas atbilstoši valsts tiesību aktiem un regulējumam.

Uz šādu atbalstu noteiktos gadījumos var attiekties VGAR¹¹⁰ vai vispārējā *de minimis* regula¹¹¹.

Dalībvalstu iestādes sociālo un darba integrāciju var arī definēt kā VNŠP un pilnvarot uzņēmumus, kuri nodrošina sociālo un darba integrāciju, sniegt VTNP. Šādos gadījumos uz šiem pakalpojumiem attiecas VTNP lēmums.

3.4.1.3 Pilnvarojuma perioda ilgums

101. Vai pilnvarojuma perioda ilgums var pārsniegt desmit gadus tikai tad, ja vērā ņemams ieguldījums jāamortizē ilgākā laika posmā, vai arī citu pamatotu iemeslu dēļ? Ko nozīmē „vērā ņemams ieguldījums”?

¹⁰⁹ Atbalsta pakalpojumi vecākiem aptver dažādu veidu pasākumus (piem., informēšanu, apmācību, konsultācijas utt.), kas ir tieši saistīti ar mazāk labvēlīgu ģimeņu bērnu audzināšanu. Atbalsts vecākiem ir paredzēts, lai palīdzētu vecākiem audzināt bērnus un pozitīvi ietekmētu mazāk labvēlīgu ģimeņu bērnu fizisko, emocionālo un izziņas attīstību.

¹¹⁰ Komisijas 2008. gada 6. augusta Regula (EK) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula).

¹¹¹ Komisijas 2006. gada 15. decembra Regula (EK) Nr. 1998/2006 par Līguma 87. un 88. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam, OV L 379, 28.12.2006.

Vienīgais gadījums, kad pilnvarojuma periods var pārsniegt desmit gadus, ir vērā ņemama ieguldījuma amortizācijas gadījumā. Tas, vai ieguldījumu uzskata par vērā ņemamu, ir atkarīgs no ieguldījuma absolūtās un relatīvās vērtības, kas jāamortizē tāda perioda laikā, kas ir vairāk nekā desmit gadu, salīdzinājumā ar citu attiecīgā pakalpojuma sniegšanai nepieciešamo aktīvu vērtību. Atšķirība starp lēmumā un nostādnēs paredzētajiem noteikumiem par pilnvarojuma periodu ir sīkāk skaidrota 166. jautājumā.

102. *Nemot vērā to, ka pilnvarojuma periods ir ierobežots un principā nedrīkst pārsniegt desmit gadus, vai pakalpojumu sniedzējam vairs nav iespējams izsniegt pilnvaru uz neierobežotu periodu?*

Atļauja veikt noteiktu darbību bez pienākuma pakalpojumu sniedzējam sniegt noteiktu sabiedrisko pakalpojumu nav tas pats, kas pilnvarojuma akts, kurš noteikti nosaka pakalpojumu sniedzēja pienākumu sniegt noteiktu sabiedrisko pakalpojumu. No valsts atbalsta viedokļa atļaujai bez pienākuma nav nozīmes. Tādējādi valsts atbalsta noteikumi nekavē dalībvalsti izsniegt beztermiņa atļauju pakalpojumu sniedzējam kādas darbības veikšanai, bet, lai varētu saņemt kompensāciju par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma sniegšanu, uzņēmumam jābūt pilnvarotam pildīt noteikta sabiedriskā pakalpojuma saistības. Saskaņā ar lēmumu pilnvarojuma periods principā ir ierobežots un nedrīkst pārsniegt desmit gadus (2. panta 2. punkts). Lēmumā tiek pieļauts ilgāks laiks gadījumos, kad ir nepieciešams vērā ņemams ieguldījums, kurš jāamortizē periodā, kas ir ilgāks par desmit gadiem. Tā kā ilgums ir cieši saistīts ar laika posmu, kāds ir nepieciešams aktīva amortizēšanai, saskaņā ar lēmumu nav iespējams neierobežots ilgums. Pēc pilnvarojuma perioda beigām vienu un to pašu pakalpojumu sniedzēju var atkārtoti pilnvarot sniegt konkrēto pakalpojumu.

3.4.1.4 Piemērošana transporta nozarē

103. *Kāda ir atšķirība starp lēmuma 2. panta 1. punkta d) apakšpunktu un e) apakšpunktu?*

Lēmuma 2. panta 1. punkta d) apakšpunktā noteikta lēmuma piemērošanas joma VTNP gaisa vai jūras pārvadājumu nodrošināšanai, t. i., aviotransporta vai jūras transporta pakalpojumiem. Savukārt lēmuma 2. panta 1. punkta e) apakšpunktā noteikta piemērošanas joma VTNP saistību piemērošanai ostām un lidostām, t. i., transporta infrastruktūrai.

104. *Uz ko īsti attiecas lēmuma 2. panta 1. punkta d) apakšpunktā norādītais sliexnis – 300 000 pasažieru gaisa un jūras pārvadājumiem uz salām? Vai lēmumu var piemērot avio/jūras maršrutiem, kuri nenodrošina pārvadājumus uz salām?*

Sliexnis, kas ir 300 000 pasažieru gaisa un jūras pārvadājumiem uz salām, attiecas uz vienu virzienu, t. i., pasažieris, kas dodas uz salu un pēc tam dodas atpakaļ, tiek ieskaitīts divreiz. Sliexni piemēro individuālam maršrutam no vienas salu lidostas/ostas uz otru kontinentālās daļas lidostu/ostu, nevis visai satiksmei no kādas salu lidostas/ostas uz jebkuru kontinentālās daļas lidostu/ostu.

Lēmumu piemēro avio/jūras maršrutiem tikai tādos gadījumos, kad ir runa par gaisa vai jūras pārvadājumiem uz salām. To nepiemēro avio/jūras maršrutiem starp divām lidostām/ostām, kas atrodas uz **kontinenta**.

105. *Vai uz lidostām ar vairāk nekā 200 000 pasažieru vai uz ostām ar vairāk nekā 300 000 pasažieru attiecas direktīvas darbības joma gadījumos, kad kompensācija par sabiedriskā pakalpojuma sniegšanu nepārsniedz EUR 15 miljonus?*

Nē. Vispārējo sliexni, kas ir EUR 15 miljoni, transportam un transporta infrastruktūrai nepiemēro (lēmuma 2. panta 1. punkta a) apakšpunkts). Ja lidostām ir vairāk nekā 200 000 pasažieru un ostām ir vairāk nekā 300 000 pasažieru, uz atbalstu VTNP

sniegšanai lēmums neattiecas, un Komisija šo atbalstu pārbaudīs pēc paziņošanas, balstoties uz nostādnēm. Pasažieru skaita sliekšņi attiecas uz pasažieriem, kuri ierodas ostā/lidostā un dodas prom no ostas/lidostas (skaita katru virzienu).

Saistībā ar šo ir svarīgi norādīt, ka valsts atbalstu aviotransporta nozarē reglamentē Kopienas vadlīnijas par lidostu finansēšanu un valsts atbalstu darbības uzsākšanai aviosabiedrībām, kas veic lidojumus no reģionālām lidostām (turpmāk — 2005. gada vadlīnijas), un Komisijas paziņojums 94/C 350/07 par Līguma 92. un 93. panta piemērošanu aviācijas nozarē. Saskaņā ar šīm vadlīnijām dažas lidostu saimnieciskās darbības var uzskatīt par VTNP. Izņēmuma gadījumos arī vispārējo lidostas pārvaldību var uzskatīt par VTNP, ja vien tā ir ierobežota un attiecas tikai uz lidostas pamatdarbībām.

Piemērs:

Valsts iestāde var noteikt sabiedriskā pakalpojuma saistības lidostai, kas atrodas, piem., nomaļā reģionā, un pieņemt lēmumu maksāt kompensāciju par šādām saistībām. Ir svarīgi norādīt, ka lidostas vispārējā pārvaldība, veicot VTNP, nevar ietvert darbības, kas nav tieši saistītas ar lidostas pamatdarbību (t. i., komerciālas darbības, tostarp ēku būvniecība, zemes un ēku finansēšana, izmantošana un iznomāšana ne tikai birojiem un noliktavām, bet arī viesnīcām un rūpniecības uzņēmumiem lidostas teritorijā, kā arī veikaliem, restorāniem un autostāvvietām).

106. Kāda ir saikne starp lēmumu un Regulu (EK) Nr. 1008/2008, īpaši regulas 16. pantu? Vai varat sniegt piemērus par to, kādu veidu pakalpojumus lidostām var definēt kā VTNP saskaņā ar lēmuma 2. panta 1. punkta e) apakšpunktu?

Saskaņā ar lēmuma 2. panta 4. punktu lēmumu var piemērot aviotransportam tikai tad, ja ir izpildītas Regulas (EK) Nr. 1008/2008 prasības un arī lēmumā noteiktās prasības.

Paziņojuma 45. un turpmākajos punktos sniegtas sīkākas norādes par dalībvalstu rīcības brīvību, definējot VTNP, un Komisijas uzdevumiem. Konkrēti attiecībā uz lidostām 2005. gada vadlīniju par lidostu finansēšanu 34. un 53. punktā sniegtas norādes par to, kādas darbības var uzskatīt par VTNP. Kopumā vispārējo lidostas pārvaldību var uzskatīt par VTNP tikai izņēmuma gadījumos, piem., ja lidosta atrodas nomaļā reģionā. Jebkurā gadījumā komerciālas darbības, kuras nav tieši saistītas ar lidostas pamatdarbību, nevar iekļaut VTNP darbības jomā (skatīt 2005. gada vadlīniju 53. punkta iv) apakšpunktu).

107. Kāda ir saikne starp lēmumu un Regulu 1370/2007?

Lēmumu nepiemēro kompensācijai par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu sauszemes transporta jomā (lēmuma 2. panta 5. punkts). Kompensāciju par sabiedriskā pakalpojuma saistībām pasažieru dzelzceļa un autoceļu pārvadājumu nozarē reglamentē Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 23. oktobra Regula (EK) Nr. 1370/2007. Uz kompensāciju, kas piešķirta saskaņā ar minētās regulas noteikumiem, attiecas atbrīvojums no iepriekšējās paziņošanas pienākuma.

3.4.1.5 Grūtībās nonākuši uzņēmumi

108. Vai lēmumu piemēro grūtībās nonākušiem uzņēmumiem?

Jā. Nav noteikumu, kas lēmumu neļautu piemērot grūtībās nonākušiem uzņēmumiem.

3.4.2 Saderības nosacījumi

3.4.2.1 Vispārīgie noteikumi

109. Kādi ir galvenie lēmumā noteiktie saderības nosacījumi?

Galvenie lēmumā noteiktie saderības nosacījumi ir šādi:

- pilnvarojuma akts, kurā jo īpaši noteikts sabiedrisko pakalpojumu saistību raksturs un ilgums, uzņēmums un attiecīgā teritorija, jebkādu uzņēmumam piešķirto ekskluzīvu vai īpašu tiesību raksturs, parametri kompensācijas aprēķināšanai, kontrolei un pārskatīšanai, kārtība, kādā novērš un atmaksā pārmērīgu kompensāciju, iekļauta atsauce uz lēmumu;
- kompensācija nedrīkst pārsniegt apmēru, kāds ir nepieciešams, lai segtu izmaksas, kas veidojas, pildot sabiedriskā pakalpojuma saistības, tostarp sapratīgu peļņu; šim nolūkam ir jāaprēķina visas izmaksas un visu veidu saņemtie ieņēmumi;
- dalībvalstu iestādes īsteno kontroli saistībā ar pārmērīgu kompensāciju.

110. Kāda ir atšķirība starp spriedumā *Altmark* lietā un lēmumā paredzētajiem nosacījumiem?

Spriedums *Altmark* lietā nosaka, kad uz pasākumu attiecas valsts atbalsta jēdziens, savukārt lēmumā un nostādnēs ir noteikts, saskaņā ar kādiem nosacījumiem kompensācija, kas ir valsts atbalsts, ir saderīga ar iekšējo tirgu. Galvenā būtiskā atšķirība starp spriedumu un VTNP paketi attiecas uz kompensācijas apmēru/aprēķinu.

Saskaņā ar spriedumā *Altmark* lietā noteikto ceturto kritēriju, lai kompensācija nebūtu valsts atbalsts¹¹², kompensācijas apmērs jānosaka:

- vai nu piemērojot atklātu, pārredzamu un nediskriminējošu publiskā iepirkuma procedūru, kas ļauj izvēlēties pretendentu, kurš spētu sniegt pakalpojumus par zemākajām izmaksām sabiedrībai;
- vai arī piemērojot procedūru, saskaņā ar kuru valsts iestādēm kompensācijas apmērs jānosaka, pamatojoties uz tādu izmaksu analīzi, kādas veidojas tipiskam labi strādājošam un atbilstoši aprīkotam uzņēmumam.

Citiem vārdiem sakot, spriedumā *Altmark* lietā noteiktais ceturtais kritērijs ir izpildīts, ja noteiktais kompensācijas apmērs nepārsniedz līmeni, kāds būtu nepieciešams efektīvam uzņēmumam (kurš var uzvarēt konkursā vai ir noteikts salīdzinošā analizē).

Lēmumā nav noteiktas prasības saistībā ar efektivitāti. Kompensācijas apmērs nav obligāti jānosaka, izmantojot publiskā iepirkuma procedūru vai veicot salīdzinājumu ar izmaksām, kādas veidotos tipiskam labi strādājošam uzņēmumam.

Ja valsts iestāde pierāda, ka piešķirtā kompensācija atbilst neto izmaksām, kas aplēstas, pamatojoties uz pilnvarojuma aktā precīzi noteiktiem parametriem, un tā nav pārmērīga, attiecīgo kompensāciju uzskata par valsts atbalstu, kas ir saderīgs ar LESD noteikumiem¹¹³.

Piemērs:

Valsts iestāde pieņem lēmumu pilnvarot uzņēmumu sniegt VTNP un nodrošināt pakalpojumu sniedzējam finansējumu par šo pakalpojumu. Ir trīs iespējamie scenāriji:

- attiecīgo VTNP sniedz uzņēmums, kas izvēlēts konkursa procedūrā atbilstoši spriedumā *Altmark* lietā noteiktajam ceturtajam kritērijam, par cenu, kas ir 90. Ja ir izpildīti visi pārējie spriedumā *Altmark* lietā noteiktie kritēriji, kompensācija, kas ir

¹¹² Ja ir izpildīti pārējie trīs spriedumā *Altmark* lietā noteiktie kritēriji (skatīt 61. jautājumu).

¹¹³ Ja ir izpildīti pārējie lēmuma nosacījumi.

90, nav valsts atbalsts;

- VTNP sniedz uzņēmums, kura neto izmaksas saistībā ar pakalpojuma sniegšanu ir 90. Ja šīs izmaksas atbilst izmaksām, kādas veidojas tipiskam labi strādājošam un atbilstoši aprīkotam uzņēmumam, saskaņā ar spriedumā *Altmark* lietā noteikto ceturto kritēriju un ja ir izpildīti visi pārējie spriedumā *Altmark* lietā noteiktie kritēriji, kompensācija, kas ir 90, nav valsts atbalsts;
- VTNP sniedz uzņēmums, kas nav izvēlēts konkursa procedūrā atbilstoši spriedumā *Altmark* lietā noteiktajam ceturtajam kritērijam, un neto izmaksas pārsniedz 90 (tās ir, piem., 100). Saskaņā ar lēmumu kompensācija, kas ir 100, tiks uzskatīta par saderīgu valsts atbalstu, ja tā nepārsniedz apmēru, kāds ir nepieciešams, lai segtu neto izmaksas, kas faktiski radušās uzņēmumam, sniedzot VTNP, ieskaitot saprātīgu peļņu. Tas, protams, ir iespējams, ja attiecīgais VTNP pieder pie lēmumā noteiktajām kategorijām.

111. Kādas attiecībā uz saderības nosacījumiem ir galvenās atšķirības starp 2005. gada un 2011. gada lēmumu?

Atšķirības starp 2005. gada un 2011. gada lēmumu galvenokārt attiecas uz piemērošanas jomu (kompensācijas robežlielums samazināts no 30 uz 15 miljoniem, likvidēts pakalpojumu sniedzēja apgrozījuma robežlielums, neatkarīgi no summām paplašināts sociālo pakalpojumu saraksts – tajā vairs nav tikai slimnīcas un sociālie mājokļi, noteikts pilnvarojuma perioda ierobežojums).

Saistībā ar saderības kritērijiem ir tikai dažas izmaiņas, kuru mērķis galvenokārt ir vienkāršot noteikumu piemērošanu un palielināt pārredzamību.

Lai vienkāršotu noteikumu piemērošanu, saskaņā ar jauno lēmumu pārmērīgas kompensācijas pārbaudi var veikt retāk (ilgāks minimālais laikposms)¹¹⁴. Tāpat tiek ieviesta t. s. „drošā zona” saprātīgai peļņai¹¹⁵, kas ir arī saprātīgas peļņas ierobežojums gadījumos, kad VTNP sniegšana nav saistīta ar būtisku risku.

Saistībā ar pārredzamību jaunais lēmums paredz pienākumu sniegt norādi uz lēmumu pilnvarojuma aktā¹¹⁶ un publicēt pilnvarojuma aktu un atbalsta summu, ja kompensācija ir virs EUR 15 miljoniem¹¹⁷.

112. Gadījumā, ja visi tirgus dalībnieki ir pilnvaroti sniegt vienu un to pašu VTNP, vai tiem visiem būtu jāsaņem vienāda kompensācija par VTNP sniegšanu valsts atbalsta noteikumu nozīmē?

Dalībvalstīm ir ievērojama rīcības brīvība, organizējot un finansējot pakalpojumus, ko tās uzskata par VTNP. Saskaņā ar lēmumu dalībvalstis drīkst pilnībā finansēt neto izmaksas, kas pakalpojumu sniedzējiem radušās, sniedzot VTNP, bet tām nav pienākuma to darīt. Ja dalībvalstis vēlas, tās var pieņemt lēmumu maksāt vienādu noteikta apmēra kompensāciju visiem pakalpojumu sniedzējiem, ja tā attiecīgajiem uzņēmumiem nerada pārmērīgu kompensāciju. Tāpat dalībvalstis var izvēlēties VTNP sniedzējiem maksāt daļēju kompensāciju vai vispār nepiešķirt kompensāciju. Ja vien VTNP sniedzējiem piešķirtā kompensācija par sabiedriskā pakalpojuma sniegšanu tiek aprēķināta, pamatojoties uz to faktiskajām izmaksām un attiecīgajiem ieņēmumiem, un nepārsniedz VTNP sniegšanai nepieciešamo summu, var uzskatīt, ka šāda kompensācija ir saderīga ar valsts atbalsta noteikumiem.

¹¹⁴ Skatīt lēmuma 6. panta 1. punktu.

¹¹⁵ Skatīt lēmuma 5. panta 7. punktu.

¹¹⁶ Skatīt lēmuma 4. panta f) apakšpunktu.

¹¹⁷ Skatīt lēmuma 7. pantu.

Kā paskaidrots šīs rokasgrāmatas 3.5.2. iedaļā, tad, ja atbalsta saderību novērtē, pamatojoties uz nostādnēm, kompensācijas aprēķina metodei jābūt vienādei visiem uzņēmumiem, kuri ir pilnvaroti sniegt vienu un to pašu VTNP.

113. Vai saskaņā ar lēmumu VTNP sniegšanai jāizvēlas uzņēmums, kas piedāvā zemākās cenas?

Nē, lēmumā nav šādas prasības. Dalībvalstis pašas atbild par vēlamo VTNP un jo īpaši to kvalitātes definēšanu. Ja kvalitāte ir augstāka, izmaksas par pakalpojuma sniegšanu var palielināties, un kompensācija var segt visas faktiskās uzņēmuma izmaksas.

114. Vai tiesa, ka tad, ja valsts iestāde klasificē pakalpojumu kā VTNP un nodrošina atbilstību lēmumam, tai nav jānodrošina atbilstība ES publiskā iepirkuma noteikumiem?

Nē, tas tā nav. Saskaņā ar 29. apsvērumu lēmumu piemēro, neskarot Savienības publiskā iepirkuma noteikumus. Tādējādi ir jānodrošina atbilstība piemērojamiem publiskā iepirkuma noteikumiem. Tomēr tas, ka tiek nodrošināta atbilstība šiem noteikumiem, nav nosacījums lēmuma piemērošanai.

3.4.2.2 Pilnvarojuma akts

115. Kāpēc ir ieviesta jauna prasība pilnvarojuma aktā norādīt atsauci uz lēmumu (4. panta f) punkts)?

Nosakot prasību valsts iestādēm pilnvarojuma aktā norādīt atsauci uz lēmumu, Komisija vēlas palielināt pārredzamību un uzlabot atbilstību noteikumiem. Īpaši tas nozīmē, ka attiecīgās personas zinās, kādi noteikumi jāpiemēro un kādiem nosacījumiem atbalstam jāatbilst, lai tas būtu saderīgs ar iekšējo tirgu. Tādējādi tiek palielināta arī juridiskā noteiktība.

116. Saskaņā ar lēmumu parametri, kurus izmanto kompensācijas aprēķināšanai, jānosaka pilnvarojuma aktā. Kā to ir iespējams izdarīt pirms pakalpojuma piedāvāšanas?

Tad, kad uzņēmums sāk sniegt VTNP, bieži vien nav iespējams zināt visu informāciju par izmaksām. Līdz ar to lēmumā netiek prasīts iepriekš sīki aprēķināt, piem., cenu vienai dienai, vienai maltītei vai vienai aprūpes kategorijai, kas tiks atlīdzināta, izmantojot valsts finansējumu, ja šāds aprēķins nav iespējams. Valsts iestādes, protams, var noteikt šos parametrus, ja tās to vēlas.

Saskaņā ar lēmumu tiek prasīts vienīgi, lai pilnvarojuma aktā būtu noteikts pamats kompensācijas aprēķināšanai; piem., ka kompensācija tiks noteikta, pamatojoties uz cenu vienai dienai, vienai maltītei vai vienai aprūpes kategorijai, bastoties uz aplēsi par potenciālo lietotāju skaitu, utt.

Kompensācija var segt faktiskās neto izmaksas par VTNP sniegšanu (*ex post* kompensācija pilnā apmērā), bet šādā gadījumā saskaņā ar lēmuma 5. panta 7. punktu peļņa nedrīkst pārsniegt mijmaiņas darījumu likmi, kam pieskaitīti 100 bāzes punkti.

Galvenais ir norādīt skaidru bāzi, kuru finansēšanas struktūra (valsts, pašvaldība) izmantos pakalpojumu sniedzēja finansēšanai. Šāda pārredzamība ir arī nodokļu maksātāju interesēs.

Piemēri:

- Ja valsts iestāde vēlas izveidot centru vecāka gadagājuma personām, izmaksu kompensācijas parametri var būt, piem., šādi:
 - vecāka gadagājuma cilvēku skaits, kas apmeklēs centru gada laikā;

- centrā pavadīto dienu skaits minētajā periodā.
- Ja valsts iestāde vēlas izveidot centru jauniešiem, kuri ir bezdarbnieki, izmaksu kompensācijas parametri var būt, piem., šādi:
 - jauniešu skaits, kuri piedalīsiesursos gada laikā;
 - izmantotās iekārtas un apmācības vadītāju alga gada laikā.

117. Pat uzņēmumi, kuriem ir pieredze VTNP sniegšanā, var saskarties ar lielu nenoteiktību izmaksu plānošanā un risku vēlāk ciest zaudējumus: neparedzamas izmaiņas saistībā ar nepieciešamo aprūpes līmeni, lietotāju profilu, lietotāju skaitu, kā arī ieņēmumu līmeni (nenokārtota maksa par pakalpojumiem, lietotāju skaita svārstības, finansējuma atteikums no citām valsts iestādēm). Kā valsts iestādes var risināt šo situāciju?

Uzņēmums, kuram ir uzticēts VTNP, īpaši, ja tas ir jauns vai neliels uzņēmums, nevar apņemt ievērot noteiktu budžetu vai cenu par vienību. Ja pieaug lietotāju skaits, nepārprotami palielinās arī izmaksas; ja daži lietotāji nespēj segt iepriekš noteikto maksu, ieņēmumi būs mazāki, u.tml.

Tomēr tas nemaina veidu, kādā izmaksas veidojas (algu izmaksāšana, īres maksa u. c.) vai var tikt noteiktas (par vienu aprūpes kategoriju u. c.). Tas galvenokārt nozīmē to, ka pakalpojumu sniedzējam veidosies lielākas izmaksas un valsts struktūrai būs jāmaksā lielāka kompensācija.

Saskaņā ar lēmumu ir iespējams ņemt vērā visas iepriekš minētās situācijas. Ja pilnvarojuma aktā nav iekļauta situācijas maiņa vai neparedzamas situācijas, kuras var rasties VTNP sniegšanas laikā, viens veids šādu situāciju paredzēšanai ir noteikt *ex post* mehānismu lēsto izmaksu koriģēšanai, ņemot vērā faktiskās izmaksas.

Ja vien gada kompensācijas kopējā summa nepārsniedz lēmumā noteikto robežlielumu, pastāv divas iespējas:

- valsts iestāde var pilnvarojuma aktā definēt *ex post* korekciju mehānismu, kas ļaus periodiski pārskatīt izmaksu parametrus;
- valsts iestāde var atjaunināt pilnvarojuma aktu, ja tā redz, ka ir nepieciešams mainīt kādu izmaksu parametru.

118. Vai, konkrētai struktūrai nosakot parametrus kompensācijas aprēķināšanai, ir jāveic salīdzinājums ar citām struktūrām? Vai ir jāveic efektivitātes novērtējums? Kā var salīdzināt, piemēram, mācītāja sniegtās aprūpes, garīgo norāžu, veltītā papildu laika vērtību?

Valsts iestāde ir tā, kura definē attiecīgā uzdevuma apmēru un to, vai uzdevumi, kuru vērtība nav nosakāma (piemēram, attiecībā uz vecāka gadagājuma cilvēkiem vai invalīdiem), rada papildu izmaksas, piemēram, laika ziņā, ko cilvēki pavada, sniedzot attiecīgo pakalpojumu. Šādas izmaksas neapšaubāmi var ņemt vērā un kompensēt. Lēmumā nav noteikta prasība vērtēt efektivitāti, un arī vērtējums par pakalpojuma nepieciešamo kvalitāti ir valsts iestāžu ziņā.

Piemēram, ja divas struktūras sniedz VTNP un to pilnvarojuma aktos ir definēts atšķirīgs pakalpojuma kvalitātes līmenis, katrs pakalpojuma sniedzējs saņems kompensāciju atbilstoši savām faktiskajām izmaksām, kuras atšķirsies atkarībā no nepieciešamās pakalpojuma kvalitātes.

119. Kā būtu jānosaka izmaksu kompensācijas parametri tad, ja kādu VTNP finansē divas vai vairākas valsts iestādes?

Ja divas vai vairākas valsts iestādes (piemēram, pilsēta un reģions) vēlas daļēji finansēt, piemēram, centru nelabvēlīgā situācijā esošām personām, katra iestāde var noteikt kompensācijas parametrus atkarībā no attiecīgā pakalpojuma, iespējams, apspriežoties ar pakalpojumu sniedzēju.

Valsts iestādes var noteikt savu konkrēto ieguldījumu kompensācijā pēc saviem ieskatiem, ja vien saņemto visu veidu kompensāciju kopējā summa nepārsniedz VTNP sniedzēja faktiskās neto izmaksas, ieskaitot saprātīgu peļņu.

120. Ja valsts iestāde vēlas finansēt tikai daļu no VTNP pakalpojumu sniedzēja gada izmaksām, kā jānosaka kompensācijas parametri?

Galvenais ir tas, lai kompensācijas apmērs nepārsniegtu summu, kāda ir nepieciešama, lai segtu izmaksas saistībā ar sabiedriskā pakalpojuma saistību pildīšanu, ņemot vērā attiecīgos ieņēmumus un saprātīgu peļņu¹¹⁸.

Piemēram, valsts iestāde pilnvarojuma aktā var noteikt, ka tā kompensēs pakalpojuma sniedzējam 60 % no tā faktiskajām neto izmaksām (izmaksas mīnus ieņēmumi) saistībā ar VTNP sniegšanu.

121. Ja VTNP daļēji finansē valsts iestāde un daļēji — lietotāji, vai valsts iestāde var segt visas izmaksas, ja VTNP sniegšana rada zaudējumus?

Ja VTNP kopīgi finansē gan valsts iestāde, gan lietotāji un pakalpojuma sniegšana rada zaudējumus, piem., tāpēc, ka samazinās lietotāju iemaksas, valsts iestāde var kompensēt zaudējumus, ja tādējādi neveidojas pārmērīga kompensācija un to pieļauj kompetentās valsts iestādes noteiktie kompensācijas aprēķināšanas parametri. Ja vien neveidojas pārmērīga kompensācija, valsts iestādes nodrošināto VTNP finansējuma īpatsvaru var brīvi noteikt valsts tiesību aktos, un tam no valsts atbalsta noteikumu viedokļa nav nozīmes.

122. Vai valsts iestāde pilnvarojuma aktā var noteikt, ka tā segs darbības zaudējumus, kas rodas katrā noteiktajā periodā, nedefinējot citus kompensācijas aprēķināšanas parametrus?

Lai nodrošinātu saderību ar lēmumu, dalībvalstīm pilnvarojuma aktā jādefinē parametri, uz kuru pamata tiek aprēķināta kompensācija, lai ES iestādes varētu pildīt savu uzraudzības lomu.

Tomēr dalībvalstīm ir zināma rīcības brīvība definēt parametrus pēc savas izvēles, lai atvieglotu savu finanšu plānošanu, ja izvēlētā metode ļauj pārredzami un pārbaudāmi aprēķināt kompensāciju. Būtiskais nosacījums saderībai ar valsts atbalsta noteikumiem ir nepieļaut pārmērīgu kompensāciju VTNP sniedzējiem. Dalībvalstis var brīvi noteikt, kādā veidā un apmērā tās finansēs VTNP, ja vien tās ievēro ES noteikumus. Tādēļ tās principā var definēt kompensācijas parametrus, ņemot vērā nepieciešamību segt darbības zaudējumus, ja saskaņā ar aprēķina parametriem ir iespējams noteikt, ka nav piešķirta pārmērīga kompensācija. Šādā gadījumā saskaņā ar lēmuma 5. panta 7. punktu peļņa nedrīkst pārsniegt attiecīgo mijmaiņas darījumu likmi, kam pieskaitīti 100 bāzes punkti.

3.4.2.3 Kompensācijas apmērs

123. Kāda metodoloģija saskaņā ar lēmumu jāizmanto, lai aprēķinātu sabiedriskā pakalpojuma saistību neto izmaksas?

Saskaņā ar lēmuma 5. panta 2. punktu pastāv divas metodoloģijas, kuras var izmantot, lai aprēķinātu sabiedriskā pakalpojuma saistību neto izmaksas:

¹¹⁸ Skatīt lēmuma 5. pantu.

- tāpat kā saskaņā ar 2005. gada lēmumu neto izmaksas var aprēķināt kā starpību starp izmaksām un ieņēmumiem (turpmāk „izmaksu sadales metode”); ja attiecīgais uzņēmums veic arī tādas darbības, uz kurām neattiecas VTNP darbības joma, ņem vērā tikai tās izmaksas, kuras ir saistītas ar VTNP;
- alternatīva ir neto izmaksas aprēķināt kā starpību starp neto izmaksām, kas uzņēmumam rodas, veicot darbību, kas ir sabiedriskā pakalpojuma saistības, un neto izmaksām vai peļņu, kas veidojas tam pašam uzņēmumam, veicot darbību, kas nav sabiedriskā pakalpojuma saistības (turpmāk „novērsto neto izmaksu metode”). Šī metode var būt piemērota, piemēram, sociālo mājokļu nozarē: neto izmaksas var aprēķināt kā summu, ko veido nesaņemtā īres maksa (ņemot vērā īres maksas samazinājumu salīdzinājumā ar tirgus cenu) un papildu izmaksas par sabiedriskā pakalpojuma saistībām (piemēram, izmaksas, kas rodas, pārbaudot, vai īrnieki ir tiesīgi izmantot sociālo mājokli), no kuras atņem ieņēmumus, kuri netiktu saņemti, ja mājoklis tiktu izmantots komerciāli.

Pretstatā nostādnēm lēmumā nav noteikta viena konkrēta metode: dalībvalstis var izvēlēties, kura metode konkrētajā gadījumā ir piemērotāka.

124. Vai varat sniegt piemērus par tādu veidu ieguldījumiem, kurus var atbalstīt VTNP ietvaros? Piemēram, vai izmaksas, kas ir saistītas ar kuģa dzinēju, var uzskatīt par VTNP izmaksām, ja iestāde ir pildvarojusi kuģa īpašnieku pildīt sabiedriskā pakalpojuma saistības attiecībā uz pasažieru pārvadājumiem?

Saskaņā ar lēmuma 5. panta 3. punkta d) apakšpunktu, nosakot kompensācijas apmēru, var ņemt vērā izmaksas saistībā ar ieguldījumiem, kuri ir nepieciešami VTNP sniegšanai. Šādu ieguldījumu veidi nav ierobežoti. Piemērs var būt dzinēja nolietojuma izmaksas kuģim, kurš tiek izmantots vienīgi VTNP sniegšanai. Ja kuģi izmanto arī darbībām, kas nav VTNP, attiecīgās izmaksas var ņemt vērā tikai daļēji (5. panta 3. punkta c) apakšpunkts).

125. Vai ir nepieciešams noteiktu kompensācijas apmēru attiecināt uz noteiktām izmaksām?

Nē. Valsts atbalsta noteikumos nav noteikts VTNP izmaksu veids (piem., algas, telpu uzturēšana, īpaši ārējie izdevumi vai pirkumi), bet tikai to mērķis, t. i., vai izmaksas ir saistītas ar VTNP sniegšanu vai nē. Valsts iestādei vispārējā sabiedriskā pakalpojuma uzdevuma ietvaros nav jāparedz konkrēta kompensācijas daļa konkrētiem pakalpojumiem.

126. Vai, aprēķinot kompensāciju, var ņemt vērā gan valsts iestādes piešķirtās dotācijas, gan valsts iestādes sniegtos pakalpojumus, lai palīdzētu struktūrai pildīt tās sabiedriskā pakalpojuma saistības?

Jā. Saskaņā ar lēmuma 5. panta 4. punktu kompensācijas apmērs ietver visas priekšrocības, ko piešķirusi valsts, vai kas piešķirtas, izmantojot valsts līdzekļus, neatkarīgi no to formas. Līdz ar to nav nozīmes tam, kāds ir valsts iestāžu sniegto priekšrocību konkrētais finanšu vai materiālais raksturs (kompensācijas, pakalpojumi u. c.).

Tādēļ, aprēķinot kompensāciju un pārbaudot, vai nav pieļauta pārmērīga kompensācija, valsts iestādei jāņem vērā gan dotācijas, gan pakalpojumi (vai arī ēkas vai aktīvi), kas piešķirti par cenu, kas ir zemāka par tirgus cenu. Tas nozīmē, ka pakalpojumiem (vai arī ēkām vai aktīviem), kuri sniegti par cenu, kas ir zemāka par tirgus cenu, jāaprēķina dotācijas ekvivalents.

127. Kā aprēķina kompensācijas apmēru par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, ja VTNP sniedzējiem ir īpašas vai ekskluzīvas tiesības saistībā ar vairāku sabiedrisko pakalpojuma uzdevumu izpildi?

Lēmuma 5. panta 4. punktā ir noteikts, ka peļņa, kas pārsniedz saprātīgu peļņu un ir radusies īpašu vai ekskluzīvu tiesību dēļ, kā arī visas pārējās priekšrocības, kuras valsts ir piešķirusi uzņēmumam, kas veic VTNP, ir jāiekļauj vērā ņemamajos ieņēmumos, un tādējādi samazina kompensāciju. Tāpat var rīkoties ar citu peļņu, kas rodas, veicot citas darbības, ja valsts tā nolemj.

128. Gadījumā, ja vairākas valsts struktūras, tostarp pašvaldība, un privātas struktūras apvienojas vienā juridiskā personā, lai kopīgi sniegtu VTNP, kā kompensācijas aprēķinā jāņem vērā tie dalībnieki, kuri nav valsts iestādes?

Pieņemot, ka dalībnieki, kas nav valsts iestādes, piešķir pakalpojumu sniedzējam finanšu ieguldījumu vai cita veida atbalstu, ir jānosaka, vai šāds ieguldījums ir uzskatāms par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē. Ieguldījumu, kuru ir piešķīris privāttiesību subjekts, var raksturot kā valsts atbalstu, ja tas ir piešķirts, izmantojot „valsts līdzekļus”. Tas īpaši attiecas uz gadījumiem, kad attiecīgais privāttiesību subjekts ir valsts uzņēmums pārredzamības direktīvas¹¹⁹ nozīmē, un turklāt lēmums par atbalsta piešķiršanu ir attiecināms uz valsts iestādi¹²⁰. Ja attiecīgais ieguldījums tiek raksturots kā valsts atbalsts, tas ir jāsummē ar pārējo valsts atbalstu, lai pārbaudītu, vai kopējā valsts atbalsta summa nepārsniedz summu, kas ir nepieciešama, lai segtu izmaksas par sabiedriskā pakalpojuma saistību pildīšanu, ņemot vērā ar to saistītos ieņēmumus un attiecīgā gadījumā – saprātīgu peļņu.

Turklāt, ja veiktais ieguldījums ir valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta nozīmē, tam jāatbilst lēmuma vai nostādņu nosacījumiem un jo īpaši pilnvarojuma akta noteikumiem. Attiecīgā struktūra var finansēt VTNP, balstoties uz pilnvarojuma aktu (ņemot vērā valsts iestāžu noteiktās sabiedriskā pakalpojuma saistības).

Ja ieguldījums, kas veikts sabiedriskā pakalpojuma saistību izpildei, netiek raksturots kā valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta nozīmē, tas nav jāiekļauj valsts atbalsta kopējā apmēra aprēķinā, taču tas ir jāpievieno ieņēmumiem, kuri ir saistīti ar sabiedriskā pakalpojuma saistībām, un tādējādi samazina ar VTNP sniegšanu saistītās neto izmaksas un līdz ar to – iespējamās kompensācijas bāzi. Tomēr šādam ieguldījumam nav jāatbilst lēmuma vai nostādņu nosacījumiem.

129. Vai saskaņā ar lēmuma 5. panta 4. punkta ieņēmumos ir jāieskaita nodokļu priekšrocības, kuras rodas struktūras korporatīvā statusa dēļ?

Kompensācija drīkst segt starpību starp faktiskajām izmaksām par VTNP sniegšanu un attiecīgajiem ieņēmumiem. Nodokļu priekšrocība var būt valsts atbalsts, un to var piešķirt kā ieņēmumus vai kā izmaksu samazinājumu. Neatkarīgi no nodokļu priekšrocības rakstura, tā jāņem vērā, nosakot kompensācijas summu, kas nepieciešama, lai sniegtu VTNP.

Ja nodokļu priekšrocība izpaužas kā izmaksu samazinājums, tas nozīmē, ka attiecībā uz minētā samazinājuma summu nedrīkst piešķirt kompensāciju. Ja nodokļu priekšrocība izpaužas kā ieņēmumi pakalpojumu sniedzējam, tas nozīmē, ka tie būs jāatņem no piešķiramās kompensācijas.

¹¹⁹ Komisijas 2006. gada 16. novembra Direktīva 2006/111/EK par dalībvalstu un publisku uzņēmumu finansiālo attiecību pārredzamību, kā arī par dažu uzņēmumu finanšu pārredzamību, OV L 318, 17.11.2006., 17. lpp.

¹²⁰ Tiesas spriedums lietā C-379/98 *Preussen Elektra AG, Recueil* 2001, I-2009. lpp., 58. punkts.

130. Vai saskaņā ar lēmuma 5. panta 4. punkta ieņēmumos ir jāieskaita maksājumi, kas veikti saskaņā ar vienošanos par peļņas un zaudējumu nodošanu valsts uzņēmuma ietvaros?

Dažās dalībvalstīs valsts uzņēmumiem ir saistošas vienošanās par peļņas un zaudējumu nodošanu, saskaņā ar kurām rentablam meitasuzņēmumam sava peļņa jānodod pārvaldītājsabiedrībai, kura šo peļņu izmanto, lai segtu zaudējumus, kas izveidojušies nerentablam meitasuzņēmumam, kurš sniedz VTNP.

Šādi maksājumi, kas saņemti VTNP sniegšanas rezultātā radīto zaudējumu segšanai, jāieskaita ieņēmumos lēmuma 5. panta 4. punkta nozīmē, un tie attiecīgi samazina neto izmaksas, kuras drīkst atlīdzināt ar kompensāciju.

131. Kāda ir termina „saprātīga peļņa” nozīme saistībā ar saderīgas kompensācijas aprēķinu?

Saskaņā ar lēmuma 5. panta 5. punktu „saprātīga peļņa” ir kapitāla rentabilitātes koeficients, kādu vēlētos panākt tipisks uzņēmums, kurš apsver vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma sniegšanas iespēju visā pilnvarojuma periodā, ņemot vērā riska līmeni. Termins „kapitāla rentabilitātes koeficients” nozīmē iekšējo peļņas normu, ko uzņēmums gūst par savu ieguldīto kapitālu pilnvarojuma periodā. Riska līmenis ir atkarīgs no attiecīgās nozares, pakalpojuma veida un kompensācijas iezīmēm.

Lēmuma 5. panta 8. punkts paredz: „Ja, ņemot vērā īpašus apstākļus, kapitāla rentabilitātes koeficienta izmantošana nav lietderīga, dalībvalstis var paļauties uz citiem peļņas līmeņa rādītājiem, nevis kapitāla rentabilitātes koeficientu, lai noteiktu, kādai vajadzētu būt saprātīgai peļņai, piemēram, pašu kapitāla vidējā atdeve, ieguldītā kapitāla rentabilitātes koeficients, peļņa no aktīviem vai apgrozījuma rentabilitāte.”

Lēmuma 5. panta 7. punktā ir paredzēts t. s. „drošās zonas” noteikums, saskaņā ar kuru kapitāla rentabilitātes koeficients, kas nepārsniedz mijmaiņas darījumu likmi ar prēmiju 100 bāzes punktu apmērā, tiek jebkurā gadījumā uzskatīts par saprātīgu. Šī likme ir arī saprātīgas peļņas augšējā robeža, ja pakalpojuma sniegšana nav saistīta ar būtisku risku.

132. Kā jādefinē risks? Vai varat minēt piemērus tam, kas no pakalpojumu sniedzēja viedokļa būtu uzskatāms par risku?

Ar risku saprot faktoru, kurš var samazināt plānoto peļņu (samazinot plānotos ieņēmumus un/vai palielinot plānotās izmaksas).

Noteiktus faktorus var iekļaut kompensācijas aprēķina parametros (piem., naftas cenu vai pasažieru skaitu autobusa pārvadājumu pakalpojumā); ja šie faktori ir iekļauti parametros, tie vairs nav riska faktori.

Saskaņā ar lēmuma 5. panta 5. punktu riska līmenis ir atkarīgs no attiecīgās nozares, pakalpojuma veida un kompensācijas iezīmēm.

Kompensācijas mehānisma iezīmes ir svarīgs piemērs faktoriem, kas ietekmē risku. Ja faktiskās neto izmaksas saistībā ar VTNP sniegšanu pēc tam būtībā tiek pilnībā kompensētas, riska līmenis būs nenozīmīgs un attiecīgi saprātīgā peļņa būs ierobežota. Savukārt vienreizējs maksājums par VTNP sniegšanu, kas tiek noteikts iepriekš, nozīmē lielāku risku pakalpojuma sniedzējam.

Vēl viens riska faktors ir darbības nozare. Riskantākas ir nozares ar asu konkurenci, kurās raksturīgs svārstīgs pieprasījums un izmaksas (ja vien šie faktori jau nav iekļauti kompensācijas parametros) vai kurās aktīvi ir dārgi un tos ir grūti pārdot tālāk. Tādēļ

pakalpojumu sniedzējam šādos gadījumos ir nepieciešama lielāka kapitāla rentabilitāte, lai tas veiktu ieguldījumus un sniegtu pakalpojumu.

133. *Saprātīgas peļņas aprēķināšanas nolūkā lēmumā ir atsauce uz kapitāla rentabilitātes koeficientu. Vai var izmantot citas metodes, lai aprēķinātu saprātīgu peļņu?*

Jā, īpašos gadījumos, kā noteikts lēmuma 5. panta 8. punktā.

Kapitāla rentabilitāte (kas nozīmē „iekšējo peļņas normu”, kāda uzņēmumam veidojas, ieguldot kapitālu) konkrētā gadījumā var nebūt pieejama vai piemērota, savukārt var būt pieejami citi peļņas līmeņa rādītāji, piemēram, apgrozījuma rentabilitāte, kas var būt piemērotāks rādītājs. Šādos gadījumos, lai nodrošinātu stabilu un ticamu atsauci saprātīgas peļņas aprēķināšanai, var izmantot citus peļņas rādītājus, piemēram, tos, kuri minēti lēmuma 5. panta 8. punktā.

134. *Peļņas drošā zona ir noteikta tikai kapitāla rentabilitātei. Vai drošā zona nepastāv, ja saskaņā ar attiecīgu pamatojumu tiek izmantoti citi peļņas līmeņa rādītāji?*

Tika konstatēts, ka nav iespējams noteikt vienotu drošo zonu citiem peļņas līmeņa rādītājiem, izņemot kapitāla rentabilitātes koeficientu. Tas tāpēc, ka peļņas līmenis, kuru nosaka, izmantojot citus rādītājus, piemēram, „peļņu no aktīviem” vai „apgrozījuma rentabilitāti”, jāvērtē, ņemot vērā nozari, kurā pakalpojumu sniedzējs darbojas. Saistībā ar līdzīgu risku noteikta peļņa no aktīviem vienā nozarē var tikt uzskatīta par saprātīgu, savukārt citā nozarē tā tāda nebūtu.

Pat ja drošā zona ir norādīta tikai kapitāla rentabilitātes koeficientam, dalībvalstīm nav liegts saprātīgas peļņas līmeni novērtēt, balstoties uz citiem peļņas līmeņa rādītājiem, nevis kapitāla rentabilitātes koeficientu, ja tādu rādītāju izmantošana ir pamatota.

135. *Vai ir kādi praktiski līdzekļi, kā uzzināt mijmaiņas darījumu likmi?*

Mijmaiņas darījumu likmes tiks drīzumā publicētas Komisijas Konkurences ĢD tīmekļa vietnē. Tās būs dotas par dažādām ES valūtām un darījumu termiņiem.

136. *Vai būtu pieņemami izmaksām pieskaitīt netiešās izmaksas 20 % apmērā un iegūto summu uzskatīt par saprātīgu peļņu?*

Nē, nav pieņemami izmaksām pieskaitīt netiešās izmaksas 20 % apmērā un iegūto summu uzskatīt par saprātīgu peļņu. Tas tāpēc, ka šāds peļņas aprēķins neņemtu vērā ar pakalpojumu sniegšanu saistīto risku, un tādēļ varētu pārsniegt summu, kāda būtu uzskatāma par saprātīgu peļņu.

Lai noteiktu neto izmaksas saistībā ar VTNP sniegšanu, var ņemt vērā atbilstīgu daļu no netiešajām izmaksām.

Šīm neto izmaksām tad var pieskaitīt saprātīgu peļņu, iegūstot atbilstīgo kompensāciju. Tomēr šai saprātīgajai peļņai jābūt atkarīgai no riska, kāds rodas pakalpojumu sniedzējam.

137. *Vai uzņēmumam, kurš sniedz VTNP un veic arī citas komerciālas darbības, ir jānodrošina atsevišķa šo darbību grāmatvedības uzskaitē?*

Jā, saskaņā ar lēmuma 5. panta 9. punktu, ja uzņēmums darbojas gan VTNP jomā, gan ārpus tās, grāmatvedības uzskaitē atsevišķi jāuzrāda izmaksas un ieņēmumi par VTNP sniegšanu un izmaksas un ieņēmumi par citu pakalpojumu sniegšanu.

Tas ir labākais veids, kā šādi uzņēmumi var pierādīt, ka piešķirtā kompensācija nepārsniedz ar VTNP sniegšanu saistītās neto izmaksas un tādējādi neveidojas pārmērīga kompensācija. Tajā pašā laikā atsevišķa grāmatvedības uzskaitē darbībām, kuras tiek

sniegtas VTNP jomā un ārpus tās, dod iespēju Komisijai un dalībvalstij novērtēt, vai patiesi ir izpildīti lēmumā noteiktie kritēriji¹²¹.

138. Vai struktūrai, kura ir pilnvarota sniegt VTNP un kura veic arī darbības, kas nav saimnieciskā darbība, ir jānodrošina atsevišķa šo darbību grāmatvedības uzskaitē?

Iekšējā grāmatvedības uzskaitē jābūt iespējai noteikt izmaksas, kuras ir saistītas ar VTNP sniegšanu, jo pretējā gadījumā nevar noteikt kompensācijas apmēru. Turklāt sūdzības gadījumā uzņēmumam, kuram uzticēts sniegt VTNP, jāspēj pierādīt, ka tas nav saņēmis pārmērīgu kompensāciju. Tādēļ šādās situācijās pastāv praktiska nepieciešamība nodrošināt atsevišķu grāmatvedības uzskaiti.

139. Kādas izmaksas var tikt kompensētas, ja uzņēmums izmanto vienu un to pašu infrastruktūru, lai sniegtu VTNP un veiktu saimniecisko darbību, kas nav VTNP?

Uzņēmumam jāsadala izmaksas pa abu veidu darbībām. Izmaksas, kas attiecas uz VTNP sniegšanu, drīkst ietvert visas mainīgās izmaksas saistībā ar VTNP sniegšanu un samērīgu daļu no pastāvīgajām izmaksām, kas ir saistītas gan ar VTNP sniegšanu, gan citu darbību veikšanu.

3.4.2.4 Pārmērīga kompensācija un līdzekļu atgūšana

140. Saskaņā ar lēmumu ir atļauts maksāt kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, bet nedrīkst maksāt pārmērīgu kompensāciju; ko nozīmē termins „pārmērīga kompensācija”?

Ar pārmērīgu kompensāciju saprot uzņēmumam izmaksātu kompensāciju, kas pārsniedz summu, kāda ir nepieciešama neto izmaksu segšanai par sabiedriskā pakalpojuma saistību izpildi, ieskaitot saprātīgu peļņu.

Lēmuma 5. pantā ir sniegtas norādes par to, kā nosakāmas neto izmaksas par sabiedriskā pakalpojuma saistību pildīšanu, tostarp saprātīga peļņa.

141. Reizi trijos gados ir jāveic kontrole. Vai pārmērīgu kompensāciju, kas pārsniedz 10 %, var pārnest uz nākamo periodu, ja visā pilnvarojuma periodā ir novērsta pārmērīga kompensācija? Vai arī izmaksātie līdzekļi ir jāatgūst?

Lai palielinātu elastīgumu, 2011. gada lēmumā noteikta daudzgadu pieeja; tā ir atšķirība salīdzinājumā ar 2005. gada lēmumu, saskaņā ar kuru pastāvēja pieeja gada ietvaros. Tas nozīmē, ka pakalpojumu sniedzējs atsevišķā gadā var saņemt kompensāciju, kuras apmērs pārsniedz neto izmaksas saistībā ar sabiedriskā pakalpojuma saistību pildīšanu, ja vien pārmērīga kompensācija nepastāv, skatot līguma darbības laiku kopumā.

Tomēr, lai nepieļautu gadījumus, kad atbalsta saņēmējs saņem pārmērīgu kompensāciju visā līguma laikā, lēmuma 6. pantā ir noteikts, ka dalībvalstīm jāveic regulāras starposma pārbaudes (vismaz reizi trīs gados) pilnvarojuma perioda laikā un tā beigās. Ja uzņēmums ir saņēmis pārmērīgu kompensāciju, kas pārsniedz 10 % no vidējās gada kompensācijas, dalībvalstīm jāiejaucas, lai nodrošinātu, ka kompensācijas mehānisms atbilst pilnvarojuma akta noteikumiem. Dalībvalstij jānodrošina, ka attiecīgais uzņēmums atmaksā pārmērīgo kompensāciju un ka parametri kompensācijas turpmākai aprēķināšanai tiek atjaunināti. Ja pārmērīgas kompensācijas apmērs nepārsniedz 10 % no vidējās gada kompensācijas summas, šo pārmērīgo kompensāciju var pārnest uz nākamo periodu un atskaitīt no kompensācijas summas, kas jāmaksā par minēto periodu.

142. Kā mehānisms pārmērīgas kompensācijas nepieļaušanai ietekmētu valsts iestādes pienākumu veikt pārbaudes par pārmērīgu kompensāciju?

¹²¹ Skatīt lēmuma 5. panta 9. punktu.

Tā kā ir svarīgi nodrošināt, lai kompensācija nepārsniegtu summu, kas nepieciešama, lai segtu uzņēmuma izmaksas saistībā ar sabiedriskā pakalpojuma saistību pildīšanu, ņemot vērā attiecīgos ieņēmumus un saprātīgu peļņu, mehānisms, kas nepieļauj pārmērīgu kompensāciju, var būt lietderīgs. Tomēr šāda mehānisma pastāvēšana neatbrīvo dalībvalsti no pienākuma nodrošināt, ka uzņēmums faktiski nesāņem pārmērīgu kompensāciju, kā noteikts lēmuma 6. pantā.

143. Ja VTNP kopīgi finansē divas vai vairākas valsts iestādes (piemēram, centrālā valdība un/vai reģionāla vai provinces iestāde vai zemāka līmeņa pašvaldība), kā būtu jāveic iespējamās pārmērīgas kompensācijas kontrole?

Pilnvarojuma akti jāizstrādā tā, lai tie nodrošinātu, ka kopējā kompensācija, ko VTNP sniedzējs saņem no dažādām valsts iestādēm, nepārsniedz summu, kāda ir nepieciešama, lai segtu neto izmaksas saistībā ar sabiedriskā pakalpojuma saistību pildīšanu, tostarp saprātīgu peļņu.

Tas nozīmē, ka tad, kad valsts iestāde uzņēmumam nosaka kompensācijas apmēru par sabiedriskā pakalpojuma saistību pildīšanu, šai iestādei uzņēmuma ieņēmumos jāiekļauj kompensācija, ko uzņēmums saņems no citām valsts iestādēm. Ja iepriekš nav zināms, kāda kompensācija tiks saņemta no citām iestādēm, valsts iestāde var norādīt šo summu kā kompensācijas aprēķināšanas parametru.

Pārbaudes par pārmērīgu kompensāciju ir balstītas uz tiem pašiem principiem kā gadījumos, kad VTNP finansē tikai viena valsts iestāde. Valsts iestādēm jāveic regulāras pārbaudes vai jānodrošina, ka šādas pārbaudes tiek veiktas, vismaz reizi trīs gados pilnvarojuma perioda laikā un tā beigās, lai nodrošinātu, ka faktiski piešķirtā kompensācija atbilst pilnvarojuma aktam un neveidojas pārmērīga kompensācija. Attiecīgās dalībvalsts ziņā ir lemt, kurai valsts iestādei jāveic šīs pārbaudes.

144. Ja pārmērīga kompensācija radusies gadījumā, kad finansējumu par VTNP sniegšanu kopīgi nodrošina vairāku līmeņu valsts iestādes, kā būtu jāveic pārmērīgas kompensācijas atmaksa starp dažādiem iesaistītajiem līmeņiem?

Tas, kādā veidā pārmērīgas kompensācijas atmaksa tiek sadalīta starp vairākām iesaistītajām valsts iestādēm, ir nevis ES, bet gan attiecīgās dalībvalsts ziņā; saistībā ar valsts atbalstu nozīme ir tikai šīs pārmērīgās kompensācijas un no tās izrietošo priekšrocību likvidēšanai.

3.4.2.5 Nepietiekama kompensācija

145. Vai saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem ir aizliegta nepietiekama kompensācija VNSP/VTNP sniedzējam, t. i., ir aizliegts maksāt kompensāciju, kas ir mazāka par izmaksām, kuras saistītas ar VNSP/VTNP sniegšanu? Vai tad, kad pakalpojumu sniedzējam tiek maksāta nepietiekama kompensācija, neveidojas ekonomikas priekšrocība konkurentam, kam nav šādas nepietiekamas kompensācijas radīta finanšu sloga?

Saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem VNSP/VTNP sniedzējiem nedrīkst maksāt pārmērīgu kompensāciju, kas nozīmē, ka kompensācija nedrīkst pārsniegt summu, kāda ir nepieciešama tiem uzticēto uzdevumu izpildei. Saskaņā ar šiem noteikumiem nav aizliegta nepietiekama kompensācija vai kompensācijas nemaksāšana VNSP/VTNP sniedzējiem. Dalībvalstu ziņā ir lemt par to, kādā veidā un apmērā tās piešķir finansējumu VNSP/VTNP, ievērojot ES noteikumus.

146. Vai uzņēmums, kas ir pilnvarots sniegt VTNP un saņem nepietiekamu kompensāciju, var saņemt pagaidu kompensāciju līdz finanšu gada beigām, ja pēc tam tas saņems kompensāciju, kāda ir nepieciešama tā uzdevumu izpildei?

Saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem ir aizliegta vienīgi pārmērīga kompensācija. Nepietiekamas kompensācijas gadījumā dalībvalsts ziņā ir lemt par metodēm, kādas tiks izmantotas kompensācijas apmēra pārskatīšanai, ja vien šādas pārskatīšanas rezultātā neveidojas pārmērīga kompensācija. Saistībā ar iespējām pārskatīt pilnvarojuma aktu un kompensācijas aprēķināšanas parametrus skatīt atbildes uz 58. un 117. jautājumu.

3.4.3 Pārredzamība un ziņošana

147. Vai lēmuma 7. pantā noteiktā papildu pārredzamības prasība ir piemērojama, ja kompensācija par vienu VTNP pārsniedz EUR 15 miljonus, vai arī tad, ja kompensācija par visiem VTNP, kuru sniegšanai pilnvarots viens uzņēmums, pārsniedz EUR 15 miljonus?

Lēmuma 7. pantu piemēro, ja kompensācija par vienu VTNP pārsniedz EUR 15 miljonus. Šis pants īpaši jāskata kopā ar 2. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktu, un ir vērsts uz apjomīgiem sociālajiem pakalpojumiem, kuriem lēmums ir piemērojams neatkarīgi no kompensācijas apjoma. Šādiem gadījumiem lēmuma 7. pantā ir noteiktas papildu pārredzamības prasības. Šis pants neattiecas uz uzņēmumiem, kuri sniedz vairākus VTNP, par kuriem atsevišķi piešķirtā atbalsta summa nepārsniedz EUR 15 miljonus, kā par to liecina arī tas, ka 7. panta a) punktā „pilnvarojuma akts” minēts vienskaitlī.

148. Vai lēmuma 7. pantā noteiktā informācijas publicēšana par summām, kuras pārsniedz EUR 15 miljonus, nepieciešama reizi gadā vai arī ir atļauts gada summas publicēt pilnvarojuma perioda beigās?

Lai gan lēmuma 7. pantā nav noteikts publicēšanas laiks, minētā panta mērķis ir nodrošināt pārredzamību, informējot sabiedrisko pakalpojumu sniedzējus par to, ka VTNP sniegšanai ir pilnvarota kāda persona, norādot šo personu, pilnvarojuma priekšmetu un gada kompensācijas apmēru. Tādējādi arī iespējams konkurents vai iedzīvotājs var vērst tiesneša vai Komisijas vērību uz nelikumīga vai nesaderīga atbalsta gadījumiem. Tādēļ no šā noteikuma mērķa izriet, ka šī informācija būtu jāpublicē tad, kad pilnvarojums piešķirts, vai attiecīgajā gadā. Ja gaida līdz pilnvarojuma perioda beigām, pārredzamības mērķi vairs nevarētu pilnībā izpildīt.

149. Ja atbalstu, ko piešķir kā kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, saskaņā ar lēmumu var atbrīvot no paziņošanas pienākuma, vai pastāv pienākums nosūtīt Komisijai informācijas lapu?

Nē. Piemērojot lēmumu, valsts iestādēm nav pienākuma sūtīt Komisijai informācijas lapu. Vienīgās dalībvalstu procedurālās saistības saskaņā ar lēmumu ir pienākums nodrošināt, ka vismaz desmit gadus Komisijai ir pieejami visi nepieciešamie elementi, lai noteiktu, vai piešķirtā kompensācija ir saderīga ar lēmumu¹²², un reizi divos gados iesniegt periodiskus ziņojumus par lēmuma īstenošanu¹²³.

150. Kam jāsniedz ziņojumi par lēmuma īstenošanu — dalībvalstīm vai reģionālajām iestādēm/pašvaldībām?

Ziņojumi par lēmuma īstenošanu Komisijai reizi divos gados jāsniedz dalībvalstīm¹²⁴. Šim nolūkam dalībvalstīm ziņojuma sagatavošana būtu jāorganizē iepriekš, atvēlot pietiekami daudz laika nepieciešamās informācijas ievākšanai no reģionālajām iestādēm un pašvaldībām.

¹²² Skatīt lēmuma 8. pantu.

¹²³ Skatīt lēmuma 9. pantu.

¹²⁴ Skatīt lēmuma 9. pantu.

3.4.4 Stāšanās spēkā un pārejas noteikumi

151. Kopš kura laika piemēro lēmumu? Vai tam ir atpakaļejošs spēks?

Lēmumu piemēro kopš tā stāšanās spēkā 2012. gada 31. janvārī.

To piemēro arī atbalstam, kas ieviests pirms šā lēmuma stāšanās spēkā un nebija saderīgs vai atbrīvots no paziņošanas prasības saskaņā ar 2005. gada lēmumu (t. i., nelikumīgam atbalstam), bet kurš atbilst 2011. gada lēmuma nosacījumiem (10. panta b) punkts). Šo noteikumu piemēro arī tām atbalsta shēmām, kuras tika ieviestas pirms jaunā lēmuma stāšanās spēkā; saistībā ar šīm shēmām nav svarīgi, vai konkrētais pakalpojumu sniedzējs bija pilnvarots sniegt VTNP pirms lēmuma stāšanās spēkā vai ir pilnvarots pēc tam. „Atbalsts, kas ieviests” nozīmē, ka uzņēmumam piešķirtas likumīgas tiesības saņemt atbalstu, un nav svarīgi, vai atbalsts ir faktiski izmaksāts.

152. Vai dalībvalstīm ir jānodrošina, ka pastāvošs individuāls atbalsts, kas tiek likumīgi īstenots saskaņā ar 2005. gada lēmumu, atbilst jaunajam lēmumam?

Nē. Saskaņā ar lēmuma 10. pantā noteiktajiem pārejas noteikumiem atbalsta shēmas, kuras bija saderīgas ar 2005. gada lēmumu, arī turpmāk ir saderīgas ar iekšējo tirgu un paziņošanas prasība uz tām neattiecas vēl divus gadus. Lēmumā nav minēts individuāls atbalsts, kas piešķirts saskaņā ar 2005. gada lēmumu. Tādēļ šādos individuāla atbalsta gadījumos jaunais lēmums nemaina juridisko situāciju. Jēdzieni „atbalsta shēma” un „individuāls atbalsts” definēti Padomes Regulas (EK) Nr. 659/1999 (procedūras regulas) 1. panta d) un e) punktā.

153. Vai dalībvalstīs, kurās darbojas VTNP shēmas, kuras tika juridiski īstenotas saskaņā ar 2005. gada lēmumu, noteiktajā divu gadu pārejas periodā joprojām var piešķirt jaunus pilnvarojumus saskaņā ar 2005. gada lēmumu?

Tā kā atbalsta shēmas, kas ir saderīgas ar 2005. gada lēmumu, joprojām ir saderīgas un paziņošanas prasība uz tām neattiecas vēl divus gadus, dalībvalsts var piešķirt jaunus pilnvarojumus saskaņā ar šādām pastāvošām shēmām. Tomēr pēc pārejas perioda beigām jānodrošina atbalsta shēmu atbilstība pārskatītajam lēmumam vai to darbība jāizbeidz.

3.5 Kompensācija saskaņā ar VTNP nostādnēm

3.5.1 Piemērošanas joma

154. Vai nostādnes ir piemērojamas kompensācijai par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu transporta nozarē?

Nostādnes netiek piemērotas sauszemes transporta nozarei¹²⁵, bet tiek piemērotas aviotransportam un jūras transportam. Nostādnes ir piemērojamas, neskarot papildu prasības, kas noteiktas:

- Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 24. septembra Regulā (EK) Nr. 1008/2008 par kopīgiem noteikumiem gaisa pārvadājumu pakalpojumu sniegšanai Kopienā¹²⁶,
- 1992. gada 7. decembra Regulā (EEK) Nr. 3577/92, ar ko piemēro principu, kurš paredz jūras transporta pakalpojumu sniegšanas brīvību dalībvalstīs (jūras kabotāžu)¹²⁷.

155. Vai nostādnes ir piemērojamas kompensācijai par sabiedrisko apraidi?

¹²⁵ Skatīt nostādņu 8. punktu.

¹²⁶ OV L 293, 31.10.2008., 3. lpp.

¹²⁷ OV L 364, 12.12.1992., 7. lpp.

Sabiedriskajai apraidei nostādnes nepiemēro¹²⁸. Uz šo nozari attiecas Komisijas paziņojums par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu sabiedriskajai apraidei¹²⁹.

156. Kādi noteikumi attiecas uz nostādņu piemērošanu grūtībās nonākušiem uzņēmumiem?

Atbalstu VTNP sniedzējiem, kuri ir nonākuši grūtībās¹³⁰, izvērtēs saskaņā ar Kopienas nostādnēm par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai¹³¹.

157. Vai ir nepieciešams paziņot Komisijai par atbalstu, kurš pārsniedz lēmuma 2. panta a) punktā noteikto robežlielumu?

Lēmumu piemēro kompensācijai par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, kas nepārsniedz EUR 15 miljonus gadā. Attiecībā uz slimnīcām un noteiktiem sociālajiem pakalpojumiem nepastāv ierobežojumi summām, kuras ir atbrīvotas no paziņošanas prasības.

Ja kompensācija par pakalpojumiem, kas nav slimnīcas un sociālie pakalpojumi, pārsniedz sliekšni, kas ir EUR 15 miljoni, ir nepieciešams iepriekš paziņot Komisijai. Šāda kompensācija tiks izvērtēta saskaņā ar nostādnēm. Paziņošanas pienākums nenozīmē, ka kompensācija automātiski nebūtu saderīga ar Līgumu, bet gan to, ka, ņemot vērā attiecīgā atbalsta ievērojamo apmēru un lielāku konkurences kropļojumu risku, Komisijai attiecīgais atbalsts jāizvērtē, lai pārliecinātos, ka ir izpildīti visi saderības nosacījumi¹³².

158. Ja dalībvalsts noraida reģiona vai pašvaldības pieprasījumu paziņot par atbalstu, kas sniegts kā kompensācija par sabiedriskā pakalpojuma sniegšanu, vai tās var rīkoties pēc savas iniciatīvas? Vai Komisija var vērst kādus pasākumus pret šādu dalībvalsti?

Paziņošanas procedūru sāk attiecīgā dalībvalsts¹³³. Procedūrā galvenokārt ir iesaistīta Komisija un attiecīgās dalībvalsts valsts iestādes. Līdz ar to no ES valsts atbalsta noteikumu viedokļa lēmums paziņot par atbalsta shēmu vai individuālu atbalstu ir dalībvalsts, nevis vietējo vai reģionālo kopienu ziņā¹³⁴.

Ja atbalsts, par kuru saskaņā ar esošajiem noteikumiem bija jāpaziņo Komisijai, tiek īstenots bez iepriekšējas paziņošanas, tas ir nelikumīgs valsts atbalsts. Tādējādi, piemēram, atbalsta saņēmēja konkurenti šo jautājumu var iesniegt izskatīšanai valsts tiesā. Šādā gadījumā valsts tiesai jāņem vērā atbalsta nelikumība un jānosaka, ka atbalsts ir jāatgūst neatkarīgi no tā, vai tas ir saderīgs ar iekšējo tirgu (to noteikt ir tikai Komisijas kompetencē). Tajā pašā laikā Komisija var pārbaudīt attiecīgo pasākumu pēc savas iniciatīvas vai, pamatojoties uz sūdzību. Pārbaudes noslēgumā tiek sagatavots lēmums, saskaņā ar kuru, ja atbalsts nav saderīgs, tiek pieprasīta atbalsta atmaksa.

3.5.2 Saderības nosacījumi (lūdzam ņemt vērā, ka atbildes uz 117., 119., 124.–138., 140.–147. jautājumu, kas sniegtas saistībā ar lēmumu, pēc analogijas ir attiecināmas arī uz nostādnēm)

159. Kādas attiecībā uz saderības nosacījumiem ir svarīgākās izmaiņas salīdzinājumā ar 2005. gada nostādnēm?

¹²⁸ Skatīt nostādņu 8. punktu.

¹²⁹ OV C 257, 27.10.2009., 1. lpp.

¹³⁰ Skatīt nostādņu 9. punktu.

¹³¹ OV C 244, 1.10.2004., 2. lpp.

¹³² Sīkāku informāciju par saderības nosacījumiem nostādnēs skatīt 3.5.2. iedaļā.

¹³³ Skatīt LESD 108. pantu un 1999. gada 22. marta Regulas (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai, 2. pantu, OV L 83, 27.3.1999., 1. lpp.

¹³⁴ Skatīt LESD 108. pantu.

Pārskatītajās nostādnēs ir ieviesta samērīga pieeja, nosakot, ka uz apjomīgiem atbalsta gadījumiem, kuriem ir nozīmīgāka pārrobežu ietekme, attiecas stingrākas izskatīšanas prasības.

Tabulā ir apkopotas svarīgākās izmaiņas 2011. gada nostādnēs salīdzinājumā ar 2005. gada nostādnēm:

2005. gada nostādnēs	2011. gada nostādnēs
<p>Saderības nosacījumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Īsti VTNP - Pilnvarojuma akts - Pārmērīgas kompensācijas pārbaude (ikgadēja pārbaude) 	<p>Saderības nosacījumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Īsti VTNP - Pilnvarojuma akts - Pilnvarojuma perioda ilgums - Atbilstība pārredzamības direktīvai - Atbilstība ES publiskā iepirkuma noteikumiem - Nepastāv diskriminācija - Pārmērīgas kompensācijas pārbaudes pamatā ir <i>ex ante</i> daudzgadu pieeja, efektivitātes stimuli un novērsto neto izmaksu metode - Lielāka pārredzamība - Iespējamās papildu prasības īpaši - kropļojošam atbalstam

160. Kāds ir nolūks 14. punktā noteiktajai prasībai par sabiedrisko apspriešanu pirms pilnvarojuma piešķiršanas VTNP sniegšanai?

Saskaņā ar pārskatītajām nostādnēm, pirms noteikts pakalpojumu sniedzējs tiek pilnvarots pildīt sabiedriskā pakalpojuma saistības, dalībvalstīm jāriko sabiedriskā apspriešana vai jāizmanto citi piemēroti instrumenti, lai ņemtu vērā lietotāju un pakalpojumu sniedzēju intereses. Tas var palīdzēt valsts iestādēm noteikt, vai attiecīgo pakalpojumu jau nesniedz tirgus un vai to varētu sniegt tirgus, un palielina procesa pārredzamību. Tas arī palīdz noteikt lietotāju konkrētās vajadzības un attiecīgi precīzāk sagatavot pilnvarojuma aktu. Šo prasību nepiemēro, ja nesen jau ir bijusi apspriešana par šo pašu jautājumu un ir skaidrs, ka jauna apspriešana nedos nozīmīgu pievienoto vērtību.

161. Kādam būtu jābūt 14. punktā noteiktās sabiedriskās apspriešanas saturam? Vai šī apspriešana var izpausties kā publiska uzklaustīšana?

Sabiedriskās apspriešanas mērķis ir dot valsts iestādei iespēju uzlabot zināšanas par lietotāju vajadzībām un interesēm un tirgus piedāvājumiem, lai piemēroti un samērīgi noteiktu sabiedriskā pakalpojuma saistības. Saturs var aptvert, piemēram, jautājumus par lietotāju vajadzībām saistībā ar pakalpojumu pieejamību, kvalitāti, to, vai lietotāji var atļauties pakalpojumu, un vai/kādā mērā tirgū jau sniegtie pakalpojumi nenodrošina šīs vajadzības, ja nav sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja. Ja jau ir sabiedriskā pakalpojuma sniedzējs, kas ir pilnvarots sniegt VTNP, un valsts iestādes apsver iespēju izsniegt jaunu pilnvarojumu tam pašam vai citam pakalpojumu sniedzējam, apspriešanās gaitā var pārliecināties, vai šā pakalpojumu sniedzēja sabiedriskā pakalpojuma saistības joprojām atbilst lietotāju aktuālajām vai nākotnes vajadzībām.

Apspriešana var arī notikt kā publiska uzklaustīšana, ja lietotāji ir pietiekami labi informēti par šo uzklaustīšanu un tās laikā var paust savu viedokli par sabiedrības vajadzībām.

162. Vai valsts iestāde pilnvarojuma aktā var noteikt, ka tā segs darbības zaudējumus, kas rodas katrā noteiktajā periodā, nedefinējot citus kompensācijas aprēķināšanas parametrus?

Nostādņu 38. punktā noteikts, ka kompensācijas mehānisms, saskaņā ar kuru neto izmaksas par VTNP sniegšanu būtībā tiek pēc tam kompensētas pilnā apmērā, nerada sabiedriskā pakalpojuma sniedzējam nekādus stimulus veicināt efektivitātes pieaugumu. Tāpēc šāds kompensācijas mehānisms ir izmantojams tikai un vienīgi gadījumos, kad dalībvalsts spēj pamatot, ka nav iespējams vai arī nav lietderīgi ņemt vērā produktivitātes efektivitāti un izstrādāt līgumu, kas rada stimulu panākt lielāku efektivitāti. Šādā gadījumā saprātīga peļņa nedrīkst pārsniegt nostādņu 36. punktā norādīto līmeni.

163. Kas ir 17. punktā minētie „pamatlīdzekļi, kas nav pārnesami”? Vai varat minēt piemērus?

Nepārnesami pamatlīdzekļi ir aktīvi, kurus nevar viegli pārdot un/vai pārvērst naudā. Piemēram, ražošanas uzņēmuma kapitāliekārtas, kas ir speciāli pielāgotas šā uzņēmuma ražošanas metodēm, var būt nepārnesami pamatlīdzekļi.

164. Ko nozīmē 17. punktā minētie „līdzekļi, kuri ir visbūtiskākie”?

Nostādņu 17. punkta kontekstā līdzekļi, kuri VTNP sniegšanas nolūkā ir visbūtiskākie, ir VTNP sniegšanai nepieciešamie līdzekļi, kuru vērtība ir pietiekami liela salīdzinājumā ar VTNP sniegšanai nepieciešamo aktīvu kopējo vērtību, lai tādējādi attaisnotu noteiktu pilnvarojuma ilgumu. Piem., šķirošanas iekārtas/centrus var uzskatīt par aktīviem, kuri ir būtiski pasta uzņēmumiem.

165. Vai saskaņā ar nostādnēm desmit gadu periods vienmēr ir pieņemams? Vai arī īsākam periodam, kas ir, piemēram, astoņi gadi, ir nepieciešams pamatojums, balstoties uz būtisko aktīvu nolietojumu?

Pilnvarojuma termiņš jāpamato, atsaucoties uz objektīviem kritērijiem, piemēram, nepieciešamību amortizēt pamatlīdzekļus, kas nav pārnesami. No tā izriet, ka saskaņā ar nostādnēm desmit gadu vai pat īsāks periods ne vienmēr būs pieņemams.

166. Kāda ir atšķirība starp prasībām pilnvarojuma periodam saskaņā ar lēmumu un nostādnēm? Vai lēmumā noteiktā prasība ir stingrāka nekā nostādņu prasība, un, ja tā ir, tad kādā ziņā tā ir stingrāka?

Saskaņā ar lēmuma 2. panta 2. punktu lēmumu piemēro tikai tad, ja pilnvarojuma periods nepārsniedz desmit gadus vai ja ir nepieciešams būtisks ieguldījums, kurš jāamortizē ilgākā periodā.

Saskaņā ar nostādņu 17. punktu pilnvarojuma termiņš jāpamato ar objektīviem kritērijiem, piemēram, vajadzību amortizēt pamatlīdzekļus, kas nav pārnesami. Principā pilnvarojuma perioda termiņš nedrīkst pārsniegt periodu, kāds vajadzīgs to līdzekļu amortizācijai, kuri VTNP sniegšanas nolūkā ir visbūtiskākie.

Nostādnēs (55. punktā) arī noteikts, ka tad, ja pilnvarojuma akta termiņu nevar pamatot ar objektīviem kritērijiem (piem., vajadzību amortizēt pamatlīdzekļus, kas nav pārnesami), var rasties būtiski konkurences traucējumi. Šādā gadījumā Komisija izskata, vai to pašu sabiedrisko pakalpojumu tikpat labi nevar sniegt, mazāk kropļojot konkurenci, piemēram, ar pilnvarojumu, kas termiņa ziņā ir daudz ierobežotāks.

Tādējādi nostādnes ir stingrākas nekā lēmums, jo ikviens pilnvarojuma periods, tostarp termiņš, kas nepārsniedz desmit gadus, ir jāpamato ar objektīviem kritērijiem.

Ja pilnvarojuma periods pārsniedz desmit gadus bez pamatojuma, kas būtu balstīts uz nepieciešamību amortizēt būtiskus aktīvus, lēmumu nepiemēro, un attiecīgais atbalsts principā nebūs saderīgs ar nostādnēm.

167. Kāpēc Komisija 18. punktā ievieša jaunu prasību par atbilstību pārredzamības direktīvai?

Mērķis ir palielināt pārredzamību un efektīvāk nodrošināt kompensācijas samērīgumu — īpaši nosakot prasību par atsevišķu grāmatvedības uzskaiti darbībām, kurām piešķir kompensāciju par sabiedriskā pakalpojuma sniegšanu, un attiecīgi pārējām darbībām —, lai būtu vieglāk skaitliski izteikt VTNP neto izmaksas. Jāuzsver, ka 18. punkts nepaplašina pārredzamības direktīvas piemērošanas jomu salīdzinājumā ar pašā direktīvā noteikto. Tādējādi uzņēmumiem, kuri ir pilnvaroti sniegt VTNP, netiek radīti jauni pienākumi.

168. Vai saskaņā ar nostādņu 19. punktu pakalpojumu sniedzējs jāizvēlas, izmantojot publiskā iepirkuma procedūras?

Jaunā VTNP pakete nerada jaunas publiskā iepirkuma saistības. Tomēr, ja ir piemērojami ES publiskā iepirkuma noteikumi, tostarp abas publiskā iepirkuma direktīvas un Līgumā noteiktie principi, gadījumā, ja netiek nodrošināta atbilstība šiem noteikumiem, uzskata, ka atbalsts nav saderīgs ar iekšējo tirgu. Tādēļ nostādņu 19. punktā ir skaidra atsauce uz esošajām publiskā iepirkuma prasībām. Kaut arī valsts atbalsta tiesību akti nenosaka nekādus konkursa rīkošanas pienākumus, ar šādām pakalpojumu sniedzēja izvēles procedūrām var tikt veicināta atbilstība spriedumā *Altmark* lietā noteiktajiem kritērijiem, kas ļautu atzīt, ka kompensācija nav valsts atbalsts saskaņā ar LESD 107. panta 1. punktu (skatīt VTNP paziņojumu).

169. Kāda ir saikne starp spriedumā *Altmark* lietā noteikto ceturto nosacījumu un nostādņu 19. punktu?

Altmark judikatūra attiecas uz valsts atbalsta pastāvēšanu, savukārt nostādnēs ir runa par atbalsta saderību.

Saskaņā ar spriedumu *Altmark* lietā kompensācija par sabiedriskā pakalpojuma sniegšanu nav valsts atbalsts, ja ir izpildīti četri nosacījumi (skatīt 61. jautājumu).

Saskaņā ar spriedumā *Altmark* lietā noteikto ceturto nosacījumu piedāvātajai kompensācijai jābūt noteiktai vai nu publiskā iepirkuma procedūrā, kas ļauj izvēlēties pretendentu, kurš spēj sniegt pakalpojumu par zemākajām izmaksām sabiedrībai, vai arī noteiktai salīdzinājumā ar izmaksām, kādas rastos tipiskam labi strādājošam un atbilstoši aprīkotam uzņēmumam.

Ja publiskā iepirkuma procedūra veikta atbilstoši ceturtajam *Altmark* lietā noteiktajam kritērijam un ir izpildīti pārējie *Altmark* lietā noteiktie kritēriji, valsts atbalsts nepastāv un nostādnes nav piemērojamas.

Ja nav veikts publiskais iepirkums atbilstoši ceturtajam *Altmark* lietā paredzētajam nosacījumam un pasākumu var klasificēt kā valsts atbalstu saskaņā ar LESD 107. panta 1. punktu, piemēro lēmumu vai nostādnes. Pat ja nav veikts publiskais iepirkums atbilstoši spriedumam *Altmark* lietā, ir iespējams, ka atbalsts atbilst nostādņu 19. punktam. Tas attiecas uz gadījumiem, kad ir veikta atlases procedūra (piemēram, sarunu procedūra) atbilstoši piemērojamo ES publiskā iepirkuma noteikumu prasībām, bet tā nav uzskatāma par pietiekamu, lai būtu izpildīts ceturtais spriedumā *Altmark* lietā noteiktais kritērijs (skatīt, piemēram, 67. jautājumu).

170. Kāpēc Komisija 20. punktā ieviesa noteikumu par nediskrimināciju? Kāpēc šāds noteikums nav ieviests arī lēmumā?

Šis ir svarīgs noteikums, kura mērķis ir efektīvāk novērst konkurences kropļojumus, kuri var rasties, ja valsts iestādes pilnvaro vairākus uzņēmumus veikt vienu un to pašu VTNP un kompensāciju šiem uzņēmumiem maksā, balstoties uz atšķirīgām metodēm. Komisija ir saņēmusi vairākas sūdzības par šādiem gadījumiem. Šāda diskriminācija vairs nav pieņemama, ņemot vērā to, ka nostādnēs ir labāk ņemti vērā konkurences aspekti.

Lēmumā nav klauzulas par nediskriminēšanu. Tas tāpēc, ka tika uzskatīts, ka, ievērojot diversificētu un samērīgu pieeju, konkurences apsvērumiem būtu jāpievērš lielāka vērība apjomīga atbalsta gadījumos, kuriem ir lielāka iespēja izraisīt nozīmīgākus konkurences kropļojumus, t. i., gadījumos, uz kuriem attiecas nostādnes, savukārt neliela apjoma un sociālajiem pakalpojumiem jāpiemēro vienkāršots režīms.

171. Kāpēc 24. punktā ieviesta jauna metodoloģija (novērsto neto izmaksu metode), lai noteiktu kompensācijas apmēru?

Pārskatītajās nostādnēs dalībvalstis tiek aicinātas izmantot novērsto neto izmaksu metodi, lai aprēķinātu neto izmaksas par sabiedriskā pakalpojuma saistībām. Šīs metodes izvēle bija svarīgs reformas elements. Galvenais iemesls metodes ieviešanai ir labāk aplēst sabiedriskā pakalpojuma saistību saimnieciskās izmaksas un noteikt kompensācijas apmēru tādā līmenī, kas nodrošina resursu labāko sadali.

Saskaņā ar novērsto neto izmaksu metodi sabiedriskā pakalpojuma saistību izmaksas aprēķina kā starpību starp neto izmaksām, kas uzņēmumam rodas, sniedzot VTNP, un neto izmaksām, kas veidojas tam pašam uzņēmumam, veicot darbību, kas nav sabiedriskā pakalpojuma saistības.

Novērsto neto izmaksu metodi jau lieto telekomunikāciju un pasta nozarē, aprēķinot neto izmaksas, kas rodas, sniedzot universālo pakalpojumu. Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvas 2002/22/EK (grozīta ar Direktīvu 2009/136/EK¹³⁵) par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem IV pielikumā un Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 15. decembra Direktīvas 97/67/EK par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai I pielikumā sniegtas sīkākas norādes par novērsto neto izmaksu metodes piemērošanu.

Saskaņā ar jaunajām nostādnēm, ja novērsto neto izmaksu metodi nevar vai nav lietderīgi piemērot, var izmantot alternatīvas metodes.

172. Kāpēc jaunie noteikumi nosaka prasību dalībvalstīm kompensācijas mehānismos iekļaut efektivitātes stimulus?

Izstrādājot kompensācijas metodi, dalībvalstīm jāievieš stimuli VTNP efektīvai sniegšanai, ja šādu stimulu izmantošana nav neiespējama vai nelietderīga. Lielāka efektivitāte panākama, neskarot sniegto pakalpojumu kvalitāti. Komisija ir ieviesusi šo jauno prasību, lai veicinātu kvalitatīvāku pakalpojumu sniegšanu par zemākām izmaksām nodokļu maksātājiem un lietotājiem un lai ierobežotu konkurences kropļojumus, kuri var veidoties, ja pastāvīgi tiek subsidēti lielā mērā neefektīvi pakalpojumu sniedzēji.

Kompensācijas mehānismā iekļautie efektivitātes stimuli atšķiras no spriedumā *Altmark* lietā paredzētās efektivitātes pārbaudes. Pretstatā spriedumā *Altmark* lietā paredzētajai pārbaudei pakalpojumu sniedzējam netiek izvirzīta prasība nodrošināt tādu pašu

¹³⁵

OV L 337, 18.12.2009.

efektivitāti kā tipiskam labi strādājošam uzņēmumam; vienīgā prasība ir kompensācijas mehānismā ietvert stimulus efektivitātes veicināšanai, lai sekmētu pakalpojumu sniedzēju efektivitāti, no kā iegūtu gan lietotāji, gan valsts iestādes.

Dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība, izstrādājot kompensācijas metodes un nosakot efektivitātes mērķus. Tomēr mehānismu pamatā jābūt objektīviem un izmērāmiem kritērijiem, kuri noteikti pilnvarojuma aktā un uz kuriem attiecas pārredzams *ex post* novērtējums, ko veic juridiskā persona, kas nav saistīta ar VTNP sniedzēju.

173. Vai varat minēt tādu kompensācijas mehānismu piemērus, kuri nodrošina stimulus efektivitātes palielināšanai?

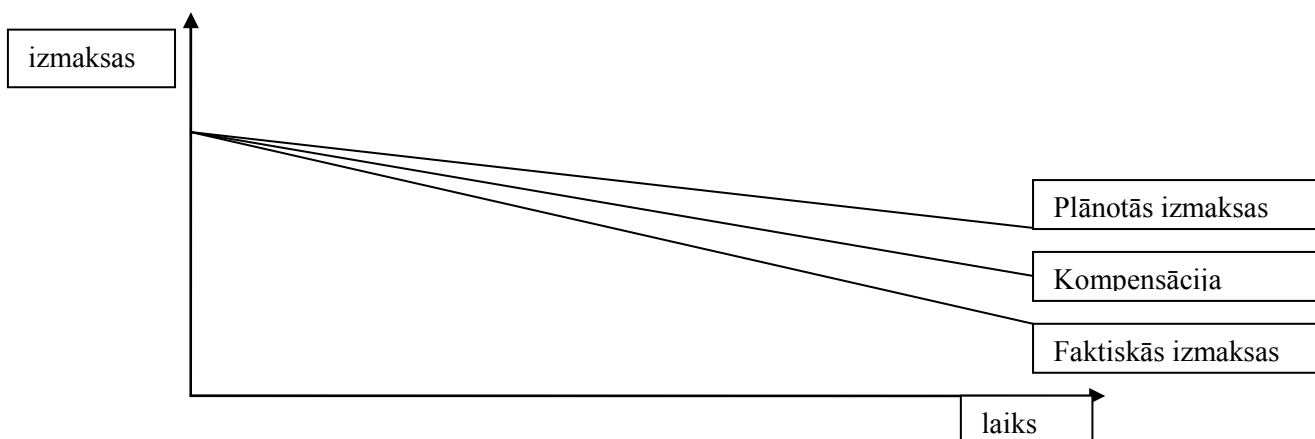
Nostādnēs sniegti divi šādu kompensācijas mehānismu piemēri:

- kompensācijas apjoma iepriekšēja noteikšana: dalībvalsts nosaka fiksētu kompensācijas līmeni, kurā ņemts vērā efektivitātes pieaugums, kādu uzņēmumam paredzēts sasniegt pilnvarojuma akta darbības laikā;
- maksājums ir atkarīgs no tā, kādā mērā ir izpildīti efektivitātes mērķi: dalībvalstis pilnvarojuma aktā nosaka produktivitātes efektivitātes mērķus, un kompensācijas summa ir atkarīga no tā, cik lielā mērā mērķi ir sasniegti. Ja uzņēmums nesasniedz mērķus, peļņa samazinās. Savukārt, ja uzņēmums pārsniedz mērķus, peļņa palielinās.

Jebkurā gadījumā kompensācijas pamatā principā vairs nedrīkstētu būt tikai faktiskās izmaksas. Lai saglabātu stimulu pakalpojumu sniedzējam palielināt efektivitāti, kompensācijas pamatā jābūt plānotajām izmaksām (kompensācijas apjoma iepriekšēja noteikšana) vai plānoto un faktisko izmaksu kombinācijai (maksājums ir atkarīgs no tā, vai ir sasniegti efektivitātes mērķi). Kompensācijas mehānisms ir jānosaka iepriekš, pilnvarojuma aktā.

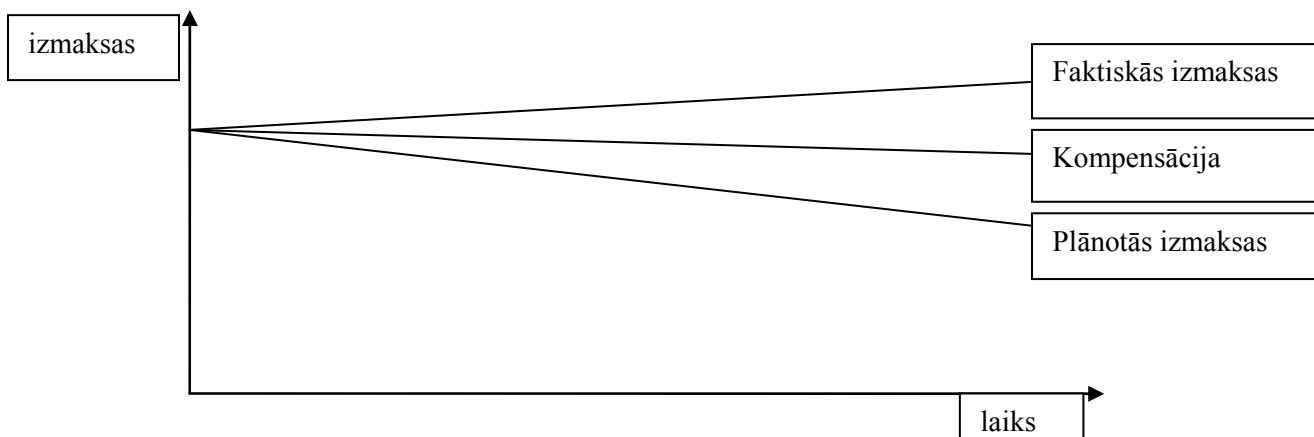
Divos nākamajos attēlos parādīti gadījumi, kad kompensācijas pamatā ir plānoto un faktisko izmaksu kombinācija.

Pirmais gadījums. Efektivitātes palielinājums ir lielāks nekā plānots, tātad faktiskās izmaksas ir mazākas nekā plānotās izmaksas.

Ja faktiskās izmaksas ir mazākas nekā plānotās izmaksas, kompensācija var pārsniegt faktiskās izmaksas, tādējādi palielinot uzņēmuma peļņu. Kompensācija nekādā gadījumā nedrīkst pārsniegt plānotās izmaksas (kam pieskaitīta saprātīga peļņa).

Otrais gadījums. Efektivitātes palielinājums ir mazāks nekā plānots, tātad faktiskās izmaksas ir lielākas nekā plānotās izmaksas.

Ja faktiskās izmaksas pārsniedz plānotās izmaksas, kompensācija nevar segt kopējās faktiskās izmaksas. Tādējādi uzņēmumam jāsedz daļa no zaudējumiem, kas rodas tādēļ, ka tas darbojies ne tik efektīvi kā plānots.

174. Ja kompensācijas apmērs ir noteikts sarunu procedūrā, vai Komisija uzskata, ka ir izpildīts nosacījums par stimuliem efektivitātes palielināšanai?

Saskaņā ar sarunu procedūru līgumslēdzējai iestādei pastāv plaša rīcības brīvība un tādējādi var būt ierobežota citu ieinteresēto uzņēmumu dalība (skatīt paziņojuma 66. punktu). Šā iemesla dēļ Komisija uzskata, ka sarunu procedūra ne vienmēr ir pietiekama, lai nodrošinātu, ka kompensācijas apmērs atbilst zemākajām izmaksām sabiedrībai. Tā paša iemesla dēļ Komisija neuzskata, ka kompensācijas noteikšana sarunu procedūrā automātiski ir pietiekama, lai nodrošinātu, ka kompensācijas apmērā ir ņemts vērā efektivitātes pieaugums. To var novērtēt tikai tad, ja katrā atsevišķā gadījumā rūpīgi izanalizē visu informāciju.

Tādējādi dalībvalstij jānodrošina, ka tad, ja pēc sarunu procedūras tiek noteikta nemainīga kompensācija, šajā summā ir ņemta vērā plānotā efektivitātes palielināšanās.

Jebkurā gadījumā dalībvalstij ir pienākums paziņot par atbalstu, lai saņemtu Komisijas piekrišanu pirms līguma slēgšanas ar sabiedriskā pakalpojuma sniedzēju.

175. Kā maksājuma iepriekšējas noteikšanas gadījumā var novērst risku, ka pakalpojumu sniedzējs norāda lielākus izdevumus vai mazākus ieņēmumus?

Nostādņu 23. punktā norādīts, ka tad, ja kompensācija tiek noteikta, pamatojoties uz plānotajām izmaksām un ieņēmumiem, šīm izmaksām un ieņēmumiem jābalstās uz ticamiem un uzraugāmiem parametriem saistībā ar ekonomikas apstākļiem, kādos tiek sniegti VTNP. Attiecīgā gadījumā tie jānosaka, ņemot vērā nozares regulatīvo iestāžu vai citu no attiecīgā uzņēmuma neatkarīgu struktūru īpašās zināšanas.

Ja nav ticamu un uzraugāmu parametru un dalībvalsts rīcībā ir maz līdzekļu, ar kuriem pārliecināties, ka plānotās izmaksas un ieņēmumi ir ticami, var būt lietderīgāk maksājuma iepriekšējas noteikšanas vietā izmantot citu kompensācijas mehānismu.

Piemēram, dalībvalsts var izstrādāt kompensācijas mehānismu, ņemot vērā noteiktus parametrus, piemēram, pakalpojuma lietotāju skaitu. Šie parametri jānosaka pilnvarojuma aktā.

176. *Saskaņā ar nostādņēm ir atļauts maksāt kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, bet nedrīkst maksāt pārmērīgu kompensāciju; ko nozīmē termins „pārmērīga kompensācija”?*

Nostādņu 47. punktā ir noteikts, ka pārmērīga kompensācija ir uzņēmumam izmaksāta kompensācija, kas pārsniedz summu, kāda par visu līguma darbības laiku ir nepieciešama neto izmaksu segšanai par sabiedriskā pakalpojuma saistību izpildi, ieskaitot saprātīgu peļņu.

Pilnvarojuma aktā jānosaka kompensācijas apmērs vai tā aprēķināšanas mehānisms.

Pārsniegumu, kas rodas, ja efektivitātes palielinājums pārsniedz plānoto, uzņēmums var paturēt, ievērojot pilnvarojuma aktā paredzēto. To uzskata nevis par pārmērīgu kompensāciju, bet par saprātīgu papildpeļņu.

177. *Kāpēc jānodrošina kontrole reizi divos vai trīs gados, ja kompensācija ir noteikta iepriekš kā fiksēts maksājums (un tādējādi nav atkarīga no faktiskajām izmaksām un ieņēmumiem)?*

Saskaņā ar nostādņu 50. punktu, ja dalībvalsts ir iepriekš noteikusi fiksētu kompensācijas līmeni, kurā ir pienācīgi paredzēts un ņemts vērā efektivitātes palielinājums, kādu sabiedriskā pakalpojuma sniedzējam paredzēts panākt pilnvarojuma akta darbības laikā, pamatojoties uz izmaksu un ieņēmumu pareizu sadali un pamatotām prognozēm, pārmērīgas kompensācijas kontrole principā aprobežojas ar pārbaudi, vai peļņas līmenis, kādu pakalpojumu sniedzējs ir tiesīgs sasniegt saskaņā ar pilnvarojuma aktu, iepriekšējā vērtējumā patiešām ir saprātīgs.

Tomēr, ja maksājuma iepriekšēja noteikšana nav notikusi, pamatojoties uz izmaksu un ieņēmumu pareizu sadali un pamatotām prognozēm, kompensācijas mehānisms ir jāpārskata tādā mērā, kāds ir tiesiski pieļaujams. Šādā gadījumā dalībvalstij jānodrošina, ka kompensācijas mehānismā tiek saglabāti stimuli efektivitātes palielināšanai.

178. *Vai regulārajām pārbaudēm būtu jāaprobežojas ar jautājumu par pārmērīgu kompensāciju vai tajās būtu jāaplūko arī tas, vai VTNP joprojām ir pamatots un vai pakalpojumu nevarētu sniegt tirgus?*

Pārbaudi par to, vai pakalpojumu nevarētu sniegt tirgus, veic pirms pilnvarojuma piešķiršanas (skatīti 11. un 12. jautājumu). Nostādņēs valsts iestādēm nav izvirzīta prasība pilnvarojuma periodā pārbaudīt, vai VTNP joprojām ir pamatots. Tomēr, ja dalībvalstis vēlas, to var darīt, lai pārliecinātos, ka VTNP joprojām atspoguļo lietotāju faktiskās vajadzības, vai noskaidrotu, vai pakalpojumu iespējams sniegt, izmantojot citus līdzekļus, kuri rada mazākus konkurences kropļojumus vai valstij neizmaksā tik dārgi.

179. *Vai pārmērīgu kompensāciju var pārnest uz nākamo periodu, ja tā tiek novērsta visā pilnvarojuma periodā kopumā? Vai arī izmaksātie līdzekļi ir jāatgūst?*

Jā, var veikt pārnesi uz nākamo periodu, ja tas atbilst pilnvarojuma aktam un ja, skatot visu pilnvarojuma periodu kopumā, ir novērsta pārmērīga kompensācija.

180. Vai tad, ja uzņēmums, kas ir pilnvarots sniegt VTNP, saņem nepietiekamu kompensāciju, tas saskaņā ar nostādņām var pārnest pārmērīgo kompensāciju, ko tas saņēmis tajā pašā periodā saistībā ar citu VTNP, kuru tas ir pilnvarots sniegt?

Saskaņā ar nostādņu 46. punktu attiecīgā dalībvalsts var nolemt, ka peļņa no citām darbībām, kas nav konkrētais VTNP (kas rodas, sniedzot citu VTNP vai veicot citas darbības, kas nav VTNP), daļēji vai pilnībā jānovirza VTNP finansēšanai.

Tomēr attiecīgais lēmums jāpieņem brīdī, kad pakalpojumu sniedzējs tiek pilnvarots sniegt VTNP, un tas jāatspoguļo pilnvarojuma aktā.

Ja kompensācijas mehānismā ir iestrādāti stimuli VTNP efektīvai sniegšanai, valsts iestādes nedrīkst segt iztrūkumu, kas rodas, ja efektivitātes palielinājums ir mazāks nekā plānots.

Tādas peļņas nodošana, kura rodas, veicot citas darbības, kas nav VTNP, jāatspoguļo attiecīgo uzņēmumu pārskatos, jāveic atbilstoši nostādņu noteikumiem un principiem, īpaši saistībā ar paziņošanas prasību, un pienācīgi jākontrolē. Turklāt pārmērīga kompensācija nevar palikt uzņēmuma rīcībā, pamatojoties uz to, ka tā būtu atbalsts, kas ir saderīgs ar LESD; par šādu atbalstu ir jāpaziņo Komisijai un jāsaņem tās atļauja, ja uz atbalstu neattiecas attiecīgajos noteikumos paredzētais atbrīvojums no paziņošanas pienākuma.

181. Kāpēc Komisija 2.9. iedaļā ir ieviesusi papildu prasības saistībā ar īpaši nopietniem konkurences kropļojumiem, un kādas ir šīs prasības?

Komisijai jānodrošina, ka tirdzniecība un konkurence iekšējā tirgū netiek ietekmētas tādā mērā, kas ir pretrunā ES interesēm (LESD 106. panta 2. punkts). Dažos uzņēmuma gadījumos VTNP pasākums var radīt nopietnus konkurences kropļojumus, kuri var ietekmēt tirdzniecību tādā mērā, kas būtu pretrunā ES interesēm. Tādēļ šādos gadījumos Komisijai jāveic padziļināts novērtējums par ietekmi uz konkurenci un jāvērtē, vai kropļojumus var novērst ar dalībvalstīm piemērojamiem nosacījumiem vai ar pašu dalībvalstu piedāvātām saistībām.

182. Viens no nopietnu kropļojumu piemēriem ir nostādņu 55. punktā minētā uzdevumu nevajadzīga apvienošana. Vai var būt arī uzdevumu nevajadzīga nodalīšana, t. i., kad apvienošana no konkurences viedokļa būtu labāks risinājums (piem., rentablākus pakalpojumus apvienojot ar pakalpojumiem, kuri rada zaudējumus)?

Apvienojot vairākus uzdevumus, var tikt kavēta uzņēmumu savstarpējā konkurence par VTNP sniegšanu, ja šie uzņēmumi nevar sniegt visus konkrētajā VTNP iekļautos pakalpojumus. Uzdevumu nodalīšana parasti šādi neietekmē konkurenci starp uzņēmumiem par VTNP sniegšanu.

Tomēr ir tiesa ka, rentablus pakalpojumus apvienojot ar pakalpojumiem, kuri rada zaudējumus, var samazināties kompensācijas summa, ja to aprēķina saskaņā ar izmaksu sadales metodi. Ja tiek apsvērta uzdevumu apvienošana, ir arī jāpārbauda, vai rentablie pakalpojumi ir kvalificējami kā īsti VTNP – kurus tirgus nesniedz vai nevarētu sniegt.

183. Saskaņā ar 61. punktu dažus saderības nosacījumus nepiemēro pakalpojumiem, uz kuriem attiektos lēmuma darbības joma, bet kuri neatbilst lēmumā noteiktajiem saderības nosacījumiem. Vai varat paskaidrot, kāpēc tas tā, un sniegt kādu piemēru?

Nostādņēs ir sniegti saderības nosacījumi, kurus varētu uzskatīt par pārmērīgi apgrūtinājošiem vai neatbilstīgiem maza apjoma un sociālajiem pakalpojumiem. Gadījumos, kad uz atbalstu attiecas lēmuma 2. panta 1. punkts, t. i., īpaši gadījumos, kad kompensācija nepārsniedz EUR 15 miljonus vai attiecas uz slimnīcām un sociālajiem pakalpojumiem, bet lēmums nav piemērojams, jo atbalsts neatbilst visiem saderības

nosacījumiem, šis atbalsts tiks vērtēts, pamatojoties uz nostādnēm (tādēļ par šādu atbalstu ir jāpaziņo). Šādam atbalstam nepiemēro noteiktus nostādņu saderības nosacījumus, piem., pienākumu rīkot sabiedrisko apspriešanu par sabiedrības vajadzībām, lai noteiktu VTNP, pakalpojumu sniedzēju nediskriminēšanu, novērsto neto izmaksu metodes izmantošanu, pienākumu ieviest stimulus efektivitātes palielināšanai utt.

Piem., ja uz atbalstu attiecas lēmuma 2. panta 1. punkts, bet atbalsts neatbilst kādam lēmuma saderības kritērijam (piem., pilnvarojuma aktā nav precizēti visi lēmuma 4. pantā prasītie elementi), šā atbalsta saderību vērtēs, pamatojoties uz nostādnēm. Saskaņā ar 61. punktu netiks piemēroti daži no saderības nosacījumiem.

3.5.3 Stāšanās spēkā un pārejas noteikumi

184. Kopš kura laika piemēro nostādnes? Vai tām ir atpakaļejošs spēks?

Nostādnes piemēro visiem paziņotajiem atbalsta pasākumiem, pat ja par tiem paziņots pirms 2012. gada 31. janvāra, kas ir datums, kurā nostādnes stājās spēkā¹³⁶.

Nostādnes piemēro arī nelikumīgam atbalstam, par kuru Komisija pieņēmusi lēmumu pēc 2012. gada 31. janvāra, pat ja atbalsts ir piešķirts pirms šā datuma. Tomēr, ja atbalsts piešķirts pirms 2012. gada 31. janvāra, dažas prasības¹³⁷, kuras nepastāvēja iepriekšējās nostādnēs un kuras tādēļ būtu bijis grūti paredzēt, netiek piemērotas¹³⁸.

185. Ja individuāls atbalsts ir likumīgi piešķirts, pamatojoties uz 2005. gada VTNP nostādnēm, vai ir nepieciešams nodrošināt, ka šāds atbalsts tagad atbilst jaunajām nostādnēm? Vai ir jāiesniedz jauns paziņojums?

Nē. Pārskatīšana neietekmē individuālu atbalstu, kurš piešķirts pirms pārskatīto nostādņu stāšanās spēkā un kuru Komisija atzinusi par saderīgu saskaņā ar 2005. gada nostādnēm, un tam nav jāatbilst pārskatītajām nostādnēm. Ja tiek piešķirts jauns pilnvarojums, tam jābūt saderīgam ar jauno VTNP paketi un (ja jaunā kompensācija par VTNP sniegšanu neatbilst lēmumam) ir jāiesniedz jauns paziņojums.

186. Kādi ir noteikumi attiecībā uz esošajām shēmām?

Saskaņā ar nostādnēs paredzētajiem „attiecīgajiem pasākumiem”¹³⁹ dalībvalstīm līdz 2013. gada 31. janvārim jāpublicē saraksts ar visām esošajām atbalsta shēmām, kuras paredz kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu un kuras neatbilst pārskatītajām nostādnēm. Sarakstu var publicēt internetā, valsts oficiālajā vēstnesī vai izmantojot citus atbilstīgus līdzekļus. Šis atbalsta shēmas jāsapasaka ar pārskatītajām nostādnēm līdz 2014. gada 31. janvārim. Visas dalībvalstis ir piekritušas šiem attiecīgajiem pasākumiem. Tādējādi attiecīgo esošo atbalsta shēmu piemērošana pēc 2014. gada 31. janvāra nav likumīga.

3.6 VTNP pakete un citi noteikumi

187. Vai VTNP saistībā ar bezdarbnieku sociālo un profesionālo integrāciju un profesionālo apmācību ir lēmuma vai Regulas (EK) Nr. 800/2008¹⁴⁰ (vispārējā grupu atbrīvojuma regula) darbības jomā?

¹³⁶ Skatīt nostādņu 68. punktu.

¹³⁷ Apspriešana par vajadzību pēc sabiedriskajiem pakalpojumiem, atbilstība ES publiskā iepirkuma noteikumiem, nediskriminēšana, novērsto neto izmaksu metodes izmantošana, efektivitātes palielināšanas stimulu ieviešana kompensācijas mehānismā un informācijas publicēšana, tostarp par piešķirtā atbalsta summu.

¹³⁸ Skatīt nostādņu 69. punktu.

¹³⁹ Skatīt nostādņu 70. punktu.

¹⁴⁰ OV L 214, 9.8.2008., 3. lpp.

VTNP attiecībā uz sociālo vai profesionālo integrāciju vai profesionālo apmācību, kuru valsts šādi definējusi un uzticējusi sniegt konkrētam uzņēmumam, var būt lēmuma darbības jomā, ja ir izpildīti lēmuma nosacījumi. Tādējādi kompensācija, kas uzņēmumam tiek maksāta par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu sociālās un profesionālās integrācijas vai apmācības jomā, var būt atbrīvota no paziņošanas prasības, ja attiecīgais uzņēmums reāli ir pilnvarots pildīt šo sabiedriskā pakalpojuma uzdevumu (sīkāk par pilnvarojuma nosacījumiem skatīt lēmuma 2., 4. un 6. pantu un šīs rokasgrāmatas 3.4.2. iedaļu).

Turklāt atbalstu uzņēmumiem, kuri pieņem darbā nelabvēlīgā situācijā esošus darba ņēmējus Regulas (EK) Nr. 800/2008 2. panta 18. punkta nozīmē, var atbrīvot no regulā noteiktās paziņošanas prasības, ja ir izpildīti regulas I nodaļas un 40. panta nosacījumi.

Arī atbalstu uzņēmumiem, kuri veic ieguldījumu darbinieku apmācībā Regulas (EK) Nr. 800/2008 38. panta nozīmē, var atbrīvot no regulā noteiktās paziņošanas prasības, ja ir izpildīti regulas I nodaļas un 39. panta nosacījumi.

188. Vai atbilstība VTNP paketei nozīmē, ka nav jāpiemēro publiskā iepirkuma noteikumi?

Nē. VTNP pakete attiecas tikai uz ES valsts atbalsta tiesībām. Tā nekādi neierobežo ES publiskā iepirkuma noteikumu piemērošanu (skatīt lēmuma 29. apsvērumu, nostādņu 10. punkta b) apakšpunktu, VTNP *de minimis* regulas 21. apsvērumu). Tā arī neierobežo valsts publiskā iepirkuma noteikumu piemērošanu.

189. Vai ESF un ERAF piešķirts finansējums VTNP ir uzskatāms par valsts atbalstu? Vai par to atbild dalībvalstis vai Komisija?

Attiecībā uz valsts atbalsta noteikumu piemērošanu finansējums, kuru dalībvalstis ir piešķirušas, izmantojot ESF un ERAF līdzekļus, ir uzskatāms par valsts līdzekļiem. Tādēļ finansējumam, kuru dalībvalstis piešķirušas, izmantojot šos līdzekļus, valsts atbalsta noteikumus piemēro tādā pašā veidā kā gadījumā, kad finansējums ir piešķirts tieši no pašas dalībvalsts budžeta.

190. Vai VTNP finansējums, izmantojot ESF un ERAF līdzekļus, ir jāpiešķir saskaņā ar VTNP paketi? Vai par to atbild dalībvalstis vai Komisija?

Valsts subsīdijas, ko dalībvalstis piešķirušas, izmantojot ESF un ERAF līdzekļus, tāpat kā jebkurš cits publiskais finansējums, kura mērķis ir dot uzņēmumam iespēju sniegt vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumus, ir iekļaujamas kompensācijas aprēķinā par šādu pakalpojumu sniegšanu, un tās jāpiešķir saskaņā ar VTNP paketi. Par kompensācijas aprēķināšanas, kontroles un pārskatīšanas parametru noteikšanu pilnvarojuma aktā atbild valsts vai reģionālā iestāde vai pašvaldība, kura ievieš vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu, neatkarīgi no minētajam pakalpojumam piešķirtā finansējuma avota. Tas, ka līdzekļu avots ir ESF vai ERAF, nekādā veidā neietekmē to, kā dalībvalstis nosaka sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas uzdevumu – tas vienmēr ir dalībvalstu kompetencē.

191. Vai VTNP finansējums no ELFLA ir valsts atbalsts?

Jebkurā gadījumā, kad dalībvalstis īsteno rīcības brīvību saistībā ar līdzekļu piešķiršanu, finansējumam, kas tiek piešķirts lauku attīstības regulas ietvaros, ir piemērojami valsts atbalsta noteikumi (skatīt Regulas (EK) Nr. 1698/2005 88. pantu). Tomēr saskaņā ar lauku attīstības regulu I pielikumā minētajiem produktiem valsts atbalsta noteikumus nepiemēro ne Eiropas Savienības atbalstam, ne dalībvalstu veiktajiem maksājumiem.

Saskaņā ar iepriekš minētajiem nosacījumiem atbalstam lauku attīstībai, kas piešķirts I pielikumā neminētiem produktiem, valsts atbalsta noteikumus pilnībā piemēro visām maksājumu daļām: Eiropas Savienības daļai, dalībvalsts veiktajam finanšu ieguldījumam

(līdzfinansējumam) un valsts papilddaļai (papildu atbalstam). Tādēļ, ja ir piemērojami vispārējie valsts atbalsta noteikumi, var piemērot īpašos noteikumus par VTNP.

192. Vai finansējums VTNP, izmantojot ELFLA līdzekļus, saistībā ar I pielikumā neminētiem produktiem jāpiešķir saskaņā ar VTNP paketi?

Uz pasākumiem lauku attīstībai attiecībā uz produktiem, kas nav lauksaimniecības produkti, attiecas *de minimis* regula (Regula (EK) Nr. 1998/2006), valsts atbalsta grupu atbrīvojuma regula vai jau apstiprinātie lēmumi par valsts atbalstu. Attiecībā uz apstiprinātiem lēmumiem par valsts atbalstu VTNP gadījumā jābūt izpildītiem VTNP paketes nosacījumiem.

Atbalsts, kas tiek piešķirts no ELFLA līdzekļiem, tāpat kā jebkurš cits publiskais finansējums, kura mērķis ir dot uzņēmumam iespēju sniegt vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumus, ir iekļaujamas kompensācijas aprēķinā par šādu pakalpojumu sniegšanu. Atbalsta kopējā summa (t. i., Savienības daļa, līdzfinansējums un papildu atbalsts) jāpiešķir saskaņā ar VTNP paketi.

Par kompensācijas aprēķināšanas, kontroles un pārskatīšanas parametru noteikšanu pilnvarojuma aktā atbild valsts vai reģionālā iestāde vai pašvaldība, kura ievieš vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu, neatkarīgi no minētajam pakalpojumam piešķirtā valsts finansējuma avota.

193. Kāda ir mijiedarbība starp valsts atbalsta noteikumiem reģionālā atbalsta jomā, kuri nosaka konkrētas atbalsta intensitātes, un VTNP noteikumiem?

Ja ERAF finansējums atbilst visām lēmuma vai nostādņu prasībām, tas ir saderīgs ar iekšējo tirgu, pamatojoties uz LESD 106. panta 2. punktu. Šādā gadījumā nepiemēro reģionālā atbalsta pamatnostādņēs noteiktās atbalsta intensitātes (pamatojoties uz LESD 107. panta 3. punkta a) un c) apakšpunktu).

Ja papildus sabiedriskā pakalpojuma uzdevumiem uzņēmums veic arī citas darbības, tas par šīm citām darbībām var saņemt reģionālo atbalstu. Šādā gadījumā ir nepieciešama atsevišķa grāmatvedības uzskaitē, lai nodrošinātu, ka ir izpildīti abu darbības veidu attiecīgie saderības nosacījumi.

194. Vai valsts atbalsta kontrole ir saderīga ar ESF finansējuma kontroli?

Valsts atbalsta kontrolei un ESF finansējuma kontrolei ir atšķirīgi mērķi: no vienas puses, nepieļaut, ka dalībvalstis piešķir atbalstu, kas izkropļo konkurenci, no otras puses, nodrošināt, ka ES piešķirtais finansējums noteiktiem projektiem tiek izmantots, ievērojot tā piešķiršanas nosacījumus.

Pastāv iespēja, ka viena un tā paša projekta finansējums ir jāpārbauda no abiem aspektiem. Attiecīgā gadījumā ESF kontrolē tiks pārbaudīta arī atbilstība valsts atbalsta noteikumiem. To nosaka tas, ka darbībām, kuras līdzfinansē ESF, jāatbilst Līguma un saskaņā ar Līgumu pieņemto tiesību aktu noteikumiem¹⁴¹.

195. Saskaņā ar noteikumiem par ESF līdzekļu pārvaldību attiecināmi ir tikai tādi izdevumi un ieņēmumi, kuri ir tieši saistīti ar līdzfinansēto projektu, t. i., neietverot saprātīgu peļņu. Ja VNŠP tiek finansēts no ESF līdzekļiem, vai var tikt iekļauta saprātīga peļņa, kā paredzēts lēmumā?

Saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem valsts iestāde, kas finansē projektu, tiešām var pilnībā segt pakalpojuma sniedzēja izmaksas, kā arī „saprātīgu peļņu”. Tomēr saprātīga peļņa nav iekļauta attiecināmajā summā saskaņā ar ESF. Praksē abu noteikumu kopumu

¹⁴¹ Skatīt Regulas (EK) Nr. 1083/2006 9. panta 5. punktu.

mijiedarbība nerada reālu problēmu, jo saskaņā ar VTNP paketi valsts iestāde drīkst segt saprātīgu peļņu no saviem līdzekļiem, ja tā to vēlas.

196. Kāda ir saikne starp ESF līdzfinansēto projektu kontroles mehānismu un VTNP paketē noteikto pārmērīgas kompensācijas kontroli?

Iestādes, kas atbild par ESF darbības programmu pārvaldību, sistemātiski pārbauda ESF finansētos projektus. Regulā (EK) Nr. 1083/2006 paredzēti sīki izstrādāti noteikumi par kontroles sistēmām, kas jāievieš iestādēm, kuras atbild par ESF darbības programmām. ESF vadošajai iestādei jāpārbauda, vai līdzfinansētie produkti un pakalpojumi ir piegādāti/sniegti un vai atbalsta saņēmēja norādītie izdevumi ir faktiskie izdevumi un atbilst ES un valsts noteikumiem. Pirms izdevumu deklarēšanas Komisijai sertifikācijas iestādei cita starpā jāapliecina, ka izdevumu pārskats ir pareizs un deklarētie izdevumi atbilst ES un valsts noteikumiem.

Savukārt VTNP paketē ir noteikta prasība ieviest kontroles mehānismu, bet konkrētā kārtība paliek dalībvalstu ziņā. Šā mehānisma mērķis ir nodrošināt, ka nav piešķirta pārmērīga kompensācija; to ne vienmēr var konstatēt ESF pārbaudē, jo šo pārbaūžu ietvaros uzmanība tiek koncentrēta uz ESF atbilstīgajām izmaksām (piemēram, tajās nepārbaudīs saprātīgas peļņas aspektu). Kaut arī abi kontroles mehānismi atsevišķās jomās var pārklāties un vajadzības gadījumā tos var pat kombinēt, katram no tiem ir savi darbības principi, un tie ir jāievēro.

197. Ja dalībvalsts piešķir priekšrocību uzņēmumam, kas ir pilnvarots pildīt tādas sabiedriskā pakalpojuma saistības elektronisko sakaru jomā, kuras ir ārpus Direktīvas 2002/22/EK¹⁴², kas grozīta ar Direktīvu 2009/136/EK, darbības jomas, vai attiecīgo kompensāciju tomēr ir iespējams novērtēt, ņemot vērā valsts atbalsta noteikumus?

Direktīvā 2002/22/EK ir noteikts, ka dalībvalstis var izlemt savā teritorijā noteikt papildu pakalpojumus, kas neizriet no direktīvā paredzētajām universālā pakalpojuma saistībām, un tos finansēt saskaņā ar ES tiesību aktiem (skatīt Direktīvas 2002/22/EK 32. pantu un 25. un 46. apsvērumu).

Līdz ar to, ja dalībvalsts piešķir priekšrocību juridiskai personai, kas atbild par tādu sabiedrībai pieejamu telefonsakaru pakalpojumu sniegšanu, uz ko neattiecas direktīvas II nodaļā noteiktās universālā pakalpojuma saistības, tai vienmēr jāizvērtē atbilstība spriedumā *Altmark* lietā paredzētajiem kritērijiem un citiem valsts atbalsta nosacījumiem (t. i., valsts līdzekļu nodošana un attiecināmība uz valsti, konkurences kropļojumi un ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, attiecīgā pasākuma selektivitāte), lai noteiktu, vai pastāv valsts atbalsts.

4. JAUTĀJUMI PAR PUBLISKĀ IEPIRKUMA NOTEIKUMU PIEMĒROŠANU VNŠP

4.1 VNŠP sniedz pati valsts iestāde

198. Cik lielā mērā valsts iestāde var pieņemt lēmumu par to, ka tā pati tieši sniegs VNŠP? Citiem vārdiem sakot, kāda ir valsts iestādes rīcības brīvība pieņemt lēmumu par to, vai kādu pakalpojumu sniegt tieši vai tā sniegšanu uzticēt trešai personai? Vai šāda lēmuma pieņemšana ir pilnībā valsts iestādes ziņā?

¹⁴² Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīva 2002/22/EK par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem (universālā pakalpojuma direktīva), OV L 108, 24.4.2002., 51. lpp.

Valsts iestādes var pilnībā pašas pieņemt lēmumu par to, vai kādu pakalpojumu sniegt pašām vai pilnvarot trešo personu (pakalpojuma sniegšanu nodot ārpakalpojumu sniedzējam). Publiskā iepirkuma noteikumi ir piemērojami tikai tādā gadījumā, ja valsts iestāde nolemj uzticēt pakalpojuma sniegšanu trešai personai, par to maksājot atlīdzību.

199. ES noteikumus par pakalpojumu sniedzēja izvēli parasti nepiemēro, ja valsts iestādes pašas sniedz pakalpojumu tieši vai, izmantojot iekšēju pakalpojumu sniedzēju (t. i., pakalpojums tiek sniegts, izmantojot iekšējos resursus). Kāda ir šā pakalpojumu iekšējas sniegšanas izņēmuma darbības joma un ierobežojumi?

Pakalpojumu iekšējas sniegšanas izņēmums ir piemērojams situācijās, kad valsts iestāde nolemj sniegt pakalpojumu pati, pat ja tā šim nolūkam izmanto juridiski nošķirtu struktūru. Šādā gadījumā uzskata, ka valsts iestāde un struktūra, kas sniedz pakalpojumu, faktiski ir viens vesels. Uz šādām attiecībām neattiecas ne pārredzamības, vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminācijas principi, kuri izriet no Līguma, ne publiskā iepirkuma direktīva (Direktīva 2004/18/EK, turpmāk „direktīva”)¹⁴³.

Pakalpojumu iekšējas sniegšanas izņēmuma piemērošanas nosacījumi ir šādi:

A) kontrolei, kādu valsts iestāde īsteno pār juridiski nošķirto struktūru viena pati vai kopā ar citām valsts iestādēm, jābūt līdzīgai kā kontrolei, kādu tā īsteno pār savām struktūrvienībām.

Tas, vai kontrole, kādu valsts iestāde īsteno pār juridiski nošķirto struktūru, ir līdzīga kontrolei, kādu tā īsteno pār savām struktūrvienībām, ir skatāms katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā visus attiecīgos tiesību aktu noteikumus un apstākļus (tiesību akti, attiecīgās juridiskās personas statūti, akcionāru līgums u. c.). Jebkurā gadījumā valsts iestādes kontrolei pār šo struktūru jābūt tādai, lai tā var izšķirīgi ietekmēt gan struktūras stratēģiskos mērķus, gan nozīmīgākos lēmumus.

Tiesa ir nepārprotami noteikusi, ka tad, ja šādas trešās personas kapitāls kaut vai tikai mazākumā ir privāta uzņēmuma īpašumā, ir izslēgts, ka kontrole, kādu valsts iestāde īsteno pār šādu struktūru, ir līdzīga kontrolei, kādu tā īsteno pār savām struktūrvienībām¹⁴⁴.

un

B) juridiski nošķirtā juridiskā persona galveno savas darbības daļu veic kopā ar vienu vai vairākām kontrolējošām valsts iestādēm¹⁴⁵.

Pakalpojumu iekšējas sniegšanas izņēmums un līdzīga kopīga kontrole: attiecībā uz pirmo kritēriju (līdzīga kontrole) Tiesa ir atzinusi, ka nav svarīgi, vai līdzīgu kontroli veic viena iestāde, un līdz ar to līdzīgu kontroli var īstenot kopīgi vairākas valsts iestādes¹⁴⁶. Tā arī apstiprinājusi, ka tad, ja vairākas valsts iestādes kontrolē juridiski nošķirto personu, otrs kritērijs (galvenā darbība) var tikt izpildīts, ņemot vērā darbību, kuru juridiski nošķirtā persona veic kopā ar visām valsts iestādēm¹⁴⁷. Attiecīgi publiskā iepirkuma procedūras nav jāpiemēro, ja vairākas valsts iestādes sadarbojas vienas atsevišķas valsts struktūras ietvaros, kuru kopīgi kontrolē valsts

¹⁴³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīva 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, OV L 134, 30.4.2004., 114. lpp.

¹⁴⁴ Spriedums lietā C-26/03 *Stadt Halle*, Krājums 2005, I-0001. lpp., 49.–50. punkts.

¹⁴⁵ Spriedums lietā C-107/98 *Teckal*, *Recueil* 1999, I-8121. lpp., 50. punkts.

¹⁴⁶ Spriedums lietā C-324/07 *Coditel Brabant*, Krājums 2008, I-8457. lpp., un spriedums lietā C-573/07 *Sea*, Krājums 2009, I-8127. lpp.

¹⁴⁷ Spriedums lietā C-340/04 *Carbotermo*, Krājums 2006, I-4137. lpp., 70. punkts, un spriedums lietā C-295/05 *Asemfo*, Krājums 2007, I-2999. lpp., 62. punkts.

iestādes, kam tā pieder, un kura savu galveno darbību veic kopā ar šīm valsts struktūrām. Sīkāku informāciju par sadarbību starp valsts iestādēm skatīt atbildē uz 211. jautājumu.

Informāciju par atbilstību valsts atbalsta noteikumiem gadījumos, kad VNŠP sniedzējs ir saistīts ar valsts iestādi („iekšējs pakalpojumu sniedzējs”) skatīt atbildē uz 220. jautājumu.

4.2 VNŠP sniegšana par atlīdzību ir uzticēta trešai personai

200. *Kādu tiesisko regulējumu piemēro, ja valsts iestāde nolemj nodot VNŠP ārpalpojuma sniedzējam par atlīdzību?*

Ja valsts iestāde nolemj pakalpojumu nodot ārpalpojumu sniedzējam par atlīdzību, tai ir saistoši ES tiesību aktu noteikumi par tiesību piešķiršanu slēgt pakalpojumu valsts līgumus vai pakalpojumu koncesijas.

Pastāv divu veidu gadījumi:

A) valsts iestāde noslēdz pakalpojumu valsts līgumu. Šādā gadījumā valsts iestāde maksā pakalpojumu sniedzējam noteiktu nemainīgu atlīdzību. Iespējamās divu veidu situācijas:

a) līguma vērtība pārsniedz robežlielumus Direktīvas 2004/18/EK piemērošanai.

Ja attiecīgie robežlielumi ir sasniegti¹⁴⁸, uz pakalpojumu valsts līgumiem attiecas direktīvas darbības joma. Tomēr saskaņā ar direktīvas 21. pantu uz līgumiem par veselības aprūpes un sociālajiem pakalpojumiem attiecas nevis visi direktīvas konkrētie noteikumi¹⁴⁹, bet tikai daži tās panti. Īpaši tiek izvirzīta prasība tehniskās specifikācijas¹⁵⁰ atbilstoši direktīvai noteikt iepirkuma procesa sākumā un publicēt līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras rezultātus¹⁵¹. Turklāt, piešķirot tiesības slēgt veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu līgumus, kuri ir pārrobežu interešu priekšmets, valsts iestādēm jānodrošina atbilstība arī LESD pamatprincipiem, piemēram, pārredzamības prasībai un pienākumam nodrošināt vienlīdzīgu un nediskriminējošu attieksmi pret ekonomikas dalībniekiem¹⁵². Sīkāku informāciju par jēdzienu „pārrobežu intereses” skatīt atbildē uz 201. jautājumu.

Tomēr saskaņā ar šiem principiem jāievēro tikai ES Tiesas izstrādātie pamatstandarti, bet nav jānodrošina atbilstība visam Direktīvas 2004/18/EK noteikumu kopumam. Tādēļ, slēdzot pakalpojumu valsts līgumu, saskaņā ar kuru sociālie pakalpojumi tiek nodoti ārpalpojumu sniedzējam, valsts iestādēm jau ir lielāka rīcības brīvība salīdzinājumā ar citām nozarēm.

Tomēr jānorāda, ka līgumos par jauktu pakalpojumu sniegšanu, kuri attiecas uz sociāliem pakalpojumiem un citiem pakalpojumiem, piemēram, transporta, zinātniskās pētniecības, konsultāciju vai uzturēšanas pakalpojumiem, uz kuriem

¹⁴⁸ Direktīvas 2004/18/EK 7. pants.

¹⁴⁹ Sociālie pakalpojumi un veselības aprūpes pakalpojumi ir iekļauti pakalpojumu sarakstā Direktīvas 2004/18/EK II B pielikumā. Uz līgumiem par šiem pakalpojumiem attiecas ierobežots direktīvas noteikumu skaits (par atšķirībām starp II A un II B pielikumā uzskaitītajiem pakalpojumiem skatīt Direktīvas 2004/18/EK 20. un 21. pantu). Minētos kodus skatīt Iekšējā tirgus ĢD vietnē www.simap.europa.eu.

¹⁵⁰ Direktīvas 2004/18/EK 21. pants saistībā ar 23. pantu.

¹⁵¹ Direktīvas 2004/18/EK 21. pants saistībā ar 35. panta 4. punktu.

¹⁵² Citiem vārdiem sakot, šie pakalpojumi ir ar nozīmi citu Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstu ekonomikas dalībniekiem. Skatīt spriedumu lietā C-507/03 Komisija / Īrija, Krājums 2007, I-9777. lpp., 29. un turpmākie punkti.

pilnībā attiecas publiskā iepirkuma direktīva¹⁵³, direktīvu ierobežotā apjomā, kā skaidrots iepriekš, piemēro tikai tad, ja sociālo pakalpojumu vērtība¹⁵⁴ ir lielāka nekā citu pakalpojumu vērtība.

Piemēram, neatliekamās palīdzības pakalpojumi ietver gan veselības aprūpes, gan transporta pakalpojumus. Ja transporta pakalpojumu vērtība pārsniedz veselības aprūpes pakalpojumu vērtību, piemēro visus direktīvas noteikumus. Ja veselības aprūpes pakalpojumu vērtība ir lielāka, direktīvu piemēro tikai daļēji, kā skaidrots iepriekš¹⁵⁵.

b) līguma vērtība nesasniedz robežlielumu Direktīvas 2004/18/EK piemērošanai.

Ja piedāvājamā līguma vērtība ir mazāka nekā robežlielums direktīvas piemērošanai, valsts iestādei tomēr jānodrošina atbilstība ES tiesību aktu pamatnoteikumiem un principiem, piemēram, vienlīdzīgas attieksmes, nediskriminēšanas un pārredzamības principam, ja attiecīgais līgums ir pārrobežu interešu priekšmets. Sīkāku informāciju par minēto principu būtību skatīt atbildē uz 201. jautājumu.

B) valsts iestāde piešķir pakalpojuma koncesiju. Šādā gadījumā atlīdzība izpaužas galvenokārt kā tiesības saimnieciski izmantot attiecīgo pakalpojumu¹⁵⁶. Koncesionārs uzņemas būtisko risku, kas saistīts ar attiecīgo pakalpojumu sniegšanu¹⁵⁷. Valsts iestādēm, kuras piešķir pakalpojuma koncesiju, kas ir pārrobežu interešu priekšmets, jānodrošina atbilstība ES tiesību aktu pamatnoteikumiem un principiem, jo īpaši pārredzamības, vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminācijas principam¹⁵⁸. Sīkāku informāciju par minēto principu būtību skatīt atbildē uz 202. jautājumu.

201. Ko nozīmē jēdziens „pārrobežu intereses”?

Valsts līgums vai koncesija ir pārrobežu interešu priekšmets, ja tas ir ar nozīmi citu Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstu ekonomikas dalībniekiem¹⁵⁹.

Valsts iestādei katrā atsevišķā gadījumā ir jānovērtē, kāda ir citu dalībvalstu ekonomikas dalībnieku iespējamā interese par līgumu, ja valsts tiesību aktos nav sniegtas konkrētas norādes.

Ja valsts līgums vai koncesija ir pārrobežu interešu priekšmets, procedūrā, kurā tiek piešķirtas tiesības slēgt šādu līgumu vai koncesiju, valsts iestādei jānodrošina atbilstība LESD principiem (nediskriminēšana, pārredzamība utt.)¹⁶⁰. Valsts līgumiem un koncesijām, kas nav pārrobežu interešu priekšmets, LESD principi nav saistoši.

Tādēļ noteiktos apstākļos tiesības slēgt līgumus par neliela apjoma vietēja rakstura pakalpojumu sniegšanu var piešķirt, nenodrošinot atbilstību minētajiem principiem, ja attiecīgie pakalpojumi nav pārrobežu interešu priekšmets citu dalībvalstu uzņēmumiem un tādējādi neietekmē iekšējā tirgus darbību. Tā var būt gadījumos, kad, ņemot vērā

¹⁵³ Pakalpojumi, kas uzskaitīti Direktīvas 2004/18/EK II A pielikumā.

¹⁵⁴ Direktīvas 2004/18/EK 22. pants.

¹⁵⁵ Skatīt spriedumu lietā C-76/97 *Tögel*, *Recueil* 1998, I-5357. lpp., 29.–40. punkts.

¹⁵⁶ Skatīt Direktīvas 2004/18/EK 1. panta 4. punktu.

¹⁵⁷ Skatīt Direktīvas 2004/18/EK 17. pantu un Tiesas judikatūru, jo īpaši 2010. gada 25. marta spriedumu lietā C-451/08 *Helmut Mueller*, Krājums 2010, I-2673. lpp.

¹⁵⁸ Skatīt spriedumus lietā C-324/98 *Telaustria*, *Recueil* 2000, I-10745. lpp., 62. punkts, lietā C-231/03 *Coname*, Krājums 2005, I-7287. lpp., 16.–19. punkts, un lietā C-458/03 *Parking Brixen*, Krājums 2005, I-8585. lpp., 49. punkts.

¹⁵⁹ Skatīt spriedumu lietā C-507/03 Komisija / Īrija, Krājums 2007, I-9777. lpp., 29. un turpmākie punkti.

¹⁶⁰ Spriedums lietā C-59/00 *Bent Moustén Vestergaard*, *Recueil* 2001, I-9505. lpp., 20. punkts, spriedums lietā C-264/03 Komisija / Francija, Krājums 2005, I-8831. lpp., 32.–33. punkts, spriedums lietā C-6/05 Komisija / Grieķija, Krājums 2007, I-4557. lpp., 3. punkts.

līguma nelielo vērtību¹⁶¹ (kas ir ievērojami mazāka par robežlielumu Direktīvas 2004/18/EK piemērošanai, kas patlaban ir EUR 200 000¹⁶²), sociālā pakalpojuma raksturu un attiecīgo tirgus segmentu, nav ticams, ka citu dalībvalstu ekonomikas dalībnieki būs potenciāli ieinteresēti sniegt attiecīgos pakalpojumus¹⁶³.

Piemēram, lietās, kas bija saistītas ar līgumiem par juridisku pakalpojumu sniegšanu, kuru vidējā vērtība ir apmēram EUR 5000¹⁶⁴, vai par pilsētplānošanas pakalpojumu sniegšanu vērtībā no EUR 6000 līdz EUR 26 500¹⁶⁵, Komisija uzskatīja, ka, ņemot vērā šo līgumu nelielo vērtību (aptuveni 10 % vai mazāk no robežlieluma direktīvas piemērošanai) un katras lietas konkrētos apstākļus, attiecīgie līgumi nav nozīmīgi no iekšējā tirgus viedokļa.

Arī sūdzība, kas iesniegta par attiecīgo līgumu, nav pietiekams pierādījums, ka līgums ir pārrobežu interešu priekšmets¹⁶⁶.

Lai novērtētu, vai līgums ir nozīmīgs iekšējam tirgum, valsts iestādes var atsaukties uz Komisijas skaidrojošo paziņojumu¹⁶⁷ par ES tiesību aktiem, ko piemēro līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā, uz ko neattiecas vai tikai daļēji attiecas publiskā iepirkuma direktīvu noteikumi¹⁶⁸. Šis paziņojums attiecas uz līgumiem, uz kuriem tikai daļēji attiecas publiskā iepirkuma direktīvas, piemēram, līgumiem par veselības aprūpes un sociālajiem pakalpojumiem¹⁶⁹. Tā kā paziņojumā ir sniegts vispārējs skaidrojums par to, ko saskaņā ar Līgumu nozīmē jēdziens „nozīmīgs iekšējam tirgum”, to var izmantot kā norādes arī koncesiju gadījumā.

202. Kādi pienākumi izriet no pārredzamības un nediskriminēšanas principa?

Saskaņā ar ES Tiesas judikatūru pārredzamības, vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminēšanas princips uzliek par pienākumu attiecīgi publiskot valsts iestādes nodomu noslēgt valsts līgumu vai koncesiju. Šis paziņojums var aprobežoties ar īsu aprakstu par būtiskāko informāciju par piedāvāto līgumu un līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas metodi, ietverot aicinājumu sazināties ar konkrēto valsts iestādi. Ir svarīgi, lai visiem potenciāli ieinteresētajiem ES pakalpojumu sniedzējiem būtu iespēja izrādīt interesi pretendēt uz attiecīgo līgumu.

Pēc tam valsts iestāde var nediskriminējoši un objektīvi atlasīt pieteikuma iesniedzējus, kuri tiks aicināti iesniegt piedāvājumu, un attiecīgā gadījumā pārrunāt līguma vai koncesijas nosacījumus. Pārrunu laikā attieksmei pret visiem ekonomikas dalībniekiem jābūt vienāda un tiem no valsts iestādes jāsaņem viena un tā pati informācija.

¹⁶¹ Vērtības kritērijs pats par sevi nav pietiekama norāde, ka tirgū nav pārrobežu interešu. Kā Tiesa noteikusi 31. punktā spriedumā apvienotajās lietās C-147/2006 un C-148/2006 *Secap*, Krājums 2008, I-3565. lpp., „noteiktos gadījumos robežas šķērso apdzīvotas vietas, kas atrodas dažādu dalībvalstu teritorijā, un ka šādos apstākļos pat publiskā iepirkuma līgumi ar nelielu vērtību var būt zināmu pārrobežu interešu priekšmets”.

¹⁶² Pēc indeksēšanas atbilstoši Komisijas 2011. gada 30. novembra Regulai (ES) Nr. 1251/2011, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/17/EK, 2004/18/EK un 2009/81/EK attiecībā uz to piemērošanas robežvērtībām līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās.

¹⁶³ Skatīt spriedumu lietā C-231/03 *Coname*, Krājums 2005, I-7287. lpp., 20. punkts, saistībā ar pakalpojumu koncesijām.

¹⁶⁴ Skatīt paziņojumu preseī IP/07/357, 2007. gada 21. marts.

¹⁶⁵ Skatīt paziņojumu preseī IP/06/1786, 2006. gada 31. decembris.

¹⁶⁶ Skatīt spriedumu lietā C-507/03 Komisija / Īrija, Krājums 2007, I-9777. lpp., 34. punkts.

¹⁶⁷ Šo paziņojumu Tiesa analizējusi lietā T-258/06 *Vācija / Komisija*, secinot, ka kopumā paziņojumā nav iekļauti jauni noteikumi par valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu, kuri pārsniegtu Savienības tiesību aktos noteikto pašreizējo saistību apjomu.

¹⁶⁸ OV C 179, 1.8.2006., 2. lpp.

¹⁶⁹ Kā norādīts Direktīvas 2004/18/EK II B pielikumā.

Saskaņā ar Tiesas judikatūru par tiesību efektīvu aizsardzību¹⁷⁰ vismaz tiem uz lēmumiem, kuri negatīvi ietekmē personu, kura ir vai ir bijusi ieinteresēta noslēgt līgumu (piemēram, lēmumam noraidīt pretendentu), būtu jāattiecinā pārbaude, lai noteiktu, vai nav pārkāpti pamatstandarti, kuri izriet no ES primārajiem tiesību aktiem.

Minēto principu piemērošanai valsts iestādes var atsaukties uz Komisijas skaidrojošo paziņojumu par ES tiesību aktiem, ko piemēro līgumslēgšanas tiesību piešķiršanā, uz ko neattiecas vai tikai daļēji attiecas publiskā iepirkuma direktīvu noteikumi. Kā minēts iepriekš, šajā paziņojumā ir runa arī par līgumiem, uz kuriem tikai daļēji attiecas publiskā iepirkuma direktīvas (turpmāk „direktīvas”)¹⁷¹, piemēram, līgumiem par pakalpojumu sniegšanu, kuri uzskaitīti Direktīvas 2004/18/EK II B pielikumā, tostarp veselības aprūpes un sociālajiem pakalpojumiem¹⁷². Kā norādīts 200. jautājumā un Direktīvas 2004/18/EK 21. pantā, valsts līgumiem par šādu pakalpojumu sniegšanu piemēro tikai dažus Direktīvas 2004/18/EK noteikumus (proti, pienākumu līguma dokumentācijā noteikt tehniskās specifikācijas un procedūras noslēgumā publicēt rezultātus), bet pārējā ziņā tos reglamentē vispārējie LESD principi (nediskriminēšana, pārredzamība u. tml.), ja šādi līgumi ir pārrobežu interešu priekšmets.

Tā kā paziņojumā ir sniegts vispārējs skaidrojums par pārredzamības, vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminēšanas principiem, to var izmantot arī kā norādes koncesiju piešķiršanai, ņemot vērā, ka koncesiju līgumu vērtība parasti ir daudz lielāka nekā publisko iepirkumu direktīvās noteiktie robežlielumi un līdz ar to, lai gan minētās direktīvas pakalpojumu koncesijām nav piemērojamas, šādi līgumi var būt pārrobežu interešu priekšmets un saskaņā ar LESD principiem par tiem jāsniedz paziņojums plašsaziņas līdzekļos ar Eiropas mēroga lasītāju loku.

203. Kā formulēt piemērotas pakalpojumu līguma specifikācijas, lai i) tās vispārīgi atbilstu lietotāju dažādajām vajadzībām un ii) tās dotu iespēju pielāgot pakalpojumu mainīgai situācijai intensitātes, lietotāju skaita un citā ziņā?

Direktīvā tiek piedāvātas visdažādākās iespējas specifikāciju sagatavošanai¹⁷³. Valsts iestāžu ziņā ir pilnībā izmantot šīs iespējas, pieprasot pretendentiem piedāvāt īpaši pielāgotu pakalpojumu koncepciju, lai nodrošinātu labākos iespējamus pakalpojumus prasītajā kvalitātē. Piemēram, tās var noteikt, ka pretendentiem jāņem vērā noteiktu lietotāju grupu īpašas vajadzības, vai pieprasīt, lai ierosinātā pakalpojumu koncepcija būtu saderīga ar jau pastāvošām struktūrām. Tāpat valsts iestāde var pieprasīt, lai pakalpojuma vadīšanā un novērtēšanā tiktu iesaistīti lietotāji.

Tomēr pamatnoteikums ir noteikt specifikācijas tā, lai netiktu pieļauta diskriminācija un lai jau no konkursa procedūras sākuma nebūtu apdraudēta objektivitāte.

204. Kādas vēl kvalitātes prasības var izvirzīt, piešķirot tiesības slēgt valsts līgumu vai koncesiju par VNŠP sniegšanu?

Piešķirot tiesības slēgt valsts līgumu vai koncesiju par VNŠP sniegšanu, valsts iestādes var iekļaut tādas kvalitātes prasības saistībā ar līguma priekšmetu, kuras tās uzskata par

¹⁷⁰ Skatīt spriedumu lietā C-50/00 P *Union de Pequeños Agricultores*, *Recueil* 2002, I-6677. lpp., 39. punkts, un spriedumu lietā 222/86 *Heylens*, *Recueil* 1987, 4097. lpp., 14. punkts.

¹⁷¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīva 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīva 2004/17/EK, ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs.

¹⁷² Kā norādīts Direktīvas 2004/18/EK II B pielikumā.

¹⁷³ Direktīvas 2004/18/EK 23. pants, kuru piemēro arī pakalpojumiem, kas uzskaitīti minētās direktīvas II B pielikumā, tostarp sociālajiem pakalpojumiem.

nepieciešamām, lai lietotājiem tiktu sniegts kvalitatīvs pakalpojums ar labāko kvalitātes un cenas attiecību. Atkarībā no šo prasību būtības tās var tikt noteiktas dažādos procedūras posmos.

Piemēram, **nosakot tehniskās specifikācijas**¹⁷⁴, valsts iestāde var precizēt visas tās pakalpojuma iezīmes, kuras tā uzskata par lietderīgām, lai nodrošinātu pakalpojuma kvalitatīvu sniegšanu (piem., prasības pakalpojuma nepārtrauktības nodrošināšanai, dažādu lietotāju kategoriju īpašo vajadzību apmierināšanai, infrastruktūras pieejamībai personām ar kustību traucējumiem, kā arī vispārīgākas prasības attiecībā uz šādas infrastruktūras kvalitāti u. tml.). Pakalpojuma tehniskās specifikācijas var noteikt kā ļoti sīki izstrādātas iezīmes (kas atsevišķos gadījumos var veicināt piedāvāto pakalpojumu pārmērīgu standartizāciju) vai kā funkcionālo iespēju prasības. Otrā pieeja parasti dod pretendentiem lielāku rīcības brīvību, jo tie var piedāvāt valsts iestādei novatoriskākus risinājumus/darba metodes izvirzīto kvalitātes mērķu sasniegšanai.

Pakalpojumu sniedzēja personāla pieredze un darba standarti arī ir izšķirīgi faktori, kuri ietekmē sniegtā pakalpojuma kvalitāti. Nosakot **atlases kritērijus**¹⁷⁵, valsts iestāde var precizēt noteiktas prasības saistībā ar profesionālajām spējām (piem., profesionālo pieredzi, personāla kvalifikāciju, pieejamo tehnisko infrastruktūru), lai nodrošinātu, ka izvēlētajam līgumslēdzējam ir pietiekami resursi pakalpojuma sniegšanai atbilstoši līgumā noteiktajiem kvalitātes standartiem.

Kvalitātes prasības var arī iekļaut **kritērijos, saskaņā ar kuriem tiek piešķirtas līgumslēgšanas tiesības**¹⁷⁶. Valsts iestādei nav noteikti jāpiešķir līguma slēgšanas tiesības, balstoties uz viszemāko cenu, bet tā var izvēlēties ekonomiski izdevīgāko piedāvājumu. Tādējādi līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijos tā var iekļaut visus kvalitātes faktorus, kurus tā uzskata par svarīgiem un kuri ir saistīti ar līguma priekšmetu. Valsts iestāde turklāt var dažādiem piešķiršanas kritērijiem noteikt dažādu īpatsvaru kopējā vērtējumā, lai parādītu, kādu nozīmi tā piešķir attiecīgajiem pakalpojuma kvalitātes aspektiem.

Līguma izpildes nosacījumi¹⁷⁷ arī ļauj vērst uzmanību uz pakalpojuma kvalitāti. Piemēram, valsts iestāde izpildes kritērijos¹⁷⁸ var iekļaut klauzulas, saskaņā ar kurām līgumslēdzējam jānodrošina, ka līguma izpildē iesaistītajam personālam ir atbilstīga līmeņa apmācība un atlīdzība, ja šīs klauzulas ir saderīgas ar attiecīgajiem ES tiesību aktu noteikumiem. Šādas klauzulas nodrošina, ka līgumslēdzējs nemēģinās samazināt personāla izmaksas, kā rezultātā varētu mazināties darbinieku motivācija, palielināties kadru mainība un tikt apdraudēta sniegto pakalpojumu kvalitāte.

Visbeidzot, piešķirot tiesības slēgt valsts līgumu/koncesiju par VNŠP sniegšanu, valsts iestādes var izvēlēties integrētu pieeju kompleksu pakalpojumu sniegšanai, ja nav nepieciešams slēgt vairākus atsevišķus līgumus, bet līgumu var noslēgt par visiem pakalpojumiem kā vienu veselumu, lai lietotājs, ja to vēlas, varētu vērsties pie viena pakalpojumu sniedzēja, kas ir uzņēmis atbildību par vairākām saistītām vajadzībām. Valsts iestādes var arī brīvi izvēlēties attiecīgā līguma ilgumu, lai nodrošinātu attiecīgo pakalpojumu stabilitāti un nepārtrauktību.

205. Vai līgumu var grozīt tā īstenošanas laikā?

¹⁷⁴ Skatīt Direktīvas 2004/18/EK 23. pantu.

¹⁷⁵ Skatīt Direktīvas 2004/18/EK 44. un 48. pantu.

¹⁷⁶ Skatīt Direktīvas 2004/18/EK 53. pantu.

¹⁷⁷ Skatīt Direktīvas 2004/18/EK 26. pantu.

¹⁷⁸ Pārredzamības apsvērumu dēļ izpildes kritēriji ir iepriekš jāpublicē līguma dokumentācijā. To, vai ir nodrošināta atbilstība izpildes kritērijiem, nevar pārbaudīt pirms līguma noslēgšanas; pārbaudi var veikt tikai īstenošanas gaitā. Lai nodrošinātu atbilstību, valsts iestāde var paredzēt noteikumus par līgumsodu.

Līgumu var grozīt tā darbības laikā, ja grozījumi būtiski nemaina sākotnējā konkursa nosacījumus¹⁷⁹.

Saskaņā ar Tiesas noteikto grozījumus valsts līgumā tā darbības laikā var uzskatīt par būtiskiem šādos gadījumos:

- ar tiem tiek ieviesti nosacījumi, saskaņā ar kuriem, ja tie būtu bijuši sākotnējā līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, tajā būtu varējuši piedalīties arī citi pretendenti, nevis tikai sākotnēji atlasītie, vai arī būtu bijusi iespēja pieņemt citu piedāvājumu, nevis sākotnēji pieņemto;
- ar tiem līgums tiek būtiski paplašināts, ietverot pakalpojumus, kuri sākotnēji nebija paredzēti;
- ar tiem tiek izjaukts līguma ekonomiskais līdzsvars par labu līgumslēdzējam tādā veidā, kāds sākotnējā līguma noteikumos nebija paredzēts.¹⁸⁰

206. *Kā nepieļaut pārāk lielu slogu maziem pakalpojumu sniedzējiem, kuriem bieži ir labāka izpratne par VNSP īpašajām iezīmēm izteikti vietējā kontekstā?*

Valsts iestādes ziņā ir konkursu strukturēt tā, lai maziem ekonomikas dalībniekiem būtu iespēja tajā piedalīties un uzvarēt. Jo plašāka ir pieprasītā pakalpojuma darbības joma un līdz ar to augstākas ekonomiskās un finansiālās prasības, jo grūtāk maziem pakalpojumu sniedzējiem būs piedalīties. Lielāku līgumu gadījumā (piemēram, attiecībā uz noteiktu pakalpojumu kopumu vai pakalpojumiem, kas sniedzami vairākās vietās) līgumslēdzēja iestāde var apsvērt iespēju sadalīt līgumu vairākās daļās, uz ko MVU būs vieglāk pretendēt. Tomēr saskaņā ar direktīvām ir aizliegts mākslīgi sadalīt līgumus vairākos līgumos tā, ka to vērtība nesasniedz noteikto robežlielumu un tādējādi tiek apieta publiskā iepirkuma direktīvu noteikumu piemērošana. Vispārīgā gadījumā valsts iestādēm ir ieteicams izstrādāt tehniskās specifikācijas, paturot prātā MVU, un paredzēt tikai absolūti nepieciešamās formalitātes.

207. *Kā panākt līdzsvaru starp publiskā iepirkuma procedūrām, kurās drīkst izvēlēties tikai ierobežotu pakalpojumu sniedzēju skaitu, un pietiekamām izvēles iespējām VNSP lietotājiem?*

Publiskā iepirkuma procedūru mērķis nav ierobežot izvēlēto pakalpojumu sniedzēju skaitu. Līgumslēdzēja iestādes var brīvi izvēlēties vienu vai vairākus uzņēmumus savu vajadzību apmierināšanai. Piemēram, valsts iestādes var uzticēt vienu un to pašu pakalpojumu koncesiju vairākiem uzņēmumiem, ja tas ir praktiski iespējams, tādējādi garantējot plašākas izvēles iespējas minētā pakalpojuma lietotājiem.

208. *Vai ir iespējams noteikt vietējās situācijas pārzināšanu kā kritēriju pakalpojumu sniedzēja izvēlei, jo šim aspektam bieži ir būtiska nozīme sekmīgā VNSP sniegšanā?*

ES publiskā iepirkuma noteikumu mērķis ir nodrošināt godīgu konkurenci starp uzņēmumiem Eiropā, lai valsts iestādēm nodrošinātu labāku kvalitātes un cenas attiecību. Prasība pārzināt vietējo situāciju varētu kļūt par iemeslu nelikumīgai ārvalstu pakalpojumu sniedzēju diskriminācijai. Vienlaikus šāda prasība var ierobežot valsts iestādes izvēles iespējas, kas aprobežotos ar nelielu vietējo uzņēmumu skaitu, tādējādi mazinot pozitīvo ietekmi, kāda ir Eiropas mēroga konkurencei.

¹⁷⁹ Spriedums lietā C-496/99 Komisija / CAS Succhi di Frutta SpA, Krājums 2004, I-3801. lpp., 116. punkts, un spriedums lietā C-454/06 Priesetext, 2008, I-04401. lpp., 35.–37. punkts.

¹⁸⁰ Spriedums lietā C-454/06 Priesetext, 2008, I-04401. lpp., 35.–37. punkts.

Tomēr noteiktas prasības attiecībā uz vietējo situāciju ir pieņemamas, ja tās var pamatot ar sniedzamā pakalpojuma īpašajām iezīmēm (pakalpojuma veidu un/vai lietotāju kategorijām) un tās ir cieši saistītas ar līguma izpildi.

Piemēri:

- Valsts iestāde, piemēram, var līguma izpildes kritērijos pieprasīt, lai izraudzītais pretendents izveido vietējo infrastruktūru, piemēram, biroju vai darbnīcu, vai izpildes vietā uzstāda īpašu aprīkojumu, ja tas ir nepieciešams pakalpojuma sniegšanai.
- Pašvaldība, kas plāno izveidot patversmi sievietēm, īpaši sievietēm, kas pārstāv noteiktu kultūras minoritāti, konkursa paziņojumā var norādīt, ka pakalpojumu sniedzējam ir jābūt iepriekšējai pieredzei šādu pakalpojumu sniegšanā vidē, kurā pastāv līdzīgas sociālās un ekonomiskās iezīmes, un darbiniekiem, kas kontaktēsies ar grūtībās nonākušām sievietēm un/vai risinās viņu vajadzības, jābūt pietiekami plašām zināšanām par attiecīgo kultūras un valodas situāciju.
- Valsts iestāde, kas plāno ieviest nodarbinātības atbalsta pakalpojumu jauniešiem bezdarbniekiem no nelabvēlīgiem apgabaliem un integrēti risināt specifiskās grūtības, ar kurām sastopas šā pakalpojuma lietotāji (piemēram, garīgās veselības, narkomānijas, alkoholisma, sociālo mājokļu un parāda problēmas), var precizēt, ka pakalpojumu sniedzējam ir jābūt iepriekšējai pieredzei šāda veida pakalpojumu sniegšanā līdzīgām mērķgrupām. Valsts iestāde var arī norādīt, ka pakalpojumu sniedzējam jānodrošina, ka jau no paša pakalpojumu sniegšanas sākuma darbinieki, kas strādā ar pakalpojuma lietotājiem, pārzina esošos sociālo partneru tīklus, ar kuriem šiem darbiniekiem būs jāsazinās, lai pēc iespējas pilnvērtīgāk apmierinātu bez darba esošo jauniešu vajadzības.

Jebkurā gadījumā šāda veida ierobežojumi nedrīkst pārsniegt apmēru, kāds ir absolūti nepieciešams pienācīgai pakalpojuma sniegšanai. Piemēram, Tiesa ir lēmusi, ka, piešķirot tiesības slēgt valsts līgumu par veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu saistībā ar elpināšanu mājas apstākļos, valsts iestāde nedrīkst pieprasīt, ka piedāvājuma iesniegšanas brīdī potenciālajam pretendētājam jābūt sabiedrībai pieejamam birojam tās provinces galvaspilsētā, kurā pakalpojums tiks sniegts¹⁸¹.

Valsts iestādes pienākums ir nodrošināt, ka šādiem nosacījumiem ir objektīvs pamatojums un to rezultātā netiek piemērota diskriminējoša attieksme, dodot nepamatotu priekšroku noteiktām pretendentu grupām, īpaši vietējiem uzņēmumiem vai līdzšinējiem pakalpojumu sniedzējiem.

Jautājums par mazas vērtības līgumu tiešu piešķiršanu maziem vietēja mēroga pakalpojumu sniedzējiem jau aplūkots atbildē uz 206. jautājumu.

209. Vai konkursu var rīkot, nosakot, ka tajā drīkst piedalīties tikai bezpeļņas pakalpojumu sniedzēji?

Pastāv divu veidu situācijas:

- Atsevišķas līgumslēdzējas iestādes nedrīkst pašas pieņemt lēmumu par konkursa procedūras ierobežošanu, nosakot, ka tajā drīkst piedalīties tikai bezpeļņas pakalpojumu sniedzēji. Publiskā iepirkuma direktīvas pamatā ir vienlīdzīgas

¹⁸¹

Sprīdums lietā C-234/03 *Contse*, Krājums 2005, I-9315. lpp., 79. punkts.

attieksmes un nediskriminēšanas princips attiecībā pret ekonomikas dalībniekiem¹⁸². Tādēļ saskaņā ar direktīvu nav atļauts rezervēt līgumus īpašām uzņēmumu kategorijām¹⁸³, piemēram, bezpeļņas organizācijām, neatkarīgi no tā, vai attiecīgais pakalpojums ir iekļauts minētās direktīvas II A vai II B pielikumā (piem., sociālie pakalpojumi)¹⁸⁴.

- Tomēr saskaņā ar valsts tiesību aktiem¹⁸⁵, kuri reglamentē noteiktu darbību, izņēmuma gadījumos var būt pieļaujama ierobežota piekļuve noteiktiem pakalpojumiem par labu bezpeļņas organizācijām. Šajā gadījumā valsts iestādēm ir atļauts ierobežot dalību konkursa procedūrā, nosakot, ka drīkst piedalīties tikai bezpeļņas organizācijas, ja vien valsts tiesību akti ir saderīgi ar Eiropas Savienības tiesību aktiem. Tomēr šādi valsts tiesību akti ierobežotu LESD 49. un 56. pantu darbību saistībā ar brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību, un šāds ierobežojums ir jāpamato katrā konkrētajā gadījumā. Saskaņā ar Tiesas judikatūru tāds ierobežojums var būt pamatots īpaši tad, ja tas ir nepieciešams un samērīgs, ņemot vērā vajadzību sasniegt noteiktus sociālos mērķus, kuri izvirzīti valsts sociālās labklājības sistēmai¹⁸⁶.

210. Vai valsts iestādēm ir iespēja atlasēs posmā risināt sarunas ar pakalpojumu sniedzējiem? Tas ir īpaši svarīgi VNSP gadījumā, jo valsts iestādes ne vienmēr spēj procesa sākumā precīzi definēt savas vajadzības. Valsts iestādēm reizēm ir nepieciešams apspriesties ar iespējamajiem pakalpojumu sniedzējiem.

Kā norādīts atbildē uz 202. jautājumu, valsts iestādes drīkst izmantot sarunu procedūru attiecībā uz veselības vai sociālo pakalpojumu iepirkumu, izmantojot valsts līgumus vai koncesijas. Attiecīgās valsts iestādes nebūs pakļautas īpašajiem Direktīvas 2004/18/EK noteikumiem par sarunu procedūru, jo šo direktīvu nepiemēro pakalpojumu koncesijām un tikai dažus tās noteikumus piemēro II B pielikumā uzskaitītajiem pakalpojumiem (piem., VNSP)¹⁸⁷. Šā iemesla dēļ, piešķirot tiesības slēgt valsts līgumu vai koncesiju par VNSP sniegšanu, valsts iestādes var pēc saviem ieskatiem organizēt *ad hoc* sarunu procedūru, ja valsts tiesību aktos nav paredzēti konkrēti noteikumi. Jebkurā gadījumā pakalpojumiem, kas ir pārrobežu interešu priekšmets, ir piemērojami LESD paredzētie pārredzamības un nediskriminēšanas vispārējie principi, saskaņā ar kuriem jānodrošina vienlīdzīga attieksme pret visiem ekonomikas dalībniekiem, kuri ir aicināti piedalīties sarunu procedūrā.

211. Cik lielā mērā noteikumi par publisko iepirkumu ir piemērojami sadarbībai starp pašvaldībām? Minētās sadarbības formas var būt dažādas, piemēram, viena pašvaldība

¹⁸² Direktīvas 2004/18/EK 2. pants.

¹⁸³ Šā iemesla dēļ direktīvā bija jāiekļauj īpašs izņēmums, lai dalībvalstis varētu rezervēt tiesības noteiktos līgumos piedalīties noteiktu kategoriju organizācijām, t. i., aizsargātām darbiniecām, kurās vairums attiecīgo darbinieku ir invalīdi (skatīt Direktīvas 2004/18/EK 19. pantu).

¹⁸⁴ Dalījums pakalpojumos, kuri uzskaitīti II A un II B pielikumā, ir būtisks tikai direktīvas daļā, sākot no 20. panta.

¹⁸⁵ Termins „valsts tiesību akti” attiecas uz vispārējiem, abstraktiem valsts noteikumiem pretstatā lēmumam, kuru līgumslēdzēja iestāde pieņem konkrēta līguma kontekstā. Tajā pašā laikā tiesību aktu pieņemšanas līmenis (valsts vai reģiona līmenī) nav svarīgs, ja minētie noteikumi ir abstrakti un tos piemēro vispārīgi.

¹⁸⁶ Skatīt spriedumu lietā C-70/95 *Sodemare SA / Regione Lombardia*, *Recueil* 1997, I-3395. lpp.

¹⁸⁷ Kā norādīts atbildē uz 199. jautājumu un Direktīvas 2004/18/EK 21. pantā, valsts līgumiem par šādu pakalpojumu sniegšanu piemēro tikai dažus Direktīvas 2004/18/EK noteikumus (proti, pienākumu līguma dokumentācijā noteikt tehniskās specifikācijas un pēc tam publicēt procedūras rezultātus), bet pārējā ziņā tos reglamentē vispārējie LESD principi (nediskriminēšana, pārredzamība u. tml.).

iegādājas pakalpojumu no otras vai divas pašvaldības kopīgi izsludina publiskā iepirkuma procedūru vai izveido struktūru VNŠP sniegšanai u. tml.

Publiskā iepirkuma noteikumus piemēro, ja valsts iestāde plāno piešķirt trešai personai tiesības slēgt pakalpojumu valsts līgumu¹⁸⁸ par samaksu. Nav nozīmes, vai trešā persona ir privāts uzņēmums vai valsts iestāde.

Tomēr, kā redzams turpmāk sniegtajos piemēros, pastāv situācijas, kurās tad, ja valsts iestādes pilnvaro citas valsts iestādes veikt saimniecisko darbību vai veic minētās darbības kopīgi ar citām valsts iestādēm, tām nav jāievēro ES publiskā iepirkuma noteikumi.

- Piemēram, Tiesa nesen konstatēja, ka valsts iestādes drīkst veikt sabiedriskā pakalpojuma darbības, par kurām tās ir atbildīgas, izmantojot savus līdzekļus un sadarbojoties ar citām valsts iestādēm, un tām nav noteikti jāizstrādā īpaša organizācijas forma un nav jānosaka, ka šādas organizācijas prakses īstenošanai jāpiemēro ES tiesību akti par publisko iepirkumu.
 - a) Sadarbību starp valsts iestādēm var organizēt, izmantojot atsevišķu publisku struktūru, kas atbilst kritērijiem par iekšējo resursu izmantošanu¹⁸⁹. Saistībā ar šo skatīt 199. jautājumu.
 - b) Tiesa ir arī atzinusi¹⁹⁰, ka sadarbībai starp valsts iestādēm nav obligāti jāizveido jaunas kopīgi kontrolētas struktūras. Tiesa uzskata, ka šādas sadarbības pamatā var būt vienkārša sadarbība starp publiskām struktūrām ar vienīgo mērķi kopīgi nodrošināt vispārējas nozīmes uzdevuma izpildi, par ko atbild šīs struktūras, lai sasniegtu sabiedriskas nozīmes mērķus. Tas nenozīmē, ka katrai valsts iestādei ir noteikti jāsadarbojas vienādā mērā, īstenojot uzdevumu sabiedrības interesēs, jo sadarbības pamatā var pienākumu savstarpēja sadale un specializācija. Tomēr atšķirībā no valsts līguma, saskaņā ar kuru viena puse veic uzdevumu par atlīdzību, ir jābūt reālai sadarbībai, nosakot dalībnieku savstarpējās tiesības un pienākumus. Vienīgie pieļaujamie finanšu pārvedumi starp valsts iestādēm ir izmaksu atlīdzināšana. Sadarbības pamatā jābūt tikai tādiem apsvērumiem un prasībām, kas ir saistīti ar sabiedriskas nozīmes mērķu sasniegšanu, un tas izslēdz jebkādas peļņas gūšanas centienus un privātu vai jaukta kapitāla struktūru dalību. Visbeidzot, sadarbības līgumu nedrīkst mākslīgi izmantot kā līdzekli, lai apietu attiecīgo publiskā iepirkuma direktīvu noteikumu piemērošanu.
- Valsts iestādes, piemēram, pašvaldības, protams, var kopīgi organizēt publiskā iepirkuma procedūras. Tādējādi valsts iestāde var izsludināt procedūru sev un citai valsts iestādei¹⁹¹ ar nosacījumu, ka par to tiek paziņots procedūras sākumā. Līdz ar to publiskā iepirkuma noteikumus piemēros procedūrai, kuru minētā valsts iestāde ir izsludinājusi savā un citu valsts iestāžu vārdā, bet tos nepiemēros valsts iestāžu sadarbībai.
- Vairākas valsts iestādes var izveidot jaunu struktūru un pilnībā nodot tai konkrētu uzdevumu. Tādā gadījumā valsts iestādēm nav iespējas kontrolēt

¹⁸⁸ Skatīt spriedumus lietā C-107/98 *Teckal*, *Recueil* 1999, I-8121. lpp., 51. punkts, lietā C-94/99 *ARGE*, *Recueil* 2000, I-11037. lpp., 40. punkts, un lietā C-220/05, *Auroux*, Krājums 2007, I-385. lpp., 62. punkts.

¹⁸⁹ Skatīt spriedumu lietā C-324/07 *Coditel Brabant*, Krājums 2008, I-8457. lpp.

¹⁹⁰ Skatīt spriedumu lietā C-480/06 Komisija / Vācija, Krājums 2009, I-4747. lpp.

¹⁹¹ Skatīt Direktīvas 2004/18/EK 11. pantu par valdības sagādes iestādēm.

sniegto pakalpojumu, un jaunā struktūra, sniedzot pakalpojumu, darbojas pilnīgi neatkarīgi un uz savu atbildību. Šādā gadījumā pakalpojums netiek sniegts un attiecīgi nepiemēro ne Līgumu, ne direktīvas¹⁹².

- Ja valsts iestādes izveido struktūras savstarpējas palīdzības un sadarbības nodrošināšanai bez atlīdzības, pakalpojumi Līguma nozīmē netiek sniegti, un ES tiesību aktus nepiemēro.

212. Kādā mērā noteikumi publiskā iepirkuma jomā ir piemērojami publiskā un privātā sektora partnerībai?

Vispārīgi runājot, izveidot publiskā un privātā sektora partnerību nozīmē piešķirt tiesības slēgt valsts līgumu vai koncesiju. Šādi tiesību piešķiršanai ir piemērojami uz konkrēto gadījumu attiecināmie publiskā iepirkuma noteikumi, ņemot vērā līguma veidu un vērtību.

Attiecībā uz institucionalizētajām publiskā un privātā sektora partnerībām (kas nozīmē, ka pastāv uzņēmums ar jauktu kapitālu) jānorāda, ka jau atbildē uz 199. jautājumu bija minēts, ka attiecībās starp valsts iestādi un uzņēmumu ar jauktu kapitālu, kurā valsts iestāde piedalās kopā ar privāto struktūru, nevar būt runa par „iekšēju struktūru”. Līdz ar to saistībā ar pakalpojumiem, kuru sniegšanai ir pilnvarots uzņēmums ar jauktu kapitālu, tiesības slēgt līgumu jāpiešķir saskaņā ar LESD noteiktajiem publiskā iepirkuma noteikumiem vai publiskā iepirkuma direktīvām. No tā izriet arī tas, ka gadījumā, ja privāts uzņēmums iegūst līdzdalību tādas struktūras kapitālā, kas pilda sabiedrisko pakalpojumu uzdevumus, kuri tai uzticēti kā „iekšējai struktūrai”, šis statuss zūd, un ir jāriko jauna procedūra par attiecīgo līgumu vai koncesiju, ja vien privātais uzņēmums nav izvēlēts saskaņā ar publiskā iepirkuma noteikumiem.

Ja, izvēloties privātu partneri, kas izpildīs pakalpojuma līgumu vai kas saņems pakalpojuma koncesiju kopā ar valsts iestādi uzņēmuma ar jauktu kapitālu ietvaros, valsts iestāde izmanto tādu iepirkuma procedūru, kas atbilst ES tiesību aktiem par publisko iepirkumu, nav jāriko vēl viena iepirkuma procedūra par attiecīgā pakalpojuma sniegšanu. Tomēr, ja saistībā ar pakalpojuma sniegšanas parametriem ir būtiskas izmaiņas, kas nebija paredzētas sākotnējā publiskā iepirkuma procedūrā, ir jāsaņem jauna procedūra. Sīkāku informāciju skatīt Komisijas paziņojumā par institucionalizētajām valsts un privātā sektora partnerībām¹⁹³, kurā paskaidrots, kā šāda procedūra ir organizējama.

213. Piešķirot tiesības slēgt valsts līgumu vai koncesiju par vispārējas nozīmes sociāla pakalpojuma sniegšanu, cik lielā mērā var noteikt pienākumu nodrošināt atbilstību noteiktiem uzņēmumu pārvaldības noteikumiem (piemēram, par kontroli pār uzņēmumu, kuru vienādā mērā īsteno darba devēja un arodbiedrības pārstāvji, vai par lietotāju pārstāvju iekļaušanu valdē)?

Saskaņā ar publiskā iepirkuma direktīvām valsti pārstāvošs pircējs dažādos publiskā iepirkuma procedūras posmos var ņemt vērā īpašas prasības (kuras var būt arī sociāla rakstura), ja minētie apsvērumi ir saderīgi ar ES tiesību aktiem (īpaši attiecībā uz Līgumā

¹⁹² Skatīt Komisijas 2007. gada 21. marta paziņojumu presei IP/07/357, kurā minēts, ka, ja viena valsts struktūra pilnībā nodod sabiedrisko uzdevumu otrai valsts struktūrai, tas nenozīmē sniegt pakalpojumu par atlīdzību EK līguma 49. panta nozīmē, ja valsts struktūra, kurai uzdevums nodots, veic uzdevumu pilnīgi neatkarīgi un uz savu atbildību. Šāda sabiedriskā uzdevuma nodošana ir uzskatāma par attiecīgās dalībvalsts valsts pārvaldes iekšējās organizācijas izpausmi. Tādējādi Līgums un tajā noteiktās pamatbrīvības uz to neattiecas.

¹⁹³ Komisijas skaidrojošais paziņojums C(2007) 6661 par to, kā Kopienas tiesību aktus attiecībā uz publisko iepirkumu un koncesijām piemērot institucionalizētajai valsts un privātā sektora partnerībai (IVPP), OV C 91, 2008. gads, 4. lpp.

noteikto nediskriminēšanas, pārredzamības u. c. principu ievērošanu) un ir norādīti paziņojumā par līgumu vai konkursa dokumentos. Turklāt, ievērojot minētās direktīvas, prasībām, kas ir noteiktas tehniskajās specifikācijās, izvēles kritērijos vai piešķiršanas kritērijos, ir jābūt saistītām ar līguma priekšmetu (t. i., to nolūks ir raksturot nepieciešamos produktus/pakalpojumus). Savukārt prasībām, kas ir iekļautas klauzulās par līguma izpildi, nav noteikti jābūt saistītām ar līguma priekšmetu, bet tikai ar līguma izpildi (t. i., ar uzdevumiem, kas nodrošina attiecīgo preču ražošanu vai attiecīgo pakalpojumu sniegšanu).

Ja uz konkrēto līgumu direktīvas neattiecas, kā tas ir, piemēram, tādu pakalpojumu koncesiju vai valsts līgumu gadījumā, kuru vērtība nesasniedz robežlielumu minēto direktīvu piemērošanai, joprojām ir piemērojami LESD noteikumi un principi, kā tos skaidrojusi Tiesa, ja attiecīgie līgumi zināmā mērā ir pārrobežu interešu priekšmets¹⁹⁴. Šajā ziņā pienākums ievērot LESD principus, jo īpaši nediskriminēšanas principu, arī piešķirot tiesības slēgt līgumus, uz kuriem neattiecas publiskā iepirkuma direktīvas, tik un tā liedz iestādei, kas piešķir tiesības slēgt līgumu, izvirzīt nosacījumus, kuri nav saistīti ar līguma priekšmetu vai izpildi.

Savukārt ar uzņēmuma pārvaldību saistīti pienākumi, īpaši attiecībā uz uzņēmuma kontroli vai noteiktu personu grupu pārstāvību pakalpojumu sniedzēja uzņēmuma valdē, attiecas uz uzņēmuma organizāciju kopumā, tāpēc nevar uzskatīt, ka tie būtu saistīti ar attiecīgā līguma priekšmetu (tie nav no svara nepieciešamo pakalpojumu definēšanā ne tehnisko pazīmju, ne kvalitātes/cenas attiecības ziņā) vai līguma izpildi (tie nav saistīti ar uzdevumiem, kas nepieciešami konkrēto pakalpojumu sniegšanai).

Tomēr, kā minēts atbildē uz 203. jautājumu, valsts iestāde var pieprasīt, lai konkrētā pakalpojuma izpildē un novērtēšanā tiktu iesaistīti lietotāji, ja tas neizraisa diskrimināciju un neapdraud konkursa procedūras objektivitāti.

Pastāv dažādi veidi, kādos lietotāji var tikt iesaistīti lielākā vai mazākā mērā (aptaujas, ierosinājumu pieņemšana u. tml.). Iespējams, ka valsts iestāde precīzi zina, kādā mērā tā vēlas lietotāju līdzdalību. Piemēram, tā var pieprasīt, lai pakalpojumu sniedzējs, kas noslēdz līgumu, izmanto jau esošu vai izveido jaunu struktūru vai mehānismu, kas ļauj līguma izpildes posmā lēmumu pieņemšanā iesaistīt lietotāju pārstāvjus, ja šādi lēmumi nemaina līgumu un nav diskriminējoši. Ja valsts iestāde precīzi nezina, kādā mērā tā vēlas lietotāju līdzdalību, tā var prasīt, lai pretendenti piedāvā savu pieeju šādas līdzdalības nodrošināšanai.

214. Kā var panākt līdzsvaru starp publiskā iepirkuma noteikumiem un valsts iestāžu vajadzību stimulēt novatoriskus risinājumus, kas apmierina kompleksas VNŠP lietotāju vajadzības?

Publiskā iepirkuma noteikumi piedāvā valsts iestādēm dažādus rīkus novatorisma stimulēšanai.

Piemēram, valsts iestādes var brīvi definēt tehniskās specifikācijas¹⁹⁵, izstrādājot vai nu detalizētus tehniskos raksturlielumus vai arī nosakot darbības rezultātus vai funkcionālās prasības¹⁹⁶. Darbības rezultātu vai funkcionālo prasību gadījumā valsts iestādes var norādīt nepieciešamos rezultātus, neprecizējot līdzekļus to panākšanai. Tādējādi tiek

¹⁹⁴ Skatīt spriedumu lietā C-324/98 *Telaustria*, *Recueil* 2000, I-10745. lpp.

¹⁹⁵ Direktīvas 2004/18/EK 23. pants.

¹⁹⁶ Saskaņā ar Direktīvas 2004/18/EK 23. panta 3. punktu, ja tehniskās specifikācijas tiek noteiktas ar darbības rezultātiem vai funkcionālām prasībām: „tomēr šiem raksturlielumiem jābūt pietiekami precīziem, lai pretendenti varētu noteikt līguma priekšmetu un lai līgumslēdzējas iestādes varētu piešķirt līguma slēgšanas tiesības”.

stimulēta pretendentu radošā pieeja, jo tiem tiek dota iespēja apzināt un ierosināt novatoriskākus risinājumus, kas ļauj apmierināt lietotāju kompleksās vajadzības.

Variantu izmantošana¹⁹⁷ ir vēl viens veids, kā veicināt inovāciju. Valsts iestādes, kas atļauj piedāvāt variantus, tādējādi var salīdzināt novatoriskāka alternatīva risinājuma priekšrocības un trūkumus salīdzinājumā ar standarta risinājumu.

Tā kā uz VNSP attiecas vien ierobežots Direktīvas 2004/18/EK noteikumu skaits, valsts iestādes var izvēlēties procedūru, kura tām šķiet vispiemērotākā konkrētajam pakalpojumam, ja vien tā atbilst LESD principiem (pārredzamība, nediskriminēšana). Piemēram, kompleksu VNSP gadījumā, attiecībā uz kuriem valsts iestāde nespēj noteikt piemērotāko veidu lietotāju īpašo vajadzību apmierināšanai, tā var izmantot procedūru, kas ir līdzīga cenu aptaujai¹⁹⁸.

215. Kādi ir publiskošanas pienākumi attiecībā uz VNSP koncesijām? Vai tās var publicēt Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī?

Uz pakalpojumu koncesijām, atšķirībā no būvdarbu koncesijām un valsts līgumiem, neattiecas Direktīvas 2004/18/EK noteikumi un jo īpaši pienākums publicēt paziņojumu *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. Šā iemesla dēļ līdz šim nav bijusi izstrādāta veidne, saskaņā ar kuru pakalpojumu koncesijas publicēt *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. Tomēr pakalpojumu koncesijas reglamentē LESD principi, tostarp pārredzamības un vienlīdzīgas attieksmes princips. Saskaņā ar šiem principiem un Tiesas skaidrojumu spriedumā lietā C-324/98 *Telaustria* līgumslēdzējai iestādei (vai līgumslēdzējam struktūrām) jāgarantē potenciālajiem pretendentiem „adekvāta publicitāte, tādējādi ļaujot īstenot konkurenci pakalpojumu tirgū, kā arī nodrošināt piešķiršanas procedūru objektivitātes kontroli”, un tādēļ jāpublicē attiecīgs paziņojums, cita starpā ņemot vērā attiecīgās koncesijas priekšmetu un ekonomisko vērtību.

- No tā izriet, ka, ievērojot Tiesas judikatūrā noteikto, dalībvalstis/līgumslēdzējas iestādes var brīvi noteikt atbilstīgus publicitātes noteikumus, lai nodrošinātu pakalpojumu koncesiju pārredzamību. Līgumslēdzējas iestādes neapšaubāmi var publicēt paziņojumus par pakalpojumu koncesijām *Oficiālajā Vēstnesī*, pat ja šāda prasība ES tiesību aktos nav noteikta.

216. Vai bez valsts līguma un koncesijas pastāv citas iespējas VNSP nodot ārpalpojumu sniedzējiem, kas būtu saderīgas ar pārredzamības un nediskriminēšanas principu un piedāvātu plašas iespējas izvēlēties pakalpojumu sniedzējus?

Jā. Piemēram, kompetentā valsts iestāde var iepriekš definēt sociālā pakalpojuma sniegšanas nosacījumus un pēc tam, kad tie ir attiecīgi publiskoti, un saskaņā ar pārredzamības un nediskriminēšanas principu (skatīt atbildi uz 202. jautājumu) tā var piešķirt licences vai atļaujas visiem pakalpojumu sniedzējiem, kuri atbilst šiem nosacījumiem. Tādējādi netiek noteikti ierobežojumi vai kvotas attiecībā uz pakalpojumu sniedzēju skaitu, un var piedalīties ikviens, kurš atbilst nosacījumiem.

Pakalpojumu sniedzējiem, kuri ir saņēmuši licenci/atļauju, jāsniedz pakalpojums pēc lietotāja pieprasījuma (lietotājam tādējādi būs iespēja izvēlēties starp dažādiem pakalpojumu sniedzējiem) par valsts iestādes iepriekš noteikto cenu.

¹⁹⁷ Skatīt Direktīvas 2004/18/EK 24. pantu. Pat ja uz vispārējas nozīmes sociālajiem pakalpojumiem attiecas tikai ierobežots Direktīvas 2004/18/EK noteikumu skaits, valsts iestādes, protams, var izmantot direktīvā noteiktos izvēles noteikumus, ja tās tos uzskata par lietderīgiem.

¹⁹⁸ Kā noteikts Direktīvas 2004/18/EK 29. pantā attiecībā uz līgumiem, uz kuriem attiecas visi direktīvas noteikumi.

5. VALSTS ATBALSTA NOTEIKUMU UN VALSTS LĪGUMU UN PAKALPOJUMU KONCESIJU NOTEIKUMU PARALĒLA PIEMĒROŠANA VTNP

217. Vai ES tiesību aktos ir paredzēta konkrēta VTNP pārvaldības sistēma?

Saskaņā ar iedibināto judikatūru dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība noteikt, ko tās uzskata par VTNP un kā šādi pakalpojumi ir organizējami. Attiecīgi valsts iestādes var izvēlēties, kā pārvaldīt ieviestos VTNP.

Saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem valsts iestādes drīkst organizēt un finansēt savus VTNP pēc saviem ieskatiem, ja vien piešķirtā kompensācija nepārsniedz summu, kāda ir nepieciešama VTNP uzdevuma izpildei saskaņā ar ekonomiski pieņemamiem nosacījumiem, ievērojot LESD 106. panta 2. punktu.

Ja VTNP izveides rezultātā tiek piešķirtas tiesības slēgt valsts līgumu vai koncesiju (t. i., ja pakalpojums tiek sniegts par atlīdzību, kas izpaužas kā noteiktas cenas maksājums vai kā tiesības sniegt pakalpojumu, saņemot attiecīgu samaksu no lietotājiem), valsts iestādēm jānodrošina atbilstība ne tikai valsts atbalsta noteikumiem, bet arī noteikumiem par valsts līgumiem un koncesijām. Sīkāku informāciju skatīt atbildē uz 200. jautājumu.

Ja VTNP pārvaldība tiek uzticēta publiskā iepirkuma procedūras ietvaros, kas ļauj izvēlēties pretendentu, kurš spēj sniegt pakalpojumu par zemākajām izmaksām sabiedrībai, un ir izpildīti pārējie spriedumā *Altmark* lietā paredzētie nosacījumi (šos nosacījumus skatīt 61. jautājumā), piešķirtā kompensācija nav valsts atbalsts sprieduma *Altmark* lietā nozīmē.

218. Ja valsts iestāde finansē VTNP sniedzēju saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem, vai tai jāpiemēro arī ES tiesību akti par tiesību piešķiršanu slēgt pakalpojumu valsts līgumus vai pakalpojumu koncesijas?

Valsts atbalsta noteikumiem un valsts līgumu un koncesiju noteikumiem ir dažādi mērķi un darbības jomas. Valsts atbalsta noteikumi attiecas uz VTNP un līdz ar to arī saimnieciska rakstura VNSP finansēšanas nosacījumiem, un to mērķis ir nepieļaut konkurences kropļojumus, kurus izraisa valsts vai tās struktūru piešķirts finansējums vai līdzīgi labumi. Savukārt noteikumi par valsts līgumiem un koncesijām attiecas uz nosacījumiem šādu pakalpojumu sniegšanas tiesību piešķiršanai uzņēmumiem. Viens no galvenajiem mērķiem ir nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi un pārredzamību un nepieļaut konkurences kropļojumus, kurus var radīt tas, kā līgumslēdzējas iestādes pārvalda valsts līdzekļus, uzticot šo pakalpojumu sniegšanu. Mērķis ir arī pēc iespējas palielināt konkurenci Eiropā un kvalitātes un cenas attiecību, īpaši pakalpojumu lietotājiem.

Tādēļ valsts iestādēm, kuras vēlas izveidot VTNP, jānodrošina atbilstība ne tikai valsts atbalsta noteikumiem, bet arī noteikumiem par tiesību piešķiršanu slēgt valsts līgumus vai koncesijas.

Noteikumi par valsts līgumiem ir piemērojami, kolīdz pastāv pienākums sniegt konkrētu pakalpojumu par atlīdzību, neatkarīgi no pakalpojuma vispārējās nozīmes mērķa. Savukārt uz tādu darbības finansējumu, kas parasti ir saistīts ar pienākumu atmaksāt saņemto summu, ja tā nav izmantota paredzētajam mērķim, publiskā iepirkuma noteikumi parasti neattiecas.

Saskaņā ar ES tiesību aktiem līgums ir juridiski klasificējams kā valsts līgums vai koncesija, pamatojoties uz valsts līguma un koncesijas jēdziena definīciju attiecīgajās direktīvās (īpaši Direktīvā 2004/18/EK), neatkarīgi no līguma juridiskās klasifikācijas valsts tiesību aktos.

Uz līgumu var attiekties pakalpojumu valsts līguma vai koncesijas definīcija, ja:

- a) līguma mērķis ir apmierināt vajadzības, kuras valsts iestāde iepriekš noteikusi savas kompetences ietvaros;
- b) valsts iestāde ir sīki noteikusi pakalpojuma būtību un tā sniegšanas veidu;
- c) līgumā par konkrēto pakalpojumu ir paredzēta atlīdzība (noteiktas cenas maksājums vai tiesības sniegt pakalpojumu, saņemot attiecīgu maksu no lietotājiem);
- d) valsts iestāde uzņemas iniciatīvu atrast pakalpojumu sniedzēju, kuru pilnvarot pakalpojuma sniegšanai;
- e) līgumā ir paredzēti sodi par līgumsaistību nepildīšanu, lai garantētu, ka trešā persona, kas ir pilnvarota sniegt pakalpojumu, to sniedz saskaņā ar valsts iestādes prasībām (naudas sodi, zaudējumu atlīdzināšana u. tml.).

Minētos kritērijus izmanto, lai noteiktu, vai līguma priekšmets patiesi ir pienākums sniegt pakalpojumu par atlīdzību.

219. Vai VTNP koncesionārs var saņemt valsts atbalstu kā kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, lai segtu faktiskās izmaksas par sabiedriskā pakalpojuma uzdevumu, kura veikšanai tas ir pilnvarots?

Saskaņā ar LESD 106., 107. un 108. pantu dalībvalstu ziņā ir noteikt VTNP atbilstoši lēmumā paredzētajiem nosacījumiem. Ja dalībvalsts nolemj, ka par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma sniegšanu atbild kāda juridiskā persona, šī juridiskā persona var saņemt kompensāciju par sabiedriskā pakalpojuma sniegšanu, ja tās ieņēmumi no VTNP sniegšanas nesedz attiecīgās izmaksas. Šāda kompensācija nedrīkst pārsniegt faktiskās neto izmaksas un saprātīgu peļņu.

Saistībā ar noteikumiem par valsts līgumiem un koncesijām pakalpojuma koncesijas jēdziens neizslēdz valsts atbalsta piešķiršanu, ja koncesionārs turpina uzņemties būtisku darbības risku saistībā ar pakalpojuma sniegšanu. Savukārt, ja atbalsts izslēdz ar pakalpojuma sniegšanu saistīto risku vai to ievērojami samazina, attiecīgais līgums var būt kvalificējams kā pakalpojumu valsts līgums. Šādā gadījumā principā piemēro direktīvas konkrētos noteikumus.

Tomēr direktīvas II B pielikumā norādītajiem pakalpojumiem, tostarp sociālajiem pakalpojumiem, piemēro tikai dažus direktīvas noteikumus (skatīt atbildes uz 200. un 202. jautājumu).

220. Vai izņēmums, saskaņā ar kuru publiskā iepirkuma noteikumus nepiemēro darbībām, kas tiek veiktas, izmantojot iekšējos resursus, nozīmē, ka nepiemēro arī valsts atbalsta noteikumus?

Ja uz konkrētu situāciju neattiecas ES publiskā iepirkuma tiesību akti, tas automātiski nenozīmē, ka uz to neattiecas arī valsts atbalsta noteikumi.

Informāciju par valsts atbalsta noteikumiem skatīt atbildē uz 44. jautājumu.

Informāciju par ES publiskā iepirkuma noteikumiem skatīt atbildē uz 199. jautājumu.

221. Kādi ir objektīvie kritēriji, lai noteiktu, vai zināms kompensācijas līmenis neitralizē darbības risku?

Riska jēdziens ir būtisks koncesijas jēdziena elements. Saskaņā ar Direktīvas 2004/18/EK 1. panta 3. un 4. punktā sniegto būvdarbu koncesijas un pakalpojumu koncesijas definīciju koncesija ir līgums, kuram ir tādas pašas iezīmes kā valsts līgumam, izņemot to, ka atlīdzība par veicamajiem būvdarbiem/pakalpojumu sniegšanu ir vai nu tikai tiesības izmantot konkrēto objektu/pakalpojumu, vai arī šādas tiesības kopā ar samaksu.

Tādējādi izmantošanas jēdziens, kurā ietverta riska pastāvēšana, ir būtisks, lai noteiktu, vai runa ir par pakalpojumu koncesiju. Saskaņā ar Tiesas judikatūru (īpaši spriedumiem lietā C-300/07 *Oymanns* un lietā C-206/08 *Eurawasser*) koncesija pastāv tikai tad, ja uzņēmumam tiek nodots būtisks vai ievērojams darbības risks.

Par ievērojama riska pastāvēšanu var pārliecināties tikai, vērtējot katru gadījumu atsevišķi. Ņem vērā riskus, kuri ir saistīti ar pakalpojuma sniegšanu vai objekta nodošanu ekspluatācijā un lietošanu, īpaši risku, kas ir saistīts ar pieprasījumu. Principā var uzskatīt, ka uzņēmums uzņemas būtisku darbības risku, ja pastāv nenoteiktība par pakalpojuma sniegšanai veiktā ieguldījuma rentabilitāti.

Ievērojams risks nepastāv, ja kompensācija ir pietiekama, lai darbības risku neitralizētu vai to samazinātu līdz nebūtiskam līmenim; tas nozīmē, ka pakalpojumu koncesijas līgums ir kvalificējams kā pakalpojumu līgums, ar visām no tā izrietošajām juridiskajām sekām (t. i., publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpuma gadījumā līgumu var lauzt).

6. VISPĀRĪGI JAUTĀJUMI SAISTĪBĀ AR LĪGUMA NOTEIKUMU PAR IEKŠĒJO TIRGU (BRĪVĪBA VEIKT UZŅĒMĒJDARBĪBU UN PAKALPOJUMU SNIEGŠANAS BRĪVĪBA) PIEMĒROŠANU VTNP UN JO ĪPAŠI VNŠP

Šajā iedaļā ar „Līguma noteikumiem par iekšējo tirgu” ir domāti Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) noteikumi par brīvību veikt uzņēmējdarbību (Līguma 49. pants) un pakalpojumu sniegšanas brīvību (Līguma 56. pants). Informāciju par publiskā iepirkuma noteikumiem skatīt šā dokumenta 4. iedaļā par publisko iepirkumu.

222. *Kādā gadījumā Līguma noteikumus par iekšējo tirgu (LESD 49. un 56. pantu) piemēro VNŠP?*

LESD noteikumi par iekšējo tirgu (49. un 56. pants) attiecas uz VNŠP, ja tie ir uzskatāmi par „saimniecisko darbību” Tiesas judikatūras nozīmē attiecībā uz šo pantu interpretāciju. Uz dažiem VNŠP var attiekties arī pakalpojumu direktīva. Savukārt uz darbībām, kam nepiemīt saimniecisks raksturs, neattiecas neviens no minētajiem noteikumiem.

Jēdziens „saimnieciskā darbība” ir ES tiesību jēdziens, kuru pakāpeniski definējusi Tiesa, pamatojoties uz LESD 49. un 56. pantu. Tā šis jēdziens nosaka divu Līgumā garantētu pamatbrīvību piemērošanas jomu, šo jēdzienu nevar interpretēt šauri¹⁹⁹. Sīkāku informāciju par jēdzienu „saimnieciskā darbība” Līguma noteikumu par iekšējo tirgu nozīmē skatīt 223. jautājumā.

223. *Kādā gadījumā darbība tiek klasificēta kā „saimnieciska” Līguma noteikumu par iekšējo tirgu (LESD 49. un 56. panta) un pakalpojumu direktīvas nozīmē?*

Principā Līguma noteikumi par iekšējo tirgu (LESD 49. un 56. pants) un pakalpojumu direktīva attiecas tikai uz pakalpojumiem, kas ir uzskatāmi par „saimniecisko darbību”.

Saskaņā ar Līguma noteikumiem par iekšējo tirgu visi pakalpojumi, kas tiek sniegti par atlīdzību, ir klasificējami kā saimnieciskā darbība. Atbilstoši Tiesas judikatūrai par pakalpojumu nav noteikti jāmaksā personām, kurām pakalpojums tiek sniegts²⁰⁰, bet saistībā ar attiecīgo pakalpojumu ir jābūt atlīdzībai.

¹⁹⁹ Spriedums apvienotajās lietās 51/96 un C-191/97 *Deliège*, *Recueil* 2000, I-2549. lpp., 52. punkts.

²⁰⁰ Piemēram, Tiesa ir atzinusi, ka slimnīcu pakalpojumi, kuri tiek sniegti bez maksas piemērojamās veselības apdrošināšanas sistēmas ietvaros, var būt saimnieciskā darbība Līguma nozīmē.

Tiesa ir arī noteikusi, ka darbības „saimnieciskais” raksturs nav atkarīgs no uzņēmuma vai organizācijas (valsts vai bezpeļņas) juridiskā statusa²⁰¹ vai pakalpojuma rakstura (piem., tas, ka sniegtais pakalpojums ir sociālā nodrošinājuma vai veselības aprūpes pakalpojums, neizslēdz šo pakalpojumu no Līguma noteikumu piemērošanas jomas)²⁰². Tādējādi ir iespējams, ka darbības, ko veic reliģiskas kopienas vai sporta amatieru asociācijas biedri, ir saimnieciskā darbība²⁰³. Turklāt darbības „saimnieciskais” raksturs nav atkarīgs no tā, kā darbība ir klasificēta valsts tiesību aktos. Pakalpojums, kurš valsts tiesību aktos uzskatīts par „nekomerciālu”, saskaņā ar iepriekš minētajiem Līguma noteikumiem var tikt atzīts par „saimniecisko darbību”. Tas, ka pakalpojums tiek sniegts kā vispārējas nozīmes pakalpojums, ne vienmēr ietekmē darbības saimniecisko raksturu.

Lai noteiktu, vai konkrētais pakalpojums ir saimnieciskā darbība, uz kuru attiecas Līguma noteikumi par iekšējo tirgu un attiecīgā gadījumā pakalpojumu direktīva, katrā konkrētā gadījumā ir jāpārbauda visas attiecīgās darbības iezīmes, īpaši saistībā ar pakalpojuma sniegšanas, organizēšanas un finansēšanas veidu konkrētajā dalībvalstī.

Pakalpojumu direktīvu piemēro visiem pakalpojumiem, kuri nav nepārprotami izslēgti no tās darbības jomas (ir izslēgti noteikti sociālie pakalpojumi; sīkāku informāciju par pakalpojumu direktīvas piemērošanu sociālajiem pakalpojumiem skatīt atbildē uz 229. jautājumu). Direktīvā izmantotā jēdziena „pakalpojums” definīcija attiecas tikai uz saimnieciskajām darbībām, kā tās definētas iepriekš.

Sīkāku informāciju par sekām, ja attiecīgie sociālie pakalpojumi tiek klasificēti kā „saimnieciskā darbība” Līguma noteikumu par iekšējo tirgu nozīmē, skatīt arī atbildes uz 226. un 227. jautājumu.

224. Kādā gadījumā darbība tiek klasificēta kā „darbība, kas nav saimnieciskā darbība” Līguma noteikumu par iekšējo tirgu (LESD 49. un 56. panta) un pakalpojumu direktīvas nozīmē?

Saskaņā ar Tiesas judikatūru darbības, kuras bez atlīdzības veic valsts vai kuras tiek veiktas valsts vārdā, piemēram, pildot valsts funkcijas sociālajā jomā, nav saimnieciskā darbība saskaņā ar Līguma noteikumiem par iekšējo tirgu un pakalpojumu direktīvu²⁰⁴.

Piemēri:

- pakalpojumi, kurus organizācija sniedz obligātās apdrošināšanas sistēmas ietvaros (piem., atlīdzības izmaksa dabas katastrofu gadījumā)²⁰⁵;
- mācības, ko piedāvā valsts izglītības sistēmas ietvaros²⁰⁶ vai ko piedāvā augstākās izglītības iestāde, kuras finansējuma galvenais avots ir valsts līdzekļi²⁰⁷.

²⁰¹ Spriedums lietā C-172/98 Komisija / Beļģija. Spriedumā lietā C-157/99 *Smits* un *Peerbooms* (50. punkts) Tiesa noraidīja argumentu, ka papildu nosacījums, lai uzskatītu, ka pakalpojuma sniegšana ir saimnieciskā darbība Līguma 60. panta nozīmē, ir tāds, ka pakalpojuma sniedzējam jādarbojas peļņas gūšanas nolūkā.

²⁰² Iepriekš minētais spriedums lietā *Smits* un *Peerbooms*.

²⁰³ Spriedums lietā C-196/87 *Steymann*, un spriedums apvienotajās lietās C-51/96 un C-191/97 *Deliège*.

²⁰⁴ Spriedums lietā C-109/92 *Wirth*.

²⁰⁵ Spriedumā lietā C-355/00 *Freskot* Tiesa noteica, ka iemaksas, kas veiktas šādai struktūrai, nav ekonomiska atlīdzība, īpaši tad, ja šādas iemaksas būtībā ir noteicis likumdevējs un apdrošinātāja nodrošinātais atlīdzības līmenis un sistēma atlīdzības izmaksai ir likumdevēja noteikta.

²⁰⁶ Spriedumā lietā C-263/86 *Humbel* Tiesa uzsvēra, ka, izveidojot un uzturot valsts izglītības sistēmu, valsts nemēģina iesaistīties ienesīgā darbībā, bet gan pilda savus pienākumus pret saviem iedzīvotājiem sociālajā, kultūras un izglītības jomā. Otrkārt, attiecīgās sistēmas finansējumu parasti nodrošina valsts, nevis skolēni vai viņu vecāki. Tiesa arī atzina, ka darbības raksturojumu neietekmē tas, ka skolēniem

225. Vai uz sociālajiem pakalpojumiem, uz kuriem neattiecas pakalpojumu direktīva, tomēr attiecas Līguma noteikumi par iekšējo tirgu?

No pakalpojumu direktīvas darbības jomas ar 2. panta 2. punkta j) apakšpunktu ir izslēgti sociālie pakalpojumi, ko valsts (valsts, reģionālā vai vietējā līmenī), valsts pilnvaroti pakalpojumu sniedzēji vai valsts atzītas labdarības iestādes sniedz saistībā ar sociālajām mājām, bērnu aprūpi un atbalstu tādām ģimenēm un personām, kam pastāvīgi vai īslaicīgi vajadzīga palīdzība.

Uz pakalpojumiem, kuri ir izslēgti no pakalpojumu direktīvas darbības jomas un kuri ir saimnieciskā darbība, joprojām attiecas Līguma noteikumi, jo īpaši par brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību (LESD 49. un 56. pants). Tāpēc valsts tiesa vai ES Tiesa, īpaši ņemot vērā Līguma 49. un 56. pantu, joprojām var izvērtēt tādu valsts pasākumu saderību ar ES tiesību aktiem, kuri reglamentē no pakalpojumu direktīvas izslēgtos pakalpojumus. Pasākumi, kuru mērķis ir reglamentēt sociālo pakalpojumu nozari, var būt attaisnoti, ņemot vērā sociālās politikas mērķus, ja šie pasākumi ir samērīgi ar sasniedzamajiem mērķiem. Skatīt arī atbildes uz 226. un 227. jautājumu.

226. Vai sociālās politikas mērķi var attaisnot tādu pasākumu piemērošanu, kuru mērķis ir sociālo pakalpojumu nozares reglamentēšana?

Saskaņā ar Tiesas atzinumu dalībvalstis var brīvi noteikt sociālās politikas mērķus un attiecīgā gadījumā precīzi noteikt nepieciešamo aizsardzības līmeni. Tomēr dalībvalstu paredzētajiem noteikumiem ir jāatbilst nosacījumiem, kas izriet no Tiesas judikatūras attiecībā uz to pamatotību un samērīgumu. Iekšējā tirgus brīvību ierobežojumi jāizvērtē attiecībā pret mērķiem, kurus vēlas sasniegt attiecīgās dalībvalsts kompetentās iestādes, un aizsardzības līmeni, kādu tās vēlas nodrošināt.

Judikatūrā ir noteikti vairāki „sevišķi svarīgi iemesli saistībā ar vispārējām interesēm”, kas ir uzskatāmi par mērķiem, kuri ļauj dalībvalstīm pamatot iekšējā tirgus brīvību ierobežojumus (piemēram, mērķi saistībā ar sociālo politiku, pakalpojumu saņēmēju aizsardzību, patērētāju aizsardzību u. tml.). Aktuālā Tiesas judikatūra rāda, ka sociāli apsvērumi var attaisnot pamatbrīvību ierobežojumus, piemēram, ja uzskata, ka nav pieņemami ļaut privātajam sektoram gūt peļņu pakalpojumu saņēmēju neaizsargātības dēļ²⁰⁸. Tomēr ikvienam šādam pasākumam ir jābūt tādam, kas garantē viena vai vairāku minētās dalībvalsts noteikto leģitīmo mērķu sasniegšanu, un tas nedrīkst pārsniegt šo mērķu sasniegšanai nepieciešamo.

Tādējādi, piemēram, saskaņā ar Līgumu un pakalpojumu direktīvu (attiecībā uz tajā iekļautajiem pakalpojumiem) drīkst paredzēt iepriekšējas atļaujas sistēmas kādas darbības veikšanai, ja šīs sistēmas nav diskriminējošas, tām ir vispārējas nozīmes mērķis un tās ir piemērotas šā mērķa sasniegšanai, un, visbeidzot, ja mērķi nevar sasniegt, izmantojot citus mazāk ierobežojošus pasākumus. Attiecībā uz sociālo nozari Tiesa ir lēmusi, ka sociālās politikas mērķi ir „sevišķi svarīgi iemesli saistībā ar vispārējām interesēm”, kuri var attaisnot atļauju sistēmu vai citus pasākumus ar mērķi reglamentēt tirgu, ja šīs sistēmas vai pasākumi ir samērīgi ar sasniedzamajiem mērķiem.

vai vecākiem dažreiz ir jāmaksā mācību vai uzņemšanas maksa, lai tādējādi veiktu zināmu ieguldījumu sistēmas darbības izdevumos.

²⁰⁷ Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Wirth* Tiesa faktiski lēma, ka spriedumā iepriekš minētajā lietā *Humbel* izklāstītie apsvērumi ir vienlīdz attiecināmi uz mācībām augstākās izglītības iestādē, kuras finansējums galvenokārt tiek nodrošināts no valsts līdzekļiem.

²⁰⁸ Skatīt spriedumu apvienotajās lietās C-447/08 un C-448/08 par azartspēlēm internetā.

227. Vai dalībvalstis var nolemt ierobežot noteiktu sociālo pakalpojumu sniegšanu un noteikt, ka šādus pakalpojumus drīkst sniegt vienīgi bezpeļņas pakalpojumu sniedzēji?

No Tiesas judikatūras izriet, ka saskaņā ar katrai dalībvalstij raksturīgo vērtību skalu un atbilstoši to rīcības brīvībai katra dalībvalsts var ierobežot noteiktu darbību veikšanu, uzticot tās valsts iestādēm vai labdarības organizācijām²⁰⁹. Tomēr ikvienam šādam pasākumam ir jābūt tādām, kas garantē viena vai vairāku minētās dalībvalsts noteikto leģitīmo mērķu sasniegšanu, un tas nedrīkst pārsniegt šo mērķu sasniegšanai nepieciešamo. Uzskatāms, ka valsts tiesību akti ir piemēroti izvirzītā mērķa sasniegšanai tikai tad, ja tie patiešām liecina par rūpēm konsekventi un sistemātiski sasniegt šo mērķi. Jebkurā gadījumā šādu ierobežojumu piemērošana nedrīkst būt diskriminējoša.

7. JAUTĀJUMI PAR PAKALPOJUMU DIREKTĪVAS PIEMĒROŠANU VTNP UN JO ĪPAŠI VNŠP

228. Uz kuriem vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojumiem attiecas pakalpojumu direktīvas darbības joma?

Uz vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojumiem (VTNP) pakalpojumu direktīva attiecas, ja tie nav īpaši izslēgti no tās darbības jomas (ir izslēgti, piemēram, transporta pakalpojumi, veselības aprūpes pakalpojumi, noteikti sociālie pakalpojumi, elektronisko sakaru pakalpojumi un tīkli un audiovizuālie pakalpojumi). Sociālie pakalpojumi ir daļēji izslēgti: direktīva uz tiem attiecas, ja tos sniedz privāti uzņēmumi, kurus nav pilnvarojusi valsts, bet tie ir izslēgti, ja tos sniedz valsts, valsts pilnvaroti pakalpojumu sniedzēji vai valsts atzītas labdarības iestādes.

Attiecībā uz VTNP, kuri nav izslēgti no pakalpojumu direktīvas darbības jomas, direktīvā ir iekļauti visdažādākie „drošības pasākumi”, kuru mērķis ir dot dalībvalstīm iespēju, transponējot šo direktīvu, pilnībā ņemt vērā attiecīgo nozaru īpatnības. Tādējādi dalībvalstis var nodrošināt, ka arī turpmāk ir spēkā valsts noteikumi, kuri reglamentē šīs nozares, piemēram, lai garantētu augstas kvalitātes pakalpojumus.

Pirmkārt, direktīvas noteikumi par brīvību veikt uzņēmējdarbību ļauj dalībvalstīm ņemt vērā VTNP īpatnības. Tas nozīmē, ka valsts tiesību aktos noteikto prasību pārbaude un izvērtēšana, kas dalībvalstīm ir jāveic saskaņā ar direktīvu, „nekavē veikt tiem [VTNP] uzticēto uzdevumu” (15. panta 4. punkts). Turklāt saskaņā ar 9.–13. pantu dalībvalstis drīkst saglabāt atļauju sistēmas, kuras reglamentē pakalpojumu (tostarp VTNP) sniegšanas darbības uzsākšanu vai pakalpojumu sniegšanu visos gadījumos, kad šādas sistēmas ir nediskriminējošas, tās pamato sevišķi svarīgi iemesli saistībā ar sabiedrības interesēm un tās ir samērīgas.

Otrkārt, direktīvā ir noteikts, ka 16. pantā paredzēto klauzulu par pakalpojumu sniegšanas brīvību nepiemēro VTNP (saskaņā ar 17. pantā skaidri noteikto atkāpi).

Kopumā dalībvalstu veiktais darbs īstenošanas jomā liecina, ka direktīva veicina dalībvalstu ekonomikas modernizāciju un dod labumu pakalpojumu sniedzējiem un patērētājiem. Īstenošanas laikā Komisija netika informēta par īpašām problēmām saistībā ar direktīvas piemērošanu VTNP.

²⁰⁹ Skatīt iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās C-447/08 un 448/08, 43. punkts. Skatīt arī iepriekš minēto spriedumu lietā C-70/95 *Sodemare SA / Regione Lombardia, Recueil* 1997, I-3395. lpp.

Informācija par tiesību aktiem, kurus dalībvalstis ir pieņēmušas pakalpojumu direktīvas īstenošanai, un saites uz normatīvajiem aktiem (kolīdz tie ir pieejami) ir atrodamas šajā vietnē:

http://ec.europa.eu/internal_market/services/services-dir/implementing_legislation_en.htm.

229. Kuri sociālie pakalpojumi ir izslēgti no pakalpojumu direktīvas darbības jomas un kādā gadījumā šiem sociālajiem pakalpojumiem piemēro direktīvas noteikumus?

Daži sociālie pakalpojumi ir izslēgti no pakalpojumu direktīvas darbības jomas. No pakalpojumu direktīvas ar 2. panta 2. punkta j) apakšpunktu ir izslēgti ne visi sociālie pakalpojumi, bet vienīgi tie, ko valsts (valsts, reģionālā vai vietējā līmenī), valsts pilnvaroti pakalpojumu sniedzēji vai valsts atzītas labdarības iestādes sniedz saistībā ar sociālajām mājām, bērnu aprūpi un atbalstu tādām ģimenēm un personām, kam pastāvīgi vai īslaicīgi vajadzīga palīdzība. Tā kā šis noteikums ir atkāpe no vispārējā regulējuma, saskaņā ar iedibināto Tiesas judikatūru tas jāinterpretē šauri.

Savukārt uz sociālajiem pakalpojumiem, uz kuriem neattiecas direktīvas 2. panta 2. punkta j) apakšpunkts (piemēram, bērnu aprūpes pakalpojumi, kurus nesniedz neviens no iepriekš minētajiem pakalpojumu sniedzējiem), attiecas pakalpojumu direktīvas tiesiskais regulējums.

Saistībā ar šo jānorāda, ka direktīvā ir vairāki noteikumi, ar kuriem atzīst un ņem vērā to sociālo pakalpojumu iezīmes, kuri nav izslēgti no direktīvas darbības jomas. Piemēram, ar direktīvu neapšaubā dalībvalstu iespējas reglamentēt pakalpojumu sniegšanas darbības uzsākšanu un šo pakalpojumu sniegšanu tā, lai garantētu to kvalitāti. Saskaņā ar direktīvas 9.–13. pantu dalībvalstis drīkst saglabāt atļauju sistēmas, kuras reglamentē pakalpojumu sniegšanas darbības uzsākšanu vai pakalpojumu sniegšanu, ja šīs sistēmas ir nediskriminējošas, pamatotas un samērīgas. Sociālie pakalpojumi, uz kuriem direktīva attiecas un kuri ir VTNP, ir izslēgti (saskaņā ar direktīvas 17. pantu) no direktīvas 16. pantā paredzētās klauzulas par pakalpojumu sniegšanas brīvību. Visbeidzot, direktīva neskar sociālo pakalpojumu finansēšanu. Direktīvā nav aplūkots dalībvalstu piešķirtais atbalsts, uz kuru attiecas konkurences noteikumi (skatīt iedaļu par valsts atbalstu). Jo īpaši tā neattiecas uz prasībām, kas reglamentē piekļuvi valsts finansējumam, vai kvalitātes standartiem, kuri jāievēro valsts finansējuma saņemšanai (skatīt direktīvas 10., 17. un 28. apsvērumu).

230. Vai, īstenojot pakalpojumu direktīvu, dalībvalstis var saglabāt atļauju sistēmas sociālajiem pakalpojumiem?

Pakalpojumu direktīvas 9. pants nosaka, ka dalībvalstīm ir pienākums pārskatīt tiesību aktus, lai apzinātu atļauju sistēmas, kas reglamentē pakalpojumu sniegšanas darbības uzsākšanu un pakalpojumu sniegšanu. Ja saskaņā ar tiesību aktiem ir nepieciešams kompetentās iestādes lēmums, lai pakalpojumu sniedzējs varētu sākt pakalpojumu sniegšanas darbību vai sniegt pakalpojumus, uz ko attiecas direktīva, runa ir par atļauju sistēmu, kura ir jāizvērtē, ievērojot direktīvu. Dalībvalsts pienākums transponēšanas laikā bija izvērtēt katru apzināto sistēmu (un tās procedūras) atbilstoši direktīvas 9.–13. pantā paredzētajiem noteikumiem. Tādējādi visas atļauju sistēmas, kuras attiecas uz direktīvas darbības jomā ietilpstošo pakalpojumu sniegšanas darbības uzsākšanu un pakalpojumu sniegšanu, direktīvas transponēšanas ietvaros bija jāizvērtē, ņemot vērā nediskriminēšanas principu, to, vai pastāv sevišķi svarīgs iemesls saistībā ar sabiedrības interesēm, un attiecīgā gadījumā – konkrēto pasākumu samērīgumu.

Atkarībā no vērtēšanas rezultāta dalībvalstīm tika noteikta prasība atcelt atļauju sistēmas, kas neatbilda 9. pantam, vai aizstāt tās ar mazāk ierobežojošiem pasākumiem, kas ir saderīgi ar direktīvas noteikumiem.

Turklāt jāņem vērā, ka no pakalpojumu direktīvas izslēgtajām atļauju sistēmām tik un tā ir piemērojami Līguma noteikumi, īpaši noteikumi par brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību (LESD 49. un 56. pants). Tāpēc pastāv iespēja, ka šo sistēmu saderību ar ES tiesību aktiem izvērtē valsts tiesa vai ES Tiesa, īpaši saistībā ar Līguma 49. un 56. pantu. Skatīt arī atbildes uz 225. un 230. jautājumu.

231. *Ja vienu un to pašu atļauju sistēmu piemēro gan pakalpojumiem, kas ir izslēgti no direktīvas darbības jomas, gan pakalpojumiem, uz kuriem direktīva attiecas, vai uz šādu sistēmu attiecas direktīvas noteikumi? Ja attiecas, vai dalībvalstij ir jāizveido atsevišķas atļauju sistēmas neiekļautajiem un iekļautajiem pakalpojumiem?*

Ja vienu un to pašu atļauju sistēmu piemēro gan pakalpojumiem, kas ir izslēgti no direktīvas darbības jomas, gan pakalpojumiem, uz kuriem direktīva attiecas, uz šādu sistēmu attiecas direktīvas noteikumi.

Tomēr direktīvā dalībvalstīm nav izvirzīta prasība izveidot atsevišķas atļauju sistēmas atkarībā no tā, vai uz pakalpojumu attiecas direktīvas piemērošanas joma, un nav noteikts aizliegums izveidot atsevišķas sistēmas. No direktīvas viedokļa raugoties, svarīgākais ir tas, ka dalībvalstīm jānodrošina, ka atļauju sistēmas pakalpojumiem, uz kuriem attiecas direktīvas darbības joma, atbilst direktīvai (sīkāku informāciju skatīt atbildē uz 230. jautājumu).

232. *Vai pakalpojumu direktīvas 2. panta 2. punkta j) apakšpunktu piemēro sociālajiem pakalpojumiem, kuri ir saistīti ar silītēm un bērnodārziem un kurus sniedz valsts vai pašvaldības pilnvaroti pakalpojumu sniedzēji vai cita šim nolūkam pilnvarota struktūra?*

Uz sociālajiem pakalpojumiem saistībā ar silītēm un bērnodārziem pakalpojumu direktīvas 2. panta 2. punkta j) apakšpunktā paredzētais izņēmums attiecas, ja pakalpojumus sniedz valsts (valsts, reģionālā vai vietējā līmenī), valsts pilnvaroti pakalpojumu sniedzēji vai valsts atzītas labdarības iestādes.

Sociālie pakalpojumi saistībā ar silītēm un bērnodārziem, ko sniedz uzņēmumi, kurus nav pilnvarojusi valsts, nav izslēgti no direktīvas darbības jomas. Skatīt arī atbildi uz 229. jautājumu.

233. *Saskaņā ar pakalpojumu direktīvas 2. panta 2. punkta j) apakšpunktu sociālie pakalpojumi ir jāsniedz „valstij” vai „valsts pilnvarotiem pakalpojumu sniedzējiem”. Ko šajā kontekstā nozīmē jēdziens „valsts”?*

Vispirms jāuzsver, ka šā panta mērķis ir noteikt apmēru dažu sociālo pakalpojumu izslēgšanai no direktīvas. Tā kā šis noteikums ir atkāpe no vispārējā regulējuma, saskaņā ar iedibināto Tiesas judikatūru tas jāinterpretē šauri.

Saskaņā ar 2. panta 2. punkta j) apakšpunktu noteikti sociālie pakalpojumi (gan tie, kurus sniedz „valsts”, gan „valsts pilnvaroti pakalpojumu sniedzēji”) ir izslēgti no direktīvas darbības jomas. Saskaņā ar direktīvas 27. apsvērumu jēdziens „valsts” 2. panta 2. punkta j) apakšpunkta nozīmē attiecas ne tikai uz valsts galvenajām administratīvajām iestādēm, bet arī visām reģionālajām iestādēm un pašvaldībām. Valsts pilnvarots pakalpojumu sniedzējs direktīvas izpratnē ir fiziskā vai juridiskā persona valsts vai privātajā sektorā, kurai valsts, kā tā definēta iepriekš, ir noteikusi saistības sniegt konkrētu pakalpojumu tā vietā, lai šo pakalpojumu sniegtu pati. Tādējādi, lai piemērotu direktīvā paredzēto izņēmumu, nav izšķirošas nozīmes tam, vai runa ir par sociālo pakalpojumu, kuru sniedz

valsts vai arī valsts struktūra, kuru valsts ir nepārprotami pilnvarojusi, piemēram, izmantojot tiesību aktu, tās vārdā sniegt šo pakalpojumu.

234. Ko ietver 2. panta 2. punkta j) apakšpunktā paredzētais jēdziens „valsts pilnvaroti pakalpojumu sniedzēji”?

Komisija uzskata, ka, lai pakalpojumu sniedzēju varētu uzskatīt par „valsts pilnvarotu” direktīvas 2. panta 2. punkta j) apakšpunkta nozīmē, minētajam pakalpojumu sniedzējam jābūt saistībām sniegt pakalpojumu, kura sniegšanai to pilnvarojusi valsts. Pakalpojumu sniedzēju, kam ir saistības sniegt pakalpojumu, piemēram, konkursa procedūras vai pakalpojumu koncesijas rezultātā, var uzskatīt par „valsts pilnvarotu” pakalpojumu sniedzēju pakalpojumu direktīvas nozīmē. Tas attiecas arī uz citu veidu pasākumiem, kurus veikusi valsts, ja šie pasākumi ietver pienākumu attiecīgajam pakalpojumu sniedzējam sniegt pakalpojumu.

235. Vai jēdziens „valsts pilnvarots pakalpojumu sniedzējs”, kas minēts pakalpojumu direktīvas 2. panta 2. punkta j) apakšpunktā, nozīmē to pašu, ko jēdziens „pilnvarojuma akts” LESD 106. panta 2. punkta un VTNP paketes nozīmē?

Skatīt atbildi uz 51. jautājumu.

236. Vai pakalpojumu direktīvas nozīmē pilnvarojuma akts ir reģionālas valsts iestādes oficiāls lēmums, kurā ir noteikts vispārējās nozīmes profesionālās izglītības sociālais pakalpojums, tā pārvaldībai ir pilnvarots viens vai vairāki izglītības uzņēmumi, izmantojot pakalpojumu koncesiju, un tiek piešķirta kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu?

Ja saskaņā ar reģionālas valsts iestādes oficiālu lēmumu izglītības uzņēmums ir pilnvarots saņemt pakalpojumu koncesiju, kas paredz pārvaldīt vispārējās nozīmes profesionālās izglītības sociālo pakalpojumu, šādu uzņēmumu nevar uzskatīt par „pilnvarotu pakalpojumu sniedzēju” 2. panta 2. punkta j) apakšpunkta nozīmē, ja vien tam nav saistību sniegt šādu pakalpojumu. Katrs atsevišķais gadījums ir jāizvērtē, ņemot vērā konkrētos apstākļus.

Turklāt saskaņā ar direktīvas 2. panta 2. punkta j) apakšpunktu, ko skata kopā ar direktīvas 27. apsvērumu, profesionālās izglītības pakalpojumu, kuru sniedz valsts pilnvarots pakalpojumu sniedzējs, nevar uzskatīt par pakalpojumu, kas ir izslēgts no pakalpojumu direktīvas darbības jomas, ja vien tas neatbilst direktīvas 27. apsvēruma nosacījumiem un tā mērķis nav cilvēki, „kam pastāvīgi vai īslaicīgi tas īpaši vajadzīgs nepietiekamu ģimenes ienākumu vai pilnīgas vai daļējas atkarības dēļ” vai „kas varētu tikt atstumti”, piemēram, bezdarbnieki.

Visbeidzot, jāuzsver, ka no pakalpojumu direktīvas darbības jomas izslēgtajiem pakalpojumiem joprojām ir piemērojami LESD noteikumi, īpaši noteikumi par brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību (LESD 49. un 56. pantu). Skatīt arī atbildi uz 226. jautājumu. Saistībā ar valsts atbalsta noteikumu piemērošanu šāda veida pasākumam skatīt atbildi uz 52. jautājumu.

237. Ko ietver pakalpojumu direktīvas 2. panta 2. punkta j) apakšpunktā minētais jēdziens „valsts atzītas labdarības iestādes”?

Šis ir konkrēti pakalpojumu direktīvā izmantots jēdziens, tādēļ tā skaidrojums nav tieši atkarīgs no jēdzieniem dalībvalstu tiesību aktos vai citos ES instrumentos. Tā mērķis ir tikai noteikt uzņēmumus, kuru pakalpojumus var izslēgt no direktīvas darbības jomas ar 2. panta 2. punkta j) apakšpunktu, t. i., sociālos pakalpojumus, kuri ir saistīti ar sociālajiem mājokļiem, bērnu aprūpi un atbalstu ģimenēm un personām, kam pastāvīgi vai īslaicīgi vajadzīga palīdzība, un kurus nodrošina valsts atzītas labdarības iestādes.

Līdz ar to pakalpojumu direktīvas nozīmē jēdziens „valsts atzīta labdarības iestāde” nozīmē ne tikai to, ka attiecīgajiem pakalpojumu sniedzējiem jāveic sava darbība bez peļņas gūšanas nolūka, bet arī to, ka tiem jāveic darbības ar labdarības mērķi (kuras par tādām ir atzinušas valsts iestādes) par labu trešām personām (t. i., personām, kas nav to dalībnieki). No tā cita starpā izriet, ka tādi aspekti kā bezpeļņas organizācijas statuss (piemēram, no nodokļu viedokļa) vai veicamo darbību vispārējā nozīme paši par sevi nav pietiekami organizācijas klasificēšanai par „valsts atzītu labdarības iestādi”. Tāpat valsts izsniegtu apstiprinājumu nevar uzskatīt par pietiekamu kritēriju, lai atzītu, ka organizācijai piemīt šāds statuss (un tās darbības līdz ar to ir izslēgtas no pakalpojumu direktīvas darbības jomas).

Atsaucoties uz šo jēdzienu rokasgrāmatā par īstenošanu²¹⁰, Komisija min šādus labdarības iestāžu piemērus direktīvas nozīmē: „baznīcas un baznīcas organizācijas, kas darbojas labdarības nolūkos”. Tomēr šādas organizācijas laicīgajam vai reliģiskajam raksturam nav izšķirošas nozīmes, nosakot robežas sociālo pakalpojumu izslēgšanai no pakalpojumu direktīvas. No tā izriet, ka pakalpojumi, kurus sniedz valsts atzīta labdarības organizācija, ir izslēgti no pakalpojumu direktīvas saskaņā ar tās 2. panta 2. punkta j) apakšpunktu neatkarīgi no tā, vai attiecīgā organizācija ir laicīga vai reliģiska.

²¹⁰ Pakalpojumu direktīvas ieviešanas rokasgrāmata ir pieejama šādā vietnē: http://ec.europa.eu/internal_market/services/docs/services-dir/guides/handbook_lv.pdf.